

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง”กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย” นี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามที่กล่าวไว้ในบทที่ ๑ การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Mixed Research) การวิจัยเชิงปริมาณใช้เครื่องมือในการวิจัยซึ่งประกอบด้วย แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวนทั้งสิ้น ๗๐๐ ชุด แบ่งเป็นแบบสอบถามสำหรับเยาวชนเป็นผู้ตอบ ๓๕๐ ชุด และสำหรับผู้ปกครองเป็นผู้ตอบอีก ๓๕๐ ชุด โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕ รูป/คนเป็นผู้ตรวจความถูกต้องและความเหมาะสมของคำถามในแบบสอบถามก่อนนำไปใช้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญ ๒๐ รูป/คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและทำการวิเคราะห์และประมวลผลที่ได้จากแบบสอบถาม ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมตัวเลขเชิงสถิติในรูปร้อยละและในส่วนคำถามที่ใช้ในการพิสูจน์สมมติฐาน ใช้หลักสถิติการทดสอบไคสแควร์เทสต์ (Chi-square test) ในส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในการศึกษา

๑) ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การเตรียมแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่านและนำไปให้กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ตอบ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๒ ชุดๆ หนึ่งสำหรับเยาวชนผู้กระทำผิดเป็นผู้ตอบ และอีกชุดหนึ่งสำหรับผู้ปกครองของเยาวชนเป็นผู้ตอบ ได้ผลจากการตอบแบบสอบถามและนำไปสู่การพิสูจน์สมมติฐาน

๒) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การเตรียมคำถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่านและนำไปใช้สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ ๒๐ ท่าน การตั้งคำถามยึดหลักอริยสัจ ๔ คือ

ทุกข์ คือ ความทุกข์ของเยาวชน ซึ่งหมายถึงประเด็นปัญหาของเยาวชน การวิจัยนี้ต้องการทราบประเด็นปัญหาที่เยาวชนมีหรือประสบอยู่ว่ามีสิ่งใดบ้าง เพื่อจะได้แก้ปัญหาให้ตรงจุดได้ ปรากฏตามคำถามในส่วนที่ ๑

สมุทัย คือ สิ่งที่เกิดทุกข์กับเยาวชน ซึ่งหมายถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการก่ออาชญากรรมของเยาวชน หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดของเยาวชน ในการวิจัยนี้เน้นที่ปัจจัย ๔ ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ ครอบครัว และตัวเยาวชน ปรากฏตามคำถามในส่วนที่ ๒

นิโรธ คือ ทางออกจากปัญหาของเยาวชน ซึ่งหมายถึงวิธีการที่จะใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแก้ปัญหาให้กับเยาวชน หรือวิธีการประยุกต์ใช้หลักธรรมในการขัดเกลาจิตใจให้กับเยาวชน ปรากฏตามคำถามในส่วนที่ ๓

มรรค คือ สิ่งที่จะใช้จัดสิ่งไม่ดีในใจของเยาวชน ซึ่งหมายถึงหลักพุทธธรรมต่างๆ ที่มีความเหมาะสมที่จะใช้กับเยาวชน ปรากฏตามคำถามในส่วนที่ ๔

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ

๔.๑.๑ วิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามที่ให้เยาวชนเป็นผู้ตอบ

คำถามส่วนที่ ๑ คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑) เพศเยาวชน

ตารางที่ ๔.๑ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศเยาวชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	๓๑๓	๘๙.๔
หญิง	๓๗	๑๐.๖
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่าเยาวชนที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายจำนวน ๓๑๓ คนหรือร้อยละ ๘๙.๔ และเพศหญิงมีเพียงจำนวน ๓๗ คนหรือร้อยละ ๑๐.๖ ของจำนวนเยาวชนทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับสถิติของศาลเยาวชนและครอบครัวที่ว่าเยาวชนที่กระทำผิดทั่วประเทศเพศหญิงมีเพียงร้อยละ ๑๐ เท่านั้น นอกนั้นเป็นเพศชาย

๒) อายุเยาวชน

ตารางที่ ๔.๒ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุเยาวชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๑๕ ปี	๓๖	๑๐.๓
๑๕ – ๑๘ ปี	๓๑๔	๘๙.๗
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่าอายุของเยาวชนอยู่ในช่วงอายุ ๑๕ – ๑๘ ปี ๓๑๔ คนหรือคิดเป็นร้อยละ ๘๙.๗ ส่วนเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีมีเพียงร้อยละ ๑๐.๓ เท่านั้น

๓) จำนวนครั้งที่ถูกดำเนินคดี

ตารางที่ ๔.๓ จำนวนครั้งที่ถูกดำเนินคดีของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครั้งที่ของการถูกดำเนินคดี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑	๓๐๑	๘๖.๐
๒	๓๓	๙.๔
๓	๑๐	๒.๙
๔	๔	๑.๑
มากกว่า ๔ ครั้ง	๒	๐.๖
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่าเยาวชนที่กระทำผิดเป็นครั้งแรกและถูกดำเนินคดีในศาลเยาวชนฯ มีจำนวนมากที่สุดคือ ๓๐๑ คนจาก ๓๕๐ คนซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๐ เยาวชนถูกดำเนินคดีเป็นครั้งที่ ๒ และ ๓ มีอยู่ ๓๓ และ ๑๐ หรือเท่ากับร้อยละ ๙.๔ และ ๒.๘ ตามลำดับ และเยาวชนที่กระทำผิดมากกว่า ๔ ครั้งมีเพียงร้อยละ ๐.๖ หรือ มีเพียง ๒ คนเท่านั้น

๔) ประเภทความผิด

ตารางที่ ๔.๔ ประเภทความผิดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเภทความผิด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทำร้ายร่างกาย	๔๔	๑๒.๖
เกี่ยวกับทรัพย์สิน	๘๐	๒๒.๘
เพศ	๒๔	๖.๘
รถซิ่ง	๒๗	๗.๗
ยาเสพติด	๑๗๕	๕๐.๐
ลิขสิทธิ์	๐	๐.๐
อื่นๆ	๐	๐.๐
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่าประเภทของคดีที่เยาวชนกระทำผิดมากที่สุดคือ คดียาเสพติดซึ่งมีถึง ๑๗๕ คนหรือร้อยละ ๕๐ ของประเภทคดีทั้งหมด อันดับ ๒ คือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งมีถึงร้อยละ ๒๒.๘ หรือเกือบ ๑ ใน ๔ ของคดีทั้งหมด อันดับ ๓ คือ คดีทำร้ายร่างกายซึ่งมีร้อยละ ๑๒.๖ ในช่วงปีพ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลไม่มีเยาวชนกระทำผิดในคดีลิขสิทธิ์และคดีประเภทอื่นๆ

๕) จำนวนพี่น้องของเยาวชน (รวมตัวเยาวชน)

ตารางที่ ๔.๕ จำนวนพี่น้องร่วมพ่อแม่และต่างพ่อแม่ของเยาวชน

จำนวนพี่น้องของเยาวชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวน ๑ คน (ตัวข้าพเจ้า)	๑๗๗	๕๐.๖
จำนวน ๒ คน	๘๓	๒๓.๗
จำนวน ๓ คน	๔๘	๑๓.๗
จำนวน ๔ คน	๓๙	๑๑.๑
จำนวนมากกว่า ๔ คน	๓	๐.๘
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่าเยาวชนเป็นลูกคนเดียวเป็นส่วนใหญ่คือมีถึงร้อยละ ๕๐.๖ รองลงมาเยาวชนมีพี่น้องเพียง ๒ คน (รวมตัวเยาวชนด้วย) ซึ่งมีอยู่ร้อยละ ๒๓.๗ และมีพี่น้อง ๓ คน (รวมตัวเยาวชนด้วย) มีอยู่เพียงร้อยละ ๑๓.๗ เท่านั้น จะเห็นว่าเยาวชนที่กระทำผิดไม่ได้มีพี่น้องจำนวนมากแต่เป็นลูกโอรสเสียส่วนใหญ่

๖) สถานะภาพของเยาวชนในปัจจุบัน

ตารางที่ ๔.๖ สถานะภาพของเยาวชนในปัจจุบัน

สถานะภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยังเรียนหนังสืออยู่	๑๕๒	๔๓.๔
เลิกเรียนแล้วและทำงาน	๑๓๔	๓๘.๓
เลิกเรียนแล้วและไม่ทำงาน	๕๘	๑๖.๖
หางานทำยังไม่ได้	๔	๑.๑
อื่นๆ (ระบุ)	๒	๐.๖
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่ที่กระทำผิดและถูกดำเนินคดีที่ศาลเยาวชนฯ ไม่ได้อยู่ในระหว่างการศึกษารื้อกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือไม่ได้เรียนหนังสือแล้วซึ่งมีอยู่ ๑๕๒ คนหรือร้อยละ ๔๓.๔ อันดับรองลงมาคือเยาวชนที่เลิกเรียนแล้วและทำงานแล้วอยู่ ๑๓๔ คน หรือร้อยละ ๓๘.๓ ส่วนอันดับสามคือเยาวชนที่ไม่เรียนหนังสือและไม่ทำงานมีอยู่ ๕๘ คนหรือร้อยละ ๑๖.๖

๗) ระดับการศึกษาของเยาวชน

ตารางที่ ๔.๗ ระดับการศึกษาของเยาวชน

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าชั้นประถม	๒๒	๖.๓
เรียนจบประถมต้น	๘๐	๒๒.๙
เรียนจบประถมปลาย	๔๔	๑๒.๖
เรียนจบมัธยมต้น	๑๔๑	๔๐.๓
เรียนจบมัธยมปลาย	๒๔	๖.๙
เรียนจบ ปวช. หรือ ปวส.	๒๒	๖.๓
อื่นๆ (ระบุ)	๑๗	๔.๙
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่เรียนจบเพียงชั้นมัธยมต้นเท่านั้นซึ่งมีอยู่ ๑๔๑ คน หรือร้อยละ ๔๐.๓ อันดับ ๒ คือเยาวชนเรียนจบเพียงชั้นประถมต้นเท่านั้นมีอยู่ ๘๐ คนหรือร้อยละ ๒๒.๙ และอันดับ ๓ คือเยาวชนเรียนจบชั้นประถมปลายซึ่งมี ๔๔ คนหรือร้อยละ ๑๒.๖

๘) สถานะภาพสมรสในปัจจุบัน

ตารางที่ ๔.๘ สถานะภาพสมรสของเยาวชน

สถานะภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีสามีหรือภรรยาแล้ว	๕๑	๑๔.๖
ยังไม่มี	๒๙๙	๘๕.๔
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่คือ ๒๙๙ คนหรือร้อยละ ๘๕.๔ ยังไม่มีสามีหรือภรรยา ส่วนอีก ๕๑ คนหรือร้อยละ ๑๔.๖ มีสามีหรือภรรยาแล้ว

๙) การมีบุตร

ตารางที่ ๔.๙ การมีบุตรของเยาวชน

มี/ไม่มีลูก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีแล้ว	๓๑	๘.๙
ยังไม่มี	๓๑๙	๙๑.๑
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่จำนวน ๓๑๙ คนหรือร้อยละ ๙๑.๑ ยังไม่มีลูก และอีก ๓๑ คนหรือร้อยละ ๘.๙ มีลูกแล้ว จากตารางที่ ๔.๘ เยาวชนที่มีสามี/ภรรยาแล้วมี ๕๑ และใน ๕๑ คนนี้มี ๓๑ คนที่มีลูกแล้ว

คำถามส่วนที่ ๒ คำถามเกี่ยวกับสภาพครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑) อาชีพของบิดามารดา

ตารางที่ ๔.๑๐ อาชีพของบิดามารดาเยาวชน

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับจ้าง	๒๓๘	๖๘.๐
รับราชการ	๒๐	๕.๗
ตกงาน	๔	๑.๑
ค้าขายส่วนตัว	๘๘	๒๕.๑
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่าพ่อแม่ส่วนใหญ่ของเยาวชนมีอาชีพรับจ้างซึ่งมีถึง ๒๓๘ คนหรือร้อยละ ๖๘.๐ รองลงมาคืออาชีพค้าขายส่วนตัวซึ่งมีจำนวน ๘๘ คนหรือร้อยละ ๒๕.๑ พ่อแม่ของเยาวชนที่รับราชการมีเพียง ๒๐ คนหรือร้อยละ ๕.๗ เท่านั้น

๒) การนับถือศาสนา

ตารางที่ ๔.๑๑ การนับถือศาสนาของเยาวชน

ศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พุทธ	๓๒๙	๙๔.๐
คริสต์	๓	๐.๙
อิสลาม	๑๘	๕.๑
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่าเยาวชนนับถือศาสนาพุทธมีจำนวนมากที่สุดคือ ๓๒๙ คนหรือร้อยละ ๙๔.๐ รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม ๑๘ คนหรือร้อยละ ๕.๑ และน้อยที่สุดคือนับถือศาสนาคริสต์ ๓ คนหรือร้อยละ ๐.๙ เท่านั้น

๓) ความสัมพันธ์ของบิดามารดาเยาวชน

ตารางที่ ๔.๑๒ ความสัมพันธ์ของบิดามารดาเยาวชน

ความสัมพันธ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อยู่ด้วยกัน	๒๐๙	๕๙.๗
แยกกันอยู่	๖๖	๑๘.๙
หย่าร้าง-เลิกกัน	๕๑	๑๔.๖
ตาย	๒๔	๖.๙
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่าในปัจจุบัน พ่อแม่ของเยาวชนที่อยู่ด้วยกันมีจำนวนถึง ๒๐๙ คนหรือร้อยละ ๕๙.๗ พ่อแม่แยกกันอยู่มีจำนวน ๖๖ คนหรือร้อยละ ๑๘.๙ และหย่าร้าง-เลิกกันมี ๕๑ คนหรือร้อยละ ๑๔.๖

๔) การอยู่อาศัย

ตารางที่ ๔.๑๓ บุคคลที่เยาวชนพักอยู่ด้วย

บุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พ่อแม่	๑๖๔	๔๖.๙
พ่อ	๖๐	๑๗.๑
แม่	๘๖	๒๔.๖
ญาติ (ระบุ)	๔๐	๑๑.๔
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่าในปัจจุบันเยาวชนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ซึ่งมีจำนวน ๑๖๔ คน หรือร้อยละ ๔๖.๙ รองลงมาเยาวชนพักอยู่กับแม่จำนวน ๘๖ คนหรือร้อยละ ๒๔.๖ และพักอยู่กับพ่อจำนวน ๖๐ คนหรือร้อยละ ๑๗.๑ มีเยาวชนเพียง ๔๐ คนหรือร้อยละ ๑๑.๔ที่พักอยู่กับญาติ

๕) ฐานะการเงินของครอบครัว

ตารางที่ ๔.๑๔ ฐานะการเงินของครอบครัว

ฐานะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีใช้จ่ายอย่างสบาย	๒๒	๖.๓
มีเงินพอกินพอใช้	๒๘๖	๘๑.๗
มีเงินไม่ค่อยพอกับการใช้จ่าย	๔๐	๑๑.๔
ขัดสนมาก	๒	๐.๖
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่าครอบครัวของเยาวชนส่วนใหญ่มีฐานะพอกินพอใช้ซึ่งมีจำนวน

๒๘๖ คนหรือร้อยละ ๘๑.๗ อันดับรองลงมาคือมีเงินไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายมีจำนวน ๔๐ คนหรือร้อยละ ๑๑.๔ มีเพียง ๒๒ คนหรือร้อยละ ๖.๓ ที่มีฐานะความเป็นอยู่อย่างสบาย

๖) การช่วยเหลือครอบครัวด้านการเงิน

ตารางที่ ๔.๑๕ จำนวนเยาวชนที่ต้องการเงินมาจุนเจือครอบครัว

การหาเงินจุนเจือ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต้องช่วยหาเงิน	๑๕๙	๔๕.๔
ไม่ต้องช่วยหาเงิน	๑๙๑	๕๔.๖
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่าเยาวชนจำนวน ๑๕๙ คนหรือร้อยละ ๕๔.๖ ไม่ต้องช่วยหาเงินมาจุนเจือครอบครัว และอีก ๑๙๑ คนหรือร้อยละ ๕๔.๔ ต้องช่วยหาเงินมาจุนเจือครอบครัว

๗) การช่วยบ้านหรือช่วยค้าขายของเยาวชน

ตารางที่ ๔.๑๖ การช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านหรือช่วยค้าขายของเยาวชน

สภาพการช่วยเหลือ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ช่วยเสมอ	๑๖๑	๔๖.๐
ช่วยบ้างบางครั้ง	๑๘๔	๕๒.๖
ไม่เคยช่วย	๕	๑.๔
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่าเยาวชนจำนวน ๑๘๔ คนหรือร้อยละ ๕๒.๖ จะช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านหรือช่วยค้าขายบ้างบางครั้ง เยาวชนจำนวน ๑๖๑ คนหรือร้อยละ ๔๖.๐ จะช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านหรือช่วยค้าขายเสมอ มีเยาวชนเพียง ๕ คนใน ๓๕๐ หรือร้อยละ ๑.๔ ที่ไม่เคยช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านหรือช่วยค้าขายเลย

ส่วนที่ ๓ คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในคิตีที่เยาวชนถูกฟ้อง

๑) มลเหตุที่เยาวชนกระทำผิด

ตารางที่ ๔.๑๗ มลเหตุที่เยาวชนกระทำผิดในครั้งนี้

มลเหตุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สภาพครอบครัวที่แตกแยกทำให้เยาวชนขาดที่พึ่งทางใจ	๒๐	๕.๗
สภาพเศรษฐกิจในครอบครัวมีปัญหา เช่น หาเงินไม่พอใช้จ่าย เป็นต้น	๒๕	๗.๑

พ่อแม่ไม่ได้ให้เวลากับเยาวชน เท่าที่ควร และ/หรือไม่กล่าว ตักเตือนเยาวชน	๕	๑.๔
การคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี และชักจูงไปทำสิ่งที่ไม่ดี	๑๔๕	๔๑.๕
เยาวชนไม่ไปโรงเรียนมีเวลาว่าง เหลือมากในแต่ละวัน	๗	๒.๐
ความคึกคะนองของตัวเยาวชนเอง	๘๘	๒๕.๑
ความอยากได้อะไรของเยาวชน	๒๘	๘.๐
เยาวชนขาดการยับยั้งชั่งใจปล่อย ให้กิเลส (โลภ โกรธ หลง) เข้า ครอบงำจิตใจ	๒๔	๖.๙
เยาวชนถูกผู้ใหญ่ไม่ดีหลอกใช้	๘	๒.๓
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่ามูลเหตุที่เยาวชนกระทำผิดเนื่องจากปัจจัยหลายตัว โดยเยาวชนกระทำผิดเนื่องจากการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี และชักจูงไปทำสิ่งที่ไม่ดีมีจำนวนมากเป็นอันดับ ๑ คือ มีจำนวน ๑๔๕ คนหรือร้อยละ ๔๑.๕ มูลเหตุอันดับ ๒ คือมาจากความคึกคะนองของตัวเยาวชนเองซึ่งมีจำนวน ๘๘ คนหรือร้อยละ ๒๕.๑ มูลเหตุอันดับที่ ๓, ๔ และ ๕ มีจำนวนใกล้เคียงกันคือมีมูลเหตุมาจากความอยากได้อะไรของเยาวชนจำนวน ๒๘ คนหรือร้อยละ ๘.๐ มูลเหตุจากสภาพเศรษฐกิจในครอบครัวมีปัญหา เช่น หาเงินไม่พอใช้จ่าย จำนวน ๒๔ คนหรือร้อยละ ๗.๑ และมูลเหตุจากการที่เยาวชนขาดการยับยั้งชั่งใจปล่อยให้กิเลส (โลภ โกรธ หลง) เข้าครอบงำจิตใจจำนวน ๒๔ คนหรือร้อยละ ๖.๙ ตามลำดับ

๒) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำผิดใน ครั้งนี้

ตารางที่ ๔.๑๘ จำนวนเยาวชนทำผิดเพราะขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

การขาดหลักศีลธรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช่	๒๓๙	๖๘.๓
ไม่ใช่	๑๑๑	๓๑.๗
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑๘ พบว่าเยาวชนจำนวน ๒๓๙ คนหรือร้อยละ ๖๘.๓ คิดว่าเยาวชนทำผิดในครั้งนี้นี้เพราะเยาวชนขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ส่วนเยาวชนจำนวน ๑๑๑ คนหรือร้อยละ ๓๑.๗ คิดว่าเยาวชนทำผิดในครั้งนี้นี้ไม่ใช่เพราะเยาวชนขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

๓) ความคิดเห็นของเยาวชนในการประพุดิตน

ตารางที่ ๔.๑๙ จำนวนเยาวชนที่จะเป็นคนดีและทำดีหากเยาวชนมีศีลธรรมเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ

การจะเป็นคนดี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช่	๓๐๒	๘๖.๓
ไม่ใช่	๔๘	๑๓.๗
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑๙ พบว่าเยาวชนจำนวน ๓๐๒ คนหรือร้อยละ ๘๖.๓ คิดว่าเยาวชนจะเป็นคนดีและทำดีหากเยาวชนมีศีลธรรมเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ ส่วนเยาวชนจำนวน ๔๘ คนหรือร้อยละ ๑๓.๗ ไม่คิดว่าเยาวชนจะเป็นคนดีและทำดีหากเยาวชนมีศีลธรรมเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ

๔) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความเหมาะสม

ตารางที่ ๔.๒๐ หลักธรรมทางศาสนาพุทธข้อใดที่เยาวชนรู้จัก และคิดว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้อบรมจิตใจของเยาวชน

หลักธรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เบญจศีล	๑๙๔	๕๕.๔
อริยสัจ ๔	๒๗	๗.๗
มรรค ๘	๒๐	๕.๗
สังคหวัตถุ ๔	๑๔	๔.๐
ทศ ๖	๕	๑.๔
หลักแห่งความกตัญญูกตเวที	๒๘	๘.๐
หลักธรรมทั้งหมดข้างต้น	๖๐	๑๗.๑
อื่นๆ	๒	๐.๖
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่าหลักธรรมทางศาสนาพุทธที่เยาวชนคิดว่าจะนำมาใช้อบรมจิตใจของเยาวชนมากที่สุดคือ เบญจศีล ซึ่งมีจำนวนเยาวชนเกินครึ่งคือ ๑๙๔ คนหรือร้อยละ ๕๕.๔ อันดับ ๒ คือ หลักธรรมทั้งหมดมีจำนวน ๖๐ คนหรือร้อยละ ๑๗.๑ อันดับ ๓ คือหลักแห่งความกตัญญูกตเวทีมีจำนวน ๒๘ คนหรือร้อยละ ๘.๐

๕) ความคิดเห็นของเยาวชนต่อการกระทำผิดของตน

ตารางที่ ๔.๒๑ จำนวนเยาวชนที่คิดว่าเยาวชนทำผิดย่อมถือเป็นความผิดของพ่อแม่ด้วย

ความคิดเห็นของเยาวชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช่	๖๗	๑๙.๑
ไม่ใช่	๒๘๓	๘๐.๙
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่าจำนวนเยาวชนส่วนใหญ่ไม่คิดว่าเยาวชนทำผิดนั้นถือเป็นความผิดของพ่อแม่ด้วย ซึ่งมีอยู่ ๒๘๓ คนหรือร้อยละ ๘๐.๙ เยาวชนที่คิดว่าเยาวชนทำผิดนั้นถือเป็นความผิดของพ่อแม่ด้วย มีอยู่ ๖๗ คนหรือร้อยละ ๑๙.๑

สรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์ในข้อ ๔.๑.๑ นั้นเป็นผลของการตอบแบบสอบถามที่เยาวชนผู้กระทำความผิดเป็นผู้ตอบ ทำให้งานวิจัยนี้พบว่า เยาวชนผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเยาวชนชาย เยาวชนหญิงมีเพียง ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนเยาวชนชายเท่านั้น อายุของเยาวชนจะอยู่ในช่วงอายุ ๑๕-๑๘ ปีเป็นส่วนใหญ่ เป็นการกระทำความผิดและถูกดำเนินคดีในศาลเป็นครั้งแรกเสียส่วนใหญ่ เยาวชนบางรายอาจกระทำความผิดมาแล้วหลายครั้งแต่เพิ่งถูกจับและดำเนินคดีเป็นครั้งแรก มีเยาวชนจำนวนน้อยมากที่กระทำความผิดซ้ำมากกว่า ๔ ครั้ง ในปัจจุบันนี้ ความผิดที่เยาวชนกระทำความผิดมากที่สุดคือคดีเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งมีทั้งเป็นผู้เสพและผู้จำหน่ายยาเสพติด ความผิดรองลงมาคือคดีเกี่ยวกับการทรัพย์ ซึ่งได้แก่ การลักทรัพย์ การฉ้อโกงทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ เป็นต้น คดีเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายมีมากเป็นอันดับสาม เยาวชนส่วนใหญ่คือจำนวนกว่าครึ่งเป็นลูกคนเดียว เยาวชนที่มีพี่หรือน้อง ๑ คนมีราว ๑ ใน ๔ ของจำนวนเยาวชนทั้งหมด เยาวชนที่ถูกดำเนินคดีนี้เป็นเยาวชนที่ยังอยู่ระบบการศึกษา รองลงมาจะเป็นเยาวชนที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษาแต่ทำงานแล้ว เยาวชนที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษาและไม่ทำงานมีถึงร้อยละ ๑๖.๖ ซึ่งนับเป็นตัวเลขที่สูงสำหรับเยาวชนวัยนี้ที่ไม่เรียนและไม่ทำงาน เยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้เพียงระดับมัธยมต้นเท่านั้น รองลงมาคือระดับประถมศึกษา จะเห็นได้ว่าเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยเรียนกลับไม่เรียนหนังสือให้สูง ทั้งนี้เยาวชนอาจมีปัญหาในด้านอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบให้เยาวชนต้องหยุดเรียนไป จากแบบสอบถามทำให้ทราบว่าเยาวชนวัยนี้มีคู่สมรสแล้วเป็นจำนวนมากคือมีถึงร้อยละ ๑๔.๖ และในจำนวนนี้มีบุตรแล้วถึงราวร้อยละ ๙

พ่อแม่ของเยาวชนจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งมีอาชีพรับจ้าง รองลงมาคืออาชีพค้าขายส่วนตัว โดยครอบครัวนับถือศาสนาพุทธถึงร้อยละ ๙๔ พ่อแม่ของเยาวชนยังอยู่ด้วยกันในปัจจุบัน และเยาวชนก็พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่เป็นส่วนใหญ่ ฐานะครอบครัวของเยาวชนมีเงินแค่พอกินพอใช้ในครอบครัวเท่านั้น แต่เยาวชนไม่ต้องช่วยครอบครัวหาเงินมีถึงร้อยละ ๕๔.๖ ซึ่งใกล้เคียงกับเยาวชนที่ต้องช่วยครอบครัวหาเงิน เยาวชนส่วนใหญ่จะช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านหรือช่วยค้าขายบ้างบางครั้ง และเยาวชนที่ช่วยอย่างสม่ำเสมอก็มีจำนวนไม่แตกต่างกันมาก

มูลเหตุที่เยาวชนกระทำความผิดมีมากมายหลายประการ แต่ที่เป็นมูลเหตุอันดับหนึ่งคือการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดีและชักจูงให้เยาวชนไปทำในสิ่งที่ไม่ดี ความคึกคะนองของตัวเยาวชนเองก็เป็นมูลเหตุใหญ่อีกประการหนึ่ง เยาวชนคิดว่าการกระทำความผิดครั้งนี้เนื่องจากเยาวชนขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจซึ่งมีจำนวนมากถึงราวร้อยละ ๗๐ เยาวชนคิดว่าหากเยาวชนมีศีลธรรมเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ เยาวชนจะเป็นคนดีและทำดี โดยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เยาวชนเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะใช้ในการขัดเกลาจิตใจเยาวชนคือ หลักเบญจศีล เยาวชนส่วนใหญ่คิดว่าการกระทำความผิดของเยาวชนไม่ใช่ความผิดของพ่อแม่

๔.๑.๒ วิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามที่ให้ผู้ปกครองเป็นผู้ตอบ
คำถามส่วนที่ ๑ คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑) เพศผู้ปกครอง

ตารางที่ ๔.๒๒ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศเยาวชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	๑๒๑	๓๔.๖
หญิง	๒๒๙	๖๕.๔
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่าผู้ปกครองของเยาวชนที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมีจำนวน ๑๒๑ คนหรือร้อยละ ๓๔.๖ และเพศหญิงมีจำนวน ๒๒๙ ร้อยละ ๖๕.๔ ของจำนวนผู้ปกครองของเยาวชนทั้งหมด อาจเป็นเพราะผู้เป็นแม่หรือเพศหญิงสนใจเรื่องของลูกมากกว่าผู้ชายหรือพ่อ หรืออาจเป็นเพราะผู้ชายต้องทำงานหาเงินจึงมาไม่ได้ก็เป็นได้

๒) อายุผู้ปกครอง

ตารางที่ ๔.๒๓ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุเยาวชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๒๕	๗.๑
อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๑๑๒	๓๒.๐
อายุ ๔๑-๕๐ ปี	๑๕๔	๔๔.๐
อายุ ๕๑-๖๐ ปี	๕๙	๑๖.๙
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่าอายุผู้ปกครองของเยาวชนอยู่ในช่วงอายุ ๔๑-๕๐ ปีมากที่สุดคือมีจำนวน ๑๕๔ คนหรือคิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐ อันดับสองอยู่ในช่วงอายุ ๓๑-๔๐ ปีมีจำนวน ๑๑๒ คนหรือร้อยละ ๓๒.๐ อันดับสามอยู่ในช่วงอายุ ๕๑-๖๐ ปีมีจำนวน ๕๙ คนหรือร้อยละ ๑๖.๙

๓) ความสัมพันธ์ของผู้ตอบกับเยาวชน

ตารางที่ ๔.๒๔ ความสัมพันธ์ของผู้ตอบกับเยาวชน

ความสัมพันธ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พ่อแม่	๒๙๕	๘๔.๒
ปู่ย่าตายาย	๑๖	๔.๖
ลุงป้าน้าอา	๑๗	๔.๙
พี่	๒๐	๕.๗
อื่นๆ (ระบุ)	๒	๐.๖
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่าผู้ปกครองที่มาศาลามีความสัมพันธ์เป็นพ่อแม่ของเยาวชนมากที่สุดคือมีจำนวน ๒๙๕ คนหรือร้อยละ ๘๔.๓ อันดับรองลงมาคือเป็นพี่ของเยาวชนจำนวน ๒๐ คน

หรือร้อยละ ๕.๗ ญาติผู้ใหญ่อย่างปู่ย่าตายายและลุงป้าน้าอาที่มีจำนวนใกล้เคียงกัน คือจำนวน ๑๖ และ ๑๗ คนหรือร้อยละ ๔.๖ และ ๔.๙ ตามลำดับ

๔) อาชีพของผู้ปกครอง

ตารางที่ ๔.๒๕ อาชีพของผู้ปกครองเยาวชน

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับจ้าง	๒๑๖	๖๑.๗
รับราชการ	๑๙	๕.๔
ตกรงาน	๑๕	๔.๓
ค้าขายส่วนตัว	๑๐๐	๒๘.๖
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่าผู้ปกครองของเยาวชนมีอาชีพรับจ้างมากที่สุดคือมีจำนวน ๒๑๖ คนหรือร้อยละ ๖๑.๗ อาชีพค้าขายส่วนตัวเป็นอันดับรองลงมาคือมีจำนวน ๑๐๐ คนหรือร้อยละ ๒๘.๖ ส่วนผู้ปกครองที่รับราชการและตกรงานมีจำนวนเพียงเล็กน้อยคือ จำนวน ๑๙ และ ๑๕ คนหรือร้อยละ ๕.๔ และ ๔.๓ ตามลำดับ

๕) ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตารางที่ ๔.๒๖ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าชั้นประถม	๕๗	๑๖.๓
เรียนจบประถมต้น	๑๐๗	๓๐.๖
เรียนจบประถมปลาย	๓๔	๙.๗
เรียนจบมัธยมต้น	๗๕	๒๑.๔
เรียนจบ ปวช. หรือ ปวส.	๔๘	๑๓.๗
เรียนจบปริญญาตรี	๒๗	๗.๗
เรียนจบสูงกว่าปริญญาตรี	๒	๐.๖
อื่นๆ (ระบุ)	๐	๐.๐
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองส่วนใหญ่ส่วนใหญ่เรียนจบชั้นประถมต้นซึ่งมีจำนวน ๑๐๗ คนหรือร้อยละ ๓๐.๖ อันดับสองเรียนจบระดับชั้นมัธยมต้นมีจำนวน ๗๕ คนหรือร้อยละ ๒๑.๔ และต่ำกว่าชั้นประถมมีจำนวน ๕๗ คนหรือร้อยละ ๑๖.๓ จะเห็นว่าผู้ปกครองของเยาวชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ เรียนถึงระดับปริญญาตรีมีเพียง ๒๗ คนหรือร้อยละ ๗.๗ และเรียนจบสูงกว่าปริญญาตรีมีเพียง ๒ คนหรือร้อยละ ๐.๖ เท่านั้น

๖) ศาสนาของผู้ปกครอง

ตารางที่ ๔.๒๗ การนับถือศาสนาของผู้ปกครอง

ศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พุทธ	๓๓๓	๙๕.๑
คริสต์	๓	๐.๙
อิสลาม	๑๓	๓.๗
อื่นๆ(ระบุ)	๑	๐.๓
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่าผู้ปกครองของเยาวชนเป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธมีจำนวน ๓๓๓ คนหรือร้อยละ ๙๕.๑ ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นอันดับสองมีจำนวน ๑๓ คนหรือร้อยละ ๓.๗ และอันดับที่สามคือผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์มีจำนวนเพียง ๓ คนหรือร้อยละ ๐.๙

๗) ความสัมพันธ์ของบิดามารดาเยาวชน

ตารางที่ ๔.๒๘ ความสัมพันธ์ของบิดามารดาเยาวชน

ความสัมพันธ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อยู่ด้วยกัน	๒๑๓	๖๐.๙
แยกกันอยู่	๕๒	๑๔.๙
หย่าร้าง-เลิกกัน	๖๗	๑๙.๑
ตาย	๑๘	๕.๑
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่าในปัจจุบัน พ่อแม่ของเยาวชนที่อยู่ด้วยกันมีถึง ๒๑๓ คนหรือร้อยละ ๖๐.๙ พ่อแม่หย่าร้าง-เลิกกันอยู่มีจำนวน ๖๗ คนหรือร้อยละ ๑๙.๑ และแยกกันอยู่กันมี ๕๒ คนหรือร้อยละ ๑๔.๙

๘) การอยู่อาศัย

ตารางที่ ๔.๒๙ บุคคลที่เยาวชนพักอาศัยอยู่ด้วย

บุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พ่อแม่	๑๘๗	๕๓.๔
พ่อ	๓๐	๘.๖
แม่	๗๑	๒๐.๓
ญาติ (ระบุ)	๖๒	๑๗.๗
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่าในปัจจุบันเยาวชนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ซึ่งมีจำนวน ๑๘๗ คน หรือร้อยละ ๕๓.๔ รองลงมาเยาวชนพักอยู่กับแม่จำนวน ๗๑ คนหรือร้อยละ ๒๐.๓ และพักอยู่กับพ่อจำนวน ๓๐ คนหรือร้อยละ ๘.๖ มีเยาวชน ๖๒ คนหรือร้อยละ ๑๗.๗ ที่พักอยู่กับญาติ

คำถามส่วนที่ ๒ คำถามผู้ปกครองเกี่ยวกับตัวเยาวชน

๑) เพศเยาวชน

ตารางที่ ๔.๓๐ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศเยาวชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	๓๐๑	๘๖.๐
หญิง	๔๙	๑๔.๐
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่าเยาวชนที่มาศาลาเป็นเพศชายจำนวน ๓๐๑ คนหรือร้อยละ ๘๖.๐ และเพศหญิงมีจำนวน ๔๙ คนหรือร้อยละ ๑๔.๐ ของจำนวนเยาวชนทั้งหมด

๒) อายุเยาวชน

ตารางที่ ๔.๓๑ อายุของเยาวชน

อายุเยาวชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๑๕ ปี	๔๘	๑๓.๗
๑๕ - ๑๘ ปี	๓๐๒	๘๖.๓
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่าอายุของเยาวชนอยู่ในช่วงอายุ ๑๕ - ๑๘ ปี ๓๐๒ คนหรือคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๓ ส่วนเยาวชนที่มีอายุน้อยกว่า ๑๕ ปีมีเพียง ๔๘ คนหรือร้อยละ ๑๓.๗ เท่านั้น

๓) จำนวนครั้งที่ถูกดำเนินคดี

ตารางที่ ๔.๓๒ จำนวนครั้งที่ถูกดำเนินคดีของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครั้งที่ของการถูกดำเนินคดี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑	๒๙๗	๘๔.๘
๒	๔๓	๑๒.๓
๓	๗	๒.๐
๔	๒	๐.๖
มากกว่า ๔ ครั้ง	๑	๐.๓
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่าเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นครั้งแรกและถูกดำเนินคดีในศาลเยาวชนฯ มีจำนวนมากที่สุดคือ ๒๙๗ คนจาก ๓๕๐ คนซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๘๔.๘ เยาวชนถูกดำเนินคดีเป็นครั้งที่ ๒ และ ๓ มีอยู่ ๔๓ และ ๗ คนหรือเท่ากับร้อยละ ๑๒.๓ และ ๒.๐ ตามลำดับ และเยาวชนที่กระทำความผิดมากกว่า ๔ ครั้งมีเพียง ๑ คนเท่านั้นหรือร้อยละ ๐.๖

๔) การอยู่อาศัยของเยาวชน

ตารางที่ ๔.๓๓ บุคคลที่เยาวชนพักอยู่ด้วย

บุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พ่อแม่	๑๔๖	๔๑.๗
พ่อ	๕๘	๑๖.๖
แม่	๑๑๓	๓๒.๓
ญาติ (ระบุ)	๓๓	๙.๔
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่าในปัจจุบันเยาวชนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ซึ่งมีจำนวน ๑๔๖ คน หรือร้อยละ ๔๑.๗ รองลงมาเยาวชนพักอยู่กับแม่จำนวน ๑๑๓ คนหรือร้อยละ ๓๒.๓ และพักอยู่กับพ่อจำนวน ๕๘ คนหรือร้อยละ ๑๖.๖ มีเยาวชนเพียง ๓๓ คนหรือร้อยละ ๙.๔ ที่พักอยู่กับญาติ

๕) ประเภทความผิด

ตารางที่ ๔.๓๔ ประเภทความผิดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเภทความผิด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทำร้ายร่างกาย	๒๙	๘.๓
เกี่ยวกับทรัพย์สิน	๘๖	๒๔.๖
เพศ	๓๗	๑๐.๖
ยาเสพติด	๑๒๖	๓๖.๐
รถซิ่ง	๓๒	๙.๑
ลิขสิทธิ์	๒๑	๖.๐
อื่นๆ	๑๙	๕.๔
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่าประเภทของคดีที่เยาวชนกระทำผิดมากที่สุดคือ คดียาเสพติดซึ่งมีถึง ๑๒๖ คนหรือร้อยละ ๓๖.๐ ของประเภทคดีทั้งหมด อันดับ ๒ คือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งมีจำนวนถึง ๘๖ คนหรือร้อยละ ๒๔.๖ หรือเกือบ ๑ ใน ๔ ของคดีทั้งหมด อันดับ ๓ คือ คดีเพศกับเพศซึ่งมีจำนวน ๓๗ คนหรือร้อยละ ๑๐.๖

๖) จำนวนพี่น้องของเยาวชน (รวมตัวเยาวชน)

ตารางที่ ๔.๓๕ จำนวนพี่น้องร่วมพ่อแม่และต่างพ่อแม่ของเยาวชน

จำนวนพี่น้องของเยาวชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวน ๑ คน (ตัวเยาวชน)	๒๑๔	๖๑.๑
จำนวน ๒ คน	๘๐	๒๒.๙

จำนวน ๓ คน	๓๔	๙.๗
จำนวน ๔ คน	๒๑	๖.๐
จำนวนมากกว่า ๔ คน	๑	๐.๓
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่าเยาวชนเป็นลูกคนเดียวเป็นส่วนใหญ่คือมีจำนวน ๒๑๔ คน หรือร้อยละ ๖๑.๑ รองลงมาเยาวชนมีพี่น้องเพียง ๒ คน (รวมตัวเยาวชนด้วย) ซึ่งมีอยู่ ๘๐ คนหรือร้อยละ ๒๒.๙ และมีพี่น้อง ๓ คน (รวมตัวเยาวชนด้วย) มีอยู่เพียง ๓๔ คนหรือร้อยละ ๙.๗ เท่านั้น จะเห็นว่าเยาวชนที่กระทำผิดไม่ได้มีพี่น้องจำนวนมากแต่เป็นลูกโตนเสียส่วนใหญ่

๗) ระดับการศึกษาของเยาวชน

ตารางที่ ๔.๓๖ ระดับการศึกษาของเยาวชน

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าชั้นประถม	๒๘	๘.๐
เรียนจบประถมต้น	๙๐	๒๕.๗
เรียนจบประถมปลาย	๓๖	๑๐.๓
เรียนจบมัธยมต้น	๑๒๔	๓๕.๔
เรียนจบมัธยมปลาย	๓๔	๙.๗
เรียนจบ ปวช. หรือ ปวส.	๒๑	๖.๐
อื่นๆ (ระบุ)	๑๗	๔.๙
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓๖ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่เรียนจบเพียงชั้นมัธยมต้นเท่านั้นซึ่งมีอยู่ ๑๒๔ คน หรือร้อยละ ๓๕.๔ อันดับ ๒ คือเยาวชนเรียนจบเพียงชั้นประถมต้นเท่านั้นมีอยู่ ๙๐ คน หรือร้อยละ ๒๕.๗ และอันดับ ๓ คือเยาวชนเรียนจบชั้นประถมปลายซึ่งมี ๓๖ คนหรือร้อยละ ๑๐.๓

ส่วนที่ ๓ คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในคดีที่เยาวชนถูกฟ้อง

๑) มูลเหตุที่เยาวชนกระทำผิด

ตารางที่ ๔.๓๗ มูลเหตุที่เยาวชนกระทำผิดในครั้งนี้

มูลเหตุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สภาพครอบครัวที่แตกแยกทำให้เยาวชนขาดที่พึ่งทางใจ	๓๒	๙.๑
สภาพเศรษฐกิจในครอบครัวมีปัญหา เช่น หาเงินไม่พอใช้จ่าย เป็นต้น	๑๔	๔.๐
พ่อแม่ไม่ได้ให้เวลากับเยาวชนเท่าที่ควร และ/หรือไม่กล่าว	๒๔	๖.๙

มูลเหตุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตกเดือนยาวชน		
การคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี และชักจูงไปทำสิ่งที่ไม่ดี	๑๗๒	๔๙.๑
เยาวชนไม่ไปโรงเรียนมีเวลาว่างเหลือมากในแต่ละวัน	๑๒	๓.๔
ความคึกคะนองของตัวเยาวชนเอง	๓๕	๑๐.๐
ความอยากได้อะไรที่มีของเยาวชน	๑๑	๓.๑
เยาวชนขาดการยับยั้งชั่งใจปล่อยให้อิทธิพล (โลก โกรธ หลง) เข้าครอบงำจิตใจ	๓๕	๑๐.๐
เยาวชนถูกผู้ใหญ่ไม่ดีหลอกล่อ	๑๕	๔.๓
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๓๗ พบว่ามูลเหตุที่เยาวชนกระทำผิดเนื่องจากปัจจัยหลายตัว โดยเยาวชนกระทำผิดเนื่องจากการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี และชักจูงไปทำสิ่งที่ไม่ดีมีจำนวนมากเป็นอันดับ ๑ คือ มีจำนวน ๑๗๒ คนหรือร้อยละ ๔๙.๑ มูลเหตุอันดับ ๒ คือมาจากความคึกคะนองของตัวเยาวชนเองและเยาวชนขาดการยับยั้งชั่งใจปล่อยให้อิทธิพล (โลก โกรธ หลง) เข้าครอบงำจิตใจ ซึ่งมีจำนวนอย่างละ ๓๕ คนหรือร้อยละ ๑๐.๐ มูลเหตุอันดับที่ ๔ มีมูลเหตุจากสภาพครอบครัวที่แตกแยกทำให้เยาวชนขาดที่พึ่งทางใจจำนวน ๓๒ คนหรือร้อยละ ๙.๑

๒) ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการกระทำผิดของเยาวชน

ตารางที่ ๔.๓๘ จำนวนเยาวชนทำผิดเพราะขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

ความคิดเห็นของผู้ปกครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช่	๒๕๗	๗๓.๔
ไม่ใช่	๙๓	๒๖.๖
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๓๘ พบว่าเยาวชนจำนวน ๒๕๗ คนหรือร้อยละ ๗๓.๔ คิดว่าเยาวชนทำผิดในครั้งนี้เพราะเยาวชนขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ส่วนเยาวชนจำนวน ๙๓ คนหรือร้อยละ ๒๖.๖ คิดว่าเยาวชนทำผิดในครั้งนี้ไม่ใช่เพราะเยาวชนขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

๓) ความคิดของผู้ปกครองต่อการประพัตินของเยาวชน

ตารางที่ ๔.๓๙ จำนวนเยาวชนที่จะเป็นคนดีและทำดีหากมีศีลธรรมเป็นเครื่องขัดเกลา

จิตใจ

ความคิดเห็นของผู้ปกครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช่	๓๓๓	๙๕.๑
ไม่ใช่	๑๗	๕.๙
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๓๙ พบว่าเยาวชนจำนวน ๓๓๓ คนหรือร้อยละ ๙๕.๑ คิดว่าเยาวชนจะเป็นคนดีและทำดีหากเยาวชนมีศีลธรรมเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ ส่วนเยาวชนจำนวน ๑๗ คนหรือร้อยละ ๕.๙ ไม่คิดว่าเยาวชนจะเป็นคนดีและทำดีหากเยาวชนมีศีลธรรมเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ

๔) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความเหมาะสม

ตารางที่ ๔.๔๐ หลักธรรมทางศาสนาพุทธข้อใดที่เยาวชนรู้จัก และคิดว่าจะมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้อบรมจิตใจของเยาวชน

มูลเหตุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เบญจศีล	๒๓๒	๖๖.๓
อริยสัจ ๔	๕	๑.๔
มรรค ๘	๒๔	๖.๙
สังคหวัตถุ ๔	๑๖	๔.๖
ทศ ๖	๕	๑.๔
หลักแห่งความกตัญญูกตเวที	๑๓	๓.๗
หลักธรรมทั้งหมดข้างต้น	๗	๒.๐
อื่นๆ	๔๘	๑๓.๗
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๔๐ พบว่าหลักธรรมทางศาสนาพุทธที่เยาวชนคิดว่าจะนำมาใช้อบรมจิตใจของเยาวชนมากที่สุดคือ เบญจศีล ซึ่งมีจำนวนเยาวชนเกินครึ่งคือ ๒๓๒ คนหรือร้อยละ ๖๖.๓ อันดับ ๒ คือ หลักธรรมอื่นๆ มีจำนวน ๔๘ คนหรือร้อยละ ๑๓.๗ อันดับ ๓ คือมรรคมีองค์ ๘ มีจำนวน ๒๔ คนหรือร้อยละ ๖.๙

๕) ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการกระทำผิดของเยาวชน

ตารางที่ ๔.๔๑ จำนวนเยาวชนที่คิดว่าเยาวชนทำผิดย่อมถือเป็นความผิดของพ่อแม่ด้วย

ความคิดเห็นของผู้ปกครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช่	๒๘๑	๘๐.๓
ไม่ใช่	๖๙	๑๙.๗
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๔๑ พบว่าจำนวนผู้ปกครองส่วนใหญ่คิดว่าเยาวชนทำผิดนั้นถือเป็นความผิดของพ่อแม่ด้วย ซึ่งมีอยู่ ๒๘๑ คนหรือร้อยละ ๘๐.๓ ผู้ปกครองที่คิดว่าเยาวชนทำผิดนั้นไม่ถือเป็นความผิดของพ่อแม่ด้วย มีอยู่ ๖๙ คนหรือร้อยละ ๑๙.๗

สรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์ในข้อ ๔.๑.๒ นั้นเป็นผลของการตอบแบบสอบถามที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเยาวชนผู้กระทำผิดเป็นผู้ตอบ ทำให้งานวิจัยนี้พบว่า ผู้ปกครองของเยาวชนผู้กระทำผิดที่มาร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นหญิง โดยมีอายุอยู่ในช่วงอายุ ๔๑-๕๐ ปีเป็นส่วนใหญ่ด้วยความสัมพันธ์กับเยาวชนโดยการเป็นแม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและค้าขายส่วนตัวซึ่งสอดคล้องกับที่เยาวชนตอบ ระดับการศึกษาของผู้ปกครองส่วนใหญ่ศึกษาจบเพียงระดับชั้นประถมศึกษาต้นเท่านั้น รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และในปัจจุบันพ่อแม่ของเยาวชนส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน และเยาวชนก็พักอาศัยอยู่ด้วย

เยาวชนผู้กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นเยาวชนชาย เยาวชนหญิงมีเพียง ๑ ใน ๑๐ ของจำนวนเยาวชนชายเท่านั้น อายุของเยาวชนจะอยู่ในช่วงอายุ ๑๕-๑๘ ปีเป็นส่วนใหญ่ เป็นการกระทำผิดและถูกดำเนินคดีในศาลเป็นครั้งแรกเสียส่วนใหญ่ เยาวชนบางรายอาจกระทำผิดมาแล้วหลายครั้งแต่เพิ่งถูกจับและดำเนินคดีเป็นครั้งแรก มีเยาวชนจำนวนน้อยมากที่กระทำความผิดซ้ำมากกว่า ๔ ครั้ง ในปัจจุบันนี้ ความผิดที่เยาวชนกระทำความผิดมากที่สุดคือคดีเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งมีทั้งเป็นผู้เสพและผู้จำหน่ายยาเสพติด ความผิดรองลงมาคือคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้แก่ การลักทรัพย์ การฉ้อโกงทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ เป็นต้น เยาวชนส่วนใหญ่คือจำนวนกว่าครึ่งเป็นลูกคนเดียว เยาวชนที่มีพี่หรือน้อง ๑ คนมีราว ๑ ใน ๔ ของจำนวนเยาวชนทั้งหมด เยาวชนที่ถูกดำเนินคดีนี้ส่วนใหญ่มีความรู้เพียงระดับมัธยมศึกษาต้นเท่านั้น รองลงมาคือระดับประถมศึกษา จะเห็นได้ว่าเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยเรียนกลับไม่เรียนหนังสือให้สูง ทั้งนี้เยาวชนอาจมีปัญหาในด้านอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อให้เยาวชนต้องหยุดเรียนไป มูลเหตุที่เยาวชนกระทำผิดมีมากมายหลายประการ แต่ที่เป็นมูลเหตุอันดับหนึ่งคือการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดีและชักจูงให้เยาวชนไปทำในสิ่งที่ไม่ดี ซึ่งความเห็นนี้ตรงกับของเยาวชน ส่วนมูลเหตุอันดับรองคือ ความคึกคะนองของตัวเยาวชนเองและเยาวชนขาดการยับยั้งชั่งใจปล่อยใจให้กิเลสเข้าครอบงำจิตใจก็เป็นมูลเหตุใหญ่เช่นกัน

ผู้ปกครองคิดว่าการกระทำผิดครั้งนี้เนื่องจากเยาวชนขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจซึ่งมีจำนวนมากถึงราวร้อยละ ๗๓.๔ ซึ่งใกล้เคียงกับที่เยาวชนตอบ และคิดว่าหากเยาวชนมีศีลธรรมเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ เยาวชนจะเป็นคนดีและทำดี โดยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เยาวชนเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะใช้ในการขัดเกลาจิตใจเยาวชนคือ หลักเบญจ

ศีล เช่นเดียวกับเยาวชน ผู้ปกครองส่วนใหญ่คิดว่าการกระทำผิดของเยาวชนถือเป็นความผิดของพ่อแม่ซึ่งตรงกันข้ามกับที่เยาวชนตอบ

๔.๑.๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดของเยาวชนและผู้ปกครองในคำถามส่วนที่ ๓

ในคำถามส่วนที่ ๓ ซึ่งเป็นคำถามที่เกี่ยวกับความคิดของเยาวชนและผู้ปกครองในเรื่องมูลเหตุของการกระทำผิดของเยาวชน การขาดหลักธรรมาชีวิตรทำให้เยาวชนไปกระทำผิด การกลับตัวเป็นคนดีหลักธรรมที่ควรนำมาใช้อบรมเยาวชน ตลอดจนความรับผิดชอบของพ่อแม่ต่อลูก มีคำถามเพียง ๕ ข้อ ดังนี้

๑) มูลเหตุการกระทำผิดของเยาวชน

เยาวชน/ผู้ปกครองคิดว่ามูลเหตุที่เยาวชนกระทำผิดในครั้งนี้มาจากปัจจัยตัวใด

ตารางที่ ๔.๔๒ แสดงมูลเหตุที่เยาวชนกระทำผิดในครั้งนี้

มูลเหตุ ของการกระทำผิด	เยาวชน		ผู้ปกครอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สภาพครอบครัวที่ แตกแยกทำให้เยาวชน ขาดที่พึ่งทางใจ	๒๐	๕.๗	๓๒	๙.๑
สภาพเศรษฐกิจใน ครอบครัวมีปัญหา เช่น หาเงินไม่พอใช้จ่าย เป็น ต้น	๒๕	๗.๑	๑๔	๔.๐
พ่อแม่ไม่ได้ให้เวลากับ เยาวชนเท่าที่ควร และ/ หรือไม่กล่าวตักเตือน เยาวชน	๕	๑.๔	๒๔	๖.๙
การคบเพื่อนที่มีความ ประพฤติไม่ดี และชักจูง ไปทำสิ่งที่ไม่ดี	๑๔๕	๔๑.๔	๑๗๒	๔๙.๑
เยาวชนไม่ไปโรงเรียนมี เวลาว่างเหลือมากในแต่ละ วัน	๗	๒.๐	๑๒	๓.๔
ความคึกคะนองของตัว เยาวชนเอง	๘๘	๒๕.๑	๓๕	๑๐.๐
ความอยากได้อะไรก็มี ของเยาวชน	๒๘	๘.๐	๑๑	๓.๑

มูลเหตุ ของการกระทำผิด	เยาวชน		ผู้ปกครอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เยาวชนขาดการยับยั้งชั่งใจ ปล่อยให้กิเลส (โลภ โกรธ หลง) เข้าครอบงำ จิตใจ	๒๔	๖.๙	๓๕	๑๐.๐
เยาวชนถูกผู้ใหญ่ไม่ดี หลอกใช้	๘	๒.๓	๑๕	๔.๓
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๔๒ พบว่าทั้งเยาวชนและผู้ปกครองต่างเห็นพ้องกันว่ามูลเหตุที่ทำให้เยาวชนกระทำความผิดในครั้งนี้นี้มาจากการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี และชักจูงไปทำสิ่งที่ไม่ดี ผลที่ได้นี้แสดงให้เห็นว่าเยาวชนในวัยนี้จะให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก เชื่อเพื่อนมากกว่าเชื่อพ่อแม่ ดังนั้นหากเยาวชนคบเพื่อนดีก็จะชวนกันทำความดี ในทางตรงกันข้ามหากเยาวชนคบคนที่ไม่ดี ย่อมชักจูงกันไปทำในสิ่งที่ไม่ดีด้วยกัน สาเหตุที่ ๒ ทั้งเยาวชนและผู้ปกครองเห็นว่ามูลเหตุมาจากความคึกคะนองของตัวเยาวชนเอง ผู้ปกครองยังเห็นว่าเยาวชนขาดการยับยั้งชั่งใจปล่อยให้กิเลส (โลภ โกรธ หลง) เข้าครอบงำจิตใจ เป็นมูลเหตุในระดับเดียวกัน ส่วนสาเหตุที่ ๓ เยาวชนกับผู้ปกครองเห็นต่างกันคือเยาวชนเห็นว่า ความอยากได้อะไรของเยาวชน ส่วนผู้ปกครองเห็นว่าสภาพครอบครัวที่แตกแยกทำให้เยาวชนขาดที่พึ่งทางใจ จึงได้กระทำความผิด จากมูลเหตุที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นไม่ว่าจะเป็นมูลเหตุประการใดล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนไม่ว่าทางตรงก็ทางอ้อมด้วยกันทั้งสิ้น

การสังเคราะห์ข้อมูลของมูลเหตุการกระทำผิดของเยาวชน

จากมูลเหตุต่างๆที่ทำให้เยาวชนกระทำความผิดนั้น หากพิจารณาถึงความเป็นเหตุเป็นผลกันแล้ว จุดเริ่มต้นของสาเหตุการกระทำผิดของเยาวชนนั้นมาจาก ๒ ปัจจัยหลัก คือ ครอบครัวและตัวเยาวชน แม้ว่าทั้งเยาวชนและผู้ปกครองได้ให้ความเห็นว่าเยาวชนกระทำความผิดเพราะการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี และชักจูงไปทำสิ่งที่ไม่ดี และความคึกคะนองของตัวเยาวชนเองก็ตาม ที่กล่าวว่าสาเหตุทั้งมวลมาจากครอบครัวนั้น ก็เพราะเยาวชนได้รับอิทธิพลและผลกระทบจากครอบครัวโดยตรง ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมที่เล็กที่สุดแต่มีอิทธิพลต่อความนึกคิดและพฤติกรรมของเยาวชน สภาพครอบครัวที่แตกแยก หรือสภาพเศรษฐกิจในครอบครัวมีปัญหา เช่น หาเงินไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว บางครอบครัวอาจมีคนทำงานหาเงินเพียงคนเดียวเพื่อเลี้ยงคนทั้งครอบครัว บางครอบครัวพ่อแม่ต่างต้องช่วยกันทำมาหากิน พ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับเยาวชนเท่าที่ควร และ/หรือไม่กล่าวตักเตือนเยาวชน ทำให้เยาวชนขาดที่พึ่งทางใจ ในยามที่เยาวชนมีปัญหาต้องการความช่วยเหลือหรือคำแนะนำ พ่อแม่ในพร้อมที่จะช่วยเหลือลูก ทำให้เยาวชนหันหาไปหาเพื่อน ถ้าเป็นเพื่อนที่ดีก็จะได้คำแนะนำที่ดีๆ แต่หากเยาวชนคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี และเพื่อนเหล่านั้นก็จะชักจูงให้เยาวชนไปทำสิ่งที่ไม่ดี เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่จะเชื่อเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ หากพ่อแม่ไม่เอาใจใส่ลูก ไม่สนใจปัญหาของลูก ลูกก็จะไปขอคำปรึกษาจากเพื่อนแทน นั่นเท่ากับการเปิดโอกาสให้ลูก

ได้ไปใกล้ชิดกับคนไม่ดี เยาวชนในวัยนี้จะมีวุฒิภาวะที่ไม่สมบูรณ์ สำนึกถึงความผิดชอบชั่วดีจะน้อยกว่าผู้ใหญ่ ประกอบกับความอยากรู้อยากเห็นและความคึกคะนองของเยาวชน เยาวชนอาจกระทำความผิดโดยขาดความยับยั้งชั่งใจ ปลอ่ยให้กิเลสเข้าครอบงำจิตใจ เยาวชนจึงกระทำความผิดโดยอาจไม่ได้คิดว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นความผิด เยาวชนที่ออกจากระบบการศึกษาแล้วและไม่ได้ประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ จะมีเวลามากในแต่ละวัน จึงมีโอกาสเสี่ยงที่จะพบกับคนเลวมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ใหญ่ที่ไม่ดีและจะหลอกล่อให้เยาวชนผู้ซึ่งอ่อนโลกไปทำความผิด โดยใช้สิ่งล่อเป็นเงินหรือสิ่งที่เยาวชนต้องการ เช่น ยาเสพติด เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในบางครั้งความไร้เดียงสาของเยาวชนจะเป็นพิษภัยต่อตัวเยาวชนเอง

๒) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำผิดของเยาวชน

เยาวชน/ผู้ปกครองคิดว่าเยาวชนทำผิดในครั้งนี้เพราะเยาวชนขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

ตารางที่ ๔.๔๓ จำนวนเยาวชนทำผิดเพราะขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

การขาดหลักศีลธรรม	เยาวชน		ผู้ปกครอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช่	๒๓๙	๖๘.๓	๒๕๗	๗๓.๔
ไม่ใช่	๑๑๑	๓๑.๗	๙๓	๒๖.๖
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๔๓ เยาวชนและผู้ปกครองเห็นว่าเยาวชนกระทำผิดในครั้งนี้เพราะเยาวชนขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นส่วนใหญ่ แต่การกระทำผิดของเยาวชนจะสัมพันธ์กับการขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจหรือไม่ ผู้วิจัยจะทำการพิสูจน์ในส่วนของการพิสูจน์สมมติฐาน

๓) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประพฤติดนของเยาวชน

ตารางที่ ๔.๔๔ จำนวนเยาวชนที่จะเป็นคนดีและทำดีหากเยาวชนมีศีลธรรมเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ

การจะเป็นคนดีหากมีศีลธรรม	เยาวชน		ผู้ปกครอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช่	๓๐๒	๘๖.๓	๓๓๓	๙๕.๑
ไม่ใช่	๔๘	๑๓.๗	๑๗	๔.๙
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐	๓๕๐	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๔๔ พบว่าทั้งเยาวชนและผู้ปกครองต่างมีความเชื่อมั่นว่าศีลธรรมจะสามารถเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจในการที่จะเป็นคนดี การที่เยาวชนจะเป็นคนดีและทำดีของเยาวชนจะสัมพันธ์กับการมีศีลธรรมหรือไม่ ผู้วิจัยจะทำการพิสูจน์ในส่วนของการพิสูจน์สมมติฐาน

๔) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความเหมาะสม

ตารางที่ ๔.๔๕ หลักธรรมทางศาสนาพุทธข้อใดที่เยาวชน/ผู้ปกครองรู้จัก และคิดว่าเป็นความเหมาะสมที่จะนำมาใช้อบรมจิตใจของเยาวชน

หลักธรรม	เยาวชน		ผู้ปกครอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เบญจศีล	๑๙๔	๕๕.๔	๒๓๒	๖๖.๓
อริยสัจ ๔	๒๗	๗.๗	๕	๑.๔
มรรค ๘	๒๐	๕.๗	๒๔	๖.๙
สังคหวัตถุ ๔	๑๔	๔.๐	๑๖	๔.๖
ทศ ๖	๕	๑.๔	๕	๑.๔
หลักแห่งความกตัญญู กตเวทิตะ	๒๘	๘.๐	๑๓	๓.๗
หลักธรรมทั้งหมดข้างต้น	๖๐	๑๗.๑	๗	๒.๐
อื่นๆ	๒	๐.๖	๔๘	๑๓.๗
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๔๕ พบว่าทั้งเยาวชนและผู้ปกครองเห็นว่าหลักธรรมที่มีความเหมาะสมมากที่สุดที่จะนำมาใช้อบรมเยาวชนได้แก่หลักเบญจศีล ซึ่งพุทธศาสนิกชนทั่วไปจะรู้จักและคุ้นเคยกับหลักธรรมนี้อยู่แล้ว เยาวชนให้หลักธรรมทั้งหมดเป็นอันดับสอง ส่วนผู้ปกครองเห็นว่าหลักธรรมอื่นๆ ยังมีอีกมากจึงให้หลักธรรมอื่นๆ เป็นอันดับสอง เยาวชนคิดว่าหลักอริยสัจ ๔ มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้อบรมเยาวชนเป็นอันดับสาม ส่วนผู้ปกครองเห็นว่าการใช้หลักมรรค ๘ มีความเหมาะสมเป็นอันดับสาม กล่าวโดยรวมหลักธรรมทุกข้อมีความเหมาะสมทั้งสิ้น แต่การเลือกใช้กับเยาวชน จะต้องมียุทธศาสตร์เกี่ยวกับตัวเยาวชนแต่ละคนและลักษณะอุปนิสัยของเยาวชนแต่ละคนด้วย

๕) ความคิดเห็นต่อการกระทำผิดของเยาวชน

ตารางที่ ๔.๔๖ จำนวนเยาวชน/ผู้ปกครองที่คิดว่าเยาวชนทำผิดย่อมถือเป็นความผิดของพ่อแม่ด้วย

ความคิดเห็นว่าเป็น ความผิดของพ่อแม่	เยาวชน		ผู้ปกครอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช่	๖๗	๑๙.๑	๒๘๑	๘๐.๓
ไม่ใช่	๒๘๓	๘๐.๙	๖๙	๑๙.๗
รวม	๓๕๐	๑๐๐.๐	๓๕๐	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๔๖ พบว่าผลจากคำถามนี้มีความตรงข้ามกันระหว่างความเห็นของเยาวชนและผู้ปกครอง กล่าวคือเยาวชนส่วนใหญ่จะเห็นว่าการกระทำผิดของตัวเยาวชนไม่ถือเป็นความผิดของพ่อแม่ด้วย

เป็นความผิดของพ่อแม่ด้วย ส่วนผู้ปกครองกลับมองเป็นตรงกันข้ามคือการกระทำผิดของตัวเยาวชน ถือว่าเป็นความผิดของพ่อแม่ด้วย การที่เยาวชนตอบเช่นนั้นก็เพราะเยาวชนกลัวว่าศาลอาจจะเอาผิดกับพ่อแม่ของตน จึงต้องการรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง ในขณะที่ผู้ปกครองตอบเช่นนั้นเพราะพ่อแม่กลัวว่าเยาวชนจะได้รับโทษหนัก จึงแสดงความรับผิดชอบด้วยการยอมรับความผิดไว้เสียเอง สิ่งที่ดีที่ได้จากคำถามข้อนี้คือ ในสังคมครอบครัวส่วนใหญ่พ่อแม่ลูกมีความห่วงใยซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าในครอบครัวยังมีความรักความห่วงใยให้แก่กันและกัน ลูกห่วงพ่อแม่ พ่อแม่ก็ห่วงลูกเช่นกัน

๔.๑.๔ สรุปผลจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

จากผลลัพธ์ที่ได้จากแบบสอบถามที่ถามทั้งเยาวชนและพ่อแม่ของเยาวชน ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจในลักษณะจำเพาะของเยาวชนที่กระทำผิด สภาพครอบครัวและมูลเหตุที่กระทำผิดของเยาวชน ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณไว้ได้ ดังนี้

(๑) ลักษณะจำเพาะของเยาวชนที่กระทำผิด

จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๒ กลุ่ม พบว่า เยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเยาวชนชาย เยาวชนหญิงที่กระทำผิดมีเพียงร้อยละ ๑๐ ของจำนวนเยาวชนทั้งหมดเท่านั้น เยาวชนที่กระทำความผิดอยู่ในช่วงอายุระหว่าง ๑๕-๑๘ ปีเป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นการกระทำผิดครั้งนี้เป็นครั้งแรก คดีที่กระทำผิดมากที่สุดคือคดีเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เยาวชนส่วนใหญ่เป็นลูกคนเดียวไม่มีพี่น้องและยังอยู่ในระบบการศึกษา โดยการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือระดับประถมศึกษาตอนต้น ในปัจจุบันเยาวชนส่วนใหญ่ยังไม่มีคู่สมรส มีเพียงร้อยละ ๑๔.๖ ที่มีคู่สมรสแล้วและมีบุตรแล้วเพียงบางส่วน

(๒) สภาพครอบครัวของเยาวชน

พ่อแม่ของเยาวชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างโดยมีอาชีพค้าขายเป็นอันดับรองลงมา ผู้ปกครองเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ความสัมพันธ์ของพ่อแม่มากกว่าครึ่งของเยาวชนทั้งหมดปัจจุบันยังอยู่ด้วยกันและอยู่กับเยาวชน โดยฐานะทางครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในระดับมีเงินพอกินพอใช้เท่านั้น เยาวชนกว่าครึ่งไม่ต้องช่วยพ่อแม่หาเงินเลี้ยงครอบครัวและช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านหรือช่วยค้าขายบ้างเพียงบางครั้ง

(๓) มูลเหตุของการกระทำผิดของเยาวชน

เยาวชนส่วนใหญ่กระทำผิดเพราะการคบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดีและชักจูงให้ไปทำสิ่งที่ไม่ดี จะเห็นว่าเยาวชนในวัยนี้จะใกล้ชิดกับเพื่อนและเชื่อคำพูดของเพื่อนมากกว่าคำพูดของพ่อแม่ ดังนั้น หากเยาวชนคบกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่ดีย่อมชักจูงกันไปทำในสิ่งไม่ดีหรือสิ่งผิดกฎหมายนั่นเอง ทัศนคติค่านิยมของตัวเยาวชนเองก็เป็นมูลเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลให้เยาวชนกระทำผิดได้ ทั้งเยาวชนและผู้ปกครองต่างเห็นพ้องว่าเยาวชนกระทำผิดครั้งนี้เป็นเพราะขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และเยาวชนพร้อมที่จะเป็นคนดีหากเยาวชนมีศีลธรรมเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจ โดยหลักธรรมที่มีความเหมาะสมที่สุดที่จะใช้อบรมเยาวชนคือ หลักเบญจศีล

จากคำตอบที่ได้ในส่วนนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความมั่นใจที่จะแก้ปัญหาของเยาวชนด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในส่วนคำเห็นที่ว่าเยาวชนทำผิดถือเป็นความผิดของพ่อแม่หรือไม่ คำถามนี้เป็นคำถามเดียวที่ได้คำตอบต่างกันโดยสิ้นเชิงระหว่างความเห็นของเยาวชนและของพ่อแม่ เยาวชนคิดว่าการที่เยาวชนกระทำผิดไม่ใช่ความผิดของพ่อแม่ ซึ่งตรงข้ามกับผู้ปกครองที่เห็นว่าเยาวชนกระทำผิดนั้นถือเป็นความผิดของพ่อแม่ด้วย คำตอบนี้ตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิง เพราะคนเป็นลูกไม่อยากให้พ่อแม่ต้องมารับโทษด้วย แต่พ่อแม่ต้องการแบ่งเบาความผิดของลูก จึงตอบคำถามนี้ในทิศทางตรงกันข้าม คำตอบนี้ทำให้อนุมานได้ว่าทั้งคนเป็นลูกและคนเป็นพ่อแม่ต่างก็มีความรักความห่วงใยซึ่งกันและกันซึ่งเป็นสิ่งดีในครอบครัว

๔.๑.๕ พิสูจน์สมมติฐาน

จากคำถามข้อ ๒ และข้อ ๓ ในคำถามส่วนที่ ๓ ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาทำการคำนวณตามหลักสถิติศาสตร์โดยใช้ ไคสแควร์เทสต์ (Chi-square Test) เพื่อที่จะทำการพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งไว้ ๒ ข้อ คือ

สมมติฐานหลัก “เยาวชนกระทำผิดถึงขั้นก่ออาชญากรรมเนื่องจากไม่มีการใช้กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชน อีกทั้งเยาวชนขาดศีลธรรมซึ่งเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ”

สมมติฐานรอง “กลยุทธ์การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ขัดเกลาจิตใจของเยาวชน จะสามารถทำให้เยาวชนประพฤติตนดีและปฏิบัติชอบได้”

(๑) การพิสูจน์สมมติฐานในส่วนของเยาวชน

๑) สมมติฐานหลัก จากผลสรุปของการตอบแบบสอบถามของเยาวชน ๓๕๐ คน ได้คำตอบ ๒ ประเภท (k) คือ ใช่ และไม่ใช่ คาดหวังได้คำตอบ ๒ ประเภท คือ ใช่ และ ไม่ใช่ $E = 350/2 = 175$

H_0 : เยาวชนกระทำผิดถึงขั้นก่ออาชญากรรมและการขาดศีลธรรม ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

H_1 : เยาวชนกระทำผิดถึงขั้นก่ออาชญากรรมและการขาดศีลธรรม มีความสัมพันธ์ต่อกัน

ใช้สูตร
$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

χ^2 = ค่าสถิติไคสแควร์

O_i = ความถี่ที่ได้จากการสังเกต (Observed Frequency)

E_i = ความถี่ที่คาดหวัง (Expected Frequency) ซึ่งมีค่าเท่ากับ จำนวนข้อมูลคูณด้วยสัดส่วนที่คาดหวัง

k = จำนวนกลุ่มหรือจำนวนระดับ

ความคิดเห็น	O	E	O- E	(O- E) ²	(O- E) ² /E
ใช่	239	175	64	4,096	23.41
ไม่ใช่	111	175	-64	4,096	23.41
				$\Sigma (O_i - E_i)^2$	46.82

ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % df = k-1

$$= 2-1 = 1$$

จากตารางการแจกแจงไคสแควร์ (Chi-square table) $\chi^2 = 3.84$

$$\chi^2 \text{ คำนวณ} > \chi^2 \text{ ตาราง}$$

$$46.82 > 3.84$$

จึงปฏิเสธสมมติฐาน H0 หมายความว่า กระทำผิดถึงขั้นก่ออาชญากรรมของเยาวชนสัมพันธ์กับการขาดศีลธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจ

๒) สมมติฐานรอง จากผลสรุปของการตอบแบบสอบถามของเยาวชน ๓๕๐ คน ได้คำตอบ ๒ ประเภท (k) คือ ใช่ และไม่ใช่ คาดหวังได้คำตอบ ๒ ประเภท คือ ใช่ และ ไม่ใช่ $E = 350/2 = 175$

H0 : เยาวชนเป็นจะประพฤติตนดีและปฏิบัติชอบและการมีศีลธรรมช่วยขัดเกลาจิตใจ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

H1 : เยาวชนเป็นจะประพฤติตนดีและปฏิบัติชอบและการมีศีลธรรมช่วยขัดเกลาจิตใจ มีความสัมพันธ์ต่อกัน

ใช้สูตร

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

χ^2 = ค่าสถิติไคสแควร์

O_i = ความถี่ที่ได้จากการสังเกต (Observed Frequency)

E_i = ความถี่ที่คาดหวัง (Expected Frequency) ซึ่งมีค่าเท่ากับ จำนวนข้อมูลคูณด้วย สัดส่วนที่คาดหวัง

k = จำนวนกลุ่มหรือจำนวนระดับ

ความคิดเห็น	O	E	O- E	(O- E) ²	(O- E) ² /E
ใช่	302	175	127	16,129	92.17
ไม่ใช่	48	175	-127	16,129	92.17
				$\Sigma (O_i - E_i)^2$	184.34

ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % $df = k-1$

$= 2-1 = 1$

จากตารางการแจกแจงไคสแควร์ (Chi-square table) $\chi^2 = 3.84$

χ^2 คำนวณ χ^2 ตาราง

$184.34 > 3.84$

จึงปฏิเสธสมมติฐาน H_0 หมายความว่า การจะประพฤติตนดีและปฏิบัติชอบของเยาวชนสัมพันธ์กับการมีศีลธรรมช่วยขัดเกลาจิตใจ

(๒) การพิสูจน์สมมติฐานในส่วนของผู้ปกครอง

๑) สมมติฐานหลัก จากผลสรุปของการตอบแบบสอบถามของผู้ปกครอง ๓๕๐ คน ได้คำตอบ ๒ ประเภท (k) คือ ใช่ และไม่ใช่ คาดหวังได้คำตอบ ๒ ประเภท คือ ใช่ และ ไม่ใช่ $E = 350/2 = 175$

H_0 : เยาวชนกระทำผิดถึงขั้นก่ออาชญากรรมและการขาดศีลธรรม ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

H_1 : เยาวชนกระทำผิดถึงขั้นก่ออาชญากรรมและการขาดศีลธรรม มีความสัมพันธ์ต่อกัน

ใช้สูตร
$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

χ^2 = ค่าสถิติไคสแควร์

O_i = ความถี่ที่ได้จากการสังเกต (Observed Frequency)

E_i = ความถี่ที่คาดหวัง (Expected Frequency) ซึ่งมีค่าเท่ากับ จำนวนข้อมูลคูณ

ด้วย สัดส่วนที่คาดหวัง

k = จำนวนกลุ่มหรือจำนวนระดับ

ความคิดเห็น	O	E	O- E	(O- E) ²	(O- E) ² /E
ใช่	257	175	82	6,724	38.42
ไม่ใช่	93	175	-82	6,724	38.42
				$\Sigma (O_i - E_i)^2$	76.84

ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % $df = k-1$

$= 2-1 = 1$

จากตารางการแจกแจงไคสแควร์ (Chi-square table) $\chi^2 = 3.84$
 χ^2 คำนวณ $>$ χ^2 ตาราง
 76.84 $>$ 3.84

จึงปฏิเสธสมมติฐาน H_0 หมายความว่า กระทำผิดถึงขั้นก่ออาชญากรรมของเยาวชนสัมพันธ์กับการขาดศีลธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจ

๒) สมมติฐานรอง จากผลสรุปของการตอบแบบสอบถามของเยาวชน ๓๕๐ คน ได้คำตอบประเภท (k) คือ ใช่ และไม่ใช่ คาดหวังได้คำตอบ ๒ ประเภท คือ ใช่ และ ไม่ใช่ $E = 350/2 = 175$

H_0 : เยาวชนเป็นจะประพฤติตนดีและปฏิบัติชอบและการมีศีลธรรมช่วยขัดเกลาจิตใจ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

H_1 : เยาวชนเป็นจะประพฤติตนดีและปฏิบัติชอบและการมีศีลธรรมช่วยขัดเกลาจิตใจ มีความสัมพันธ์ต่อกัน

ใช้สูตร
$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

χ^2 = ค่าสถิติไคสแควร์

O_i = ความถี่ที่ได้จากการสังเกต (Observed Frequency)

E_i = ความถี่ที่คาดหวัง (Expected Frequency) ซึ่งมีค่าเท่ากับ จำนวนข้อมูลคูณด้วย สัดส่วนที่คาดหวัง

k = จำนวนกลุ่มหรือจำนวนระดับ

ความคิดเห็น	O	E	O- E	(O- E) ²	(O- E) ² /E
ใช่	333	175	158	24,964	142.65
ไม่ใช่	17	175	-158	24,964	142.65
				$\Sigma (O_i - E_i)^2$	184.34

ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % $df = k-1$

$$= 2-1 = 1$$

จากตารางการแจกแจงไคสแควร์ (Chi-square table) $\chi^2 = 3.84$
 χ^2 คำนวณ $>$ χ^2 ตาราง
 184.34 $>$ 3.8

จึงปฏิเสธสมมติฐาน H0 หมายความว่า การจะประพัตินดีและปฏิบัติชอบของเยาวชนสัมพันธ์กับการมีศีลธรรมช่วยขัดเกลาคใจ

๔.๑.๖ สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากที่กล่าวมาในข้างต้น ในการวิจัยนี้ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ ๒ สมมติฐาน โดยได้ใช้หลักสถิติไครสแควร์ทดสอบสมมติฐานดังกล่าว

สมมติฐานหลัก “เยาวชนกระทำผิดถึงขั้นก่ออาชญากรรมเนื่องจากไม่มีการใช้กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชน อีกทั้งเยาวชนขาดศีลธรรมซึ่งเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ”

สมมติฐานรอง “กลยุทธ์การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ขัดเกลาคใจของเยาวชน จะสามารถทำให้เยาวชนประพัตินดีและปฏิบัติชอบได้”

จากการพิสูจน์สมมติฐานทั้ง ๒ สมมติฐานของเยาวชนและผู้ปกครอง เยาวชนที่กระทำผิดและผู้ปกครองต่างเห็นพ้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ จากปัญหาการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าเหตุใดเยาวชนจึงกล้าที่จะกระทำผิดถึงขั้นก่ออาชญากรรมนั้น จึงได้คำตอบจากการพิสูจน์สมมติฐานนี้ นั่นหมายถึงการที่เยาวชนกระทำผิดถึงขั้นก่ออาชญากรรมในครั้งนี้เป็นเพราะเยาวชนขาดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ การตัดสินใจที่จะทำอะไรลงไปนั้น เยาวชนไม่มีการยับยั้งชั่งใจ โกรธก็คือโกรธ เกลียดก็คือเกลียด ใครทำเขาเจ็บก็ต้องเอาคืน เหตุร้ายต่างๆ จึงเกิดโดยที่เยาวชนไม่สามารถระงับความโกรธเกลียดนั้นได้ สิ่งนี้จึงเป็นเหตุผลที่เยาวชนกล้าที่จะกระทำความผิดถึงขั้นก่ออาชญากรรม มองในมุมกลับ หากเยาวชนได้รับการบ่มเพาะความคิดที่ดีมาแต่เยาว์วัย มีศีลมีธรรมในจิตใจเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว เยาวชนก็จะไม่กระทำความผิดร้ายแรงเช่นนี้ อีกประการหนึ่ง ทั้งเยาวชนและผู้ปกครองเห็นพ้องว่าเยาวชนจะเป็นคนดีปฏิบัติชอบหากเยาวชนมีศีลธรรมช่วยขัดเกลาคใจของเยาวชน จากการพิสูจน์สมมติฐานข้างต้น ทำให้ทราบว่าสมมติฐานข้อนี้เป็นจริงซึ่งทำให้ผู้วิจัยเกิดความหวังที่จะใช้หลักคำสอนศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาขัดเกลาคใจเยาวชน ให้เยาวชนมีความอ่อนโยนลง มีเมตตาต่อสัตว์โลกด้วยกัน เมื่อเยาวชนมีศีลธรรมมาช่วยขัดเกลาคใจ การกระทำผิดย่อมน้อยลง

ดังนั้น สมมติฐานทั้ง ๒ เป็นจริงตามที่ได้ตั้งไว้ การวิจัยนี้ซึ่งเน้นการแก้ปัญหาเยาวชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลัก ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการศึกษานี้จึงมีความเหมาะสมและมีประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เยาวชนมีความพร้อมที่จะเปิดใจรับหลักธรรมเข้าสู่จิตใจของเยาวชน และหลักธรรมที่ใช้ล้วนเป็นหลักธรรมที่ทำให้คนสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้โดยไม่ต้องเบียดเบียนซึ่งกันและกัน

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์และการประมวลความคิดจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๒๐ ท่าน สรุปได้ผลจากการสัมภาษณ์ดังนี้

๔.๒.๑ วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่ ๑ : ประเด็นปัญหาของเยาวชนที่นำไปสู่การก่ออาชญากรรม

เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะประเด็นปัญหาของเยาวชนซึ่งนำไปสู่การกระทำผิดหรือการก่ออาชญากรรม ผู้วิจัยได้ถามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ว่าประเด็นปัญหาของเยาวชนที่นำไปสู่การก่ออาชญากรรมที่สำคัญที่สุดของเยาวชนมีอะไรบ้าง ผู้ทรงคุณวุฒิต่างก็ได้ให้ความเห็นว่าเยาวชนมีปัญหามากมายหลายประการ ปัญหาบางอย่างมีมาแต่เกิดยากแก่การแก้ไขซึ่งได้แก่ ปัญหาทางกายและทางจิตของเยาวชนเอง และปัญหาจากสังคมรอบข้างตัวเยาวชนซึ่งก็เป็นปัญหาที่อยู่ นอกอำนาจการควบคุมของเยาวชน ประเด็นปัญหาของเยาวชนประเมินได้ ดังนี้

ประการที่ ๑ ปัญหาทางกายของเยาวชน

การเกิดจากบุญกรรมในอดีตชาติ เกิดจากพ่อแม่ซึ่งถ่ายทอดลักษณะทางกรรมพันธุ์หรือ ยีน จากโครโมโซม ๒๓ คู่ที่ได้มาจากพ่อแม่^๑ ซึ่งได้แก่ความสมบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์ของร่างกาย เช่น ระดับฮอร์โมนที่ไม่สมดุลทำให้อารมณ์ผิดปกติและไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ ความพิกลพิการที่มีมาแต่กำเนิด ปัญหาทางหิวสมอง เช่น การเป็นเด็กสมาธิสั้น^๒ ตัวเยาวชนที่เป็นโรคสมาธิสั้นจะถูกชักจูงให้ทำคามผิดได้ง่าย^๓ ไม่สามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นเวลานานได้ แม้แต่ความไม่มั่นใจในตัวเองก็เกิดกับเยาวชนประเภทนี้ เป็นต้น การที่เยาวชนไม่มีความยับยั้งชั่งใจ ความยับยั้งชั่งใจสำหรับเยาวชนเป็นเรื่องที่ยาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นจุดอ่อนของการพัฒนาทางสมองที่ยังไม่สมบูรณ์ เยาวชนจะเริ่มสามารถยับยั้งชั่งใจได้เมื่ออายุย่างเข้า ๑๘-๒๕ ปีไปแล้ว^๔ ระดับสติปัญญา ความสามารถในการเรียนรู้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนก็เป็นอีกประเด็นปัญหาของเยาวชน การพัฒนาของสมองทั้ง ๒ ส่วนไม่เท่ากัน ทำให้ผลการยับยั้งชั่งใจไม่ดีเมื่อเทียบกับเด็กในวัยเดียวกัน

ประการที่ ๒ ปัญหาทางอารมณ์และจิต

เป็นความแปรปรวนทางอารมณ์หรือจิตใจ เด็กบางคนเมื่อต้องการสิ่งใดจะต้องได้เดี๋ยวนั้นทันที ไม่รู้จักการรอคอย ไม่มีความสามารถที่จะแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้ ซึ่งเป็นปัญหาทางจิตใจและอารมณ์ เป็นต้น การคุ้นเคยกับการแก้ปัญหาโดยใช้ความรุนแรง เยาวชนที่โตขึ้นมาในครอบครัวที่มีแต่การใช้ความรุนแรง^๕ เช่น พ่อแม่ทะเลาะวิวาทเป็นประจำ และมีการลงมือลงไม้กันรุนแรงให้

^๑ สัมภาษณ์ นายฐานิส ศรียะพันธ์, อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^๒ สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^๓ สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษามณฑลศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^๔ สัมภาษณ์ นายแพทย์ประยุทธ์ เสรีเสถียร, ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางการแพทย์ สำนักงานศาลยุติธรรม โรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานศาลยุติธรรม ๔ เมษายน ๒๕๕๖.

^๕ สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

เยาวชนเห็นอยู่เป็นประจำ เยาวชนบางรายไม่มีสมาธิ^๖ ไม่มีเรื่องของความใส่ใจในเรื่องต่างๆ เยาวชนบางรายที่อยู่กับปัญหาความเครียด เช่น พ่อแม่หย่าร้าง พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกันรุนแรงทุกวัน การเรียนของตนตกต่ำ การคบเพื่อน ฯลฯ ส่งต่างๆ ที่เยาวชนพบเห็นเป็นประจำในชีวิตประจำวันจะเป็นตัวเพาะบ่มนิสัยของเยาวชนเป็นไปตามนั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้สภาวะจิตใจของเยาวชนว่าวุ่นจนเกิดเป็นปัญหาทางอารมณ์และอารมณ์รุนแรงจนเป็นปัญหาทางจิตได้

ประการที่ ๓ คือ ปัญหาสังคมหรือสิ่งแวดล้อม

ที่ใกล้ตัวที่สุดก็คือครอบครัว เพื่อน ชุมชนโรงเรียน รวมถึงสังคมระดับประเทศ เช่นการที่ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี สภาพสังคมที่ขาดคุณธรรมจริยธรรม มีการยอมรับในสังคมปัจจุบันว่าการโกงกินในวงการการเมืองเป็นที่ยอมรับได้ หากยังทำงานได้ เยาวชนจะเกิดความคุ้นเคยกับการโกง การสอบบรรจุข้าราชการมีการโกงให้เห็นเสมอ สภาพแวดล้อมรอบตัวเยาวชนบ้านที่เป็นแหล่งชุมชนแออัด^๗ อยู่ในแหล่งแพร่หลายของยาเสพติดและอาชญากรรมต่างๆ เยาวชนก็มีความเคยชินกับอาชิตพิพทุจริตเหล่านั้น สื่อต่างๆ ในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อทางโทรทัศน์ มีละครโทรทัศน์ในปัจจุบันซึ่งมีแต่เรื่องตบตีกัน แย่งสามีแย่งภรรยาซึ่งไม่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเลย ยิ่งไปกว่านั้นตัวเอกในละครซึ่งมีพฤติกรรมที่ไม่ดีก็จะเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้กับเยาวชน^๘ เพราะเด็กขาดวิจารณญาณ มีการลอกเลียนแบบอย่างที่ไม่ดีไปใช้ในชีวิตประจำวันของเยาวชน โลกปัจจุบันเป็นยุควัตถุนิยมบริโภคนิยม จึงลืมนึกว่า “ต้นทุนชีวิต”^๙ คนเปรียบเสมือนเมล็ดพันธุ์พืช ตัวเมล็ดเองต้องดี ปลูกในดินที่ดี มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีครอบครัวที่ดี มีโรงเรียนที่ดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีคนที่พรวนดินที่ดี ซึ่งก็คือ พ่อแม่ ครู เพื่อน คนรอบข้างทั้งหมด ต้นทุนชีวิตจึงเท่ากับ ทักษะชีวิต บวกจิตสำนึกทั้งต่อตัวเองและคนรอบข้าง ผสมกับกระบวนการจัดการทางสังคมที่ดี (Good social management) เด็กที่มีจิตสำนึกและทักษะที่ดีบวกกระบวนการจัดการที่ดี เด็กก็จะเป็นเด็กที่ดีสามารถดำเนินชีวิตได้ดีแก้ปัญหาได้ดี ในทางตรงข้ามหากเยาวชนไม่ได้รับการดูแลอย่างที่ดีตั้งแต่วัยเยาว์ ก็จะมีคุ้นชินกับสิ่งไม่ดีโดยเข้าใจผิดว่านั่นคือสิ่งนั้นไม่ใช่สิ่งผิดและคนในสังคมล้วนกระทำการดังนั้นตนย่อมจะกระทำได้เช่นกัน

^๖ สัมภาษณ์ นายแพทย์ประยุทธ์ เสรีเสถียร, ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางการแพทย์ สำนักงานศาลยุติธรรม โรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานศาลยุติธรรม ๔ เมษายน ๒๕๕๖.

^๗ สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^๘ สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

^๙ สัมภาษณ์ นพ.สุริยเดว ทรีปาตี, ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว แผนงานส่วนภาวะเด็กและเยาวชนของ สสส. ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

ประการที่ ๔ ปัญหาครอบครัว

ในปัจจุบันครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่ส่งลูกให้คนอื่นเลี้ยง^{๑๐} เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย เลี้ยง ผู้ใหญ่ที่ดูแลเด็กต้องเข้าใจจิตวิทยาพัฒนาการเด็กตามวัย หากไม่แล้วก็จะทำให้การเลี้ยงดูเด็กผิดเพี้ยนไปหมด พ่อแม่ในครอบครัวเดี่ยวหรือพ่อแม่พลัดมือกันเลี้ยงลูก^{๑๑} การขาดการดูแลที่ถูกต้องจากผู้ปกครอง^{๑๒} พ่อแม่ต้องออกไปทำมาหากินจึงทิ้งให้เยาวชนต้องอยู่คนเดียว แม้จะเป็นครอบครัวที่ไม่แตกแยกก็ตาม ครอบครัวอีกประเภทคือครอบครัวใบเลี้ยงเดี่ยวจะเป็นครอบครัวที่อ่อนแอ ครอบครัวมีฐานะยากจนหรือครอบครัวแตกแยก^{๑๓} พื้นฐานของครอบครัวไม่มีความอบอุ่น เพราะว่าพ่อแม่แยกทางกันหรือหย่ากัน เด็กจะมีเพียงพ่อหรือแม่เท่านั้น เด็กจะขาดการดูแลอย่างใกล้ชิด สำหรับเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีความเป็นกัลยาณมิตรในครอบครัวจะไม่ทำผิด ซึ่งตรงข้ามกับเด็กที่ไม่มีความเป็นกัลยาณมิตรในครอบครัว พ่อแม่หาเงินมาให้ลูกแต่ไม่มีเวลาสอนลูก ความศักดิ์สิทธิ์ของคำพูดจึงมีน้อยกว่าความศักดิ์สิทธิ์ของเงินที่ให้ลูก^{๑๔} การเลี้ยงดูในวัยเด็กของพ่อแม่สมัยก่อนจะมีการสอนลูกที่เน้นคุณธรรมซึ่งต่างกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่มีการเลี้ยงลูกด้วยเงิน ครอบครัวร้าวฉานเพราะมาตรฐานไม่มี^{๑๕} เยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่มีฐานะยากจนอยู่ในชุมชนแออัด^{๑๖} พ่อแม่ไม่ได้ให้ความอบอุ่นกับลูก ไม่ได้ปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับลูก การเลี้ยงดูขาดการเอาใจใส่ต่อตัวเยาวชนจากบุคคลในครอบครัว การเพิ่มต้นทุนให้กับเด็กเพื่อให้เขาเหล่านั้นสามารถรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับชีวิตของพวกเขาในภายหน้า ซึ่งเราไม่สามารถที่จะคาดหวังกับปัจเจกบุคคลได้ในเรื่องการเพิ่มต้นทุนให้กับเยาวชน ต้องดูที่ระบบการศึกษาด้วย ปัญหาต่างๆในครอบครัว บ้านที่ขาดคนดูแล เยาวชนไม่มีโอกาสพูดคุยกับพ่อแม่ หรือพ่อแม่เองไม่มีเวลาให้ลูก มีช่องว่างในครอบครัว^{๑๗} ปัญหาครอบครัวแตกแยกทำให้ขาดผู้ชี้แนะ ไม่มีแบบอย่างที่ดี ขาดตัวแบบที่ดี ไม่มีคนอบรมสั่งสอน ขาดวินัย ขาดความรักความอบอุ่น เยาวชนไม่รู้ว่าเขาจะอยู่เพื่อใคร ไม่มีคนที่เขารักหรือรักเขา ไม่รู้ว่าจะทำดีไปเพื่ออะไรและทำไปเพื่อใคร

ประการที่ ๕ ปัญหาเพื่อนและบุคคลใกล้ชิด

ปัญหาด้านนี้เป็นปัญหาค่อนข้างมากกับเยาวชนที่เข้าสู่วัยรุ่น เพราะเยาวชนในวัยนี้ชอบที่จะใช้เวลาส่วนใหญ่กับเพื่อน เชื้อพ้องคำชักชวนของเพื่อนมากกว่าคำสั่งสอนของพ่อแม่ การคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนมีหลายระดับ จึงมีปัญหการทะเลาะวิวาท กระทำชำเราหรือข่มขืน ต่อยตีกัน ลักขโมย

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายยอดชาย อภัยสันติพงษ์, ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายรัชชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๒} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด ประธานหลักสูตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระมหานันท สุนติภทโท (ถาวรบรรจบ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสระเกศฯ, ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วีรญาโณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พยอม กลยาโณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายอุเทน ศิริสมรรถการ, รองอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๑, ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๗} สัมภาษณ์ พระสุรเชษฐ์ สุรเชฏฐ์ (หนูเอี่ยม), หัวหน้าค่ายพุทธธรรมนำชีวิตวัดชลอ ๓ เมษายน ๒๕๕๖.

ชวนกันไปเล่าเรียน ฯลฯ^{๑๘} การมีค่านิยมทางวัตถุ เยาวชนบางรายยอมขายตัวเพียงเพื่อให้ได้เงินไปซื้อวัตถุที่ต้องการ ในเยาวชนบางรายก็นำพาตัวเองเข้าสู่เรื่องยาเสพติดโดยการชักชวนของเพื่อนที่ทำหายหรือชักชวนให้เยาวชนลอง เยาวชนอาจลองเสพยาเสพติดทั้งที่รู้หรือไม่รู้ถึงภัยจากยาเสพติด^{๑๙} เยาวชนกระทำผิดได้เพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เยาวชนต้องการ เช่นการอยากได้รถจักรยานยนต์ แต่พ่อแม่ที่ไม่สามารถหาซื้อให้ลูกได้ เยาวชนจึงไปทำการลักขโมยรถของคนอื่นมาครอบครอง เป็นต้น เวลาที่เยาวชนออกไปอยู่ข้างนอกบ้านและเจอเพื่อนไม่ดี จะชักจูงกันไปในทางที่ไม่ดี เช่น ไปเล่นเกม ซึ่งเป็นต้นแบบของการก่ออาชญากรรม ความไม่รู้เท่าทันของเยาวชนบางครั้งทำให้เยาวชนต้องตกเป็นเหยื่อของผู้ที่มุ่งหวังผลประโยชน์จากเยาวชน สิ่งแวดล้อม สื่อ ตลอดจนเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างมาก เยาวชนชอบทำตามสื่อที่พบเห็น^{๒๐} เช่น การเล่นเกม เฟซบุ๊ก ฯลฯ บางครั้งเยาวชนก็ใช้สื่อเหล่านี้ไปในทางที่ไม่ดี เช่น ใช้ในทางเพศ โดยการทำตามเพื่อน เป็นต้น ปัญหาการคบเพื่อน คือ เยาวชนไม่สามารถแยกแยะได้ว่าใครเป็นเพื่อนดีหรือเพื่อนที่ไม่ดี^{๒๑}

ประการที่ ๖ ปัญหาภูมิหลังและโอกาสของการศึกษาและการมีอาชีพ

ปัญหาการศึกษา ความด้อยโอกาสทางการศึกษา เยาวชนไม่มีผู้ชี้แนะ พ่อแม่ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงทำให้เยาวชนเข้าสู่วงจรอุบาท ทำให้เป็นคนโง่ คนจน คนเจ็บป่วย นั่นก็คือเยาวชนเมื่อไม่เรียนหนังสือจึงไม่ฉลาด ไม่มีความรู้ที่จะได้งานดีๆ ทำให้ได้ค่าจ้างต่ำ ต้องอยู่ในความจนต่อไปไม่สิ้นสุด วนเวียนอยู่ในวัฏจักรอันเลวร้ายเช่นนี้เรื่อยๆ อย่างไม่สิ้นสุด เยาวชนจึงไปก่ออาชญากรรม การที่เยาวชนมีฐานะครอบครัวยากจน พ่อแม่หย่าร้างหรือครอบครัวแตกแยก จึงทำให้เยาวชนมีการศึกษาไม่สูงเพราะขาดผู้ส่งเสริมให้เรียน เยาวชนศึกษาไม่จบแม้การศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี^{๒๒} เยาวชนมีการศึกษาน้อยจึงไม่มีอาชีพที่เป็นแก่นสารและขาดงานที่ดีทำ ก่อให้เกิดปัญหาปากท้อง แต่ผู้ที่กระทำผิดไม่ได้มีแต่คนที่มีการศึกษาน้อยหรือมีรายได้ต่ำ คนที่มีการศึกษาและรายได้สูงก็ยังมีบุตรหลานที่กระทำผิดได้เช่นกัน เยาวชนที่มีความยากจนเมื่อไม่มีความรู้ความสามารถ อาชีพการงานที่ทำล้วนต้องอาศัยแรงงานที่ได้ค่าจ้างต่ำ ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การที่ไม่มียานรองรับเยาวชน ขาดโอกาสที่จะได้งานดีๆ ทำ ทำให้เยาวชนหันหน้าเข้าหาอาชีพฟุจจริต เพราะได้ค่าตอบแทนสูงกว่าอาชีพสุจริต ก่อให้เกิดเป็นปัญหาของสังคมคือมีโจรผู้ร้ายเพิ่มขึ้นในสังคม

^{๑๘} สัมภาษณ์ พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต, หัวหน้าธรรมะดิลิเวอร์รี่วัดสร้อยทอง, ๒๖ เม.ย.๒๕๕๖.

^{๑๙} สัมภาษณ์ พระสุรเชษฐ์ สุรเชฏฺโฐ (หนูเอี่ยม), หัวหน้าค่ายพุทธธรรมนำชีวิตวัดชลอ ๓ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๐} สัมภาษณ์ ดร.สุชมาลย์ โชควัฒนรัตน์, ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนฯ และนักกิจกรรมเยาวชน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๑} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

ประการที่ ๗ ปัญหาประวัติการทำผิด

เยาวชนที่เคยกระทำผิดมาก่อนอาจถูกสังคมที่เขายู่ตราหน้าว่าเป็นคนไม่ดี^{๒๓} เป็นคนที่ไม่หน้าไว้วางใจ ทำให้เยาวชนรายนั้นมีความยากลำบากในการใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคมนั้นๆ เช่น เยาวชนมีประวัติความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสารเสพติด หรือมีประวัติความเกี่ยวข้องกับการลักทรัพย์ ฯลฯ เยาวชนที่เคยกระทำผิดกฎหมายมาแล้ว จะมีประสบการณ์ในการกระทำผิดกฎหมาย บางรายคิดได้จะกลับตัวและเลิกทำผิด ส่วนเยาวชนบางรายไม่เกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับจะกระทำผิดซ้ำอีก เยาวชนประเภทนี้จะทำผิดซ้ำหลายๆ คดี บางรายอาจกระทำผิดถึง ๕-๖ ครั้ง แต่ก็ยังไม่เข็ดไม่หลาบจำและไม่คิดจะเลิกทำผิด ในปัจจุบัน เยาวชนที่ทำผิดเป็นความผิดเรื่องยาเสพติดกว่าครึ่ง ลำดับที่ตามมาคือการทะเลาะวิวาท พื้นฐานความผิดเหล่านี้มาจากการขาดคุณธรรมทั้งสิ้น ในปัจจุบันการก่ออาชญากรรมแรงกว่าวัย^{๒๔}

ประการที่ ๘ ปัญหาด้านพฤติกรรมเบี่ยงเบน

เยาวชนบางรายจะมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเด็กปกติทั่วไป เยาวชนชอบเอาเงินไปเที่ยวเตร่ ชอบไปหาความสุขนอกบ้าน เที่ยวกลางคืนในแหล่งอบายมุข สิ่งที่อยู่รู้ทั้งรู้ว่าเป็นสิ่งไม่ดีก็ยังเสพ เช่น บุหรี่ ยาเสพติด เพราะเห็นเพื่อนทำเพื่อนชักจูงหรือเพื่อนยุให้ทำ เยาวชนบางรายมีเพศสัมพันธ์เร็วกว่าวัยอันควร หรือชอบใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ติดยาเสพติด^{๒๕} ความรุนแรงของกระทำผิดที่เยาวชนกระทำมีหลายระดับ เช่น ปัญหาการทะเลาะวิวาท การข่มขืนกระทำชำเรา การต่อตีทะเลาะวิวาทกัน การลักขโมยทรัพย์ของผู้อื่น การไม่ไปเล่าเรียนตามปกติ ฯลฯ การบังคับใช้กฎหมายที่อ่อนแอ^{๒๖} ทำให้เยาวชนสามารถเข้าถึงอบายมุขได้ง่าย เช่น การเข้าผับบาร์ การเข้าถึงสิ่งที่ใช้ทำความผิดได้ง่าย เช่น อาวุธมีด ปืน ฯลฯ การเข้าถึงสิ่งเสพติดต่างๆ ได้ง่าย เช่น ยาเสพติดชนิดต่างๆ ปัจจุบันมีเกมในคอมพิวเตอร์ที่ใช้แต่ความรุนแรง การฆ่า การทำลาย เกิดความชินชากับสิ่งโหดเหี้ยมเหล่านั้นและเกิดการเลียนแบบ มีการฆ่าอย่างทารุณ สิ่งเหล่านี้ค่อยๆ ซึมซับเข้าไปในสมองของเยาวชน เยาวชนทุกวันนี้จึงมีแนวโน้มที่จะเบี่ยงเบนไปในทางที่เลว มีโอกาสเสี่ยงที่จะกระทำทำความผิดได้ง่าย จะเห็นว่าในปัจจุบันจะมีเด็กก้าวร้าวมากขึ้นกว่าเดิม มีเด็กแว่น (เด็กที่ขี่รถจักรยานยนต์แข่งกันตามท้องถนน) มากขึ้น^{๒๗} มีการก่อคดีจากเด็กมากขึ้นและรูปแบบของการกระทำผิดมีความรุนแรงมาก

^{๒๓} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พยอม กลฺยาณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๕} สัมภาษณ์ วลลภ ตั้งคณานุรักษ์, เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๖} สัมภาษณ์ ทิชา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน บ้านกาญจนาภิเษก, ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖.

^{๒๗} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

ประการที่ ๙ ปัญหาด้านระบบการศึกษาของชาติ

เพราะระบบการศึกษาสามารถคัดกรองบุคคลมาแล้วขั้นหนึ่ง เราไม่สามารถออกกฎหมายห้ามคนรักกันหรือห้ามไม่ให้มีบุตร แต่เราน่าจะสามารถออกแบบหลักสูตรการศึกษาที่เยาวชนสามารถเรียนและนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ปัจจัยร่วมที่ทำให้เยาวชนกระทำผิดก็คือระบบการศึกษา ระบบการศึกษาของชาติที่มุ่งสอนให้ตอบโจทย์ในข้อสอบ แต่ไม่ได้มุ่งตอบโจทย์ของชีวิตจริงนอกห้องเรียน^{๒๘} หลักสูตรการศึกษาไม่ได้ออกแบบให้เยาวชนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปแก้ปัญหาในชีวิตจริง ครูเน้นแต่จะทำให้เด็กเป็นคนเก่งแทนที่จะสอนให้เป็นคนดี เยาวชนส่วนหนึ่งก็จะเป็นผู้ที่ไปก่ออาชญากรรม และอีกส่วนหนึ่งจะกลายเป็นผู้แพ้และเป็นภาระให้กับสังคม การแก้ปัญหาผิดตั้งแต่ต้นนโยบายแห่งชาติ วิชาศีลธรรมก็เป็นเพียงวิชาเลือก นโยบายมุ่งสร้างคนเก่งมากกว่าสร้างคนดี ควรออกกฎหมายหรือกฎโรงเรียนว่าใครไม่ผ่านวิชาศีลธรรมก็เรียนต่อวิชาอื่นไม่ได้ นโยบายการศึกษาไม่ได้เน้นการทำให้คนเป็นคนดีแต่เน้นทำให้เป็นคนฉลาด คิดได้เร็ว คิดได้มาก คิดได้ลึก ถ้าใช้ความฉลาดในทางที่เลวหรือทางที่ผิด เยาวชนคนนั้นก็จะเลวได้เร็ว เลวได้มาก และเลวได้ลึก โลกปัจจุบันที่วุ่นวาย มันวุ่นวายเพราะคนฉลาดไม่ได้วุ่นวายเพราะคนโง่ คนเลวที่ฉลาดน่ากลัวมาก ต้องให้คุณธรรมนำวิชาการ^{๒๙} คุณธรรมต้องมาก่อน ในสมัยก่อนมีหนังสือเรียนอย่าง “เด็กชายใหม่รักหนู” จะมีลักษณะการเขียนที่เน้นคุณธรรมตั้งแต่หน้าแรก ปลุกฝังคุณธรรมความดี ครูในสมัยก่อนจะคอยกำกับดูแลเด็กให้อยู่ในแถวไม่ให้นักเรียนออกนอกกลุ่มนอกทาง ครูสมัยก่อนมีจิตวิญญาณของความเป็นครูสูง การสั่งสอนเด็กด้วยการว่ากล่าวหรือการตักเตือนนักเรียน ครูก็ไม่กลัวจะถูกนักเรียนโกรธหรือว่าได้รับความบริสุทธิ์ใจของครูมีสูง แต่ในปัจจุบันครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครูน้อยลง ถ้าเด็กได้รับการปลุกฝังคุณธรรมมาดีก็จะไม่หลงทาง กระทรวงศึกษาธิการห้ามครูตีเด็กนักเรียน ทั้งที่ไม่เร็วสามารถสร้างคนให้เป็นคนดีได้ เยาวชนในปัจจุบันมีความเคารพและยำเกรงครูน้อยลง ขณะเดียวกันจิตวิญญาณของความเป็นครูก็ลดน้อยลงเช่นกัน

ประการที่ ๑๐ ปัญหาด้านแรงบันดาลใจและเป้าหมายในชีวิต

แรงบันดาลใจจะก่อให้เกิดปัญหากับเยาวชนได้มากที่สุด^{๓๐} เพราะแรงบันดาลใจในตัวเยาวชนมีน้อย คนที่มีศักยภาพจะมีแรงบันดาลใจมาก ส่วนคนที่ไม่มีศักยภาพก็จะมีแรงบันดาลใจต่ำ จะเห็นได้จากเยาวชนในปัจจุบันมักไม่มีการสร้างแรงบันดาลใจหรือไม่มีแรงบันดาลใจเลย ทั้งนี้เนื่องจากเยาวชนขาดความกระตือรือร้นและไม่รู้ว่าจะได้รับประโยชน์อันใดจากแรงบันดาลใจ ผู้ใหญ่จึงต้องหาวิธีสร้างแรงบันดาลใจให้กับกลุ่มเยาวชน อีกประการหนึ่งคือเป้าหมายชีวิต เยาวชนขาดเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน ระเบียบชีวิตไม่ชัดเจน ปัญหาของเยาวชนจึงเกิด ต้องหาสูตรสำเร็จมาให้เด็ก ปฏิบัติ トラบิตที่เยาวชนไม่เห็นปัญหาของตัวเองและลุกขึ้นมาแก้ปัญหาของตนเองด้วยตนเอง ก็จะมีปัญหาตลอดไป เยาวชนต้องตั้งเป้าชีวิตตั้งแต่วัยเด็ก เยาวชนขาดแรงจูงใจในการทำมาดี สังคม

^{๒๘} สัมภาษณ์ นางทิชา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน บ้านกาญจนาภิเษก, ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖.

^{๒๙} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๓๐} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วรญาณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

ปัจจุบันเป็นสังคมบริโภคนิยมซึ่งเอาเงินเป็นที่ยึดถือ พ่อแม่จึงต้องหาเงินมาให้ลูกใช้เพื่อปรนเปรอลูก เด็กหลงทางมากขึ้น ไม่รู้แก่นสารของชีวิตโดยเยาวชนจะใช้ชีวิตไปวันๆ ไม่มีเป้าหมายในชีวิต เยาวชนในปัจจุบันไม่ใช่ขาดทักษะแต่ขาดจิตสำนึกที่จะทำความดี เพราะไม่ทราบว่าจะทำดีทำไมและทำดีเพื่อใคร การสร้างแรงบันดาลใจและการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนให้กับชีวิตของตนเอง จะทำให้เยาวชนพร้อมที่จะทำความดี เพราะผลของการกระทำความดีย่อมย้อนมาตอบแทนผู้ทำความดี เยาวชนในปัจจุบันมักขาดความคิดเช่นนี้ การใช้ชีวิตอย่างขาดเข็มทิศนำทางจึงทำให้เยาวชนวนเวียนอยู่ในห้วงแห่งความมืดและส่งผลให้เยาวชนไม่ยอมทำความดีทั้งเพื่อตนเองและเพื่อผู้อื่น

จากการสัมภาษณ์พบประเด็นปัญหาหลักๆ ของเยาวชนได้ ๑๐ ประการดังตารางที่

๔.๔๗

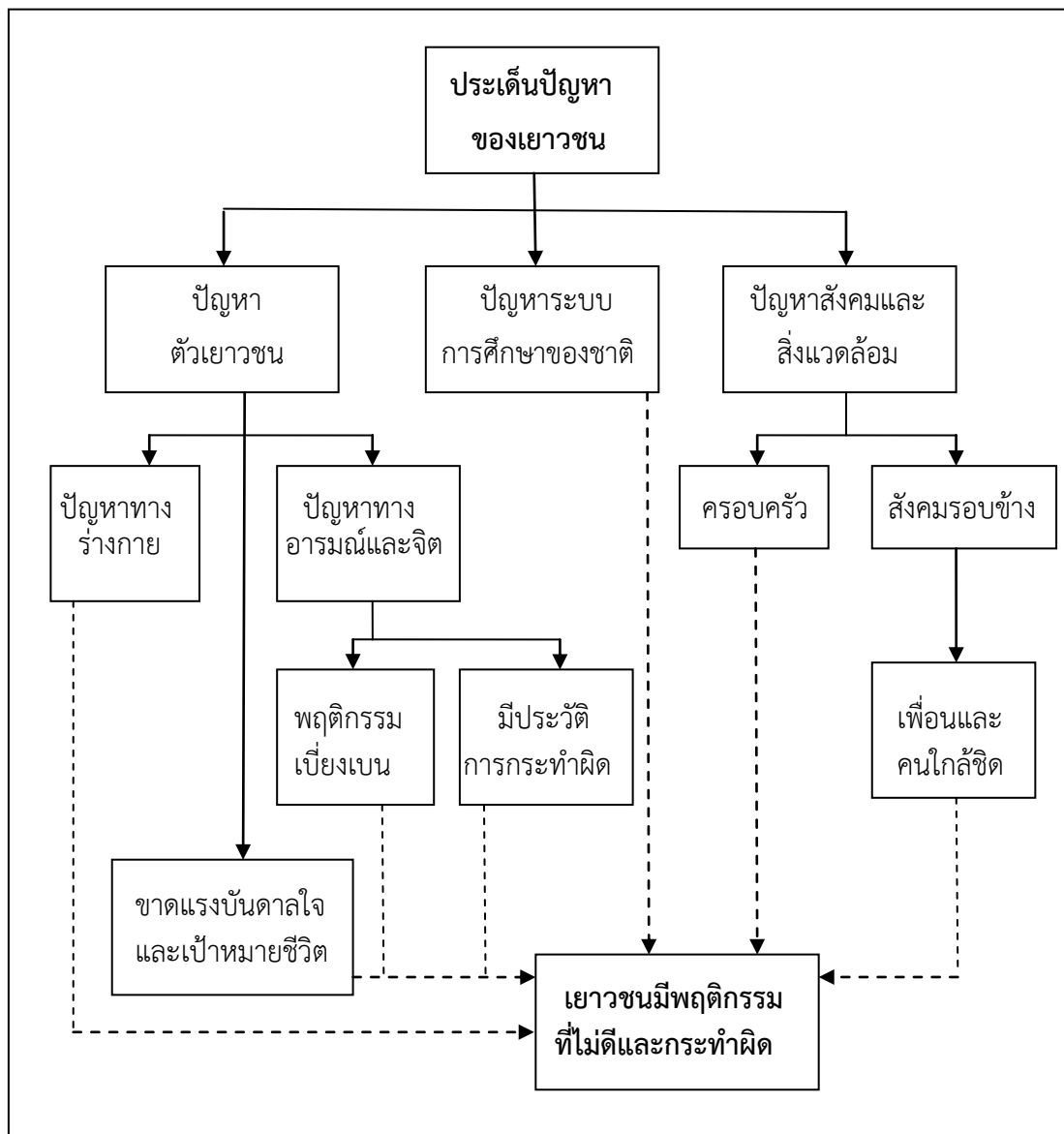
ตารางที่ ๔.๔๗ สรุปประเด็นปัญหาที่ ๑ ประเด็นปัญหาของเยาวชน

ประเด็นปัญหา	ปัญหา	นำไปสู่การกระทำความผิดเพราะ
ที่ ๑	ปัญหาทางด้านร่างกายของเยาวชน - เกิดมาร่างกายพิการ - สมาธิสั้น - มีโรคประจำตัว	ความไม่มั่นใจในตนเอง, การขาดความยับยั้งชั่งใจ
ที่ ๒	ปัญหาทางอารมณ์และจิต - แยกแยะผิดชอบชั่วดีไม่ได้ - เจ้าอารมณ์ โมโหง่าย - ยับยั้งชั่งใจไม่เป็น	ความสามารถในการแยกแยะผิดชอบชั่วดีไม่มี
ที่ ๓	ปัญหาสังคมหรือสิ่งแวดล้อมๆ - อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมซึ่งมากด้วยอาชญากรรม - อยู่ในสังคมที่เป็นวัตถุนิยม	การเกิดความคุ้นชินกับสิ่งไม่ดีที่พบในชีวิตประจำวัน
ที่ ๔	ปัญหาครอบครัว - พ่อแม่ไม่มีเวลาสอนสิ่งที่ดีให้กับลูก - ครอบครัวแตกแยก - เยาวชนขาดหลักยึดหรือที่พึ่ง	การขาดความอบอุ่น และขาดการบ่มเพาะนิสัยที่ดีให้กับเยาวชน
ที่ ๕	ปัญหาเพื่อนและบุคคลใกล้ชิด - คบเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี - ทะเลาะวิวาทกัน - ทำตามเพื่อน	การชักชวนให้เยาวชนไปกระทำความผิดที่ไม่ดีกัน
ที่ ๖	ปัญหาภูมิหลังและโอกาสของการศึกษา - เยาวชนขาดผู้ชี้แนะ - ความรู้น้อยจึงได้งานที่มีค่าตอบแทนน้อย	การขาดโอกาสได้งานดีๆ ทำจึงหันหน้าเข้าหาอาชีพทุจริต

ตารางที่ ๔.๔๗ สรุปประเด็นปัญหาที่ ๑ ประเด็นปัญหาของเยาวชน

ประเด็นปัญหา	ปัญหา	นำไปสู่การกระทำความผิดเพราะ
ที่ ๗	ปัญหาประวัติการทำผิด - ถูกสังคมตราหน้าว่าเป็นคนไม่ดี - คั่นชินกับการทำผิด	การมีประสบการณ์การกระทำผิด นำมาซึ่งการกระทำผิดซ้ำอีก
ที่ ๘	ปัญหาด้านพฤติกรรมเบี่ยงเบน - กระทำสิ่งเลวร้ายเกินวัย - เบี่ยงเบนทางเพศ - พฤติกรรมเปลี่ยนไปในทางที่ไม่ดี	การก่อคดีจากเด็กมากขึ้นและ รูปแบบของการกระทำผิดมีความ รุนแรงมาก
ที่ ๙	ปัญหาด้านระบบการศึกษาของชาติ - หลักสูตรการศึกษาไม่ได้สนับสนุน ให้เป็นคนดี - หลักสูตรการศึกษาไม่สามารถสอน ให้เยาวชนสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง	การเน้นสร้างคนเก่งมากกว่าสร้างคน ดีทำให้ระดับจริยธรรมในจิตใจเด็ก ต่ำลง
ที่ ๑๐	ปัญหาด้านแรงบันดาลใจและเป้าหมาย ในชีวิต - ผู้ใหญ่ไม่ได้ช่วยส่งเสริมการสร้าง แรงบันดาลใจให้กับเยาวชน - ไม่ตั้งเป้าหมายชีวิตกับตนเอง - เยาวชนขาดสำนึกในการทำความดี	การขาดความกระตือรือร้นในการทำ ความดีเพื่อตนเองและเพื่อผู้อื่น

เพื่อความกระจ่างในความเข้าใจประเด็นปัญหาของเยาวชน ผู้วิจัยได้เขียนเป็นแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของประเด็นปัญหาไว้ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑

แผนภาพที่ ๔.๑ ความสัมพันธ์ประเด็นปัญหาของเยาวชน

จากแผนภาพที่ ๔.๑ ทำให้เข้าใจประเด็นปัญหาของเยาวชนได้มากขึ้น จากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาของเยาวชนสามารถแยกแยะ (Categorize) ประเด็นปัญหาออกเป็น ๓ ประเด็นหลักๆ นั่นก็คือปัญหาตัวเยาวชน ปัญหาระบบการศึกษาของชาติ และปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม ก่อนอื่นทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหาที่ตัวเยาวชนก่อน เยาวชนบางรายเกิดมาพร้อมด้วยความสมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน ในขณะที่เยาวชนบางรายเกิดมาพร้อมกับปัญหาหลายๆ ด้าน เยาวชนมีปัญหามากมาย อาทิเช่น ปัญหาทางร่างกาย เช่น พิการพิการ หรือมีความเจ็บไข้ได้ป่วยทางร่างกาย ปัญหาทางด้านอารมณ์และทางจิต เช่น อารมณ์ฉุนเฉียวง่าย ไม่สามารถระงับอารมณ์โกรธของตน เป็นต้น ประเด็นปัญหาทั้งทางร่างกายและจิตใจย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของตัวเยาวชนเอง และอาจนำไปสู่

พฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เบี่ยงเบนจากเด็กดีๆ ไปเป็นเด็กก้าวร้าวชอบทำสิ่งไม่ดี หรือแม้แต่การเบี่ยงเบนทางเพศ ขณะเดียวกันประเด็นปัญหากระบวนการศึกษาของชาติซึ่งมุ่งเน้นสอนให้เด็กเก่งมากกว่าการสอนให้เด็กเป็นคนดีก็ส่งผลต่ออารมณ์และจิตใจของเยาวชนเช่นกัน ทั้งนี้เพราะความสามารถในการเรียนรู้ของเยาวชนนั้นย่อมไม่เท่าเทียมกัน บางคนฉลาดเรียนได้ดี บางคนเรียนได้ช้า หากหลักสูตรและโรงเรียนมุ่งผลิตเด็กเก่ง เด็กที่ไม่เก่งย่อมได้รับผลกระทบทางอารมณ์และจิตใจ นอกจากนี้ประเด็นปัญหาใหญ่อีกประการหนึ่งก็คือประเด็นปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่คนในครอบครัว เพื่อนที่เยาวชนคบ บุคคลใกล้ชิดอื่นๆ ตลอดจนคนในสังคมรอบข้างของเยาวชนล้วนส่งผลต่อสภาพอารมณ์และจิตใจ พฤติกรรมและการนำไปสู่การกระทำผิด ประเด็นปัญหาเหล่านี้เมื่อส่งผลกระทบต่อเยาวชนแล้ว ย่อมทำให้เยาวชนประพฤติดี ผิดพลาดทั้งใจในการทำ ความดี เลียนแบบพฤติกรรมที่คุ้นตาและพบเห็นเป็นประจำในสังคมรอบข้าง นำไปสู่การกระทำผิด ทำให้เยาวชนขาดแรงบันดาลใจและขาดเป้าหมายในชีวิต การขาดแรงบันดาลใจและขาดเป้าหมายในชีวิตทำให้เยาวชนตั้งคำถามกับตนเองว่า จะทำดีไปเพื่ออะไร และทำดีเพื่อใคร คำตอบของคำถามนี้จึงทำให้เยาวชนไม่ยอมทำสิ่งใดดีให้เกิดขึ้นกับชีวิตของตนเอง มีชีวิตเพียงอยู่ไปวันๆ โดยไม่มีการวางแผนชีวิต ไม่วางแผนหรือทิศทางที่จะให้ชีวิตดำเนินไป ชีวิตขาดสิ่งยึดเหนี่ยวและนำทาง สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นปัญหาที่โยงใยอยู่ในตัวเยาวชน

ความถี่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาของเยาวชน เพื่อให้เห็นชัดขึ้นว่าผู้ทรงคุณวุฒิท่านใดมีความคิดเห็นด้านใดบ้าง ผู้วิจัยจึงทำตารางที่ ๔.๔๘ เพื่อแสดงให้เห็นความถี่ในแต่ละประเด็น

ตารางที่ ๔.๔๘ ความถี่ของความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านประเด็นปัญหา

ข้อ	ประเด็น	ความถี่	คนที่	ร้อยละ
ที่ ๑	ปัญหาทางด้านร่างกายของเยาวชน	๑๑	๗,๘,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘	๕๕
ที่ ๒	ปัญหาทางอารมณ์และจิต	๑๕	๔,๕,๗,๘,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๗๕
ที่ ๓	ปัญหาสังคมหรือสิ่งแวดล้อม	๒๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๑๐๐
ที่ ๔	ปัญหาครอบครัว	๑๘	๒,๓,๔,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๙๐
ที่ ๕	ปัญหาเพื่อนและบุคคลใกล้ชิด	๑๙	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙	๙๕

ข้อ	ประเด็น	ความถี่	คนที่	ร้อยละ
			๒๐	
ที่ ๖	ปัญหาภูมิหลังและโอกาสของการศึกษาและการมีอาชีพ	๑๒	๔,๗,๘,๙,๑๐,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๖๐
ที่ ๗	ปัญหาประวัติดีการทำผิด	๑๖	๒,๓,๔,๖,๗,๘,๙,๑๐, ๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗, ๑๘,๑๙,๒๐	๘๐
ที่ ๘	ปัญหาด้านพฤติกรรมเบี่ยงเบน	๑๕	๒,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒, ๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗, ๑๘,๑๙,๒๐	๗๕
ที่ ๙	ปัญหาด้านระบบการศึกษาของชาติ	๑๗	๒,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐, ๑๑,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๘๕
ที่ ๑๐	ปัญหาด้านแรงบันดาลใจและเป้าหมายในชีวิต	๑๖	๔,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, ๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖, ๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๘๐

จากตารางที่ ๔.๔๘ พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีการนำเสนอแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐ ได้แก่ ปัญหาสังคมหรือสิ่งแวดล้อม ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านต่างเห็นว่าปัญหาสังคมหรือสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นปัญหาที่มีผลกระทบอย่างมากต่อการกระทำผิดของเยาวชน สภาพแวดล้อมรอบตัวเยาวชนบ้านที่เป็นแหล่งชุมชนแออัด^{๓๑} อยู่ในแหล่งแพร่หลายของยาเสพติดและอาชญากรรมต่างๆ เยาวชนก็มีความเคยชินกับอาชีพทุจริตเหล่านั้น เพราะเด็กขาดวิจาร์ณญาณ มีการลอกเลียนแบบอย่างที่ไม่ดีไปดำเนินไปใช้ชีวิตประจำวันของเยาวชน โลกปัจจุบันเป็นยุควัตถุนิยมบริโภคนิยม จึงลืมนึกว่า “ต้นทุนชีวิต”^{๓๒} คนเปรียบเสมือนเมล็ดพันธุ์พืช ตัวเมล็ดเองต้องดี ปลูกในดินที่ดี มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีครอบครัวที่ดี มีโรงเรียนที่ดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีคนที่พรวนดินที่ดี ซึ่งก็คือ พ่อแม่ ครู เพื่อน คนรอบข้างทั้งหมด ต้นทุนชีวิตจึงเท่ากับ ทักษะชีวิต บวกจิตสำนึกทั้งต่อตัวเองและคนรอบข้าง หากเยาวชนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี เยาวชนจะมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดได้มาก

^{๓๑} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นพ.สุริยเดว ทรีปาตี, ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว แผนงานส่วนภาวะเด็กและเยาวชนของ สสส. ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

ลำดับที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๐ ได้แก่ ปัญหาเพื่อนและบุคคลใกล้ชิด เยาวชนในวัยนี้จะติดเพื่อนและเชื่อเพื่อนมากกว่าบุคคลในครอบครัว การคบเพื่อนที่ไม่ดีจึงมีปัญหาการทะเลาะวิวาท กระทำซ้ำเราหรือข่มขืน ต่อยตีกัน ลักขโมย ขว่นกันไม่ไปเล่าเรียน ฯลฯ^{๓๓} การมีค่านิยมทางวัตถุ เยาวชนบางรายยอมขายตัวเพียงเพื่อให้ได้เงินไปซื้อวัตถุที่ต้องการ ในเยาวชนบางรายก็นำพาตัวเองเข้าสู่เรื่องยาเสพติดโดยการชักชวนของเพื่อนที่ทำหายหรือชักชวนให้เยาวชนลอง เยาวชนอาจลองเสพยาเสพติดทั้งที่รู้หรือไม่รู้ถึงภัยจากยาเสพติด ปัญหาการคบเพื่อนของเยาวชน คือ เยาวชนไม่สามารถแยกแยะได้ว่าใครเป็นเพื่อนที่ดีหรือเพื่อนที่ไม่ดี^{๓๔}

ลำดับที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๐ ได้แก่ ปัญหาครอบครัว ในปัจจุบันครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่ส่งลูกให้คนอื่นเลี้ยง^{๓๕} เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย เลี้ยง ผู้ใหญ่ที่ดูแลเด็กต้องเข้าใจจิตวิทยาพัฒนาการเด็กตามวัย หากไม่แล้วก็จะทำให้การเลี้ยงดูเด็กผิดเพี้ยนไปหมด พ่อแม่ในครอบครัวเดี่ยวหรือพ่อแม่พลัดมือกันเลี้ยงลูก^{๓๖} การขาดการดูแลที่ถูกต้องจากผู้ปกครอง^{๓๗} พ่อแม่ต้องออกไปทำมาหากินจึงทำให้เยาวชนต้องอยู่คนเดียว พ่อแม่หาเงินมาให้ลูกแต่ไม่มีเวลาสอนลูก ความศักดิ์สิทธิ์ของคำพูดจึงมีน้อยกว่าความศักดิ์สิทธิ์ของเงินที่ให้ลูก^{๓๘} ครอบครัวคือเป้าหมายของเยาวชน ถ้าเป้าหมายที่หลอมออกมาจะไม่ดีไปด้วย

๔.๒.๒ วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่ ๒ : ปัจจัยที่ทำให้เยาวชนก่ออาชญากรรม

มีคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เยาวชนก่ออาชญากรรม ในกลุ่มเยาวชนซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งประเภทปัจจัยออกเป็น ๔ ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านครอบครัว และด้านตัวเยาวชน ปัจจัยทั้ง ๔ ประการนี้ล้วนส่งผลต่อเยาวชนให้กระทำความผิดได้ ดังนี้

(๑) ปัจจัยทางสังคม

ปัจจัยนี้มีความสัมพันธ์กับลักษณะการกระทำความผิดของเยาวชนอย่างไรบ้าง ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังนี้ สังคมปัจจุบันเปรียบเสมือนเป็นหลุมพรางอันใหญ่ที่ล่อให้เยาวชนผู้ด้อยประสบการณ์ชีวิตตกลงไป^{๓๙} สังคมมีแต่ปัญหา มีสิ่งยั่วใจมากมายที่ทำให้เยาวชนหลงใหลและอยากได้มัน มีแหล่งบันเทิงเร้าใจที่แฝงไว้ด้วยอบายมุข และมีสิ่งอื่นอีกมากมายที่ทำให้เยาวชนอยากได้อะไรลองอยากมี และเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งเหล่านี้ เยาวชนอาจกระทำการสิ่งๆ ที่เรียกว่าการทำความผิดได้ สังคมก็จะตีตราว่าเด็กที่ทำผิดเป็นว่าเป็นเด็กที่สร้างปัญหาให้กับสังคม ผู้ใหญ่ในสังคม

^{๓๓} สัมภาษณ์ พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต, หัวหน้าธรรมะดีลีเวอ์วัดสร้อยทอง, ๒๖ เม.ย.๒๕๕๖.

^{๓๔} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายยอดชาย อภัยสันติพงษ์, ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายธวัชชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๓๗} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ประธานหลักสูตรดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๓๘} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วีรญาณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

^{๓๙} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วีรญาณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

ไม่ได้มองว่า สิ่งที่ยาวชนต้องการล้วนเป็นสิ่งใหญ่ทำให้มีขึ้น เพื่อหลอกล่อเยาวชนผู้ไร้เดียงสา จาก การสัมภาษณ์ประมวลได้ว่าปัจจัยทางด้านสังคมที่ส่งผลต่อการกระทำผิดของเยาวชนมี ดังนี้

ปัจจัยด้านสังคมประเด็นที่ ๑ สภาพสังคม

สังคมทุกวันนี้มีแต่ความเร่งรีบ สภาพสังคมมีช่องว่างมากระหว่างคนจนกับคนรวย มีการ โกงกินกันมาก คนหนุ่มมากในสังคมมีสภาพหาเช้ากินค่ำ มีการข่มเหงรังแก^{๑๐} อีกทั้งยังมีแบบอย่างที่ไม่ ดีในสังคมมาก ซึ่งเป็นสภาพสิ่งแวดล้อมป่วย สังคมเป็นสังคมวัตถุนิยมและบริโภคนิยม เน้นวัตถุและ เงินเป็นใหญ่^{๑๑} คนในสังคมขาดคุณธรรม การกระทำสิ่งผิดเพราะขาดการยับยั้งชั่งใจมีมากขึ้นใน สังคมไทย เยาวชนเห็นแบบอย่างที่ไม่ดีในสังคมจึงทำทุกอย่างเพื่อเงิน^{๑๒} ค่านิยมของคนในสังคม เปลี่ยนไปมีการบริโภคที่ฟุ่มเฟือย ทำให้เยาวชนเกิดความอยากได้อะไรมีในสิ่งที่เกินฐานะ เยาวชน ต้องการมีของทุกอย่างที่เพื่อนมี เมื่อไม่มีเงินที่จะซื้อได้ก็ไปปล้นเอาทรัพย์สินจากผู้อื่น ความไม่รู้จักพอ ของเยาวชน ความชอบออกนอกกฎ โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่เร็วมาก เยาวชนต้องการสิ่ง ทันสมัยและสิ่งฟุ่มเฟือย เยาวชนโหยหาสิ่งของที่เกินความจำเป็นในชีวิตประจำวัน แต่ก็ยังหาเงินไม่ เป็น หากพ่อแม่ของเยาวชนไม่สามารถหาสิ่งเหล่านั้นให้ เยาวชนก็จะหาวิธีหาสิ่งเหล่านั้นด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการผิดๆ^{๑๓} เช่น ไปลักขโมย ชิงทรัพย์ หรือแม้แต่การปล้น เยาวชนไม่ยอมทำผิดแต่ก็ไม่ สามารถเอาชนะจิตใจของตนได้จึงกระทำผิด สังคมจึงเป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่ส่งผลให้เยาวชนซึ่งยังอ่อน โลกต้องไหลไปตามกระแสของสังคมและไปสู่การกระทำผิดในที่สุด

ปัจจัยด้านสังคมประเด็นที่ ๒ เพื่อนของเยาวชน

สังคมที่ใกล้ชิดตัวเยาวชนมากที่สุดก็คือครอบครัว นอกจากสมาชิกในครอบครัวแล้ว โรงเรียนก็จะเป็นสังคมแรกๆ ที่เยาวชนจะต้องเข้าไปสัมผัส เพื่อนนักเรียนมีทั้งที่เป็นเยาวชนที่มีความ ประพฤติดีและมีความประพฤติไม่ดีปะปนกันไป โรงเรียนบางแห่งก็มีปัญหาสภาพสังคมในโรงเรียน มี การทะเลาะวิวาท มีการใช้ความรุนแรงระหว่างเพื่อนในโรงเรียนเดียวกัน หรือต่างโรงเรียน การ ปลุกฝังความคิดจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง^{๑๔} สิ่งนี้ก่อปัญหาต่างๆ หลายด้าน เยาวชนอาจมีเพื่อนที่เป็นเด็ก ไม่เรียนหนังสือแล้วแต่ยังคบหากันอยู่ อาจมาชักชวนให้เพื่อนที่ยังเรียนหนังสืออยู่ไปทำสิ่งที่เกิดความ เสียหายได้ เช่น การทำผิดกฎหมายเยาวชนมักมีการเลียนแบบจากเพื่อน เช่น การลองเสพยาเสพติด

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายอุเทน ศิริสมรรถการ, รองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๑, ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นพ.สุริยเดว ทรีปาตี, ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว แผนงานส่วนภาวะเด็กและเยาวชนของ สสส. ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๒} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ดร.สุชมาลย์ โชควัฒนรัตน์, ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนฯ และนักกิจกรรมเยาวชน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๔} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรินดิ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

ติดตามเพื่อน^{๔๕} การแข่งรถบนท้องถนน การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ฯลฯ กลุ่มเพื่อนที่เยาวชนคบนี้มีค่านิยมและมีทัศนคติในการดำเนินชีวิตที่ไม่ถูกต้อง เช่น เพื่อนบอกว่าการเสพยาเสพติดย่อมทำได้ไม่เป็นไร ใครๆ ก็เสพกัน เยาวชนที่หัวอ่อนและต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อนกลุ่มนั้นก็มีความโน้มที่จะไปเสพยาตามเพื่อนได้เช่นกัน เยาวชนในวัยนี้จะเชื่อเพื่อนเป็นหลัก มีการเลียนแบบเพื่อนเพื่อให้เพื่อนยอมรับ มีการทำตามคำยุยงของเพื่อน ในเด็กผู้หญิงถ้าเคยเสียตัวแล้ว หากมีเพื่อนผู้หญิงที่คบกับเขา ก็จะส่งผลให้เพื่อนที่คบมีแนวโน้มที่จะมีคนรักและเพศสัมพันธ์เช่นเดียวกับเพื่อนที่คบ เด็กที่ไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง (Self-esteem) ก็มีแนวโน้มที่จะถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี การเชื่อเพื่อนจะดำเนินไปจนถึงอายุ ๑๘-๒๕ ปีไปแล้ว เยาวชนจึงจะเริ่มคิดเองได้ เพื่อนจะค่อยๆ มีอิทธิพลน้อยลงไปเรื่อยๆ^{๔๖} อย่างไรก็ตาม สำหรับเยาวชนในช่วงอายุก่อน ๑๘ ปี เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อเยาวชนมาก โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นเด็กหัวอ่อนยอมง่ายต่อการถูกโน้มน้าวจิตใจให้กระทำสิ่งต่างๆ ตามเพื่อน

ปัจจัยด้านสังคมประเด็นที่ ๓ ชุมชนที่อยู่อาศัย

ชุมชนนับเป็นสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนได้เช่นกัน ชุมชนบางแห่งเป็นชุมชนที่ขาดจริยธรรมโดยเฉพาะชุมชนที่มียาเสพติด บางชุมชนแม้ไม่ใช่ชุมชนแออัดก็ขาดจริยธรรมได้^{๔๗} ขาดการดูแลกันเอง ต่างคนต่างทำตามใจตนเอง ไม่สนใจคนอื่น ไม่ช่วยเหลือกัน ขาดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน ซึ่งชุมชนในเมืองใหญ่มักมีปัญหาเช่นนี้ ไม่มีการจัดระเบียบสังคมที่ดี เช่น มีสถานอาบอบนวดอยู่ข้างโรงเรียน มีบาร์หรือสถานเริงรมย์ตั้งอยู่ใกล้โรงเรียนหรือใกล้วัด ในบางชุมชนผู้นำชุมชนดูแลสภาพสังคมชุมชนได้น้อย สภาพแวดล้อมในชุมชนนั้นจึงเอื้อต่อความเสี่ยงในการก่ออาชญากรรม^{๔๘} เช่น ชุมชนแออัดซึ่งมีกลุ่มคนที่มีอาชีพไม่สุจริต เยาวชนอยู่ในชุมชนแออัดซึ่งมีคนอยู่หลายประเภท ส่วนใหญ่เป็นคนชนชั้นแรงงาน เป็นแหล่งเสื่อมโทรม^{๔๙} เยาวชนจะพบเห็นพฤติกรรมของคนอื่นๆ ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพสุจริต มีการมั่วสุมเสพยาเสพติด เล่นการพนัน มีการชักจูงให้เยาวชนทำเรื่องผิดกฎหมาย เช่น ลักทรัพย์ เสพยา ฯลฯ เยาวชนต้องทำตัวเหมือนลี้ภัยในป่ากึ่งซึ่งไม่เคยได้รับพิทักษ์จากตัวเอง แม้ว่าเยาวชนจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีก็ไม่จำเป็นต้องเป็นคนเลว จิตใจ

^{๔๕} สัมภาษณ์ นายฐานิส ศรียะพันธ์, อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๔๖} สัมภาษณ์ นายแพทย์ประยุทธ์ เสรีเสถียร, ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางการแพทย์ สำนักงานศาล

ยุติธรรม โรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานศาลยุติธรรม, ๔ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๔๗} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๔๘} สัมภาษณ์ พระมหานันท สุนทิภโท (ถาวรบรรจบ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสระเกศฯ, ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๔๙} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

ต้องเข้มแข็งไม่ทำผิดแม้จะอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม^{๕๐} แต่เยาวชนส่วนใหญ่จะปฏิบัติตัวกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายความว่าหากสิ่งแวดล้อมมีคนเลวมาก เยาวชนก็จะทำตามอย่างคนอื่นในชุมชนนั้น เยาวชนซึ่งเปรียบเสมือนผ้าที่สะอาด แต่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สกปรกย่อมจะเปื้อนไปบ้างไม่มากนักน้อย ชุมชนที่อยู่อาศัยของเยาวชนจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เยาวชนกระทำความผิดได้

ปัจจัยด้านสังคมประเด็นที่ ๔ การทำตัวของผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่ไม่ทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเยาวชน^{๕๑} ผู้ใหญ่ที่สามารถใช้อำนาจบังคับตามกฎหมายได้ในสังคมควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเยาวชน แต่ผู้ใหญ่บางคนยังพูดโกหกหรือถ่ายทอดความคิดที่ไม่ถูกต้องให้กับคนในสังคม สอนสิ่งผิดๆให้เยาวชน เช่น “โกงได้ถ้าประเทศยังได้ประโยชน์อยู่” คำพูดเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมในปัจจุบันว่าเน้นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุมากกว่าประโยชน์ที่จะได้ในด้านจริยธรรม เยาวชนดูแบบอย่างจากคนในสังคม เช่น นักการเมือง ทำตัวอย่างไม่ดีให้เยาวชนเห็น นักการเมืองที่โกงได้แต่ไม่เป็นไร ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้เยาวชนเห็น สังคมไม่ยกย่องคนดีมีคุณธรรม แต่กลับนับหน้าถือตาแต่คนที่มีความมั่งคั่ง^{๕๒} ดังนั้นคนในสังคมจึงพยายามกอบโกยผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้องโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสม เยาวชนจึงได้เรียนรู้จากสภาพสังคมที่เขาพบเห็นและทำตามและเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้น เช่น การโกง การพูดโป้ปดมดเท็จ การทำความผิดโดยไม่มีความรู้สึกละอายใจหรือเกรงกลัวต่อบาปเลย การทำของผู้ใหญ่ในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักการเมืองพึงปฏิบัติตนดีให้เป็นเยี่ยงอย่างที่ดีกับคนในชาติ

ปัจจัยด้านสังคมประเด็นที่ ๕ การไม่มีที่ว่างให้ศาสนา

ปัจจัยด้านนี้นับเป็นปัจจัยหลักทางด้านจริยธรรมของเยาวชน แต่ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองกลับมองข้ามปัจจัยตัวนี้ไป การทำกิจกรรมทางศาสนาเป็นกิจกรรมที่ถูกมองข้าม คนจะไปวัดเพื่อทำบุญและหวังได้รับผลบุญเป็นเครื่องตอบแทน น้อยคนนักที่ไปวัดเพื่อไปเพิ่มพูนสติปัญญาให้กับตนเองด้วยการศึกษาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา การที่พระสงฆ์จะเผยแพร่หลักธรรมคำสอนกลับถูกมองเป็นเรื่องล้าสมัยน่าเบื่อ คนไทยนับถือศาสนาพุทธมากที่สุดแต่กลับไม่เข้าใจในแก่นของศาสนา เป็นเพียงการนับถือศาสนาแบบผิวเผินและสามารถรอกเอกละอองในช่อง นับถือศาสนาว่า “พุทธ” เท่านั้น ความสนใจในหลักธรรมมีน้อยจนไม่สนใจว่าสิ่งต่างๆ ที่ผิดศีลธรรมล้วนผิดกฎหมายเช่นกัน

พ่อแม่ในยุคสมัยปัจจุบันจะเลือกพาลูกไปเดินศูนย์การค้ามากกว่าจะไปปฏิบัติศาสนกิจที่วัด เยาวชนจึงถูกปลูกฝังความคิดและความเคยชินที่จะไปศูนย์การค้ามากกว่าที่จะไปวัด ความเคยชินเหล่านี้ทำให้โอกาสที่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาจะเข้าถึงเยาวชนก็ยากยิ่งขึ้น ประกอบกับค่านิยมของสังคมที่เห็นว่า การไปวัดเหมาะสำหรับคนชราเท่านั้น หรือเยาวชนมีความคิดที่ว่าการไปวัดเป็นเรื่องที่เชยล้าสมัยน่าเบื่อ แม้แต่หลักสูตรการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนก็มีเนื้อหาทางพระพุทธศานาน้อยมาก ทั้งที่ศาสนาที่มีคนนับถือมากที่สุดในประเทศนี้คือศาสนาพุทธ คนในศาสนากลับเข้าใจเนื้อหาสาระของศาสนาของตนน้อยมาก รายการธรรมะดีๆ ไม่มีโอกาสได้

^{๕๐} สัมภาษณ์ พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต, หัวหน้าธรรมะสติเวทีวัดสร้อยทอง, ๒๖ เมษายน, ๒๕๕๖.

^{๕๑} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์, เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๕๒} สัมภาษณ์ นายยอดชาย อภัยสันติพงษ์, ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

ออกอากาศในช่วงเวลาที่ตี^{๕๓} ช่วงเวลาที่มีคนชมรายการโทรทัศน์มากๆ อย่างรายการละคร รายการธรรมะมักจะใช้เวลาออกอากาศในช่วงที่คนทั่วไปไม่ค่อยดูโทรทัศน์กัน เช่นช่วงเช้ามีด ซึ่งคนส่วนใหญ่ยังนอนหลับพักผ่อนอยู่ เป็นต้น การที่การจัดการบ้านเมืองปล่อยให้รูปการดำเนินไปเช่นนี้ การที่จะให้คนในชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนที่จะหันมาใส่ใจในหลักศาสนาย่อมเป็นไปได้ยาก ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ การทำผิดโดยไม่มีสำนึกถึงความผิดเหล่านั้น ไม่มีความละอายใจและเกรงกลัวต่อบาปที่เกิดจากการกระทำผิดนั้นๆ

ปัจจัยด้านสังคมประเด็นที่ ๖ การขาดแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน

ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แต่ประเทศไทยขาดแผนและนโยบายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง ประเทศจะพัฒนาได้สิ่งแรกที่ต้องพัฒนาก็คือ คนในชาติ แต่ประเทศไทยกลับไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ไม่มีแผนการพัฒนาการศึกษาที่ดี ไม่มีเข็มมุ่งแห่งชาติในการพัฒนาเยาวชน^{๕๔} แผนและนโยบายต่างๆ ต้องไม่เปลี่ยนแปลงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล แต่ที่เป็นอยู่ในประเทศนี้ ทุกครั้งที่มีการจัดรัฐบาลชุดใหม่ นโยบายต่างๆ ในรัฐบาลชุดเก่าจะถูกยกเลิกหรือระงับไปโดยสิ้นเชิง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แห่งชาติ นโยบายการศึกษาไม่เน้นการสร้างสังคมคุณธรรม เน้นการสอนที่ทำให้เด็กเป็นคนเก่ง แต่ไม่ได้เน้นการสอนที่ทำให้เป็นคนดี^{๕๕} การที่กระทรวงศึกษาธิการออกกฎ ไม่ให้ครูตีนักเรียน แม้ว่าไม่ร้ายแรงสามารถสร้างคนได้ นักเรียนจึงตีกันเอง เพราะไม่กลัวการถูกลงโทษ ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองไม่เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาคนซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่ตอนที่ยังเป็นเด็กอยู่ เด็กจะเติบโตขึ้นและเจริญรอยตามผู้ใหญ่ เด็กคุ้นเคยกับการปฏิบัติที่ถือปฏิบัติกันมา โดยไม่สามารถรู้ได้ว่าทิศทางการพัฒนาจะเป็นไปในทิศใด ปัญหานี้เรื้อรังมานานจนเป็นอุปสรรคตัวสำคัญในการพัฒนาคนในชาติ สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ ประเทศจะมีแต่ทรัพยากรมนุษย์ที่ขาดคุณภาพหรือคุณภาพต่ำ

ปัจจัยด้านสังคมประเด็นที่ ๗ การเข้าถึงสิ่งผิดกฎหมายและอบายมุขได้ง่าย

เราไม่มีถนนสายดีซึ่งหมายถึงถนนที่มีแต่สิ่งดีๆ ไม่มีแหล่งอบายมุขตั้งอยู่ เราไม่มีการจัดโซนนิ่งการจัดตั้งสถานเริงรมย์หรือแหล่งบันเทิง สถานที่เหล่านี้อยู่ปะปนไปทั่วทั้งที่อยู่อาศัย โรงเรียนหรือแม้แต่วัด^{๕๖} สังคมปัจจุบันส่งเสริมให้เด็กเดินทางไปในทางที่ผิดมากขึ้นกว่าเดิม เช่น มีแหล่งอบายมุขมากมาย^{๕๗} เยาวชนชอบไปหาความสนุกนอกบ้าน เทียวกลางคืนในแหล่งอบายมุข สิ่งเหล่านี้ทำให้เยาวชนมีโอกาสที่จะไปคลุกคลีกับคนไม่ดีที่มีอาชีพหรือพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตที่ไม่ดี

^{๕๓} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๕๔} สัมภาษณ์ นายธวัชชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๕๕} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๕๖} สัมภาษณ์ นางทิวา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก, ๒ มีนาคม ๒๕๕๖.

^{๕๗} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

เยาวชนจะถูกตราหน้าว่าเป็นคนไม่ดี ส่งผลให้เยาวชนไม่ยอมไปโรงเรียน จึงขาดความรู้ที่จะทำงานดีๆ เมื่อออกจากโรงเรียนจึงได้เพียงงานที่ใช้แรงงานเท่านั้น เยาวชนเหล่านี้จะไม่มีโอกาสได้เจอกับคนดีมีความรู้^{๕๘} สภาพเมืองที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้ ไม่มีการจัดระเบียบสังคมที่ดี มีสถานอาบอบนวดตั้งอยู่ข้างโรงเรียน มีร้านเกมตั้งอยู่ติดโรงเรียนมีบาร์ขายเหล้าขายเบียร์ตั้งอยู่ในละแวกโรงเรียน แม้แต่โรงแรมมานรุดก็อยู่ใกล้กับสถานศึกษา เป็นต้น

นอกจากแหล่งอบายมุขจะอยู่ใกล้ตัวเยาวชนมาก ยังมีสิ่งผิดกฎหมายอื่นอีกมากมายที่เยาวชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย เช่น ร้านเกม ร้านขายอาวุธมืดปืน ที่ซื้อขายยาเสพติดชนิดต่างๆ สังคมในยุคนี้ เยาวชนสามารถสัมผัสสิ่งไม่ดีเหล่านี้ได้สะดวกและง่ายดาย ทำให้เวลาเกิดปัญหาบางอย่างจะมีการทวีความรุนแรงมากขึ้น เช่น เด็กนักเรียนทะเลาะวิวาทกัน ก็จะนำเอาผิดบ้าง ปีนบ้าง หรือแม้แต่ระเบิดออกมาใช้กัน เยาวชนมีความเลือดร้อนตามวัยของเขา หากมีสิ่งผิดกฎหมายเหล่านี้มาช่วยสนับสนุน จะทำให้ความรุนแรงของปัญหาเพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยด้านสังคมประเด็นที่ ๘ สื่อต่างๆ

การนำเสนอข่าวของสื่อต่างๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ไม่มีการควบคุมการลงข่าวซึ่งต่างกับในต่างประเทศที่มีการคัดกรองข่าวหรือจัดเวลาในการเสนอข่าว ข่าวบางประเภทอย่างเช่นข่าวอาชญากรรมบางอย่างที่มีความรุนแรงและไม่สมควรให้เยาวชนรับรู้เพราะอาจกลั่นแกล้งเลียนแบบได้ แต่เยาวชนสามารถเสพข่าวเหล่านี้ได้ง่าย ทำให้เยาวชนสามารถรับรู้ข่าวสารด้านความรุนแรงจนคุ้นตา ซึ่งก่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดี^{๕๙} การใช้สื่อต่างๆ เป็นดาบสองคม ควบคู่กับผู้ปกครองต้องให้คำแนะนำการใช้สื่อที่เหมาะสมกับเยาวชน^{๖๐} เยาวชนจะใกล้ชิดกับสิ่งล่อลวง เช่น เกมการต่อสู้ต่างๆ สื่อกระตุ้นการเพาะอาชญากรรมในใจ^{๖๑} ในปัจจุบันละครโทรทัศน์ไม่ค่อยมีการสอนเรื่องคุณธรรม ละครที่เป็นต้นแบบความดีแทบไม่มี มีแต่ต้นแบบการทำชั่ว ก้าวร้าว การชิงดีชิงเด่น^{๖๒} ปัจจุบันเป็นยุคของโลกาภิวัตน์ สื่อเทคโนโลยีที่เยาวชนเสพเป็นดาบสองคม สื่อชักนำพาไปให้ทำคามผิดได้โดยไม่รู้ตัว เช่น ทวิตเตอร์ เฟสบุ๊ก ไม่มีการควบคุมสื่อ^{๖๓} จึงทำให้มีการก่ออาชญากรรมที่แรงกว่าวัย เพราะมีสื่อที่ยั่วยุให้เด็กทำผิดมากขึ้น ปัจจุบันเยาวชนก่ออาชญากรรมจะมีความรุนแรงมากและอุปกรณ์ที่ใช้ก่ออาชญากรรมก็ร้ายแรงมากขึ้น เช่น การใช้ดาบ ปืน ระเบิดในการปล้น หรือแม้แต่ในการทะเลาะวิวาทกันระหว่างเยาวชนด้วยกันเอง สื่อเหล่านี้ล่อเด็กทำความ

^{๕๘} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๕๙} สัมภาษณ์ นางทิตา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก, ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖.

^{๖๐} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๖๑} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พะยอม กลฺยาณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๖๒} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๖๓} สัมภาษณ์ พระสุรเชษฐ์ สุรเชฐโฐ (หนูเอี่ยม), หัวหน้าค่ายพุทธธรรมนำชีวิตวัดชลอ ๓ เมษายน ๒๕๕๖.

ชั่ว เช่น เกมคอมพิวเตอร์ที่มีการใช้ความรุนแรง การที่เยาวชนสามารถเข้าถึงสื่อได้ง่าย มีการขายของผิดกฎหมายทางอินเทอร์เน็ต^{๖๔} ทำให้หาซื้อสิ่งผิดกฎหมายได้ง่ายและสะดวก เช่น ยาเสพติด อาวุธต่างๆ แม้แต่การขายบริการทางเพศ ซึ่งนับเป็นการใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิด รัฐบาลไม่ได้ควบคุมสื่อในเรื่องเหล่านี้ ปัญหาที่จะเกิดกับเยาวชนย่อมจะยากในการแก้ไขและป้องกัน

ปัจจัยด้านสังคมประเด็นที่ ๙ สังคมไม่มีเวทีที่จะให้บำเพ็ญประโยชน์

ในสภาพบ้านเมืองปัจจุบันการที่เยาวชนต้องการทำความดีหรือเป็นจิตอาสาไม่ใช่เรื่องง่าย ปัญหาใหญ่คือการสร้างภาพของผู้ใหญ่ในบ้านเมือง^{๖๕} การทำความดีทำเพื่อให้คนอื่นในสังคมรับรู้ว่าเขาเหล่านั้นได้ทำความดีอะไรบ้าง หรือเป็นเพียงการทำตามกระแสสังคมเท่านั้น ไม่มีความจริงจังในการทำความดี เยาวชนเห็นเช่นนี้จึงไม่สนใจที่จะทำความดีบ้าง เพราะถ้าทำแล้วไม่รู้ว่าจะได้อะไร เยาวชนไม่ทราบว่าจะทำดีเพื่อใคร ไม่ได้มีการย้อนกลับไปดูว่าต้องทำใหม่อีกหรือไม่ ผู้ใหญ่ควรให้การสนับสนุนให้เยาวชนได้มีโอกาสทำความดี ทำเพื่อบุคคลอื่น ทำเพื่อเป็นการยกระดับจิตใจของเยาวชน ไม่ใช่ทำเพื่อเอาหน้าสร้างภาพ หรือเพื่อคะแนน เยาวชนจำนวนไม่น้อยที่มองดูการทำความดีเป็นเรื่องที่ไร้สาระของคนทั่วไปทำกัน การทำความดีเป็นเรื่องไม่สำคัญ ซึ่งความคิดเช่นนี้เป็นตัวถ่วงให้ระดับของจิตสำนึกด้านดีถดถอยลงไป หากสังคมมีที่สำหรับการทำความดีเพื่อความดีโดยแท้จริง สังคมย่อมจะดีขึ้น เยาวชนจะหันมาสนใจในการทำความดีมากขึ้น

จากการสัมภาษณ์พบประเด็นปัจจัยทางสังคม ๙ ปัจจัยดังตารางที่ ๔.๔๙

ตารางที่ ๔.๔๙ สรุปประเด็นปัญหาที่ ๒ ปัจจัยทางสังคม

ประเด็น	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหา	นำไปสู่
ที่ ๑	สภาพสังคม - สังคมป่วย เน้นวัตถุและเงินเป็นใหญ่ - คนในสังคมชอบการบริโภคที่ฟุ่มเฟือย - เยาวชนต้องการสิ่งของที่เกินความจำเป็นในการดำรงชีวิต	เยาวชนไหลไปตามกระแสสังคมที่เป็นสังคมวัตถุนิยมไปสู่การกระทำผิด
ที่ ๒	เพื่อนของเยาวชน - การปลูกฝังความคิดที่ไม่ดีจากรุ่นสู่รุ่น - คบหากับเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่ดี - เพื่อนชักชวนให้ทำตามสิ่งที่เพื่อนเคยทำมา	เยาวชนจะถูกโน้มน้าวจิตใจให้กระทำการต่างๆ ตามเพื่อน
ที่ ๓	ชุมชนที่อยู่อาศัย - คนในชุมชนมีอาชีพที่ผิดกฎหมาย - ไม่มีการจัดระเบียบสังคมที่ดี	เยาวชนมีความคุ้นชินกับพฤติกรรมที่ไม่ดีต่างๆ จึงลงมือทำเองบ้าง

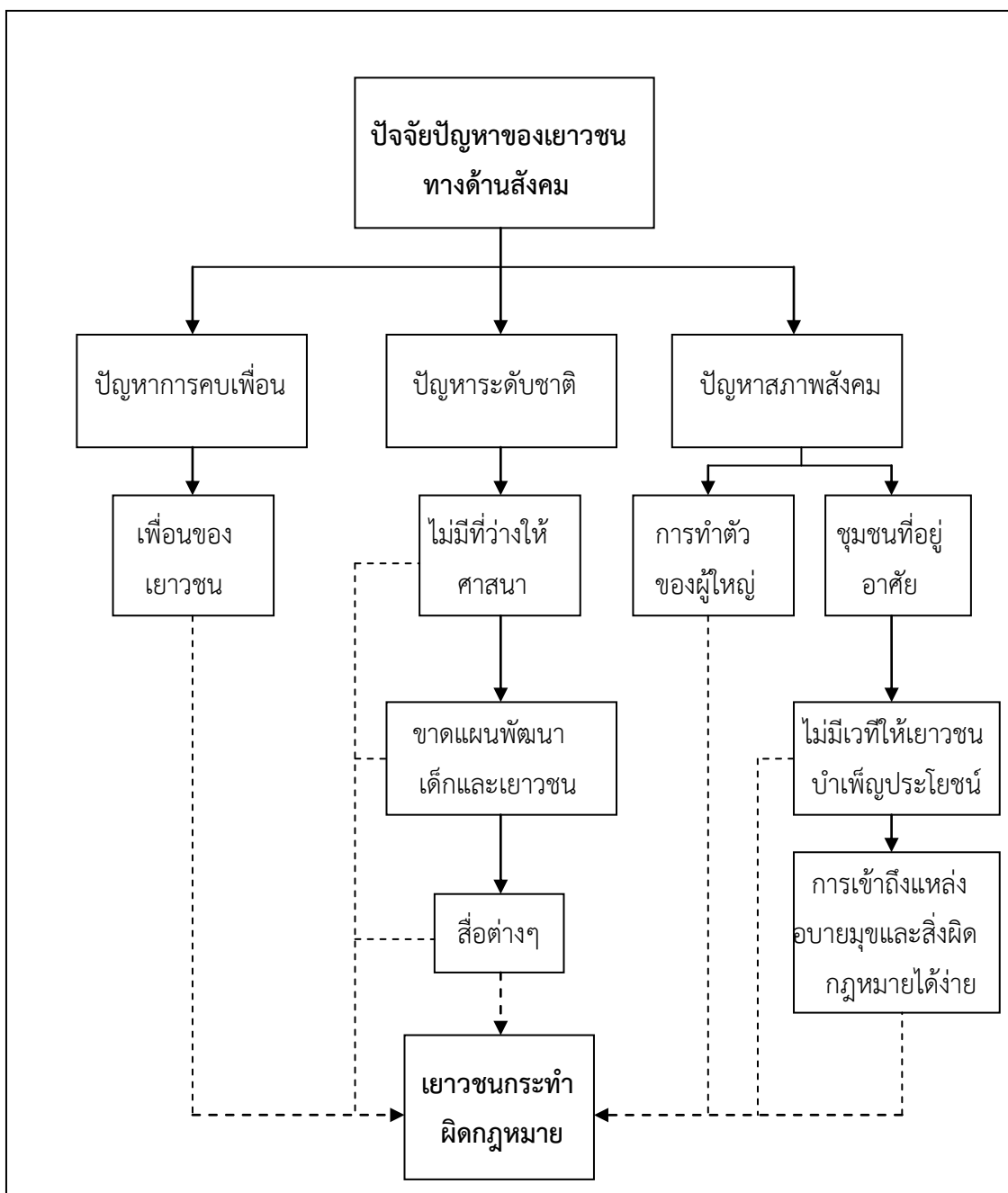
^{๖๔} สัมภาษณ์ พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต, หัวหน้าธรรมะดีลีเวอร์วัดสร้อยทอง, ๒๖ เมษายน, ๒๕๕๖.

^{๖๕} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พะยอม กลฺยาโณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม

ตารางที่ ๔.๔๙ สรุปประเด็นปัญหาที่ ๒ ปัจจัยทางสังคม

ประเด็น	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหา	นำไปสู่
	- เยาวชนทำตัวกลมกลืนกับคนในชุมชน	
ที่ ๔	การทำตัวของผู้ใหญ่ - เยาวชนถูกสอนมาอย่างผิดๆ - ผู้ใหญ่ในสังคมทำตัวไม่ดี - การทำสิ่งที่ไม่ดีเป็นสิ่งที่ยอมรับกันได้ ในปัจจุบัน	เยาวชนมีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้น
ที่ ๕	การไม่มีที่ว่างให้ศาสนา - เยาวชนไม่สนใจหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา - ค่านิยมของคนในชาติเห็นว่าเรื่องวัดกับศาสนาเป็นเรื่องของคนชราเท่านั้น - รายการธรรมะไม่มีโอกาสได้ออกอากาศในช่วงเวลาที่ดีทางโทรทัศน์	การทำผิดโดยไม่มีสำนึกถึงความผิดเหล่านั้น
ที่ ๖	การขาดแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน - ไม่มีแผนการพัฒนาการศึกษาที่ดี - นโยบายการศึกษาไม่เน้นการสร้างสังคมคุณธรรม	ประเทศจะมีแต่ทรัพยากรมนุษย์ที่ขาดคุณภาพหรือคุณภาพต่ำ
ที่ ๗	การเข้าถึงสิ่งผิดกฎหมายและอบายมุขได้ง่าย - ไม่มีโซนนิ่งการตั้งแหล่งอบายมุข ไม่มีการจัดระเบียบสังคม - เยาวชนสามารถหาซื้ออาวุธหรือเครื่องประกอบอาวุธได้ง่าย	ทำให้เวลาเกิดปัญหาบางอย่างจะมีการทวีความรุนแรงมากขึ้น
ที่ ๘	สื่อต่างๆ - ไม่มีการควบคุมสื่ออย่างเหมาะสม - เยาวชนใช้สื่อในทางที่ผิด	ปัญหาที่เกิดกับเยาวชนย่อมจะยากในการแก้ไขและป้องกัน
ที่ ๙	สังคมไม่มีเวทีที่จะให้บำเพ็ญประโยชน์ - ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองชอบการสร้างภาพ - เยาวชนมองว่าการทำความดีเป็นเรื่องที่ไร้สาระ - ผู้ใหญ่ไม่ได้สนับสนุนเยาวชนให้ทำดี	เยาวชนไม่ทราบว่าทำดีเพื่อใคร ทำดีแล้วได้อะไร

เพื่อความกระจ่างในความเข้าใจปัจจัยทางสังคม ผู้วิจัยได้เขียนเป็นแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยทางสังคมไว้ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๒

แผนภาพที่ ๔.๒ ความสัมพันธ์ปัจจัยปัญหาของเยาวชนทางด้านสังคม

จากแผนภาพที่ ๔.๒ ทำให้เข้าใจปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลให้เยาวชนกระทำผิดได้มากขึ้น จากการวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคม สังคมเป็นบ่อหลอมพฤติกรรมของเยาวชน หากเยาวชนมีโอกาสได้อยู่ในสังคมที่ดี โอกาสที่จะทำผิดย่อมน้อย ในทางตรงข้ามยังมีเยาวชนที่โชคร้ายมากมายที่เกิดมาอยู่ในบ่อหลอมที่ไม่ดี ทำให้เยาวชนเหล่านั้นมีพฤติกรรมเสี่ยงในการกระทำผิดกฎหมาย โดยปัจจัยทาง

สังคมสามารถแยกแยะออกเป็น ๓ ด้านหลักๆ คือ ปัญหาการคบเพื่อนของเยาวชน ปัญหาสภาพสังคมของเยาวชน และปัญหาระดับชาติที่เยาวชนไม่มีสิทธิ์เข้าไปแก้ไขแต่ต้องรับผลกระทบจากสิ่งนี้จากแผนภูมิจะเห็นว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของเยาวชนมาก เยาวชนบางคนหัวอ่อนเชื่อคนง่าย เพื่อนเรียกหรือยู่ให้ทำอะไรก็จะทำตามเพื่อนโดยขาดการไตร่ตรองหรือยังคิดบางครั้งเยาวชนก็ทำตามเพื่อนโดยไม่สนใจว่าสิ่งที่ทำเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี สิ่งนี้เป็นปัญหาด้านสังคมประเด็นแรกที่ส่งผลให้เยาวชนกระทำความผิด

ปัญหาด้านระดับชาติเป็นปัญหาที่ส่งผลมากเช่นกัน โดยสภาพสังคมในปัจจุบันที่ทุกอย่างเร่งรีบและรัดตัวมาก ผู้คนต่างต้องทำมาหากิน การให้ความสำคัญกับศาสนาจึงน้อยลง คนไทยไปวัดเพื่อทำบุญโดยหวังผลตอบแทนมากมายจากการทำบุญนั้น แต่กลับไม่มีความต้องการที่จะเข้าวัดเจ้าเพื่อให้เข้าถึงแก่นของศาสนา ไม่เข้าถึงหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า แม้แต่เนื้อหาวิชาที่เรียนในโรงเรียนก็บรรจุเนื้อหาทางพระพุทธศาสนาน้อยลงเรื่อยๆ แม้แต่สื่อโทรทัศน์ไม่มีรายการทางศาสนาที่ได้ออกอากาศในช่วงที่มีคนดูมากๆ มีแต่ละครโทรทัศน์ที่ไม่ส่งเสริมหลักศาสนา สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลให้เยาวชนซึมซับแต่สิ่งที่ผิวเผินหรือแค่เปลือกนอกของศาสนาเท่านั้น ไม่ส่งเสริมให้เยาวชนได้เข้าถึงหลักธรรม ไม่ส่งเสริมความคิดเชิงจริยธรรม ทำให้เยาวชนทำผิดได้โดยไม่มีความคิดเกรงกลัวหรือละอายต่อบาปที่ทำ

นอกจากนี้สภาพสังคมก็เป็นปัจจัยสร้างปัญหาอีกประเด็นหนึ่งสำหรับเยาวชน มองลึกเข้าไปในครอบครัวของเยาวชน พ่อแม่ของเยาวชนตลอดจนสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว หากมีการประพฤติตัวไม่ดีเยาวชนจะคุ้นชินกับพฤติกรรมเหล่านั้น และหากที่อยู่ของเยาวชนอยู่ในชุมชนที่มีบุคคลที่มีอาชีพทุจริตอาศัยอยู่มาก เยาวชนก็มีโอกาสตกเป็นเหยื่อของบุคคลเหล่านั้นได้ สภาพสังคมทุกวันนี้คนชอบสร้างภาพว่าได้ทำความดี เยาวชนเห็นเช่นนั้นจึงไม่เกิดศรัทธาที่จะทำความดี ทั้งนี้เพราะผู้ใหญ่ในสังคมไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้เยาวชนเห็น สิ่งที่เลวร้ายมากที่สุดในสังคมคือ เยาวชนสามารถเข้าถึงสิ่งผิดกฎหมายได้ง่ายเช่น อาวุธต่างๆ สื่อลามก ยาเสพติด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนหาได้จากสื่อทางอินเทอร์เน็ตได้ง่ายในปัจจุบัน อีกทั้งเยาวชนสามารถเข้าถึงแหล่งอบายมุขได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นสถานเริงรมย์ต่างๆ จะเห็นว่าเยาวชนอยู่ในสังคมที่แวดล้อมด้วยสิ่งสกปรกมากมาย ทั้งยั่วยุและส่งเสริมให้เยาวชนเข้าไปลองกระทำความผิดเหล่านั้น ปัจจัยทางสังคมจึงเป็นปัญหาของเยาวชนที่ส่งผลให้เยาวชนกระทำความผิดได้

ความถี่เกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคม เพื่อให้เห็นชัดขึ้นว่าผู้ทรงคุณวุฒิท่านใดมีความคิดเห็นด้านใดบ้าง ผู้วิจัยจึงทำตารางที่ ๔.๕๐ เพื่อแสดงให้เห็นความถี่ในแต่ละประเด็น

ตารางที่ ๔.๕๐ ความถี่ของความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคม

ข้อ	ประเด็น	ความถี่	คนที่	ร้อยละ
ที่ ๑	สภาพสังคม	๑๔	๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗, ๑๘,๑๙,๒๐	๗๐
ที่ ๒	เพื่อนของเยาวชน	๑๙	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖, ๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๙๕

ที่ ๓	ชุมชนที่อยู่อาศัย	๑๘	๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖, ๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๙๐
ที่ ๔	การทำตัวของ ผู้ใหญ่	๑๕	๒,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗, ๑๘,๑๙,๒๐	๗๕
ที่ ๕	การไม่มีที่ว่างให้ ศาสนา	๑๖	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑๘, , ๒๐	๘๐
ที่ ๖	การขาด แผนพัฒนาเด็ก และเยาวชน	๑๖	๒,๓,๔,๕,๖,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗,๑ ๘, ๑๙,๒๐	๘๐
ที่ ๗	การเข้าถึงสิ่งผิด กฎหมายและ อบายมุขได้ง่าย	๑๗	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๘, , ๑๙,๒๐	๘๕
ที่ ๘	สื่อต่างๆ	๑๘	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗, , ๑๘,๑๙,๒๐	๙๐
ที่ ๙	สังคมไม่มีเวทีที่จะ ให้บำเพ็ญ ประโยชน์	๑๖	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๘,๑๙, ,๒๐	๘๐

จากตารางที่ ๔.๕๐ พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีการนำเสนอแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๐ ได้แก่ เพื่อนของเยาวชน ผู้ทรงคุณวุฒิให้น้ำหนักกับเพื่อนของเยาวชนเป็นอันดับหนึ่ง เพราะเด็กในวัยนี้จะใช้เวลาอยู่กับเพื่อนมากกว่าอยู่กับครอบครัว เพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของเยาวชนอย่างมาก เพื่อนักเรียนมีทั้งที่เป็นเยาวชนที่มีความประพฤติดีและมีความประพฤติไม่ดีปะปนกันไป โรงเรียนบางแห่งก็มีปัญหาสภาพสังคมในโรงเรียน มีการทะเลาะวิวาท มีการใช้ความรุนแรงระหว่างเพื่อนในโรงเรียนเดียวกัน หรือต่างโรงเรียน การปลูกฝังความคิดจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง^{๖๖} สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลจากเพื่อนๆ

^{๖๖} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

ของเยาวชน เยาวชนในวัยนี้ง่ายต่อการถูกชักจูง หากเยาวชนเป็นคนหัวอ่อน โอกาสที่จะถูกชักจูงให้ไปทำในสิ่งที่ผิดย่อมเกิดขึ้นได้ง่ายขึ้น การทำผิดกฎหมายเยาวชนมักมีการเลียนแบบจากเพื่อน เช่น การลองเสพยาเสพติดตามเพื่อน^{๖๗} เด็กที่ไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง (Self-esteem) ก็มีแนวโน้มที่จะถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี การเชื่อเพื่อนจะดำเนินไปจนถึงอายุ ๑๘-๒๕ ปีไปแล้ว เยาวชนจึงจะเริ่มคิดเองได้ เพื่อนจะค่อยๆ มีอิทธิพลน้อยลงไปเรื่อยๆ^{๖๘}

ลำดับที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๐ มี ๒ ประเด็นที่มีความถี่ในระดับนี้ได้แก่ ชุมชนที่อยู่อาศัยและ สื่อต่างๆ ชุมชนนับเป็นสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนได้เช่นกัน ชุมชนบางแห่งเป็นชุมชนที่ขาดจริยธรรมโดยเฉพาะชุมชนที่มียาเสพติด บางชุมชนแม้ไม่ใช่ชุมชนแออัดก็ขาดจริยธรรมได้^{๖๙} ขาดการดูแลกันเอง สภาพแวดล้อมในชุมชนนั้นจึงเอื้อต่อความเสี่ยงในการก่ออาชญากรรม^{๗๐} เช่น ชุมชนแออัดซึ่งมีกลุ่มคนที่มีอาชีพไม่สุจริต เยาวชนอยู่ในชุมชนแออัดซึ่งมีคนอยู่หลายประเภทส่วนใหญ่เป็นคนชนชั้นแรงงาน เป็นแหล่งเสื่อมโทรม^{๗๑} เยาวชนจะพบเห็นพฤติกรรมที่ไม่ดีมากมาย ปัจจัยอีกประการคือสื่อต่างๆ เยาวชนสามารถเสพข่าวเหล่านี้ได้ง่าย ทำให้เยาวชนสามารถรับรู้ข่าวสารด้านความรุนแรงจนคุ้นตา ซึ่งก่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดี^{๗๒} การใช้สื่อต่างๆ เป็นดาบสองคม ครูกับผู้ปกครองต้องให้คำแนะนำการใช้สื่อที่เหมาะสมกับเยาวชน^{๗๓} เยาวชนจะใกล้ชิดกับสิ่งล่อลวง เช่น เกมการต่อสู้ต่างๆ สื่อกระตุ้นการเพาะอาชญากรรมในใจ^{๗๔} ชุมชนที่อยู่อาศัยและสื่อต่างๆ จึงมีอิทธิพลต่อเยาวชนมาก

ลำดับที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐ ได้แก่ การเข้าถึงสิ่งผิดกฎหมายและอบายมุขได้ง่าย สิ่งนี้เป็นสิ่งที่น่ากลัว การจัดตั้งสถานเริงรมย์หรือแหล่งบันเทิง สถานที่เหล่านี้อยู่ปะปนไปทั่วทั้งที่อยู่อาศัย โรงเรียน หรือแม้แต่วัด^{๗๕} สังคมปัจจุบันส่งเสริมให้เด็กเดินทางไปในทางที่ผิดมากขึ้นกว่าแต่ก่อน เช่น มีแหล่งอบายมุขมากมาย^{๗๖} สังคมในยุคนี้ เยาวชนสามารถสัมผัสสิ่งไม่ดีเหล่านี้ได้สะดวกและง่ายดาย

^{๖๗} สัมภาษณ์ นายฐานิส ศรียะพันธ์, อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๖๘} สัมภาษณ์ นายแพทย์ประยุทธ์ เสรีเสถียร, ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางการแพทย์ สำนักงานศาลยุติธรรม โรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานศาลยุติธรรม, ๔ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๖๙} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๗๐} สัมภาษณ์ พระมหานันท สนิทภโท (ถาวรบรรจบ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสระเกศฯ, ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๗๑} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๗๒} สัมภาษณ์ นางทิชา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก, ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖.

^{๗๓} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๗๔} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พะยอม กลฺยาณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๗๕} สัมภาษณ์ นางทิชา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก, ๒ มีนาคม ๒๕๕๖.

^{๗๖} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

ทำให้เวลาเกิดปัญหาบางอย่างจะมีการทวีความรุนแรงมากขึ้น เช่น เด็กนักเรียนทะเลาะวิวาทกัน ก็
จะนำเอามีดบ้าง ปืนบ้าง หรือแม้แต่ระเบิดออกมาใช้กัน อาชญากรรมจึงมีความรุนแรงเกินวัย^{๗๗}

(๒) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการกระทำความผิดของเยาวชนอย่างไรบ้าง ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังนี้จากสภาพสังคมที่กล่าวไปข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า คนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีพอ ย่อมจะต้องเผชิญกับปัญหาด้านเศรษฐกิจอย่าง
หนีไม่พ้น ปัจจัยทางเศรษฐกิจถือว่าเป็นปัญหาทางสังคมอย่างหนึ่ง สำหรับบางครอบครัวปัญหาทาง
เศรษฐกิจอาจเป็นปัจจัยหลักในครอบครัวนั้น และสำหรับอีกหลายครอบครัว เศรษฐกิจไม่ได้เป็น
ปัญหาใหญ่ แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจัยทางเศรษฐกิจย่อมส่งผลและมีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดของ
เยาวชน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจประเด็นที่ ๑ ความต้องการเกินปัจจัย ๔

ระบบเศรษฐกิจไทยใช้เยาวชนเป็นลูกค้ายิ่งใหญ่ ทำให้เยาวชนต้องมีการใช้จ่ายมากและ
ฟุ่มเฟือย^{๗๘} พ่อแม่ที่ไม่สามารถเลี้ยงดูลูกได้เพราะความยากจน แต่เยาวชนที่เป็นไปตามกระแสสังคม
มีความต้องการสิ่งต่างๆ ที่เกินปัจจัย ๔^{๗๙} ต้องการเงินมาปรนเปรอความอยากได้ของตนเอง เพื่อให้
ได้เงินไปซื้อสิ่งที่ตนต้องการและแสดงถึงอำนาจค่านิยม ทั้งที่ของเหล่านั้นไม่มีความจำเป็นในการ
ดำเนินชีวิตหรือช่วยก่อให้เกิดรายได้ให้กับครอบครัว เงินจึงไม่พอใช้ซึ่งเป็นผลจากทางสังคม เช่น
เยาวชนต้องการมีโทรศัพท์มือถือกันโดยทั่วไป เมื่อไม่มีเงินจึงลักเล็กขโมยน้อย ไปถึง ลักทรัพย์ ชิง
ทรัพย์ รังราวทรัพย์ ไปจนถึงขั้นปล้นทรัพย์^{๘๐} ความยากจนผนวกกับความไม่พอเพียงในสิ่งที่ตนมีอยู่
และการที่เยาวชนอยู่ในบริบทค่านิยมเป็นกระแสวัตถุนิยม ทำให้เยาวชนต้องหาเงินในทางที่ที่มีขอบ
เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ^{๘๑} โลกในปัจจุบันนี้เป็นโลกแห่งวัตถุนิยมมาก ซึ่งเยาวชนก็หนีไม่
พ้นกระแสจากอิทธิพลนี้^{๘๒} จึงได้รับแรงกระตุ้นความอยากได้อย่างมาก เช่น โทรศัพท์มือถือ
คอมพิวเตอร์รุ่นใหม่ๆ เสื้อผ้าแพงๆ ฯลฯ สำหรับครอบครัวที่สามารถซื้อหาของเหล่านี้ให้กับลูกหลาน
ได้ก็หมดปัญหา ส่วนครอบครัวที่ไม่ม่กำลังซื้อพอ การตัดสินใจที่จะทำผิดเพียงให้ได้เงินมาจึงเกิดขึ้น
เช่น การค้ายาเสพติด หรือแม้แต่การขายตัวเพื่อให้ได้เงินมาซื้อสิ่งของที่เกินความจำเป็นเหล่านั้น
เยาวชนยอมกระทำความผิดเพื่อให้ความต้องการของเขาได้รับการตอบสนอง สภาพเศรษฐกิจใน
ครอบครัวจึงจวนลง เนื่องจากเยาวชนต้องการซื้อของที่เกินความจำเป็นและแพง เยาวชนไม่ได้ใช้หลัก

^{๗๗} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พะยอม กลยาโณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๗๘} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตังคณานุก์, เลขานุการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๗๙} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒
เมษายน ๒๕๕๖.

^{๘๐} สัมภาษณ์ นายฐานิส ศรียะพันธ์, อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๘๑} สัมภาษณ์ นายอุเทน ศิริสมรรถการ, รองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๑, ๙ พ.ค.๒๕๕๖.

^{๘๒} สัมภาษณ์ นางทิวา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก,
๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖.

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง^{๘๓} คนโง่งเพื่อให้ได้วัตถุดิบมากขึ้น การที่เยาวชนมีความต้องการทางวัตถุดิบเกินความจำเป็น นำมาซึ่งปัญหาต่างๆ ในครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัวเยาวชนเอง เยาวชนจึงเลือกที่จะก่ออาชญากรรมเพื่อให้สิ่งของเหล่านั้นแทนการรอคอยหรือตัดใจจากสิ่งเหล่านั้น^{๘๔}

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจประเด็นที่ ๒ ค่าครองชีพสูง

ปัญหาของแพง รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย แต่คนต้องการที่จะร่ำรวยทางลัด^{๘๕} ผู้คนในสังคมตกอยู่ในห้วงแห่งวัตถุนิยม ทำให้ทุกคนต้องดิ้นรน การทำมาหากินนับวันก็ทวีความยากลำบาก ความหวังที่จะรวยทางลัดจึงบังเกิดขึ้นในความคิดของคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนผู้ซึ่งมีความต้องการสิ่งใหม่ๆ ในชีวิตแต่ยังไม่มีความสามารถในการทำงานหาเงินได้มากพอ จึงตัดสินใจกระทำความผิดเพื่อให้ได้ของที่ตนเองอยากได้มาครอบครอง เช่น การไปชิงทรัพย์ ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ของผู้อื่น สังคมปัจจุบันเป็นแบบหาเช้ากินค่ำ พ่อแม่หารายได้ไม่พอเพียงกับการใช้สอยในครอบครัว มีไม่พอที่จะให้ลูก ลูกมีแต่ขอเงินจากพ่อแม่ เมื่อไม่ได้ก็ไปกระทำความผิด^{๘๖} วัตถุสิ่งของมีราคาแพงขึ้นทุกวันตามค่าแรงขั้นต่ำในสังคม แต่เยาวชนหรือแม้แต่พ่อแม่ของเยาวชนไม่สามารถที่จะได้รับค่าตอบแทนในอัตราค่าแรงตามกฎหมาย เศรษฐกิจในครัวเรือนจึงฝืดเคือง^{๘๗} เงินที่หามาได้ไม่เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายของทุกคนในครอบครัว ปัญหาจึงเกิด เยาวชนบางรายต้องการช่วยครอบครัวในการหาเงิน จึงใช้วิธีหาเงินที่ผิด แต่ได้ค่าตอบแทนสูง^{๘๘} เช่น การเดินยาเสพติด การค้าประเวณี เป็นต้น ค่าครองชีพที่นับวันจะสูงขึ้นเรื่อยๆ จึงนำมาซึ่งความฝืดเคืองความขัดสนในครอบครัว

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจประเด็นที่ ๓ การเลี้ยงลูกแบบผลัดมือเลี้ยง

ในประเด็นนี้ เศรษฐกิจไม่ได้ส่งผลต่อเยาวชนโดยตรง แต่ส่งผลต่อครอบครัวของเยาวชน กล่าวคือ พ่อแม่ต้องไปทำงานหาเงินมาใช้ในครอบครัว จึงปล่อยให้ปู่ย่าตายายเป็นคนเลี้ยงดูลูกของตน หรือพ่อแม่ต้องนำลูกไปฝากคนข้างบ้านเลี้ยงบ้าง การเลี้ยงลูกในลักษณะนี้เป็นการเลี้ยงลูกแบบ

^{๘๓} สัมภาษณ์ นพ.สุริยเดว ทรีปาตี, ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว แผนงานส่วนภาวะเด็กและเยาวชนของ สสส. ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๘๔} สัมภาษณ์ นายแพทย์ประยุตต์ เสรีเสถียร, ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางการแพทย์ สำนักงานศาล

ยุติธรรม โรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานศาลยุติธรรม, ๔ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๘๕} สัมภาษณ์ นายยอดชาย อภัยสันติพงษ์, ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๘๖} สัมภาษณ์ พระสุรเชษฐ์ สุรเชฐโรจน์ (หนูเอี่ยม), หัวหน้าค่ายพุทธธรรมนำชีวิตวัดชลอ ๓ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๘๗} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๘๘} สัมภาษณ์ ดร.สุชมาลย์ โชควัฒนรัตน์, ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนฯ และนักกิจกรรมเยาวชน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

ผลัดมือเลียงเหมือนการวิ่งผลัด^{๘๙} มีการส่งไม้ต่อๆ กันไป พ่อแม่จึงไม่มีเวลาที่จะอบรมสั่งสอนให้ลูก ลูกอยากได้อะไรอย่างลูกคนอื่น แต่พ่อแม่หามาให้ลูกไม่ได้ สภาพเศรษฐกิจรัดตัว พ่อแม่หาเงินจนไม่มีเวลาสั่งสอนลูก ห่วงเหินลูกเพราะต้องไปทำงานในเมือง^{๙๐} หรือในการทำงานพ่อแม่ต้องออกจากบ้านเข้ามิดลูกยังไม่ตื่นนอน และกลับบ้านดึกมากจนลูกอาจเข้านอนไปแล้ว พ่อแม่ให้เงินลูกใช้แต่ไม่ได้ให้คำสั่งสอนลูก พ่อแม่ที่ต้องดิ้นรนในการทำมาหากิน เวลาที่จะอยู่กับลูกและสั่งสอนสั่งสอนให้ลูกจึงมีน้อยหรือไม่มีเลย เยาวชนจากครอบครัวมีรายได้ต่ำจึงมีแนวโน้มที่จะมีลักษณะการกระทำผิดได้มากกว่าเยาวชนจากครอบครัวที่มีฐานะดี^{๙๑} ทั้งนี้เพราะเยาวชนไม่มีโอกาสได้รับรู้แนวทางการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมจากผู้เป็นพ่อแม่ เวลาที่เยาวชนมีปัญหาที่ไม่สามารถปรึกษาพ่อแม่ได้ เยาวชนจึงหันหน้าไปพึ่งสิ่งอื่น เช่น เพื่อน หรือยาเสพติดในการแก้ปัญหา

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจประเด็นที่ ๔ การขาดโอกาสในการทำงาน

หากเด็กมีโอกาสได้ทำงาน ปัญหาด้านนี้ก็จะไม่มีผลต่อเด็ก^{๙๒} แต่การขาดโอกาสในการทำงานเป็นปัจจัยให้เยาวชนทำผิดก็เพราะว่า เยาวชนหางานทำไม่ได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เยาวชนไม่สามารถหางานดีๆ ที่มีค่าตอบแทนหรือค่าจ้างที่สูงพอต่อการใช้จ่ายของเขา ความยากจนทำให้ปากท้องอยู่ไม่ได้ซึ่งเป็นกระตุ้นให้เยาวชนไปกระทำความผิดได้ เยาวชนไม่มีที่ทำกินจึงเกิดปัญหา หากเยาวชนมีที่ทำกินและมีเงินก็จะไม่มีความจำเป็นต้องทำผิด ในสังคมไม่มีเจ้าภาพจัดการให้เยาวชนมีงานทำด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง^{๙๓} เด็กบางคนที่ไม่มียานพาหนะจึงเลือกที่จะลักขโมยแทนการทำงาน สภาพเศรษฐกิจในครอบครัวของเยาวชนมีฐานะไม่ดี ต้องประกอบอาชีพที่ใช้แรงงานแต่ได้ค่าตอบแทนต่ำ มีการใช้แรงงานเยาวชนในทางที่ผิด เช่น การให้เยาวชนเป็นเด็กส่งยาเสพติด เพื่อให้ได้ค่าจ้างดีประกอบการที่ไม่สามารถหางานดีๆ อย่างอื่นทำได้ เยาวชนจึงชอบที่จะทำผิดกฎหมายเพราะได้เงินมากกว่าและเร็วกว่าการไม่ทำงานประจำ การใช้แรงงานเด็กก็เป็นปัจจัยที่ทำให้เยาวชนขาดโอกาสในการทำงาน และหากได้งานทำ ค่าจ้างมักถูกกดให้ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ใหญ่มาก เยาวชนที่อดทนจะทำงานเหล่านั้น แต่สำหรับเยาวชนที่ไม่มีความอดทนพอ ก็เลือกที่จะหาเงินด้วยวิธีอื่นซึ่งก็คือวิธีการที่ผิดกฎหมายแต่ได้ค่าตอบแทนมากกว่า

^{๘๙} สัมภาษณ์ นายวัชรชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เม.ย.๒๕๕๖.

^{๙๐} สัมภาษณ์ พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต, หัวหน้าธรรมะดีลีเวอริวดีสร้อยทอง, ๒๖ เมษายน, ๒๕๕๖.

^{๙๑} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๙๒} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วีรญาโณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

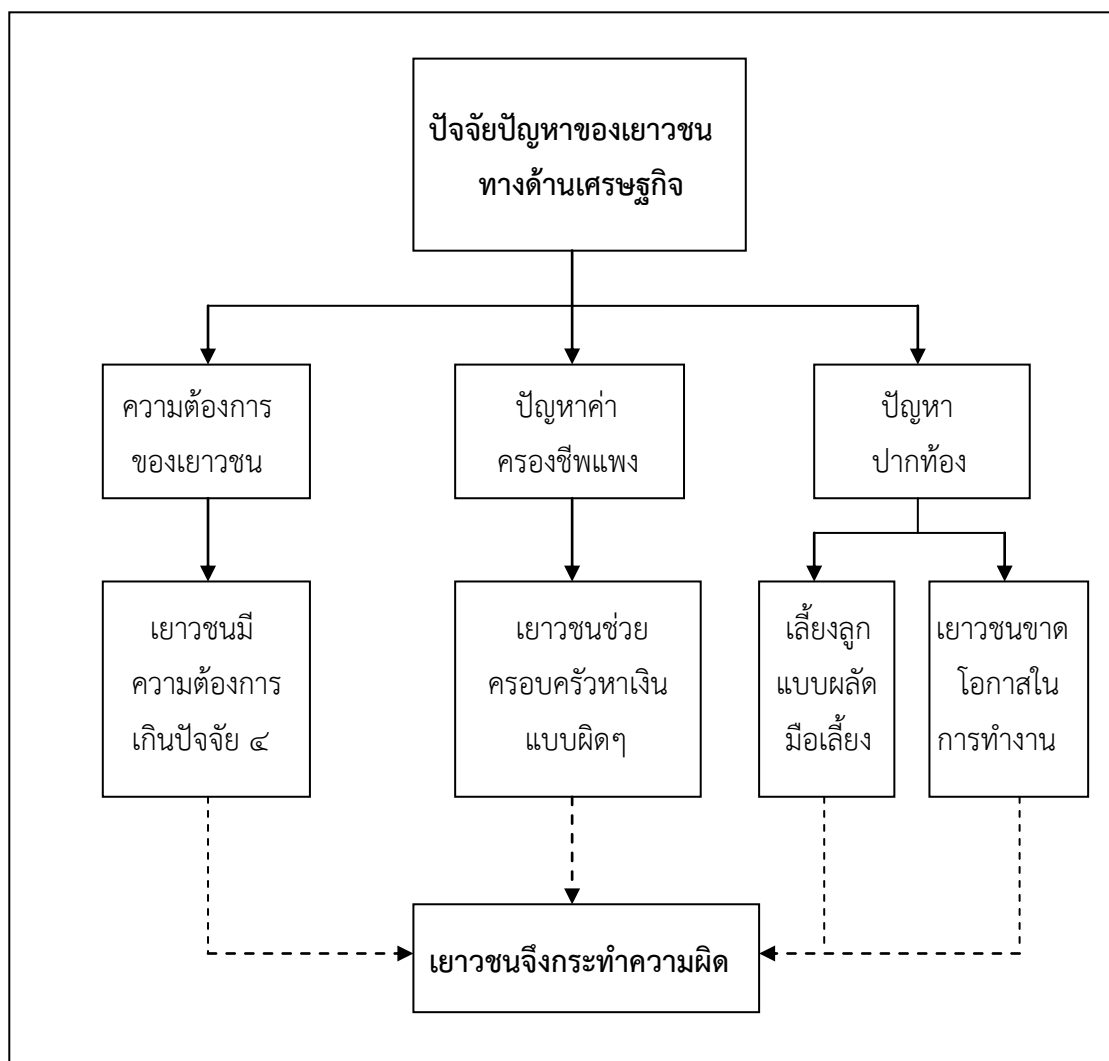
^{๙๓} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พะยอม กลฺยาโณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม

จากการสัมภาษณ์พบประเด็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ๔ ปัจจัยดังตารางที่ ๔.๕๑

ตารางที่ ๔.๕๑ สรุปประเด็นปัญหาที่ ๒ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัจจัย	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหา	นำไปสู่
ที่ ๑	ความต้องการเกินปัจจัย ๔ - โลกแห่งวัตถุนิยมทำให้เยาวชน ต้องการของที่หรูหรา ฟุ่มเฟือย - ระบบเศรษฐกิจจับเยาวชนเป็นลูกค้า รายใหญ่	เยาวชนเลือกที่จะก่ออาชญากรรม เพื่อให้สิ่งของเหล่านั้น
ที่ ๒	ค่าครองชีพสูง - รายได้ไม่สมดุลกับรายจ่าย - เยาวชนต้องช่วยครอบครัวหาเงิน - เยาวชนได้ค่าแรงต่ำกว่ากฎหมาย กำหนด	เยาวชนช่วยหาเงินแบบผิดๆ เพราะ ความผิดเคือง ความขัดสนใน ครอบครัว
ที่ ๓	การเลี้ยงลูกแบบผลัดมือเลี้ยง - พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนลูก - พ่อแม่ลูกไม่มีโอกาสได้พบและคุยกัน	เยาวชนไม่มีโอกาสได้รับรู้แนวการ ดำเนินชีวิตที่เหมาะสมจากพ่อแม่
ที่ ๔	การขาดโอกาสในการทำงาน - สังคมขากเจ้าภาพหางานให้เยาวชน - มีการใช้แรงงานเยาวชนในทางที่ผิด	เยาวชนเลือกที่จะหาเงินด้วยวิธีที่ ผิดกฎหมายแต่ได้ค่าตอบแทน มากกว่า

เพื่อความกระจ่างในความเข้าใจปัจจัยทางเศรษฐกิจ ผู้วิจัยได้เขียนเป็นแผนภูมิแสดง
ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางเศรษฐกิจไว้ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๓

แผนภาพที่ ๔.๓ ความสัมพันธ์ปัจจัยปัญหาของเยาวชนทางด้านเศรษฐกิจ

จากแผนภาพที่ ๔.๓ ทำให้เข้าใจปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้เยาวชนกระทำความผิดได้มากขึ้น จากการวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจพบว่าปัญหาหลักด้านเศรษฐกิจคือเยาวชนมีความอยากได้อยากมี อยากมีสิ่งของที่เกินความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเยาวชนมีความต้องการเกินปัจจัย ๔ เยาวชนเห็นเพื่อนหรือบุคคลอื่นมีสิ่งของต่างๆ ก็เกิดความอยากได้้อยากมีเหมือนคนเหล่านั้น จึงหาวิธีที่จะได้มาซึ่งสิ่งของเหล่านั้นแม้จะเป็นวิธีที่ผิดกฎหมายก็ตาม เช่น ไปปล้น ไปชิง ไปลักทรัพย์ของคนอื่นมาเป็นของตน บางครั้งฐานะทางครอบครัวไม่เอื้อให้ซื้อสิ่งของเหล่านั้นเพราะมีราคาสูงมาก ผู้ปกครองซึ่งหาเงินไม่พอใช้ในการดำรงชีวิตปกติ หากเยาวชนต้องการสิ่งของที่ไม่มีความจำเป็นย่อมเป็นการเพิ่มภาระให้กับผู้ปกครองอย่างยิ่ง ผู้ปกครองต้องเผชิญกับปัญหาค่าครองชีพแพงก็ลำบากอยู่แล้ว บางครอบครัวมีเงินไม่พอใช้จ่าย เยาวชนต้องการช่วยพ่อแม่ จึงหันไปหาเงินด้วยวิธีที่ผิด ซึ่งก็คือการหาเงินด้วยวิธีผิดกฎหมาย สิ่งนี้ก็เป็นทางเดินสู่การกระทำผิดของเยาวชน

นอกจากนี้ การที่ครอบครัวมีปัญหาเรื่องปากท้อง บางครอบครัวมีคนทำงานหาเงินเพียงคนเดียว แต่ต้องเลี้ยงคนทั้งครอบครัว ทำให้เกิดความขัดสนและมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ บางครั้งพ่อแม่จำเป็นต้องนำลูกของตนไปฝากญาติหรือคนอื่นเลี้ยง เมื่อมีเวลาจึงไปนำลูกกลับมาเลี้ยงเอง เป็นการเลี้ยงลูกแบบพลัดมือเลี้ยง ทำให้พ่อแม่ไม่มีโอกาสในการอบรมสั่งสอนลูก หรือถ่ายทอดความคิดดีๆ ให้กับลูก เยาวชนจึงไม่มีแนวคิดที่ดีในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ การขาดโอกาสในการทำงานก็เป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจเช่นกัน เยาวชนไม่มีงานทำ หรือได้งานที่ให้ค่าจ้างต่ำ รายได้ย่อมไม่พอเพียงกับการดำรงชีพในยุคราคาข้าวของแพง ค่าครองชีพแพง ประกอบกับความสามารถแยกแยะความจำเป็นกับความต้องการของเยาวชน ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบให้เยาวชนไปกระทำผิดได้ทั้งสิ้น ดังนั้นเศรษฐกิจจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบให้เยาวชนกระทำผิดได้

ความถี่เกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้เห็นชัดขึ้นว่าผู้ทรงคุณวุฒิท่านใดมีความคิดเห็นด้านใดบ้าง ผู้วิจัยจึงทำตารางที่ ๔.๕๒ เพื่อแสดงให้เห็นความถี่ในแต่ละประเด็น

ตารางที่ ๔.๕๒ แสดงความถี่ของความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจ

ข้อ	ประเด็น	ความถี่	คนที่	ร้อยละ
ที่ ๑	ความต้องการเงินปัจจัย ๔	๑๙	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙, ๒๐	๙๕
ที่ ๒	ค่าครองชีพสูง	๑๘	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๙๐
ที่ ๓	การเลี้ยงลูกแบบพลัดมือเลี้ยง	๑๗	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๑๐, ๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๘๕
ที่ ๔	การขาดโอกาสในการทำงาน	๑๕	๒,๔,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, ๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗, ๑๘,๑๙,๒๐	๗๕

จากตารางที่ ๔.๕๒ พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีการนำเสนอแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๐ ได้แก่ ความต้องการเงินปัจจัย ๔ เยาวชนต้องมีการใช้จ่ายมากและฟุ่มเฟือย^{๙๔} พ่อแม่ที่ไม่สามารถเลี้ยงดูลูกได้เพราะความยากจน แต่เยาวชนที่เป็นไปตาม

^{๙๔} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตังคณานุกีร์, เลขานุการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

กระแสสังคมมีความต้องการสิ่งต่างๆ ที่เกินปัจจัย ^{๙๕} เมื่อไม่มีเงินจึงลักเล็กขโมยน้อย ไปถึง ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ รังราวทรัพย์ ไปจนถึงขึ้นปล้นทรัพย์^{๙๖} ความยากจนผนวกกับความไม่พอเพียงในสิ่งที่ตนมีอยู่ และการที่เยาวชนอยู่ในบริโณคนิยมเป็นกระแสวัตถุนิยม ทำให้เยาวชนต้องหาเงินในทางที่มิชอบเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ^{๙๗}

ลำดับที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๐ ได้แก่ ค่าครองชีพสูง ปัญหาของแพง รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย แต่คนต้องการที่จะร่ำรวยทางลัด^{๙๘} พ่อแม่หารายได้ไม่พอเพียงกับการใช้สอยในครอบครัว ไม่พอที่จะให้ลูก ลูกมีแต่ขอเงินจากพ่อแม่ เมื่อไม่ได้ก็ไปกระทำความผิด^{๙๙} วัตถุสิ่งของมีราคาแพงทุกวันตามค่าแรงขึ้นต่ำในสังคม แม้ได้ค่าแรงสูงขึ้น แต่ราคาสินค้าต่างๆ ก็สูงขึ้นเช่นกัน เกิดภาวะเงินฝืดเคืองในครอบครัว เยาวชนจึงเลือกวิธีการหาเงินด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมาย

ลำดับที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐ ได้แก่ การเลี้ยงลูกแบบผลัดมือเลี้ยง พ่อแม่ต้องไปทำงานหาเงินมาใช้ในครอบครัว จึงปล่อยให้ปู่ย่าตายายเป็นคนเลี้ยงดูลูกของตน หรือพ่อแม่ต้องนำลูกไปฝากคนข้างบ้านเลี้ยงบ้าง การเลี้ยงลูกในลักษณะนี้เป็นการเลี้ยงลูกแบบผลัดมือเลี้ยงเหมือนการวิ่งผลัด^{๑๐๐} พ่อแม่หาเงินจนไม่มีเวลาสั่งสอนลูก ห่วงเหินลูกเพราะต้องไปทำงานในเมือง^{๑๐๑} พ่อแม่ให้เงินลูกใช้แต่ไม่ได้ให้คำสั่งสอนลูก การอบรมบ่มเพาะนิสัยที่ดีจึงไม่เกิดขึ้นในหมู่เยาวชนนี้

(๓) ปัจจัยทางครอบครัว

ปัจจัยทางครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการกระทำความผิดของเยาวชนอย่างไรบ้าง ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังนี้ ปัจจัยด้านนี้นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่ง ครอบครัวเป็นหน่วยของสังคมที่เล็กที่สุดและอยู่ใกล้ตัวเยาวชนมากที่สุด เปรียบได้ว่าครอบครัวเหมือนเป็นบ้ำหล่อหลอมให้เยาวชนเป็นไปในรูปแบบที่ครอบครัวเป็น^{๑๐๒} ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของเด็ก พ่อแม่เป็นต้นแบบในการสั่งสอนปลูกฝังทัศนคติให้กับลูก ถ้าพ่อแม่ถ่ายทอดความคิดดีๆ ให้กับผู้เป็นลูก ลูกก็จะได้รับความคิดดีๆ เหล่านั้นไปใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป จากการสัมภาษณ์ปัจจัยด้านครอบครัวมีดังนี้

^{๙๕} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๙๖} สัมภาษณ์ นายฐานิส ศรียะพันธ์, อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๙๗} สัมภาษณ์ นายอุเทน ศิริสมรรถการ, รองอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๑, ๙ พ.ค.๒๕๕๖.

^{๙๘} สัมภาษณ์ นายยอดชาย อภัยสันติพงษ์, ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๙๙} สัมภาษณ์ พระสุรเชษฐ์ สุรเชษฐ (หนูเอี่ยม), หัวหน้าค่ายพุทธธรรมนำชีวิตวัดชลอ ๓ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ นายวัชชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เม.ย.๒๕๕๖.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, หัวหน้าธรรมะดีลิเวอร์วิวดสร้อยทอง, ๒๖ เมษายน, ๒๕๕๖.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ นพ.สุริยเดว ทรีปาตี, ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว แผนงานส่วนภาวะเด็กและเยาวชนของ สสส. ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

ปัจจัยด้านครอบครัวประเด็นที่ ๑ ลักษณะการเลี้ยงลูก

การเลี้ยงลูกแบบตามใจมากเกินไปหรือบังคับลูกมากเกินไป เป็นครอบครัวที่เลี้ยงลูกไม่เป็น เพราะการตามใจหรือบังคับลูกมากเกินไป ก็จะก่อปัญหาความเครียดให้กับลูกได้^{๑๐๓} หากพ่อแม่เลี้ยงลูกเข้มงวดมาก เด็กจะถูกครอบงำความคิด เด็กจะเกิดความเก็บกดส่งผลกระทบต่อบุคลิกไม่กล้าตัดสินใจ ในทางตรงข้ามหากเลี้ยงอย่างปล่อยปละหรือตามใจลูกมากเกินไป เด็กก็จะใช้ตนเองเป็นศูนย์กลาง เมื่อโตขึ้นและต้องอยู่ในสังคมก็จะไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้ ไม่เข้าใจคนอื่น ไม่สามารถรอได้ จะทำตามใจที่ตนเองต้องการ^{๑๐๔} เป็นต้น ในบางครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาอยู่เสมอ เยาวชนก็จะคุ้นเคยกับการแก้ปัญหาด้วยการใช้ความรุนแรง บางครอบครัวที่ทั้งพ่อแม่ลูกติดคุก เพราะการทำผิดกฎหมาย เช่น การค้ายาเสพติดทั้งครอบครัว เยาวชนจะมีความคุ้นเคยที่เห็นพ่อแม่ผู้ปกครองเสพยาเสพติดหรือขายยาเสพติด และเห็นสิ่งผิดกฎหมายนี้เป็นเรื่องธรรมดา เยาวชนมีปัญหอันเกิดจากพ่อแม่ไม่ทำหน้าที่ของตนให้ดี พ่อแม่ไม่ได้ปลูกฝังคุณธรรมให้กับลูก ทำให้ลูกขาดภูมิคุ้มกันความชั่ว จิตใจอ่อนแอ เมื่อเยาวชนพบกับสิ่งกระทบ จึงพร้อมที่จะทำชั่วได้ง่ายและมีแนวโน้มที่เยาวชนจะทำผิดติดคุกมากขึ้น^{๑๐๕} การหล่อหลอมเยาวชนด้วยสิ่งที่ดี เด็กก็จะมีพื้นฐานชีวิตที่ดี^{๑๐๖} ในทางตรงข้าม หากพ่อแม่ทำให้ลูกคุ้นเคยกับสิ่งที่ไม่ดี เยาวชนก็จะคุ้นชินกับสิ่งเหล่านั้นเช่นกัน ลักษณะการเลี้ยงจึงเป็นปัจจัยหนึ่งหล่อหลอมลักษณะอุปนิสัยของเยาวชน

ปัจจัยด้านครอบครัวประเด็นที่ ๒ ลักษณะครอบครัว

สำหรับเยาวชนที่มาจากรอบครัวที่แตกต่างกัน อาจมีต้นแบบที่คลาดเคลื่อนได้ บางคนอาจมาจากรอบครัวที่ไม่พร้อม ความไม่พร้อมนี้ได้แก่ พ่อแม่ที่มีอายุน้อยมากยังขาดวุฒิภาวะหรือพ่อแม่ที่มีฐานะยากจน ฯลฯ บางคนก็มาจากรอบครัวที่มีเพียงพ่อหรือแม่เท่านั้นอันเนื่องจากพ่อแม่อยู่กันคนละที่ หรือครอบครัวมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวแยกออกมาจากรอบครัวเดิมมากขึ้น ครอบครัวที่มีเพียงพ่อหรือแม่ ที่เรียกกันว่า ครอบครัวใบเลี้ยงเดี่ยว ซึ่งหมายถึงครอบครัวที่มีเพียงพ่อหรือแม่ในครอบครัวนั้นและต้องทำหน้าที่ทั้งพ่อและแม่ในคนๆ เดียวกัน ครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่ไม่ได้เลี้ยงลูกเองต้องฝากลูกให้คนอื่นเลี้ยง ต่างคนต่างทำมาหากินไม่มีเวลาให้ลูก ทำให้ลูกไปติดเพื่อน ติดโทรศัพท์ ติดเกมในอินเทอร์เน็ต และชวนกันไปทำในสิ่งที่มีผิดกฎหมายหรือผิดศีลธรรม^{๑๐๗} ครอบครัวที่พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่สามารถที่จะถ่ายทอดหลักจริยธรรมผ่านคำสั่งสอนไปสู่ลูก หรือในครอบครัวที่แตกแยกเด็กต้องอยู่โดยลำพังกับพ่อหรือกับแม่ ลูกก็จะขาดแบบอย่างที่ดี หรือในครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะกันมากหรือบ่อย มีการใช้ความรุนแรง

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ นายฐานิส ศรียะพันธ์, อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วีรญาโณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ นายยอดชาย อภัยสันติพงษ์, ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

กันในครอบครัว^{๑๐๘} ทำให้ฐานครอบครัวอ่อนแอ^{๑๐๙} ก็จะสร้างความเครียดให้กับผู้เป็นลูกได้เช่นกัน สภาพครอบครัวหาเข้ากันคำ พ่อแม่ต่างต้องทำมาหากิน ทำให้ครอบครัวขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ขาดความอบอุ่นภายในครอบครัว^{๑๑๐} ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน คนเลี้ยงดูเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ่อแม่ ต้องฝึกให้เยาวชนรู้จักการรอคอย มีการยับยั้งชั่งใจ^{๑๑๑} การแสดงออกในครอบครัว ถ้ามีการใช้อารมณ์รุนแรงกับเยาวชนๆ จะมีอาการซึมเศร้า ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง จึงทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมตามเพื่อน พ่อแม่แตกแยก เยาวชนไม่ได้รับความอบอุ่นในครอบครัว^{๑๑๒} ครอบครัวจึงกลายเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เด็กกระทำความผิด หากครอบครัวสามารถสร้างพื้นฐานชีวิตที่ดีให้กับเยาวชน ปัญหาของเยาวชนก็จะน้อยลง เยาวชนอยู่กับบุคคลรอบข้างที่ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี คนที่ใกล้ชิดกับเยาวชนและคนในครอบครัวเป็นปัจจัยอันดับ ๑^{๑๑๓} ที่ส่งอิทธิพลต่อความคิดและรูปแบบพฤติกรรมของเยาวชน พ่อแม่ที่ดูแลลูกใกล้ชิด โอกาสที่ลูกจะเสียคนย่อมมีโอกาสน้อยลง ครอบครัวต้องใส่ใจภูมิทัศน์ทางที่ดีให้กับเด็กเพื่อให้เยาวชนสามารถต้านทานต่อแรงผลักดันอันเลวร้ายที่เยาวชนต้องเผชิญในอนาคต แม้ว่าครอบครัวจะเป็นหน่วยของสังคมที่เล็กที่สุดก็ตาม แต่ความสัมพันธ์ที่ดีของคนในครอบครัวถือเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง หากมีการใช้ความรุนแรงจนครอบครัวแตกแยก เด็กก็จะขาดต้นแบบที่ดีในการดำเนิน ขาดความมั่นคงในชีวิตและง่ายต่อการเป็นเหยื่อของอาชญากรอื่นๆ

ปัจจัยด้านครอบครัวประเด็นที่ ๓ ลักษณะของพ่อแม่

มีปรากฏการณ์ใหม่ชนิดหนึ่งเกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน นั่นก็คือพ่อแม่มีลูกทั้งที่ตนเองยังเป็นเยาวชนอยู่ เดียวนี้เด็กอายุ ๑๓ หรือ ๑๔ หรือ ๑๕ ก็มีลูกกันแล้ว^{๑๑๔} มีคำเรียกเด็กเหล่านี้ว่า “แม่วัยใส ยายวัยซิ่ง”^{๑๑๕} ซึ่งหมายความว่าทั้งคนที่เป็นแม่และเป็นยายก็เป็นแม่คนตั้งแต่อายุของตนเองยังน้อยอยู่ จะเป็นหัวหน้าครอบครัวได้อย่างไร เพราะการสอนลูกสอนไปก็เหมือนว่าตัวเองพ่อแม่เองซึ่งเป็นเยาวชนยังเอาตัวเองไม่รอด ย่อมไม่สามารถที่จะเลี้ยงดูลูกของตนให้มีคุณภาพได้ หรือให้สามารถดูแลตัวเองได้ สิ่งนี้เป็นปัญหาของครอบครัว พ่อแม่ไม่มีความรู้ และไม่มีการวางแผน

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตังคณานุก์, เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ นายอุเทน ศิริสมรรถการ, รองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๑, ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ นายแพทย์ประยุทธ์ เสรีเสถียร, ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางการแพทย์ สำนักงานศาล

ยุติธรรม โรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานศาลยุติธรรม, ๔ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ พระมหานันท สุนติภทโท (ถาวรบรรจบ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสระเกศฯ, ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พะยอม กลยาโณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

ครอบครัวมีบุตรมากเกินไป เลี้ยงลูกอย่างไรคุณภาพไร้ทิศทาง^{๑๑๖} ทำให้ต้องทำงานหนักเพื่อหาเงินมาเลี้ยงลูก จึงนำลูกไปให้ปู่ย่าเลี้ยงซึ่งปู่ย่าก็ไม่สามารถตามเยาวชนได้ทันทั้งทางความคิดและร่างกาย และจะนำมาซึ่งปัญหาของสังคมต่อไป บุคคลที่มีความใกล้ชิดกับลูกมากที่สุดซึ่งก็คือพ่อและแม่ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชน ปัจจุบันพ่อแม่ไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกได้^{๑๑๗} เช่นพ่อแม่ที่ดื่มเหล้าสูบบุหรี่บอกลูกว่าอย่าดื่มเหล้าอย่าสูบบุหรี่ เด็กก็ไม่เชื่อถือน้ำคำพูดเหล่านั้น พ่อแม่มีปัญหากการเป็นต้นแบบที่ดี ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของลูกได้ เพราะสิ่งที่ตนกำลังสอนลูกอยู่ว่าสิ่งนั้นไม่ดีแต่ตนเองก็ยังประพฤติอยู่ คนที่จะแต่งงานกันควรได้เข้ารับการอบรมการเป็นพ่อแม่ที่ดีก่อนที่จะมีลูก ควรจะมีบุตรเมื่อพร้อม รู้จักการปรับตัวรู้จักการอดออม เป็นต้น เพื่อจะได้ไม่สร้างปัญหาให้กับครอบครัวของตนต่อไป พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก การพูดคุยกับลูกเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อแม่พึงปฏิบัติต่อลูก แต่มีพ่อแม่จำนวนมากแทนที่ลูกกลับถึงบ้านจะถามเรื่องการบ้านการเรียนของลูก กลับไปถามว่าละครเมื่อคืนถึงตอนไหน^{๑๑๘} การทำเช่นนี้แทนที่เยาวชนจะดูหนังสือทำการบ้าน ก็มานั่งเฝ้าจอโทรทัศน์แทน เป็นต้น ในครอบครัวเยาวชน พ่อแม่จะหาเงินมาเพื่อให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในบ้าน พ่อแม่ที่ยังอยู่กับการหาเงินเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุที่สนองความสุขทางร่างกายโดยลืมคิดไปว่าลูกต้องการสิ่งเหล่านั้นหรือไม่ การหามาซึ่งสิ่งของเหล่านั้นเป็นไปเพื่อตัวเองหรือเพื่อลูก^{๑๑๙} พ่อแม่ลืมคิดถึงความต้องการของลูกไป ลูกต้องการความรักความเอาใจใส่ของผู้เป็นพ่อแม่ แต่ลูกกลับไม่ได้รับ ความผิดหวังและความเหงาทำให้เด็กหันไปพึ่งพายาเสพติดหรือไปคบค้ากับเพื่อนที่ไม่ดี ลักษณะของพ่อแม่จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เยาวชนเชื่อหรือไม่เชื่อคำสอนของพ่อแม่

ปัจจัยด้านครอบครัวประเด็นที่ ๔ ปัญหากการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว

ในครอบครัวหนึ่งๆ หากมีสมาชิกในครอบครัวมีอาการเจ็บป่วยไม่ว่าจะเป็น การเจ็บป่วยทางกายหรือทางจิต ก็เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนได้^{๑๒๐} เช่น พ่อแม่หรือญาติพี่น้องในครอบครัวป่วยและต้องใช้จ่ายเงินในการรักษามาก ประกอบกับความจนที่เป็นทุนเดิม ทำให้ครอบครัวนั้นเกิดความขัดสนในด้านการเงิน เยาวชนอาจจำเป็นต้องหยุดเรียนเพื่อช่วยหาเงินมารักษา^{๑๒๑} หรืออยู่บ้านคอยดูแลคนป่วย ทำให้สภาพจิตใจของเยาวชนเกิดปัญหาขึ้น เยาวชนขาดโอกาสไปโรงเรียน ขาดโอกาสที่จะไปเที่ยวกับเพื่อนจากปัญหาดังกล่าว ทำให้เกิดความเก็บกดต่อ

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ นายธวัชชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เม.ย.๒๕๕๖.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์, พระสุรเชษฐ์ สุรเชษฐ (หนูเอี่ยม), หัวหน้าค่ายพุทธธรรมนำชีวิตวัดชลอ ๓ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ ดร.สุพาสณ์ โชควัฒนรัตน์, ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนฯ และนักกิจกรรมเยาวชน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ นายธวัชชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เม.ย.๒๕๕๖.

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

อารมณ์ของเยาวชน ทำให้เยาวชนหาทางออกผิดๆ เช่น พึ่งพายาเสพติด หรือไปก่ออาชญากรรมอื่นๆ ที่คาดไม่ถึง

ปัจจัยด้านครอบครัวประเด็นที่ ๕ อาชีพของพ่อแม่

เยาวชนในชุมชนแออัดหรือแม้แต่เยาวชนทั่วไปอาจมีพ่อแม่ที่ไม่มีอาชีพสุจริต เช่น มีอาชีพทำบ่อน มีอาชีพค้ายาเสพติด ฯลฯ เยาวชนจะแยกแยะความผิดชอบไม่ได้ มีความคุ้นเคยและใกล้ชิดกับสิ่งไม่ดีเหล่านั้น^{๑๒๒} จะทำให้เยาวชนคิดว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นเรื่องปกติ พ่อแม่ไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับลูก ในครอบครัวที่มีคนมากอาจมีบางคนที่เคยกระทำความผิด เด็กก็จะซึมซับเอาสิ่งที่ไม่ดีเหล่านั้นเข้าไปในใจของเด็กด้วย เด็กอาจรู้สึกว่าการทำผิดกฎหมายเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่น่ากลัวใครๆ ก็ทำกัน ดังนั้นเป็นต้น พ่อแม่บางรายมีการประกอบอาชีพด้านค้าประเวณีหรือจัดหาเด็กเพื่อค้าประเวณีในบ้านของตน ลูกที่เห็นการกระทำเช่นนี้ตั้งแต่เกิดก็จะรู้สึกชินชาและไม่ได้รู้สึกว่ามันคือสิ่งไม่ดี และมีแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพตามแนวของพ่อแม่ ซึ่งนับว่าพ่อแม่ได้ร่วมกันสร้างคนไม่ดีเพิ่มขึ้นให้กับสังคม อาชีพของพ่อแม่จะมีส่วนทำให้ผู้เป็นลูกเจริญรอยตาม เพราะไม่รู้สึกว่าการที่พ่อแม่ยึดเป็นอาชีพนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี

ปัจจัยด้านครอบครัวประเด็นที่ ๖ ความเหลื่อมล้ำของครอบครัว

ในสังคมไทยปัจจุบัน มีความเหลื่อมล้ำของครอบครัวมาก ฐานะการเงินที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างบ้านและโรงเรียน พ่อแม่จะแต่งกายให้ลูกผิดแผกแตกต่างจากเด็กคนอื่นแม้จะผิดระเบียบโรงเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนที่นักเรียนมีฐานะดี^{๑๒๓} สิ่งนี้เหมือนกองหนุนที่พ่อแม่สนับสนุนให้ลูกทำผิดกฎหมายของโรงเรียน มีการประชันเครื่องแต่งกายเครื่องประดับหรือแม้แต่ทรงผมจนเกิดการทะเลาะวิวาทกัน สำหรับเด็กที่มีฐานะครอบครัวไม่ดี เด็กอาจต้องออกจากโรงเรียนเพื่อช่วยหารายได้เจือจุนครอบครัว ทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้สิ่งดีๆ จากโรงเรียน ครอบครัวที่ยากจนพ่อแม่มักไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาของบุตร ครอบครัวไม่สนับสนุนการศึกษา เมื่อบุตรบอกว่าไม่ต้องการไปโรงเรียนก็ให้ออกจากโรงเรียน โดยไม่ห่วงอนาคตของลูก^{๑๒๔} กลับคิดว่าเป็นสิ่งดีคือไม่ต้องเสียเงินส่งเสียให้เรียน และลูกจะได้ช่วยหาเงินอีกแรงหนึ่ง ซึ่งเป็นความคิดที่ผิด เด็กนักเรียนที่ไม่ไปโรงเรียนไม่ใช่จะหางานทำได้ทุกคน เยาวชนบางคนไม่ไปโรงเรียนและไม่ไปทำงานด้วย จึงมีเวลาว่างมากกว่าเด็กทั่วไป เยาวชนเหล่านี้จะใช้เวลาว่างนี้ไปในทางที่ผิด เช่น คบกับคนที่มี ความประพฤติไม่ดีและชักชวนกันไปทำเรื่องผิดกฎหมายได้ เช่น เด็กที่มีฐานะยากจนข่มขูรีดเอาทรัพย์สินจากเด็กที่มีฐานะดี ซึ่งเกิดเหตุการณ์เช่นนี้บ่อยๆ ตามศูนย์การค้าที่มีการมั่วสุมของเด็กนักเรียน

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ นางทิตา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก, ๒ มีนาคม ๒๕๕๖.

^{๑๒๓} สัมภาษณ์, พระสุรเชษฐ์ สุรเชษฐ (หนูเอี่ยม), หัวหน้าค่ายพุทธธรรมนำชีวิตวัดชลอ ๓ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๒๔} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

ความเหลื่อมล้ำของครอบครัวทำให้เยาวชนเกิดการเปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่น เมื่อเห็นว่าตนเองดี ไม่เท่าคนอื่น ก็อาจเข้าทำร้ายร่างกายหรือชิงทรัพย์ของคนอื่น

ปัจจัยด้านครอบครัวประเด็นที่ ๗ ความปล่อยปละของพ่อแม่

สืบเนื่องจากสภาพสังคมเศรษฐกิจที่รัดตัว พ่อแม่จึงต้องใช้เวลาทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดในการทำงานหาเงิน เพื่อมาใช้จ่ายในครอบครัวและเพื่อใช้ปรนเปรอความต้องการของลูกและของตนเอง จนไม่มีเวลาที่จะดูแลลูก ทำให้ขาดโอกาสที่จะปลูกฝังความคิดด้านคุณธรรมให้กับลูก พ่อแม่บางรายเกิดความเครียดจากสภาพเศรษฐกิจในครอบครัวจนต้องทะเลาะกันจนบรรยากาศในบ้านไม่ดี^{๑๒๕} มีปัญหามากมายรุมเร้าพ่อแม่ พ่อแม่เครียดก็มาลงกับลูก ทำให้เกิดความห่างเหินกัน คนในครอบครัวไม่ได้เจอกัน^{๑๒๖} การทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวจึงไม่มี ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ไม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวเพื่อดึงลูกกลับมาหาพ่อแม่ ลูกจึงหันไปพึ่งพาสิ่งอื่นเมื่อมีปัญหา เช่น การหันไปหาเพื่อนซึ่งอาจมีพฤติกรรมที่ไม่ดี ชักจูงให้ไปเสพยาเสพติดหรือก่ออาชญากรรมอื่นๆ ด้วยกัน พ่อแม่ปล่อยปละให้ลูกอยู่โดยลำพัง แม้แต่เวลาที่จะนั่งดูรายการโทรทัศน์ร่วมกันก็ยังมี จึงไม่ได้แนะนำลูกตอนดูรายการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งละครโทรทัศน์ซึ่งมักมีเนื้อหาของการกระทำที่ใช้ความรุนแรง อีกทั้งมีการใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้ค่อยๆ ซึมซับเข้าไปในสมองของเยาวชน แทนที่จะเป็นคำอบรมสั่งสอนที่ดีๆ จากพ่อแม่ การปล่อยปละลูกของพ่อแม่ทำให้ขาดโอกาสในการถ่ายทอดความคิดที่ดีจากพ่อแม่สู่ลูก ลูกหันไปพึ่งพาเพื่อนแทนการพูดคุยกับพ่อแม่

จากการสัมภาษณ์พบประเด็นปัจจัยด้านครอบครัว ๗ ปัจจัยดังตารางที่ ๔.๕๓

ตารางที่ ๔.๕๓ สรุปประเด็นปัญหาที่ ๒ ปัจจัยทางครอบครัว

ประเด็น	ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา	นำไปสู่
ที่ ๑	ลักษณะการเลี้ยงลูก - พ่อแม่เลี้ยงลูกตามใจหรือเข้มงวดมากเกินไป - ใช้ความรุนแรงแก้ปัญหาในครอบครัว - พ่อแม่ไม่เลี้ยงลูกอย่างเหมาะสม	เยาวชนจะมีอุปนิสัยตามการเลี้ยงลูก เช่น เอาแต่ใจตัวเองหรือขาดความมั่นใจ
ที่ ๒	ลักษณะของครอบครัว - พ่อแม่มีลูกในตอนที่ยังไม่พร้อม - เยาวชนมีเพียงพ่อหรือแม่เพียงฝ่ายเดียว - พ่อแม่ทะเลาะกันบ่อย - การทำงานหาเงินกินค่า ทำให้ฐานะ	เยาวชนขาดความมั่นคงในชีวิต, ง่ายต่อการเป็นเหยื่อของอาชญากรรมอื่นๆ

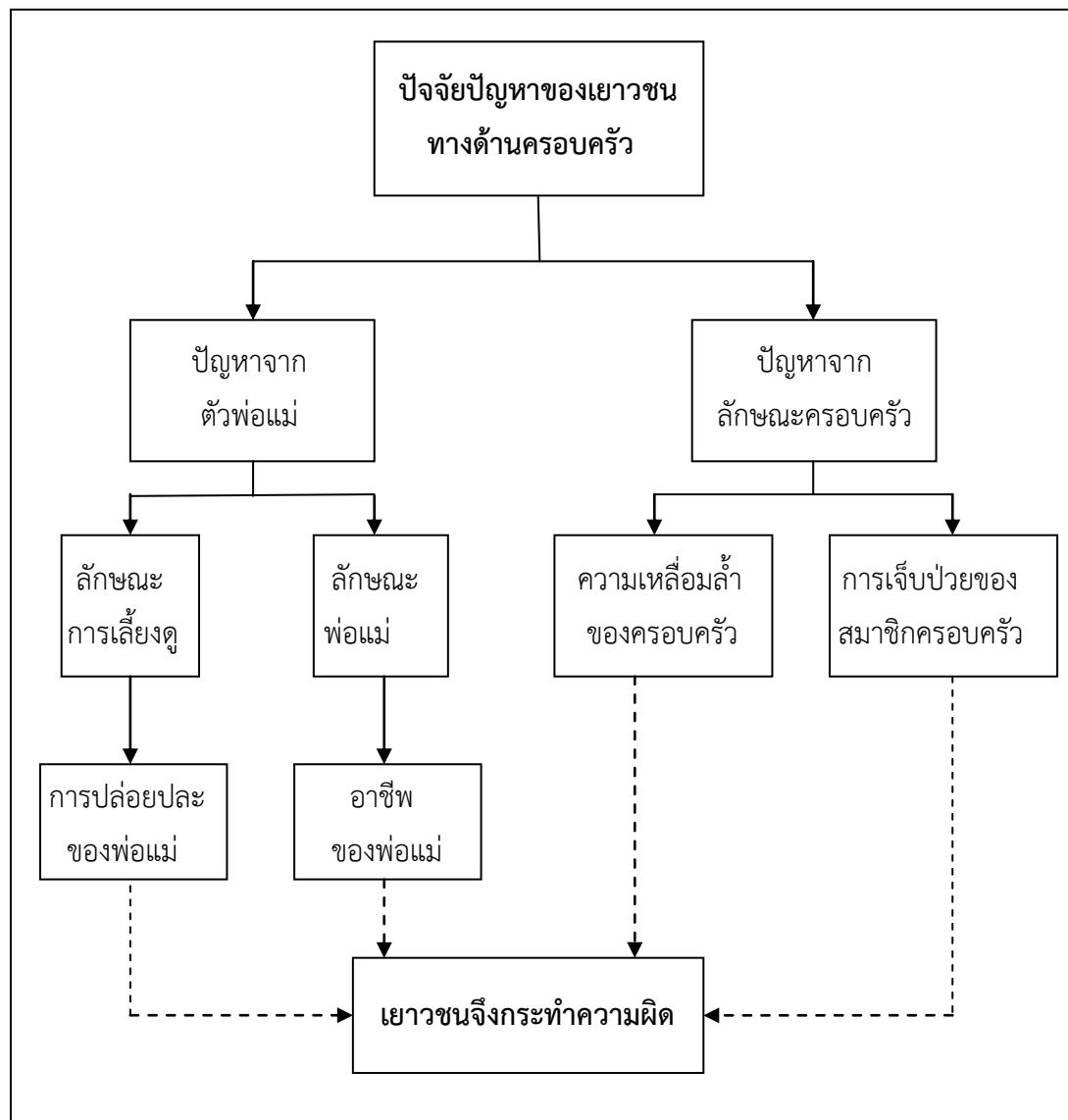
^{๑๒๕} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๒๖} สัมภาษณ์ พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต, หัวหน้าธรรมะสติลเวอริวัดสร้อยทอง, ๒๖ เมษายน, ๒๕๕๖.

ตารางที่ ๔.๕๓ สรุปประเด็นปัญหาที่ ๒ ปัจจัยทางครอบครัว

ประเด็น	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหา	นำไปสู่
	ของครอบครัวอ่อนแอ	
ที่ ๓	ลักษณะของพ่อแม่ - พ่อแม่มีลูกในตอนที่ตนเองก็ยังเป็นเยาวชน - พ่อแม่มีพฤติกรรมที่ไม่ดี - พ่อแม่ไม่ใส่ใจความต้องการของลูก	เยาวชนไม่เชื่อคำสอนของพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูก
ที่ ๔	ปัญหาการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว - เยาวชนต้องออกจากโรงเรียนเพื่อช่วยดูแลคนป่วย - เยาวชนต้องช่วยหาเงินมาจุนเจือครอบครัว - เยาวชนขาดโอกาสที่จะได้ไปเที่ยวเล่นกับเพื่อน	เยาวชนมีความเก็บกดต่ออารมณ์ ทำให้เยาวชนหาทางออกผิดๆ
ที่ ๕	อาชีพของพ่อแม่ - เยาวชนคุ้นเคยกับอาชีพที่ไม่ดีของพ่อแม่ - เยาวชนซึมซับเอาความไม่ดีที่พบเข้าไปในใจ	เยาวชนเจริญรอยตามพ่อแม่ ยึดสิ่งไม่ดีที่พ่อแม่ทำเป็นอาชีพของตนต่อไป
ที่ ๖	ความเหลื่อมล้ำของครอบครัว - ฐานะการเงินที่แตกต่างทำให้มีช่องว่างระหว่างบ้านและโรงเรียน - พ่อแม่ไม่สนับสนุนเยาวชนในเรื่องการศึกษา - เยาวชนทำร้ายร่างกายคนอื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์	เยาวชนเกิดการเปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่นซึ่งทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา
ที่ ๗	ความพล่อยพละของพ่อแม่ - ปัญหาของพ่อแม่ส่งผลให้เยาวชนเกิดความเครียด - พ่อแม่ไม่ใช้เวลากับเยาวชน - เยาวชนไม่มีที่พึ่งเวลามีปัญหา	เยาวชนหันไปพึ่งพาเพื่อนหรือสิ่งเสพติดอื่นเมื่อมีปัญหา

เพื่อความกระจ่างในความเข้าใจปัจจัยทางครอบครัว ผู้วิจัยได้เขียนเป็นแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยทางครอบครัวไว้ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๔

แผนภาพที่ ๔.๔ ความสัมพันธ์ปัจจัยปัญหาของเยาวชนทางด้านครอบครัว

จากแผนภาพที่ ๔.๔ ทำให้เข้าใจปัจจัยทางครอบครัวที่ส่งผลให้เยาวชนกระทำความผิดได้มากขึ้น จากการวิเคราะห์ปัจจัยทางครอบครัวพบว่าครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเยาวชนอย่างมาก โดยแบ่งได้สองประเด็นหลักคือ ปัญหาจากตัวพ่อแม่ และ ลักษณะครอบครัว ปัญหาอันเนื่องมาจากตัวพ่อแม่ได้แก่ ลักษณะอุปนิสัยของตัวพ่อแม่เอง และลักษณะการเลี้ยงดู พ่อแม่ของเยาวชนประพฤติตัวไม่ดีหรือไม่เหมาะสม เมื่อสั่งสอนลูกๆ ก็จะไม่เชื่อฟัง เช่น พ่อแม่บอกลูกว่าอย่ากินเหล้า อย่าสูบบุหรี่ทั้งที่ตัวพ่อแม่เองก็กินเหล้าสูบบุหรี่ เยาวชนย่อมไม่เชื่อฟังคำตักเตือนนั้น หรือพ่อแม่บอกให้ลูกตั้งใจทำงาน ทั้งที่ตัวพ่อแม่เองไม่ทำงาน อย่างนี้เป็นต้น ลักษณะของพ่อแม่จะเกี่ยวเนื่องกับงานอาชีพของพ่อแม่ พ่อแม่ที่มีระดับความรู้ไม่สูงย่อมได้งานที่ไม่ค่อยดีทำ บางคนไม่

ขอขงานสุจริตที่มีค่าตอบแทนต่ำจึงหันไปทำอาชีพทุจริต สิ่งนี้ย่อมอยู่ในสายตาของลูก เยาวชนบางรายจึงเจริญรอยตามพ่อแม่ที่จะเลือกทำงานทุจริตซึ่งก็เป็นการทำผิดกฎหมาย

ลักษณะการเลี้ยงลูกเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อเยาวชน บุคลิกลักษณะของคนเป็นลูกจะมาจากวิธีการเลี้ยงลูก การเลี้ยงลูกที่เข้มงวดมากจะทำให้ลูกขาดความมั่นใจในตัวเอง เก็บกดในอารมณ์ ในทางกลับกัน ถ้าพ่อแม่เลี้ยงลูกอย่างตามใจก็จะส่งผลให้ลูกเป็นคนที่ไม่เอาแต่ใจตัวเอง บุคลิกเหล่านี้ล้วนสะท้อนออกมาในรูปของการกระทำที่ต่างกัน เด็กที่ขาดความมั่นใจมักจะเป็นผู้ตามและอาจเป็นเหยื่อผู้อื่น คนที่ไม่เอาแต่ใจก็อาจเป็นหัวหน้าในการทำสิ่งที่ไม่ดีได้ พ่อแม่ต้องมีวิธีเลี้ยงลูกที่เหมาะสม การเลี้ยงลูกอย่างปล่อยปละ ทำให้เยาวชนขาดที่พึ่งที่ปรึกษายามที่มีปัญหา เยาวชนไม่ได้ได้รับความเอาใจใส่จากพ่อแม่ ทำให้เยาวชนต้องหันไปพึ่งพาเพื่อนซึ่งอาจให้คำแนะนำที่ไม่เหมาะสมหรือเยาวชนอาจหันไปพึ่งยาเสพติดโดยเข้าใจว่ามันจะช่วยแก้ปัญหาให้เยาวชนได้ ซึ่งการเลือกทำเช่นนี้เป็นการเริ่มของวงจรอุบาทว์ที่เยาวชนจะวนเวียนอยู่กับสิ่งผิดกฎหมาย

อีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อเยาวชนก็คือลักษณะของครอบครัวของเยาวชน ความจน ความขัดสนในครอบครัวล้วนมีผลกระทบต่อจิตใจของลูกและสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากในครอบครัวใดมีคนหนึ่งที่เจ็บไข้ได้ป่วยอยู่ด้วย เยาวชนจะมีลักษณะเก็บกดทางอารมณ์และอาจหาทางออกด้วยวิธีผิดๆ ปัจจัยด้านครอบครัวเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดของเยาวชนอย่างมาก และปัญหาของเยาวชนจำนวนไม่น้อยมีสาเหตุมาจากครอบครัว

ความถี่เกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว เพื่อให้เห็นชัดเจนว่าผู้ทรงคุณวุฒิท่านใดมีความคิดเห็นด้านใดบ้าง ผู้วิจัยจึงทำตารางที่ ๔.๕๔ เพื่อแสดงให้เห็นความถี่ในแต่ละประเด็น

ตารางที่ ๔.๕๔ ความถี่ของความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านครอบครัว

ข้อ	ประเด็น	ความถี่	คนที่	ร้อยละ
ที่ ๑	ลักษณะการเลี้ยงลูก	๑๘	๒,๓,๔,๕,๗,๘,๙,๑๐, ๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๙๐
ที่ ๒	ลักษณะของครอบครัว	๑๘	๒,๓,๔,๕,๗,๘,๙,๑๐, ๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๙๐
ที่ ๓	ลักษณะของพ่อแม่	๑๗	๒,๓,๔,๕,๗,๘,๙,๑๐, ๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๖, ๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๘๕
ที่ ๔	ปัญหาการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว	๑๔	๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒, ๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗, ๑๘,๑๙,๒๐	๗๐
ที่ ๕	อาชีพของพ่อแม่	๑๘	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,	๙๐

ข้อ	ประเด็น	ความถี่	คนที่	ร้อยละ
			๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	
ที่ ๖	ความเหลื่อมล้ำของครอบครัว	๑๕	๔,๖,๗,๘,๑๐,๑๑,๑๒, ๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗, ๑๘,๑๙,๒๐	๗๕
ที่ ๗	ความพล่อยปละของพ่อแม่	๑๙	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐, ๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๙๕

จากตารางที่ ๔.๕๔ พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีการนำเสนอแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๐ ได้แก่ ความพล่อยปละของพ่อแม่ ลูกจะเป็นคนดีหรือไม่อยู่ที่การอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ แต่ถ้าพ่อแม่พล่อยปละละเลยลูก ลูกจะได้รับการอบรมสั่งสอนจากใคร ทำให้เยาวชนขาดโอกาสที่จะปลูกฝังความคิดด้านคุณธรรมให้กับลูก พ่อแม่บางรายเกิดความเครียดจากสภาพเศรษฐกิจในครอบครัวจนต้องทะเลาะกันจนบรรยากาศในบ้านไม่ดี^{๑๒๗} มีปัญหามากมายรุมเร้าพ่อแม่ พ่อแม่เครียดก็มาลงกับลูก ทำให้เกิดความห่างเหินกัน คนในครอบครัวไม่ได้เจอกัน^{๑๒๘} แม้แต่เวลาที่จะนั่งดูรายการโทรทัศน์ร่วมกันก็ยังมี จึงไม่ได้แนะนำลูกตอนดูรายการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งละครโทรทัศน์ซึ่งมักมีเนื้อหาของการกระทำที่ใช้ความรุนแรง อีกทั้งมีการใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้ค่อยๆ ซึมซับเข้าไปในสมองของเยาวชนแทนที่จะเป็นคำอบรมสั่งสอนที่ดีๆ จากพ่อแม่ การพล่อยปละลูกของพ่อแม่ทำให้ขาดโอกาสในการถ่ายทอดความคิดที่ดีจากพ่อแม่สู่ลูก ลูกหันไปพึ่งพาเพื่อนแทนการพูดคุยกับพ่อแม่

ลำดับที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๐ มี ๓ ประเด็นที่มีความถี่ในระดับนี้ ได้แก่ ลักษณะการเลี้ยงลูก ลักษณะของครอบครัว และอาชีพของพ่อแม่ ทั้งสามสิ่งนี้ล้วนเป็นเรื่องในครอบครัวทั้งสิ้น การตามใจหรือบังคับลูกมากเกินไป ก็จะก่อปัญหาความเครียดให้กับลูกได้^{๑๒๙} หากพ่อแม่เลี้ยงลูกเข้มงวดมาก เด็กจะถูกครอบงำความคิด แต่หากพล่อยปละมากเกินไป จะไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้ ไม่เข้าใจคนอื่น ไม่สามารถรอได้ จะทำตามใจที่ตนเองต้องการ^{๑๓๐} เมื่อเยาวชนพบกับสิ่งกระทบ

^{๑๒๗} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๒๘} สัมภาษณ์ พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต, หัวหน้าธรรมะดีลิวเวอร์รี่ดิสรัยทอง, ๒๖ เมษายน, ๒๕๕๖.

^{๑๒๙} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๓๐} สัมภาษณ์ นายฐานิส ศรียะพันธ์, อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

จึงพร้อมที่จะทำซ้ำได้ง่ายและมีแนวโน้มที่เยาวชนจะทำผิดติดคุกมากขึ้น^{๑๓๑} การหล่อหลอมเยาวชนด้วยสิ่งที่ดี เด็กก็จะมีพื้นฐานชีวิตที่ดี^{๑๓๒} สำหรับลักษณะของครอบครัว ครอบครัวที่พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านทั้งคู่ ไม่สามารถที่จะถ่ายทอดหลักจริยธรรมผ่านคำสั่งสอนไปสู่ลูก หรือในครอบครัวที่แตกแยกเด็กต้องอยู่โดยลำพังกับพ่อหรือกับแม่ ลูกก็จะขาดแบบอย่างที่ดี หรือในครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะกันมากหรือบ่อย มีการใช้ความรุนแรงกันในครอบครัว^{๑๓๓} ทำให้ฐานครอบครัวอ่อนแอ^{๑๓๔} ก็จะสร้างความเครียดให้กับผู้เป็นลูกได้ ส่วนอาชีพของพ่อแม่ นั่น เยาวชนจะแยกแยะความผิดชอบไม่ได้ มีความคุ้นเคยและใกล้ชิดกับสิ่งไม่ดีเหล่านั้น^{๑๓๕} หากพ่อแม่มีอาชีพที่ไม่ดีหรือผิดกฎหมาย จะทำให้เยาวชนคิดว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นเรื่องปกติ เยาวชนจะมีแนวโน้มที่จะประกอบอาชีพตามแนวของพ่อแม่ ซึ่งนับว่าพ่อแม่ได้ร่วมกันสร้างคนไม่ดีเพิ่มขึ้นให้กับสังคม อาชีพของพ่อแม่จะมีส่วนทำให้ผู้เป็นลูกเจริญรอยตาม เพราะไม่รู้สึกละอายที่พ่อแม่ยึดเป็นอาชีพนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดี

ลำดับที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๐ ได้แก่ ลักษณะของพ่อแม่ พ่อแม่มีลูกทั้งที่ตนเองยังเป็นเยาวชนอยู่ เดียวนี้เด็กอายุ ๑๓ หรือ ๑๔ หรือ ๑๕ ก็มีลูกกันแล้ว^{๑๓๖} มีคำเรียกเด็กเหล่านี้ว่า “แม่วัยใส ยายวัยชิ่ง”^{๑๓๗} ซึ่งหมายความว่าทั้งคนที่เป็นแม่และเป็นยายก็เป็นแม่คนตั้งแต่อายุของตนเองยังน้อยอยู่ พ่อแม่ไม่มีความรู้ และไม่มีการวางแผนครอบครัวมีบุตรมากเกินไป เลี้ยงลูกอย่างไรคุณภาพไร้ทิศทาง^{๑๓๘} พ่อแม่ไม่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกได้^{๑๓๙} เช่นพ่อแม่ที่ดื่มเหล้าสูบบุหรี่บอกลูกว่าอย่าดื่มเหล้าอย่าสูบบุหรี่ เด็กก็ไม่เชื่อถ้อยคำพูดเหล่านั้น คนที่เป็นพ่อแม่ไม่มีความพร้อมในด้านต่างๆ ทั้งวุฒิภาวะ ความมั่นคงในการงาน หากปล่อยให้ลูกขึ้นมา เด็กที่เกิดมานั้นอาจเป็นภาระให้กับสังคม ลูกต้องการความรักความเอาใจใส่ของผู้เป็นพ่อแม่ แต่ลูกกลับไม่ได้รับ ความผิดหวังและความเหงาทำให้เด็กหันไปพึ่งพายาเสพติดหรือไปคบค้ากับเพื่อนที่ไม่ดี

(๔) ปัจจัยทางตัวเยาวชน

^{๑๓๑} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๓๒} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วรญาณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

^{๑๓๓} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๓๔} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์, เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๓๕} สัมภาษณ์ นางทิชา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก,

๒ มีนาคม ๒๕๕๖.

^{๑๓๖} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๓๗} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พะยอม กลฺยาณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๓๘} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๓๙} สัมภาษณ์ นายวัชรชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เม.ย.๒๕๕๖.

ปัจจัยทางตัวเยาวชนที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการกระทำความผิดของเยาวชน อย่างไรก็ตาม ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังนี้ ปัจจัยด้านนี้นับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด ปัจจัยที่กล่าวมาแล้วทั้ง ๓ ปัจจัยล้วนเป็นสิ่งที่อยู่นอกตัวเยาวชน แต่ปัจจัยด้านนี้เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวเยาวชนเอง การตัดสินใจที่จะลงมือทำความผิดหรือไม่ก็อยู่ที่ตัวเยาวชนเป็นเอง ปัจจัยด้านตัวเยาวชนมีดังนี้

ปัจจัยด้านตัวเยาวชนประเด็นที่ ๑ ลักษณะของพันธุกรรม

ลักษณะทางพันธุกรรมหรือยีน (Gene)^{๑๔๐} ยีนในร่างกายของตัวเยาวชนจะสร้างลักษณะของตัวเยาวชน ยีนหรือพันธุกรรมส่งผลต่อลักษณะของเยาวชนประมาณร้อยละ ๓๐ ในต่างประเทศมีการศึกษาว่ายีนเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งสะท้อนความเป็นตัวตนของเยาวชน หากถูกกระตุ้นก็จะแสดงความชั่วออกมาได้^{๑๔๑} สิ่งแวดล้อมจะมีผลต่อพฤติกรรมเด็กมากกว่ายีนในร่างกาย แต่ถ้าเด็กถูกกระตุ้น ก็จะเกิดความอยากลองจึงมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด กรรมพันธุ์ เป็นตัวสะท้อนพฤติกรรม เช่น เยาวชนที่มีพ่อแม่หรือปู่ย่าตายายที่เป็นคนอารมณ์ร้อนก็จะมีโอกาสเป็นคนอารมณ์ร้อนได้มากกว่าเยาวชนที่ไม่มีถึง ๑๐-๕๐ เท่า หรือ พ่อแม่เป็นคนสมาธิสั้น ลูกก็จะเป็นคนที่สมาธิสั้นด้วย เยาวชนที่มีสมาธิสั้นจะเป็นเด็กตีปกติทั่วไปหนึ่งส่วน เป็นเด็กเลวที่ก่ออาชญากรรมหนึ่งส่วน และอีกหนึ่งส่วนเด็กก็จะเป็นคนใช้จิตเวชอยู่ในโรงพยาบาล ซึ่งสองส่วนหลังเป็นผลเสียและเป็นภาระต่อสังคม^{๑๔๒}

เด็กติดเกม ถ้าเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ดีเด็กจะถูกชักจูงได้ง่ายเยาวชน ในประเทศไทยมีเด็กราว ๑.๕ ล้านคน แต่มีเยาวชนที่กระทำผิดเพียง ปีละ ๕๐,๐๐๐ คน^{๑๔๓} เยาวชนบางคนที่เกิดมาจากครอบครัวที่ไม่พร้อม หากสามารถสู้กับแรงเสียดทานของสังคมได้ดี หรือมีความเพียรมากพอ ก็ไม่ได้ก่ออาชญากรรม ในทางตรงข้าม เยาวชนบางคนที่มีมาจากครอบครัวที่ตึกกลับเป็นผู้ก่ออาชญากรรม ดังนี้ เนื้อแท้ของเยาวชนซึ่งหมายถึงลักษณะภายในตัวเยาวชน หรือยีนที่ไม่เหมือนกัน ก็จะมีความสามารถในการต้านทานสิ่งชั่วร้ายในสังคมได้ไม่เท่ากัน เด็กติดเกม ถ้าเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ดีเด็กจะถูกชักจูงได้ง่าย แรงกระตุ้นจากภายนอกจะทำให้เยาวชนแสดงลักษณะนิสัยภายในออกมา

^{๑๔๐} ยีน (Gene) คือ ส่วนหนึ่งของโครโมโซม (Chromosome segment) หรือ ส่วนหนึ่งของสายดีเอ็นเอ (DNA segment) ที่สามารถถอดรหัส (transcription) ได้เป็นเอ็มอาร์เอ็นเอ (mRNA) แล้วนำเอ็มอาร์เอ็นเอ (mRNA) ที่ได้มาแปลรหัส (translation) เป็นสายโพลีเปปไทด์ (polypeptide) หนึ่งสายอีกทีหนึ่ง

^{๑๔๑} สัมภาษณ์ นายอุเทน ศิริสมรรถการ, รองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๑, ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๔๒} สัมภาษณ์ นายแพทย์ประยุทธ์ เสรีเสถียร, ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางการแพทย์ สำนักงานศาล

ยุติธรรม โรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานศาลยุติธรรม ๔ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๔๓} สัมภาษณ์ นางทิวา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก, ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖.

ปัจจัยด้านตัวเยาวชนประเด็นที่ ๒ วุฒิภาวะที่ยังไม่พัฒนาเต็มที่

วุฒิภาวะของเยาวชนตลอดจนการไปถึงความเจนโลกยังไม่เพียงพอ การแยกแยะดีชั่วยังไม่ได้ จึงรับเอาทั้งสิ่งที่ดีและสิ่งที่ชั่วเข้ามา ไม่สามารถแยกโลกที่เห็นออกจากโลกแห่งความเป็นจริงได้^{๑๔๔} เยาวชนที่มีอายุน้อยก็จะมีโอกาสเสี่ยงสูงในการกระทำความผิด^{๑๔๕} เยาวชนไม่สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดไม่ดี หรือควรไม่ควรทำสิ่งใด พ่อแม่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตไม่ติดตามลูกหรือปล่อยปละละเลยลูก ไม่เอาใจใส่ลูก เด็กจึงขาดความมั่นคงในชีวิต^{๑๔๖} ไม่มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Sense of belonging)^{๑๔๗} เด็กก็คือเด็ก วุฒิภาวะยังไม่พัฒนาเต็มที่ เมื่อเด็กเกิดความรู้สึกเช่นนี้ทำให้เด็กขาดความมั่นใจ ประกอบกับการมีความคิดอ่านน้อยหรือคิดไม่เป็นเพราะผู้ใหญ่ไม่ได้เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดเองทำเอง พ่อแม่ไม่เข้าใจในวิธีการเลี้ยงลูก^{๑๔๘} พ่อแม่ไม่ได้เปิดโอกาสให้เด็กคิด ความไม่มั่นใจผนวกกับวุฒิภาวะที่ยังไม่พัฒนา ทำให้เยาวชนเดินหลงทางและทำในสิ่งที่ผิดได้

ปัจจัยด้านตัวเยาวชนประเด็นที่ ๓ การคบเพื่อน

เมื่อยังเยาว์วัย ลูกจะให้พ่อแม่จูงพาไปที่ใดก็ได้เพราะกลัวความไม่ปลอดภัยที่จะอยู่คนเดียว แต่เมื่อลูกโตขึ้นก็จะเริ่มติดเพื่อน ในวัยนี้เยาวชนจะใกล้ชิดกับเพื่อนมากกว่าคนในครอบครัว เพื่อนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนอย่างมาก^{๑๔๙} เพื่อนอาจยุยงให้เยาวชนทำบางสิ่งเพื่อที่จะได้ยอมรับเยาวชน ความอยากรองของตัวเยาวชน ความอยากเท่ อยากทันสมัยของเยาวชน ค่านิยมในกลุ่มเพื่อนเยาวชนที่ให้ความสำคัญในสิ่งที่ผิด ความพลั้งเผลอและขาดสติของเยาวชน เยาวชนคนจึงอาจกระทำความผิดด้วยความหลงผิดไปชั่วขณะ^{๑๕๐} โดยธรรมชาติเยาวชนมีความเป็นกัลยาณมิตร รักพวกพ้อง แต่ไม่ได้ใช้สิ่งเหล่านี้ในทางที่ถูก กลายเป็นมิจฉาธิฐิ^{๑๕๑} มีการสร้างขบวนการยอมรับ เช่น การทำตัวให้เด่นเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ บางครั้งการรักพวกพ้องนำมาซึ่งปัญหาใหญ่ให้กับตัวเยาวชนเอง เช่น เพื่อนมีปัญหาขัดแย้งกับคนอื่น มีความไม่พอใจใครซักคน หรือมีคนอื่นมารักชอบคนรักของตน คนนั้นก็ชวนเยาวชนซึ่งเป็นเยาวชนไปร่วมกันทะเลาะวิวาทหรือรุมทำร้ายร่างกายผู้นั้นจน

^{๑๔๔} สัมภาษณ์ นายธวัชชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เม.ย.๒๕๕๖.

^{๑๔๕} สัมภาษณ์ นายแพทย์ประยุทธ์ เสรีเสถียร, ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางการแพทย์ สำนักงานศาล

ยุติธรรม โรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานศาลยุติธรรม ๔ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๔๖} สัมภาษณ์, พระสุรเชษฐ์ สุรเชษฐ (หนูเอี่ยม), หัวหน้าค่ายพุทธธรรมนำชีวิตวัดชลอ ๓ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๔๗} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๔๘} สัมภาษณ์ ดร.สุพมาลย์ โชควัฒนรัตน์, ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนฯ และนักกิจกรรมเยาวชน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๔๙} สัมภาษณ์ นายธวัชชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เม.ย.๒๕๕๖.

^{๑๕๐} สัมภาษณ์ พระสุรเชษฐ์ สุรเชษฐ (หนูเอี่ยม), หัวหน้าค่ายพุทธธรรมนำชีวิตวัดชลอ ๓ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๕๑} สัมภาษณ์ พระมหาวิโรพล วีรญาโณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

บาดเจ็บสาหัส หรืออาจถึงขั้นเสียชีวิตก็ได้ ความรักเพื่อนเป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าใช้ในทางที่ผิดแล้วจะส่งผลเสียอย่างมหาศาล ในบางกรณีที่เยาวชนต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อน เยาวชนอาจยอมทำในสิ่งที่ผิดจนเป็นการก่ออาชญากรรม เช่น เพื่อนทำเยาวชนว่าให้นำหอยาบไปส่งโดยไม่ต้องไม่ให้ตำรวจจับได้ แล้วเพื่อนคนนั้นจะยอมรับเขาเข้าพวก เยาวชนก็หลงผิดทำตามเพื่อน ๆ ดังนี้ เป็นต้น เยาวชนอยู่ในช่วงวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยธรรมชาติเยาวชนต้องการแสดงออก ต้องการทดลองสิ่งใหม่ๆ ต้องการการผจญภัย และดึงดูดความสนใจได้ง่าย^{๑๕๒} เช่น การขับรถจักรยานยนต์แข่งกันตามท้องถนน การทดลองใช้ยาเสพติด การใช้อาวุธ บางครั้งเยาวชนจะคบเพื่อนที่เป็นผู้ใหญ่ และผู้ใหญ่มักหลอกล่อใช้เด็กในเรื่องวัตถุที่มีกฎหมายลิขสิทธิ์คุ้มครอง^{๑๕๓} เช่น ให้เด็กขายแผ่นซี ดี ลิขสิทธิ์ เป็นต้น หากเยาวชนได้รับการยั่วยุจากเพื่อนอีก ทุกสิ่งก็จะดำเนินต่อไปอย่างขาดสติยับยั้ง สิ่งเหล่านี้ล้วนนำมาซึ่งอาชญากรรมทั้งสิ้น วัยเยาวชนเป็นวัยที่เยาวชนจะติดเพื่อนมาก ดังนั้นเพื่อนที่คบจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนด้วยกันมาก

ปัจจัยด้านตัวเยาวชนประเด็นที่ ๔ ปัญหาการเจ็บป่วยของเยาวชน

ปัญหาด้านสุขภาพของเยาวชนนับเป็นปัญหาใหญ่ตัวหนึ่ง เด็กมีปัญหาได้ทั้งทางกายและทางจิต แต่บางครั้งมันไม่ได้เกิดขึ้นโดยสภาวะร่างกายหรือจิตใจของตน แต่อาจมีสาเหตุมาจากคนในครอบครัวเองจนทำให้เยาวชนป่วยได้ เช่น พ่อแม่ทะเลาะกันทุกวันจนทำให้ลูกมีความรู้สึกกลัดกลุ้มกลายเป็นโรคจิต^{๑๕๔} หรือพ่อแม่บางรายชอบใช้ความรุนแรงกับลูกถึงขั้นทำให้มีบาดแผลของร่างกาย หรืออาจถึงขั้นพิการได้ การเจ็บป่วยทางกายหรือทางจิตจึงเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กได้ การเจ็บป่วยทางกายหรือความพิการของร่างกาย ทำให้เด็กขาดความมั่นใจในตัวเองที่จะร่วมกิจกรรมกับคนอื่น ความผิดปกติทางจิตก็ทำให้บุคคลอื่นไม่ยอมรับร่วมกิจกรรมกับเยาวชนคนนั้นด้วย ไม่ว่าเยาวชนจะมีความเจ็บป่วยทางกายหรือทางใจ จะส่งผลต่อบุคลิกภาพของเยาวชน ความไม่มั่นใจในตนเอง และผู้อื่นซึ่งเป็นผู้ใหญ่หรือเยาวชนด้วยกันแสวงหาผลประโยชน์จากเยาวชนโดยอาศัยจุดด้อยนี้

ปัจจัยด้านตัวเยาวชนประเด็นที่ ๕ การทำตามการปฏิบัติตนของคนในครอบครัว

ร้อยละ ๗๐ ของเยาวชนที่ทำความผิดมาจากครอบครัวที่แตกแยกหรือมีปัญหาทะเลาะกันภายในครอบครัว พ่อแม่ทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมให้ลูกเห็นอยู่ประจำ เช่น พ่อแม่เสพยาเสพติด พ่อใช้ความรุนแรงกับแม่ แม่ใช้วาจาหยาบคายกับพ่อ การมีภรรยาหลายคนของพ่อ^{๑๕๕} ผู้เป็นลูกจะเห็นสิ่งเหล่านี้จนกลายเป็นภาพชินตา นี่คือการอบความคิดที่ได้รับการปลูกฝังมา เวลาเยาวชนประสบปัญหา

^{๑๕๒} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตังคณานุกาญจน์, เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๕๓} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๕๔} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรินติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๕๕} สัมภาษณ์ นายฐานิส ศรียะพันธ์, อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

วิธีการแก้ปัญหาที่จะเป็นไปในทิศทางที่ตนคุ้นเคย นั่นก็คือกรอบความคิดผิดๆ ที่ได้รับมา เยาวชนต้องรู้ได้ถึงผิดชอบชั่วดี หากไม่เช่นนั้นก็จะถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีได้ง่าย^{๑๕๖} เด็กที่ทำผิดด้วยความเลวทรามของตัวเองเองนับได้ว่าไม่มีเลย แต่การถูกตีกรอบความคิดทำให้การตัดสินใจทำอย่างนั้น เช่น การใช้ความรุนแรง การเล่นการพนัน การแข่งเรือ การเล่นหวย ชีวิตขึ้นอยู่กับการเล่น วิธีชีวิตอย่างหนึ่งของคนในสังคมไทยชอบการพนัน สิ่งใดก็นำมาพนันกันได้หมด^{๑๕๗} ทั้งที่การพนันเป็นสิ่งผิดกฎหมายก็ตาม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นภาพชินตาสำหรับเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวดังกล่าวนี้ การทำตามการปฏิบัติตนของคนในครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่เยาวชนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ อีกทั้งถือปฏิบัติตามโดยไม่รู้สึกว่สิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ไม่ดีและไม่ควรทำอย่างยิ่ง

ปัจจัยด้านตัวเยาวชนประเด็นที่ ๖ การขาดความภูมิใจในตัวเอง

เยาวชนเป็นช่วงที่ต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อนและบุคคลรอบข้าง มีการค้นหาต้นแบบให้ตัวเองซึ่งไม่ใช่พ่อแม่อีกต่อไป อาจเป็นเพื่อนหรือคนที่มีชื่อเสียงในสังคม ดารา นักร้อง เป็นต้น เด็กในวัย ๑๒-๑๕ เป็นช่วงที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีมาก เยาวชนจะใช้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และอาจถูกตำหนิจากผู้ใหญ่ ทำให้เยาวชนรู้สึกขาดความภูมิใจในตัวเอง การกระทำบางอย่างอาจขาดการยับยั้งชั่งใจ เยาวชนจะควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ได้ ไม่ไวใจคนอื่น ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ผู้ใหญ่อาจดูต่ำหรือตำหนิจนทำให้เยาวชนรู้สึกว่าตัวเองด้อยค่า เยาวชนมองคุณค่าของตัวเองน้อยลงต่ำลง ทำให้เยาวชนไม่สามารถจัดการชีวิตตัวเองจนเกิดเป็นความซึมเศร้า^{๑๕๘} ซึ่งจะสะท้อนออกมาในรูปของพฤติกรรมที่เยาวชนแสดงออก เช่น ความก้าวร้าว หรือ เก็บตัวมากเกินไป เป็นต้น

ปัจจัยด้านตัวเยาวชนประเด็นที่ ๗ การขาดแรงบันดาลใจ

แรงบันดาลใจเป็นสิ่งสำคัญ^{๑๕๙} คนรอบข้างของเยาวชนล้วนส่งผลต่อตัวเยาวชนทั้งสิ้น คนเหล่านี้จะส่งผลด้านแรงบันดาลใจสู่ตัวเยาวชน เช่น พระ เพื่อน ครู หรือผู้ใหญ่ใจดีชี้ทางที่ดี เยาวชนก็จะปฏิบัติในทางที่ดี แรงบันดาลใจต้องใช้เวลานาน และต้องส่งแรงอย่างมากเพื่อให้แรงนั้นไปถึงตัวเยาวชน^{๑๖๐} เยาวชนทำผิดไม่ได้เพราะความชั่วในตัวเยาวชน แต่เพราะความอ่อนแอของจิตใจ เยาวชนที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนในการร่วมกระทำผิด ทำให้เยาวชนรู้สึกมีตัวตนขึ้นมา ซึ่งเป็นการหลงทางของตัวเยาวชนเพราะได้รับแรงบันดาลใจด้านลบมาจากคนเหล่านั้น เยาวชนไม่ได้

^{๑๕๖} สัมภาษณ์ นายยอดชาย อภัยสันติพงษ์, ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๕๗} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๕๘} สัมภาษณ์ นพ.สุริยเดว ทรีปาตี, ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว แผนงานส่วนภาวะเด็กและเยาวชนของ สสส. ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๕๙} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วีรญาโณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

^{๑๖๐} สัมภาษณ์ นางทิตา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก, ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖.

กระทำผิดด้วยความชั่วโดยกมลสันดานของตัวเองเอง แต่มักทำผิดเพราะหลงเชื่อคนอื่น เยาวชนบางคนอาจเติบโตมาจากสิ่งแวดล้อมที่สบายจนเคยตัว ได้รับความลำบากไม่ได้ ไม่มีความอดทนในในการเผชิญกับปัญหา เพราะคิดว่าทำไมต้องทนกับสิ่งเหล่านั้น ขาดแรงบันดาลใจให้ทำความดี^{๑๖๑} บางครั้งเยาวชนต้องการเงิน จึงพาตัวเข้าสู่วงจรของยาเสพติดซึ่งจะทำให้เยาวชนได้เงินมากกว่าการทำงานตามปกติ การทำงานโดยใช้แรงงานได้ค่าตอบแทนต่ำไม่สามารถสนองความต้องการของตัวเองได้ ในบางครั้งเยาวชนต้องการสิ่งของที่มีราคาแพงจึงมักเลือกใช้วิธีที่ผิดกฎหมายมากกว่าการสะสมเงินที่ได้จากการทำงานสุจริตเพื่อซื้อของเหล่านั้น^{๑๖๒} เช่นการขโมยรถจักรยานยนต์ หรือ ชิงโทรศัพท์มือถือจากเจ้าของ เยาวชนจะได้รับสนองความต้องการที่เร็วขึ้น แต่ลืมนึกไปว่าสิ่งที่เขาทำเป็นเรื่องผิดกฎหมายทั้งสิ้น ในการทำงาน จะทะเลาะกับเพื่อนร่วมงานหรือกับนายจ้างหากโดนคนเหล่านั้นตำหนิ หากเยาวชนมีแรงบันดาลใจว่าต้องมีความอดทนเพื่อให้ได้ทำงานต่อไป จะได้นำเงินไปเลี้ยงครอบครัว ก็จะช่วยให้เยาวชนมีความอดทนมากขึ้น เยาวชนบางครั้งไม่เคยได้รับความรักหรือความเอาใจใส่มาตั้งแต่เล็ก จึงไม่มีแรงบันดาลใจที่จะทำดี เพราะไม่ทราบว่าจะทำดีไปเพื่อใครหรือเพื่ออะไร จึงใช้ชีวิตอยู่ไปวันๆ อย่างปราศจากเป้าหมายของชีวิต การสร้างแรงบันดาลใจ ผู้สอนควรทำดังนี้^{๑๖๓}

๑. ผู้สอนเด็กต้องใช้ภาษาเดียวกับเด็ก ทำตัวให้เป็นพวกเดียวกันโดยการสร้างแรงจูงใจก่อนว่าเขาสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ การสร้างแรงบันดาลใจให้เขารู้สึกว่าผู้สอนเป็นพวกเดียวกับเขา เยาวชนก็จะเปิดใจรับฟังผู้ใหญ่พูด
๒. ชี้ให้เยาวชนเห็นคุณค่าในตัวของเขาเอง ให้เด็กคิดว่าตัวเขามีประโยชน์ ใช้หลักเรื่องเข้าใจ (ความต้องการของเขา) เข้าถึง (จิตใจของเยาวชน) และพัฒนา

จากการสัมภาษณ์พบประเด็นปัจจัยด้านเยาวชนมี ๗ ปัจจัยดังตารางที่ ๔.๕๕

ตารางที่ ๔.๕๕ สรุปประเด็นปัญหาที่ ๒ ปัจจัยทางตัวเยาวชน

ประเด็น	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหา	นำไปสู่
ที่ ๑	ลักษณะของพันธุกรรม - เยาวชนที่มีพ่อแม่ใจร้อนหรือมีสมาธิสั้นจะมีโอกาสใจร้อนหรือสมาธิสั้นได้มากกว่าเยาวชนทั่วไป - แรงกระตุ้นจากภายนอกจะทำให้เยาวชนแสดงลักษณะภายในออกมา	ส่งผลโดยตรงต่อตัวเยาวชนจากภายในซึ่งไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้
ที่ ๒	วุฒิภาวะที่ยังไม่พัฒนาเต็มที่	ทำให้เยาวชนเดินทางหลงทางและทำใน

^{๑๖๑} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พะยอม กลยาโณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๖๒} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๖๓} สัมภาษณ์ ดร.สุชมาลย์ โชควัฒนรัตน์, ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนฯ และนักกิจกรรมเยาวชน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

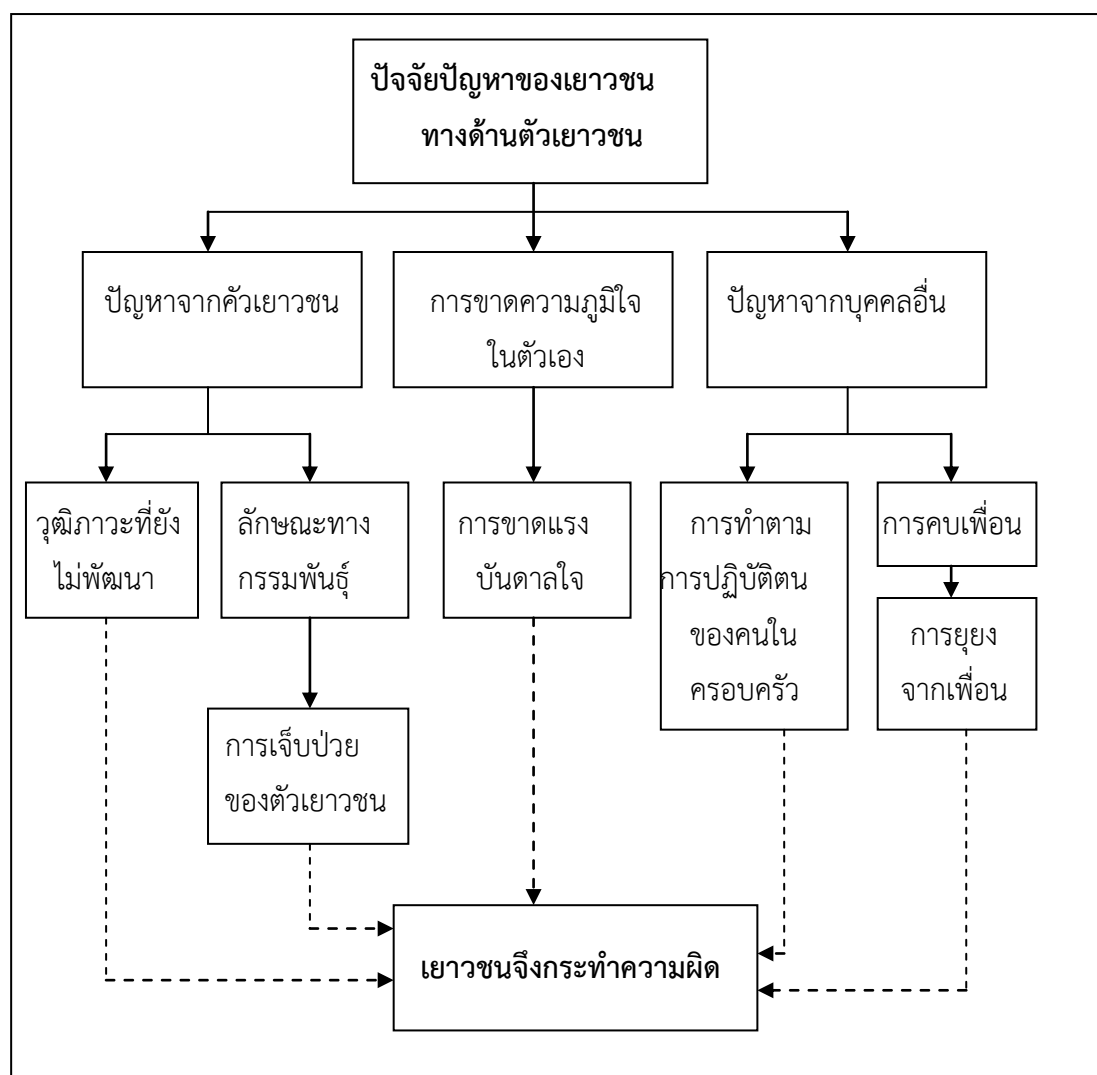
ตารางที่ ๔.๕๕ สรุปประเด็นปัญหาที่ ๒ ปัจจัยทางตัวเยาวชน

ประเด็น	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหา	นำไปสู่
	- เยาวชนไม่สามารถแยกแยะโลกที่เห็นออกจากโลกแห่งความเป็นจริง - เยาวชนไม่มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม - พ่อแม่ไม่ได้เปิดโอกาสให้เยาวชนได้คิดเอง	สิ่งที่ผิดได้
ที่ ๓	การคบเพื่อน - เยาวชนทำตามเพื่อนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ - ความรักพวกพ้องทำให้กลายเป็นมิจฉาชีวะ - เยาวชนต้องการลองสิ่งใหม่ จึงทำตามเพื่อน	เยาวชนจะทำตามที่เพื่อนโดยไม่คำนึงว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ดี
ที่ ๔	ปัญหาการเจ็บป่วยของเยาวชน - พ่อแม่ทะเลาะบ่อยและแรงจนทำให้เยาวชนป่วยทางจิตได้ - อาการเจ็บป่วยทำให้เยาวชนไม่มั่นใจ	ผู้อื่นแสวงหาผลประโยชน์จากเยาวชนโดยอาศัยจุดด้อยนี้
ที่ ๕	การทำตามการปฏิบัติตนของคนในครอบครัว - เยาวชนได้รับการถ่ายทอดพฤติกรรมจากคนในครอบครัว - พ่อแม่ปลูกฝังความคิดผิดๆให้ลูก	เยาวชนไม่อาจหลีกเลี่ยงและปฏิบัติตามแม้สิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งไม่ดี
ที่ ๖	การขาดความภูมิใจในตัวเอง - ผู้ใหญ่ดูต่ำหรือตำหนิเยาวชนจนเกิดความรู้สึกด้อยค่า - เยาวชนไม่สามารถจัดการชีวิตตนเองได้จนเกิดเป็นความซึมเศร้า	เยาวชนไม่สามารถจัดการชีวิตตัวเองและจะสะท้อนออกมาในพฤติกรรม
ที่ ๗	การขาดแรงบันดาลใจ - เยาวชนได้รับแรงบันดาลใจทางลบจากเพื่อนๆ - เยาวชนที่สบายจนเคยตัวไม่มีความอดทนในการเผชิญกับปัญหา - เยาวชนไม่ได้รับความรักความเอาใจ	เยาวชนใช้ชีวิตอยู่ไปวันๆ อย่างปราศจากเป้าหมายของชีวิต

ตารางที่ ๔.๕๕ สรุปประเด็นปัญหาที่ ๒ ปัจจัยทางตัวเยาวชน

ประเด็น	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหา	นำไปสู่
	ไล่ตั้งแต่เล็กถึงขนาดแรงบันดาลใจที่จะทำดี	

เพื่อความกระจ่างในความเข้าใจปัจจัยทางตัวเยาวชน ผู้วิจัยได้เขียนเป็นแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยทางตัวเยาวชน ไว้ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๕

แผนภาพที่ ๔.๕ ความสัมพันธ์ปัจจัยปัญหาของเยาวชนทางด้านตัวเยาวชน

จากแผนภาพที่ ๔.๕ ทำให้เข้าใจปัจจัยทางตัวเยาวชนที่ส่งผลให้เยาวชนกระทำความผิดได้มากขึ้น จากการวิเคราะห์ปัจจัยทางตัวเยาวชน พบว่าปัจจัยด้านนี้เป็นปัจจัยโดยตรง ตัวเยาวชนมีปัญหามากมายในตัวเองดังที่กล่าวมาในส่วนของประเด็นปัญหาของเยาวชน ประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เยาวชนมีส่งผลต่อความคิดและการกระทำของเยาวชน ปัญหาของเยาวชนมีอยู่ ๓ ด้านหลัก คือ ปัญหาจากตัวเยาวชนเอง ปัญหาจากบุคคลอื่นๆ และปัญหาการขาดความภูมิใจในตัวเอง

ปัญหาตัวเยาวชน เป็นปัญหาที่อยู่ในตัวเยาวชนซึ่งไม่อาจแก้ไขได้ ได้แก่ วุฒิภาวะ ปัญหาวุฒิภาวะนี้เป็นไปตามช่วงอายุของคน เยาวชนในช่วงวัยนี้ วุฒิภาวะจะยังไม่พัฒนาเต็มที่เหมือนในผู้ใหญ่ ดังนั้น การตัดสินใจในบางครั้งจะใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลเป็นตัวตัดสินใจปัญหา วุฒิภาวะจะพัฒนาได้เต็มที่เมื่ออายุพ้น ๑๘ ปี ไปจนถึง ๒๕ ปี หลังจากนั้นวุฒิภาวะจะพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ การตัดสินใจความนึกคิดจะค่อยๆ ดีขึ้น นอกจากนี้ตัวเยาวชนอาจมีปัญหาจากลักษณะทางพันธุกรรม กล่าวคือ เยาวชนอาจได้รับการถ่ายทอดลักษณะต่างๆ จากพ่อแม่เยาวชนซึ่งอาจเป็นลักษณะด้อยทางกรรมพันธุ์หรือลักษณะที่ไม่ดีจากพ่อแม่ เช่น ตัวเล็ก พิการ ปัญญาอ่อน สมาธิสั้น โรคประจำตัวอื่นๆ ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดมาพร้อมกับเยาวชนและไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ แต่สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อความคิดและอารมณ์ของเยาวชนจนอาจนำไปสู่การกระทำผิดของเยาวชนได้

ปัญหาจากบุคคลอื่น บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับเยาวชน ได้แก่ สมาชิกในครอบครัวและเพื่อนของเยาวชน ในบางครอบครัว พ่อแม่มีอาชีพที่ไม่ดีหรือประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายผิดศีลธรรม เช่น ทำบ่อน ทำช่องโสมณีย์ ค้ายาบ้า เป็นต้น เยาวชนจะเติบโตท่ามกลางสิ่งไม่ดีเหล่านี้และคุ้นชินว่าเป็นสิ่งธรรมดา เยาวชนอาจเจริญรอยตามพ่อแม่โดยช่วยสืบทอดอาชีพเหล่านั้น โดยเยาวชนไม่ทันได้คิดว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นสิ่งผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม นอกจากสมาชิกในครอบครัว บุคคลใกล้ชิดกับเยาวชนมากก็คือเพื่อนของเยาวชน การคบเพื่อนของเยาวชนหากคบกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดีก็อาจชักชวนหรือยุยงให้เยาวชนทำในสิ่งที่ไม่ดีได้ หรือชวนกันไปก่ออาชญากรรมได้เช่นกัน เยาวชนในวัยนี้จะเชื่อฟังเพื่อนมาก ดังนั้นเพื่อนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อเยาวชน

ปัญหาในด้านการขาดความภูมิใจในตัวเองของเยาวชน เป็นเรื่องที่สำคัญมาก เยาวชนคนใดที่ขาดความภูมิใจในตัวเองอาจเป็นเพราะเยาวชนรายนั้นไม่เคยทำอะไรสำเร็จ หรือพ่อแม่ไม่เคยชื่นชมในสิ่งที่เยาวชนทำ จึงก่อให้เกิดความรู้สึกไม่มีความภูมิใจในตัวเอง เยาวชนไม่สามารถจัดการชีวิตตัวเองและจะสะท้อนออกมาในพฤติกรรม นำไปสู่ปัญหาการขาดแรงบันดาลใจ เยาวชนจะใช้ชีวิตไปวันๆ โดยไม่คิดจะทำอะไรให้ดี หรือเยาวชนอาจประชดพ่อแม่ด้วยการทำสิ่งไม่ดีหรือสิ่งผิดกฎหมาย จะเห็นได้ว่าปัจจัยตัวเยาวชนนี้เป็นปัจจัยหลักของการกระทำผิดของเยาวชน

ความถี่เกี่ยวกับปัจจัยด้านตัวเยาวชน เพื่อให้เห็นชัดขึ้นว่าผู้ทรงคุณวุฒิท่านใดมีความคิดเห็นด้านใดบ้าง ผู้วิจัยจึงทำตารางที่ ๔.๕๖ เพื่อแสดงให้เห็นความความถี่ในแต่ละประเด็น

ตารางที่ ๔.๕๖ ความถี่ของความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านตัวเยาวชน

ข้อ	ประเด็น	ความถี่	คนที่	ร้อยละ
ที่ ๑	ลักษณะของพันธุกรรม	๑๔	๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒, ๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗, ๑๘,๑๙,๒๐	๗๐
ที่ ๒	วุฒิภาวะที่ยังไม่พัฒนาเต็มที่	๑๖	๔,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, ๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖, ๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๘๐
ที่ ๓	การคบเพื่อน	๒๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖, ๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๑๐๐

			๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙, ๒๐	
ที่ ๔	ปัญหาการเจ็บป่วยของเยาวชน	๑๔	๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒, ๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗, ๑๘,๑๙,๒๐	๗๐
ที่ ๕	การทำตามการปฏิบัติตนของคนใน ครอบครัว	๑๖	๒,๔,๗,๘,๙,๑๐,๑๑, ๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๖, ๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๘๐
ที่ ๖	การขาดความภูมิใจในตัวเอง	๑๘	๒,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐, ๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๙๐
ที่ ๗	การขาดแรงบันดาลใจ	๑๗	๒,๓,๔,๕,๖,๘,๙,๑๐, ๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๗,๑๘,๒๐	๘๕

จากตารางที่ ๔.๕๖ พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีการนำเสนอแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐ ได้แก่ การคบเพื่อน ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเห็นว่าการคบเพื่อนเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อการกระทำผิดของเยาวชน เพื่อนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเยาวชนอย่างมาก^{๑๖๔} เพื่อนอาจยุยงให้เยาวชนทำบางสิ่งเพื่อที่จะได้ยอมรับเยาวชน ค่านิยมในกลุ่มเพื่อนเยาวชนที่ให้ความสำคัญในสิ่งที่ผิด ความพลั้งเผลอและขาดสติของเยาวชน เยาวชนคนจึงอาจกระทำผิดด้วยความหลงผิดไปชั่วขณะ^{๑๖๕} การรักพวกพ้องของเยาวชนอย่างผิดๆ จะกลายเป็นมิจฉาธิฐิ^{๑๖๖} ซึ่งจะส่งผลให้ทั้งตัวเยาวชนและเพื่อนเดินหลงทางได้ สำหรับเด็กในวัยนี้ เพื่อนจึงเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อการกระทำผิดของเยาวชน

ลำดับที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๐ ได้แก่ การขาดความภูมิใจในตัวเอง เด็กในวัย ๑๒-๑๕ เป็นช่วงที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีมาก เยาวชนจะใช้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และอาจถูกตำหนิจากผู้ใหญ่ทำให้เยาวชนรู้สึกขาดความภูมิใจในตัวเอง การกระทำบางอย่างอาจขาดการยับยั้งชั่งใจ เยาวชนจะควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ได้ ไม่ไว้วางใจคนอื่น ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ผู้ใหญ่อาจดูต่ำหรือตำหนิจนทำให้เยาวชนรู้สึกว่าตัวเองด้อยค่า เยาวชนมองคุณค่าของตัวเองน้อยลงต่ำลง ทำให้เยาวชนไม่

^{๑๖๔} สัมภาษณ์ นายวัชชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เม.ย.๒๕๕๖.

^{๑๖๕} สัมภาษณ์ พระสุรเชษฐ์ สุรเชษฐ (หนูเอี่ยม), หัวหน้าค่ายพุทธธรรมนำชีวิตวัดชลอ ๓ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๖๖} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วิรญาโณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

สามารถจัดการชีวิตตัวเองจนเกิดเป็นความซึมเศร้า^{๑๖๗} บางครั้งจะมีการทำผิดเพื่อเป็นการประชดผู้ใหญ่

ลำดับที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐ ได้แก่ การขาดแรงบันดาลใจ แรงบันดาลใจเป็นสิ่งสำคัญ^{๑๖๘} ผู้ใหญ่ชี้ทางที่ดีเยาวชนก็จะปฏิบัติในทางที่ดี แรงบันดาลใจต้องใช้เวลานาน และต้องส่งแรงอย่างมากเพื่อให้แรงนั้นไปถึงตัวเยาวชน^{๑๖๙} เยาวชนทำผิดไม่ได้เพราะความชั่วในตัวเยาวชน แต่เพราะความอ่อนแอของจิตใจ เยาวชนบางคนอาจเติบโตมาจากสิ่งแวดล้อมที่สลายจนเคยตัว ได้รับ ความลำบากไม่ได้ ไม่มีความอดทนในการเผชิญกับปัญหา เพราะคิดว่าทำไมต้องทนกับสิ่งเหล่านั้น ขาดแรงบันดาลใจให้ทำความดี^{๑๗๐} บางครั้งเยาวชนต้องการสิ่งของที่มีราคาแพงจึงมักเลือกใช้วิธีที่ผิดกฎหมายมากกว่าการสะสมเงินที่ได้จากการทำงานสุจริตเพื่อซื้อของเหล่านั้น^{๑๗๑} เช่นการขโมย รถจักรยานยนต์ หรือ ชิงโทรศัพท์มือถือจากเจ้าของ เยาวชนจะได้รับสนองความต้องการที่เร็วขึ้น แรงบันดาลใจจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อการกระทำผิดของเยาวชน

๔.๒.๓ วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่ ๓

มีคำถามเกี่ยวกับการประยุกต์หลักธรรมพระพุทธศาสนาเสนอเป็นกลยุทธ์เชิงพุทธในการ ชัดเกลาคใจใจของเยาวชน ซึ่งแบ่งคำถามออกเป็น ๒ ข้อ คือ

คำถามการประยุกต์หลักธรรมที่ ๑

ผู้วิจัยถามผู้ให้สัมภาษณ์ว่ามีความคิดเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรมและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนไทย ที่จะประสบความสำเร็จ ในการชัดเจนใจใจของเยาวชน ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นว่าการประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ต้องมีความเหมาะสมกับ ผู้รับ ซึ่งในที่นี้ผู้รับการอบรมก็คือเยาวชน ดังนั้น ผู้ที่จะมาทำการชัดเจนใจใจของเยาวชนจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจจิตใจและความต้องการของเยาวชน การสอนธรรมะโดย ตรงให้กับ เยาวชนมักจะไม่ได้รับความสนใจจากเยาวชน ผู้ฝึกอบรมหรือสอนธรรมะจะต้องมีวิธีการประยุกต์ที่ น่าสนใจสำหรับเยาวชน ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำแนะนำไว้ดังนี้

วิธีการประยุกต์ที่ ๑ การเปิดใจเยาวชน

สิ่งนี้นับเป็นปราการด่านแรกที่ต้องผ่านไปให้ได้ การเปิดใจเยาวชน ก่อนที่จะทำกิจกรรม ใดๆ ต้องทำให้เยาวชนเปิดใจรับศาสนาเข้าไปในใจก่อน^{๑๗๒} ผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กดูก่อน

^{๑๖๗} สัมภาษณ์ นพ.สุริยเดว ทรีปาตี, ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว แผนงานส่วนภาวะเด็กและเยาวชนของ สสส. ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๖๘} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วรญาณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

^{๑๖๙} สัมภาษณ์ นางทิตา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก,

๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖.

^{๑๗๐} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พะยอม กลฺยาณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๗๑} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๗๒} สัมภาษณ์ นายอุเทน ศิริสมรรถการ, รองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๑, ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

เด็กก็จะเลียนแบบ มีคนที่เห็นผิดเป็นชอบกันมากในสังคม การที่ผู้ใหญ่ทำดีให้เด็กดู เด็กก็จะค่อยๆ ซึมซับสิ่งดีๆ เหล่านั้นเข้าไปในใจของตน บางครั้งการให้รางวัลกับเยาวชนผู้ประพฤติปฏิบัติชอบเป็นเรื่องจำเป็น เพราะการให้รางวัลเป็นการแสดงให้เยาวชนสามารถรับรู้ได้ว่า ความดีที่เขาทำมีคนอื่นมองเห็น เช่น การสอนลูกเสือสำรองต้องมีการให้รางวัล มีการให้ดาวเป็นต้น มีการเปิดใจพูดคุยกันระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ต้องสร้างเครือข่าย พระต้องถอดบทเรียนและชาญฉลาดพอเพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ให้เด็กได้เสนอความคิดของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแทนการนั่งฟังแต่เพียงอย่างเดียว จะสามารถถึงความสนใจของเด็กได้ เวลาเด็กพบปัญหาในชีวิตจริงจึงจะสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง^{๑๗๓} การเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็น จะทำให้เขารู้สึกภูมิใจในตัวเองมากขึ้นและรู้สึกสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมต่างๆ

หากเยาวชนเปิดใจที่จะเปลี่ยนความคิด ชีวิตก็จะเปลี่ยน เปลี่ยนจากมิจฉาธิฐิให้เป็นสัมมาธิฐิ ได้ ให้เปลี่ยนที่จิตได้สำนึกของเยาวชน^{๑๗๔} ผู้ที่จะอบรมเยาวชนต้องพูดในสิ่งที่เขาสนใจ เช่น ความรัก เกม และเรื่องไร้สาระต่างๆ เป็นการเปิดใจยอมรับผู้อบรมก่อน การคุยเรื่องไร้สาระกับเยาวชนก่อนที่จะพูดสาระให้เยาวชนฟัง การพูดคุยที่มีความสนุกสนานก่อน เปรียบเหมือนยารักษาโรคที่มักเคลือบความหวานไว้ภายนอกเม็ดยา ทำให้คนอยากทานยานั้น การฝึกอบรมหรือการบวชสามเณร ไม่มีใครสามารถเปลี่ยนใจคนอื่นได้หากคนนั้นไม่เปิดใจที่จะเปลี่ยน การใช้หลักไตรสิกขามีความเหมาะสมที่สุด คือ ใช้จัดระเบียบ ทำให้มีนิสัยโน้มเอียงไปสู่ความดี และทำให้เป็นคนฉลาดในการวินิจฉัย^{๑๗๕}

วิธีการประยุกต์ที่ ๒ การสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจให้เยาวชน

การนำศาสนาเข้ามาร่วมแก้ ปัญหาย่อมได้ประโยชน์อย่างแน่นอน ศาสนาคริสต์มีการไปโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ ชาวพุทธก็ควรหาภววิธีเข้ามาช่วย ในศาสนาคริสต์มีกิจกรรมให้คนในแต่ละวัยทำกิจกรรม เช่น มีการร่วมกันร้องเพลงในโบสถ์ มีการร่วมกันทำนันทนาการ ลูกๆ ที่ไปโบสถ์กับพ่อแม่ก็มีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ เพิ่ม ได้เพื่อนใหม่ ในขณะที่ศาสนาพุทธ เรามีลักษณะเป็นแบบอยู่นิ่ง (Passive) มากเกินไป คือนั่งฟังอย่างเดียว การนำตัวเยาวชนมานั่งเฉยๆ ทำให้เป็น Passive มากไป ซึ่งไม่เหมาะกับวัยของเยาวชนๆ จะเกิดความเบื่อหน่ายและไม่อยากไปวัดอีก^{๑๗๖} เยาวชนเป็นวัยสดใสที่มีความต้องการความตื่นเต้นเร้าใจ ผู้ที่จะสอนศาสนาให้เยาวชนต้องมีวิธีที่ทำให้เยาวชนมีกิจกรรมการเคลื่อนไหวที่มากกว่าการนั่งฟังเพียงอย่างเดียว

^{๑๗๓} สัมภาษณ์ นพ.สุริยเดว ทรีปาตี, ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว แผนงานส่วนภาวะเด็กและเยาวชนของ สสส. ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๗๔} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๗๕} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พะยอม กลฺยาโณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๗๖} สัมภาษณ์ นางทิตา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก, ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖.

การนำศาสนาไปสู่เยาวชนคนแคสอนไม่พอ ต้องมีกิจกรรมให้เยาวชนร่วมด้วย ถ้าผู้ใหญ่ให้ความสำคัญกับศาสนา เด็กก็จะเข้ามาสนใจด้วย การจัดกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น มีการผจญภัยให้หาสิ่งที่ดี เป็นต้น ใช้วิธีการสอนโดยจัดกิจกรรมกลางแจ้ง เยาวชนจะให้ความสนใจมากยิ่งขึ้นและให้ความร่วมมือทำกิจกรรมด้วย เพราะจะได้ทั้งสาระและความสนุก

วิธีการประยุกต์ที่ ๓ กิจกรรมนอกหลักสูตร

นอกจากการเรียนการสอนในโรงเรียนในเวลาเรียนแล้ว การจัดกิจกรรมนอกระบบการศึกษาก็จะเป็นวิธีการสอนศาสนาให้กับเยาวชนได้ เช่นการไปบำเพ็ญประโยชน์ที่วัด ในวันเสาร์อาทิตย์ ให้นักเรียนไปอยู่กับพระ จะได้ใกล้ชิดกับศาสนา^{๑๗๗} การเปิดงานต้องมีระเบียบแบบแผนในการจัดการตัวเองให้ได้ ต้องลดโทษคนที่ไม่มีระเบียบ การให้รางวัลกับคนที่ทำดี มีการจัดระเบียบสาธารณะ ทำให้เด็กมีจิตสาธารณะ เช่น เห็นถนนหนทางมีขยะก็เก็บไปทิ้งโดยไม่ต้องรอให้คนอื่นมาสั่ง

ในการทำกิจกรรม ควรนิมนต์พระไปสอนศีลธรรมให้เยาวชน โดยการสอนธรรมะนั้นต้องยึดหลัก ๕ส^{๑๗๘} คือ

๑. สนุก เพื่อเป็นการเปิดใจเยาวชน สร้างความเป็นกันเอง และไม่ทำให้ธรรมน่าเบื่อ
๒. สาระ เนื้อหาที่สอนนั้นควรมีสาระที่ดี มีประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของเยาวชน
๓. สติ มีความระลึกได้ ให้มีสติทุกครั้งก่อนทำก่อนพูดก่อนคิด เด็กฟังธรรมแล้วรู้จักกลับบ้านไปหาพ่อแม่เพื่อทำต่อสิ่งที่ดี ๆ

๔. สงบ หยุดนิ่งเพื่อทบทวนตัวเอง ธรรมเหมือนเบรคของรถยนต์ คนต้องมีธรรม ทำจิตใจให้ร่มเย็นและสงบเพื่อให้เกิดสมาธิ โดยการใช้สื่อมีสำนวนซ้ำซ้นให้เด็กสนใจ

๕. สำนึก ให้เกิดความสำนึกผิด รู้ผิดชอบชั่วดี พร้อมทั้งจะเปลี่ยนความคิด เมื่อความคิดเปลี่ยนชีวิตก็ดีขึ้น ให้เกิดความสำนึกถึงบุญคุณพ่อแม่ ครูอาจารย์ บุคคลที่มีบุญคุณต่อเรา สร้างสรรค์สิ่งที่ดีในช่วงเวลาของชีวิตที่เหลืออยู่ เคารพพ่อแม่ครูอาจารย์ ทำให้เกิดแบบค่อยเป็นค่อยไป

การใช้ ๓ กลวิธี คือ สอนศีลธรรมผ่านนิทาน ผ่านเสียงเพลง และผ่านการลงมือปฏิบัติ เช่นต้องการให้เด็กมีความเมตตา ก็พาเด็กไปเยี่ยมพระที่อาพาธหรือคนป่วย^{๑๗๙} ต้องมีการอบรมวิทยากร การสร้างวิทยากรทางพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะวิทยากรนี้จะต้องเข้าใจหลักธรรมอย่างถ่องแท้และสามารถพูดให้เยาวชนเกิดความสนใจและอยากฟังเรื่องที่วิทยากรต้องการถ่ายทอดให้เยาวชน ต้องมีเทคนิคในการสอนกระบวนการเรียนรู้ มีการจัดการและสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ดี

^{๑๗๗} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรินติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๗๘} สัมภาษณ์ พระสุรเชษฐ์ สุรขวัญ (หนูเอี่ยม), หัวหน้าค่ายพุทธธรรมนำชีวิตวัดชลอ ๓ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๗๙} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตังคณานุก์, เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

การพูดเรื่องศีล ๕ กับเยาวชน ให้เปรียบเทียบและชี้บอกให้เยาวชนเห็นว่า ถ้าตัวเขาเองเป็นฝ่ายถูกกระทำจะรู้สึกอย่างไร^{๑๘๐} สำหรับเด็กทั่วไป ต้องบอกให้เขารู้ว่าอะไรเป็นอะไร ทำให้เยาวชนค่อยๆ เรียนรู้วิธีการแยกแยะผิดชอบชั่วดีต่อไป

วิธีการประยุกต์ที่ ๔ การบรรพชาสามเณร

สำหรับเยาวชนชายให้มีการบรรพชาสามเณร และเยาวชนหญิงให้บวชศีลจารีณี หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าชีพรามณ์ (ผู้บวชไม่ต้องโกนผมและคิ้ว) การบวชสามเณรหรือการบวชศีลจารีณี อาจต้องใช้เวลานานแต่ได้กลุ่มคนน้อย การบวชเป็นเรื่องดี โดยปกติเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษาจะทำผิดกันมากกว่าเด็กที่อยู่ในระบบการศึกษา^{๑๘๑} หากเยาวชนเหล่านี้มีโอกาสได้บวชสักครั้งหนึ่งในชีวิต จะเป็นการเปิดโอกาสให้ธรรมะได้เข้าสู่จิตใจของเยาวชน โดยทั่วไป การบวชแต่ละครั้งควรมีช่วงเวลาประมาณ ๑๕ วันถึง ๑ เดือน^{๑๘๒} ในการบวชสามเณรนั้น ๕ วันแรกต้องทำให้เด็กเกิดศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา อย่าเพิ่งรีบสอนหลักธรรมให้เยาวชนในวันแรกๆ^{๑๘๓} ต้องมีความเป็นกัลยาณมิตร การใช้ปิยะวาจาเป็นสิ่งที่ควรใช้กับเด็ก ผู้สอนจะต้องไม่จ้องจับผิดหรือจ้องลงโทษเด็ก ทศนคติของผู้ที่อบรมเด็กที่ทำความผิดต้องดีต่อเด็ก มีความอดทนมากที่สุดเพราะไม่ทราบว่าจะเด็กที่มารับการอบรมเป็นบัวประเภทใด สามเณรจะมีความสามารถในการเรียนรู้และรับรู้ได้ดีเพียงใด พระพี่เลี้ยงควรมีการติดตามอย่างใกล้ชิด

ปัญหาหนึ่งของการบวชสามเณรคือการศึกษาในยุคนี้ ทำให้เวลาบวชของเณรป่วนไปหมด เพราะมีการดูคะแนน มีการสอบซ่อม มีการเรียนภาคฤดูร้อนซึ่งทำให้ตารางการบวชป่วนหมด สามเณรที่จะบวชเมื่อทราบคะแนนว่าต้องสอบซ่อมหรือต้องลงเรียนภาคฤดูร้อน ทำให้แผนที่วางไว้ต้องเปลี่ยนแปลงไปหมด บางครั้งถึงขั้นบวชไม่ได้ก็มี^{๑๘๔} การบวชเณรไม่ช่วยให้คนเป็นคนดี^{๑๘๕} ถ้าให้เยาวชนบวชต้องบอกเขาว่าเขาจะได้อะไรจากการบวชนั้น ผู้ใหญ่ต้องสอนให้เยาวชนเป็นคนดีแม้ในช่วงที่ไม่ได้เป็นเณร เราไม่สามารถทำให้เยาวชนเป็นเณรได้ตลอดเวลา แต่ช่วงเวลาที่เณรแม้เป็นช่วงเวลาสั้นๆ ก็จะเป็นช่วงที่สามารถเปลี่ยนความคิดของเยาวชนได้^{๑๘๖} เพราะเป็นช่วงที่เณรจะเปิดใจรับเอาหลักศีลธรรมเข้าสู่จิตใจของตน

^{๑๘๐} สัมภาษณ์ ดร.สุชมาลย์ โชควัฒนรัตน์, ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนฯ และนักกิจกรรมเยาวชน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๘๑} สัมภาษณ์ นายอุเทน ศิริสมรรถการ, รองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๑, ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๘๒} สัมภาษณ์ พระสุธีธรรมนุวัตร, คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๘๓} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วีรญาโณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

^{๑๘๔} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พะยอม กลยาโณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๘๕} สัมภาษณ์ นางทิดา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก, ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖.

^{๑๘๖} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

วิธีการประยุกต์ที่ ๕ การเข้าค่ายต่างๆ

ไม่จำเป็นต้องให้เด็กเข้าวัดฟังธรรมทุกวัน เพราะเด็กจะไม่เข้าถึงแก่นของศาสนา ควรจัดให้มีค่ายอบรมต่างๆ เช่นค่ายฝึกอาชีพ ค่ายทหารเพื่อฝึกความอดทน ค่ายคุณธรรม เป็นต้น การเปิดค่ายคุณธรรมอบรมจริยธรรม ศีลธรรมให้เยาวชน ในการเข้าค่ายแต่ละครั้ง ครูอย่ามุ่งผลสัมฤทธิ์ว่าได้ปริมาณนักเรียนจำนวนมาก^{๑๘๗} แต่ให้ยึดตัวเด็กเป็นหลัก ครูอาจารย์ต้องทำเป็นตัวอย่างให้เด็กดู ควรเน้นขบวนการมากกว่าปริมาณเด็กที่มาเข้าค่าย ต้องอบรมครูก่อนไปสอนเด็ก ครูหรือวิทยากรต้องได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องก่อนที่จะเป็นผู้นำของเยาวชน

ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของเด็กแต่ละคน ไม่ใช่ใช้หลักอย่างเดียวกับเด็กทุกคน (One suit fits for all)^{๑๘๘} แยกกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมรุนแรงออก คนที่มีเงื่อนไขทางกายภาพ เช่น สมอ ต้องมีการเยียวยาผู้ป่วยก่อน เช่นผู้ป่วยทางจิตเวช กลุ่มเยาวชนที่ก่ออาชญากรรมเพราะเรื่องของครอบครัวหรือสังคมหรือเศรษฐกิจเป็นเหตุให้มีกระบวนการแยกที่เหมาะสม เช่น การเข้าค่ายคุณธรรม ซึ่งจะต้องมีการทำอย่างต่อเนื่อง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างยั่งยืน ปลุกฝังทัศนคติที่ดีในการดำรงชีวิตโดยการทำความดีหาความสุขใจ ต้องต่อสู้กับสิ่งที่ยากลำบาก ทัศนคติในการดำรงชีวิตต้องปรับให้ถูกต้อง การมีศีล มีวินัยในการจัดการกับตัวเอง สมาธิต้องตั้งมั่น เพื่อให้เกิดปัญญา ในการจัดการเข้าค่ายคุณธรรมหรือบรรพชาสามเณรต้องเน้นผลที่จะได้รับจากตัวเด็กไม่ใช่เน้นที่จำนวนเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรม

การเข้าค่ายคุณธรรม เยาวชนต้องมีการแบ่งปันให้เพื่อนๆ ไม่ว่าจะปันของใช้หรือของกิน ฝึกความอดทน ฝึกมุทิตาจิต^{๑๘๙} ผู้ใหญ่ต้องทักทายเด็กก่อนเพื่อให้เด็กรู้จักทักผู้ใหญ่ด้วย การเข้าค่ายอย่างสนุกให้เด็กต้องมีส่วนร่วม มีเกมให้เล่น มีการละเล่นต่างๆ เด็กก็ไม่เกิดความเบื่อหน่าย แล้วผู้ใหญ่จึงโยนโจทย์ให้เด็กทำ^{๑๙๐} วิทยากรต้องโน้มน้าวจิตใจ สิ่งใดที่ไม่ใช่บริบทของเด็กแต่นำมาใช้กับเด็กก็จะไม่สำเร็จเพราะเด็กจะไม่สนใจ การจัดกิจกรรมคุณธรรม จริยธรรมโดยการเข้าค่าย จึงต้องจัดให้เด็กได้มีโอกาสปฏิบัติจริงได้เพื่อความน่าสนใจของกิจกรรมนั้นๆ มากขึ้น^{๑๙๑}

บางครั้งพระอาจใช้วิธีเชิงรุกคือ พระเปิดคลินิกคุณธรรม สอนเยาวชนว่า “ธรรมะมีวิตามิน ไม่ต้องไปกินของแพง”^{๑๙๒} ซึ่งหมายความว่าสิ่งที่พระสอนสั่งนั้นล้วนเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ เยาวชนไม่จำเป็นต้องไปไขว่คว้าหาของดีจากที่อื่นอีก ดังนี้ เป็นต้น

^{๑๘๗} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๘๘} สัมภาษณ์ พระมหานันท สุนติภโท (ถาวรบรรจบ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสระเกศฯ, ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๘๙} สัมภาษณ์ พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, หัวหน้าธรรมะดีลีเวอร์วัดสร้อยทอง, ๒๖ เมษายน, ๒๕๕๖.

^{๑๙๐} สัมภาษณ์ ดร.สุพาลย์ โชควัฒนรัตน์, ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนฯ และนักกิจกรรมเยาวชน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๙๑} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๙๒} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พะยอม กลฺยาโณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

วิธีการประยุกต์ที่ ๖ การจัดกิจกรรม”บวร”

ใช้หลัก **บวร** คือ บ้าน วัด และโรงเรียน ทั้ง ๓ ส่วนต้องประสานกัน^{๑๙๓} ปัจจุบันมีลักษณะของต่างคนต่างทำ วัดต้องจัดกิจกรรมวันพระ โรงเรียนต้องพานักเรียนไปทำกิจกรรมที่วัด พ่อแม่ต้องพาลูกๆ ไปทำบุญฟังเทศน์ที่วัด ทำให้เยาวชนส่วนใหญ่มีศาสนาในการใช้ชีวิตประจำวัน มีกิจกรรมระหว่างชุมชนกับวัด โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมสำหรับเด็กโต เลือกแบบที่เหมาะสมให้เข้ากับลักษณะของเด็กแต่ละคน พระจะต้องถอดบทเรียนให้เยาวชนเข้าใจถึงกิจกรรมที่ทำนั้นเป็นอย่างไร จะได้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย^{๑๙๔} โครงการต่างๆ ที่ทำต้องมีความต่อเนื่อง ต้องเอาใจใส่เด็กที่มีความผิดก่อนหรือเด็กที่มีลักษณะด้อยกว่า กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างวัด โรงเรียน ชุมชน และบ้าน^{๑๙๕} ผู้ใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องใช้เวลาและความสำคัญกับปัญหาของเยาวชน

ต้องมีการเริ่มต้นจากครอบครัว ควรมีการสวดมนต์ทั้งที่บ้านและโรงเรียน พ่อแม่ต้องนำการสวดมนต์ที่บ้าน อธิบายธรรมะให้กระจ่างโดยมีตัวอย่างประกอบ ค่อยๆ บ่มเพาะนิสัยทีละเล็กละน้อย ในวันพระและวันสำคัญทางศาสนาพ่อแม่ควรพาลูกไปที่วัดด้วยกัน พระจะต้องรับช่วงต่อเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด พระต้องมีกุศโลบายที่เหมาะสมในการสอนธรรมะ แสวงหาวิธีเทศน์ที่ดี^{๑๙๖} ตอนที่อยู่วัดต้องสงบวาจาไม่พูดคุยในเวลาที่พระสอน พ่อแม่พาลูกไปวัดนั่งฟังเทศน์เพียงอย่างเดียว หากเด็กเข้าวัดแล้วต้องไปนั่งเฉยๆ เด็กจะเบื่อได้ ควรหากิจกรรมให้เยาวชนทำ เช่น พ่อแม่ไปปฏิบัติธรรม สิ่งที่พ่อแม่ทำไม่ได้ในระหว่างนั้น ก็มอบหมายให้เยาวชนช่วยทำแทน เยาวชนมีกิจกรรมทำ จะช่วยทำให้ได้รู้สีกว่าตนเองมีคุณค่ามีประโยชน์ เยาวชนก็อยากจะไปวัดด้วย และในที่สุดเยาวชนก็จะร่วมปฏิบัติธรรมด้วยเช่นกัน^{๑๙๗}

วิธีการประยุกต์ที่ ๗ การบรรจุวิชาพุทธศาสนาลงในหลักสูตร

การเรียนระดับมัธยมปลายในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย อาจทำได้โดยการสอนพุทธศาสนาและมีคะแนนเก็บที่ส่งผลต่อคะแนนเข้ามหาวิทยาลัยมากเป็นพิเศษ^{๑๙๘} ในโรงเรียนไม่มีวิชาหน้าที่พลเมือง ศีลธรรม การอบรมควรมีหลักสูตรที่แน่นอนและจะต้องนำไปต่อยอดให้เกิดผลที่ดี มีการประเมินผล ต้องมีการปฐมนิเทศเพื่อใช้ใจคุ้มกาย^{๑๙๙} เยาวชนปัจจุบันห่างไกลศีลธรรมก็เพราะไม่

^{๑๙๓} สัมภาษณ์ พระสุธีธรรมนวัตร, คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๙๔} สัมภาษณ์ นพ.สุริยเดว ทรีปาตี, ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว แผนงานส่วนภาวะเด็กและเยาวชนของ สสส. ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๙๕} สัมภาษณ์ พระสุรเชษฐ์ สุรเชษฐ (หนูเอี่ยม), หัวหน้าค่ายพุทธธรรมนำชีวิตวัดชลอ ๓ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๙๖} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๙๗} สัมภาษณ์ ดร.สุชมาลย์ โชควัฒนรัตน์, ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนฯ และนักกิจกรรม เยาวชน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๑๙๘} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๑๙๙} สัมภาษณ์ นายฐานิส ศรียะพันธ์, อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

มีโอกาสนักสัมผัสถึงแก่นแท้ของศาสนาจากโรงเรียน การเพิ่มเนื้อหาทางพระพุทธศาสนาจึงเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เยาวชนได้รู้จักหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา หลักสูตรในโรงเรียนควรมีการสอดแทรกธรรมะเข้าไปในเนื้อหาของวิชาต่างๆ เป็นการเรียนแบบบูรณาการ ครูต้องสามารถสอนทุกวิชาให้เข้ากับหลักศีลธรรม

ควรสอดแทรกศีลธรรมเข้าไปในแต่ละวิชา ในการนี้รัฐบาลควรออกกฎหมายเชิงสนับสนุนมากกว่าการบังคับ วิชาศีลธรรม ศาสนาควรทำให้การฝึกมีความต่อเนื่องซึ่งจะช่วยพัฒนาจิตใจได้ดี การบวชสามเณรจะช่วยได้เพียงช่วงหนึ่งเท่านั้น ในการเผยแพร่ธรรมอาจใช้สื่อต่างๆ ช่วยสื่อควรมีการสอดแทรกศีลธรรมเข้าไปในละครด้วย ให้คนสำนึกในบาปบุญคุณโทษ รายการที่แสดงให้เห็นคนที่ใช้ชีวิตอย่างสุจริตก็มีได้ เช่น รายการคนค้นคน ก็เป็นรายการที่ดี เป็นเรื่องของคนสู้ชีวิต เป็นการให้กำลังใจมีพลังชีวิต สื่อสามารถช่วยเผยแพร่รายการดีๆ เช่นนี้ได้ จะช่วยให้เยาวชนที่มีความท้อแท้กลับมาสู้ชีวิตได้

วิธีการประยุกต์ที่ ๘ การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน

การใช้ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด ควบคู่กับพระพุทธศาสนา ตลอดจนการฝึกวิชาชีพ ที่ตลาดแรงงานต้องการ จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนด้วยการสร้างอาชีพ^{๒๐๐} ระหว่างที่อยู่ในขบวนการปรับเปลี่ยนเยาวชนควรให้ครอบครัวและตัวแทนของภาคสังคมมีส่วนร่วมด้วย เพื่อการรับช่วงต่อเด็กไป ช่วยให้เยาวชนได้มีภูมิคุ้มกันและทักษะชีวิต สอนให้เยาวชนสามารถคิดวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน ต้องเริ่มตั้งแต่เยาวชนในระดับชั้นประถมปลายหรืออายุ ๑๓ ปีลงไปเป็นอย่างช้า^{๒๐๑} ถ้าเริ่มเร็วขึ้นจะยิ่งดี เพราะช่วงนี้เด็กยังเชื่อพ่อแม่อยู่ ครูและพ่อแม่ต้องร่วมปฏิบัติด้วย พ่อแม่ต้องมีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติ การสร้างภูมิคุ้มกันนี้เหมือนการฝึกให้เด็กมีศีลธรรมประจำใจ เมื่อโตขึ้นก็จะมีศีลธรรมอยู่ในใจ เวลาจะทำผิดคิดชั่วก็จะได้หลักธรรมที่อยู่ในใจเป็นเครื่องช่วยอุดหนุนยั้งไม่ให้ไปทำผิดได้

วิธีการประยุกต์ที่ ๙ คุณสมบัติของผู้สอน

ศาสนาจารย์หรือวิทยากร คนที่รู้เรื่องธรรมะดีอย่างพระสงฆ์ก็นำมาเป็นผู้สอนศีลธรรม ผู้สอนต้องสื่อสารกับเยาวชนด้วยสิ่งที่ประยุกต์จากหลักศาสนา สอนเยาวชนให้เข้าใจถึงผลและสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมากับเยาวชนและคนที่เขารัก ต้องสอนให้ถูกจริตของเด็ก เช่น การสอนวิปัสสนา นั่งสมาธิ การเดินจงกรม ควรจัดหลักสูตรให้เหมาะสมตามวัย การสอนศาสนาควรให้เด็ก

^{๒๐๐} สัมภาษณ์ นายฐานิส ศรียะพันธ์, อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๐๑} สัมภาษณ์ นายแพทย์ประยุกต์ เสรีเสถียร, ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางการแพทย์ สำนักงานศาลยุติธรรม โรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานศาลยุติธรรม, ๔ เมษายน ๒๕๕๖.

เข้าใจในเนื้อหา หากใช้แต่ภาษาบาลี ก็ยากที่จะเข้าใจ^{๒๐๒} บางครั้งครูผู้สอนเองอาจจะไม่เข้าใจศาสนา รู้แต่่ามีการห้ามทำต่างๆ ในบาลี “ศีล” หมายถึงปกติ คนที่มีศีล ๕ จึงเป็นคนปกติ ซึ่งหมายความว่าคนที่ขาดศีล ๕ ก็จะเป็นคนผิดปกติ^{๒๐๓} ครูผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจในหลักพุทธศาสนาให้แจ่มแจ้ง เพื่อที่จะได้สอนให้เยาวชนทุกคนได้เข้าใจตามในสิ่งที่ถูกต้อง

วิทยาการที่ทำหน้าที่อบรมเยาวชนต้องใช้วิธีที่จะสื่อกับเด็ก มีวิธีพูดที่น่าสนใจ จะใช้วิธีเดิมๆ นั้นไม่ได้ การให้เด็กไปนั่งฟังเทศน์ที่วัดไม่ใช่เรื่องที่เด็กชอบหรือยอมรับได้ ต้องปรับวิธีการสอนธรรมะให้เยาวชน ดังนี้

๑. ผู้สอนเด็กต้องใช้ภาษาเดียวกับเด็ก ทำตัวให้เป็นพวกเดียวกันโดยการสร้างแรงจูงใจก่อนว่าเขาสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ การสร้างแรงบันดาลใจให้เขารู้สึกว่าผู้สอนเป็นพวกเดียวกับเขา เยาวชนก็จะเปิดใจรับฟังผู้ใหญ่พูด

๒. ชี้ให้เยาวชนเห็นคุณค่าในตัวของเขาเอง ให้เด็กคิดว่าตัวเขามีประโยชน์ ใช้หลักเรื่องเข้าใจ (ความต้องการของเขา) เข้าถึง (จิตใจของเยาวชน) และพัฒนา

การประยุกต์หลักธรรมสำคัญมาก หากมองกลับมาที่คณะสงฆ์กลุ่มใหญ่ที่ทำหน้าที่ปรับเปลี่ยนแนวคิดให้กับเยาวชนในการจัดอบรม ต้องทราบว่าศรัทธาของเด็กต่อพระวิทยากรเป็นเรื่องสำคัญ^{๒๐๔} ทศนคติที่ดีก็จะมีต่อพระพุทธศาสนา จึงต้องสร้างศรัทธาในตัวเด็ก สอนเขาด้วยการทำดีให้เด็กดู ความสนุกสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่เด็กต้องการ

จากการสัมภาษณ์พบวิธีการประยุกต์หลักธรรมทำได้หลายวิธีดังตารางที่ ๔.๕๗

ตารางที่ ๔.๕๗ สรุปวิธีการประยุกต์หลักธรรม

วิธีประยุกต์	กิจกรรมที่ทำ	สิ่งที่ได้จากกิจกรรม
วิธีที่ ๑	การเปิดใจเยาวชน - ผู้ใหญ่ทำดีให้เด็กดู - ให้รางวัลกับคนที่ทำดี - เปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมแทนการฟังเพียงอย่างเดียว - สร้างความสนุกสนานในกิจกรรม - ใช้การพูดคุยที่สนุกสนานและเป็นเรื่องที่เยาวชนสนใจ	ทำให้เยาวชนยอมให้ธรรมะเข้าสู่จิตใจของเยาวชนง่ายขึ้น
วิธีที่ ๒	การสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจให้เยาวชน - สร้างกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวที่มากกว่าการนั่งฟังเฉยๆ	ทำให้เยาวชนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้นและให้ความร่วมมือทำกิจกรรมด้วย

^{๒๐๒} สัมภาษณ์ นายธวัชชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เม.ย.๒๕๕๖.

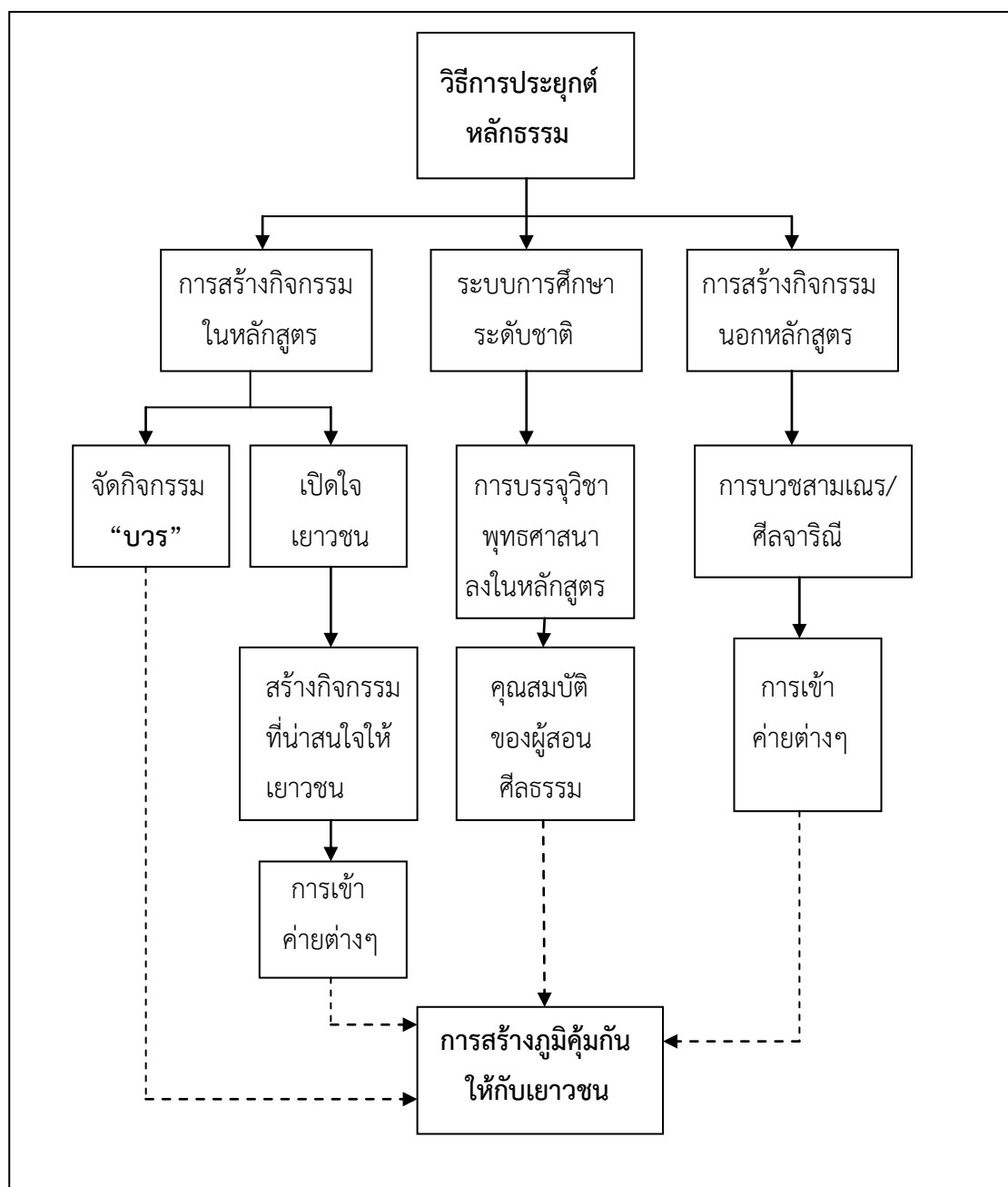
^{๒๐๓} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรนิติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๐๔} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วิริยาโณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

ตารางที่ ๔.๕๗ สรุปวิธีการประยุกต์หลักธรรม

วิธีประยุกต์	กิจกรรมที่ทำ	สิ่งที่ได้จากกิจกรรม
	- ใช้กิจกรรมกลางแจ้งจะได้รับความสนใจมากกว่า	
วิธีที่ ๓	กิจกรรมนอกหลักสูตร - การบำเพ็ญประโยชน์ที่วัด - สอนศีลธรรมผ่านนิทาน เสียงเพลง และการปฏิบัติ - สอนศีลธรรมโดยการเปรียบเทียบให้เยาวชนเป็นผู้ถูกกระทำ	ทำให้เยาวชนมีโอกาสเรียนรู้ธรรมะผ่านกิจกรรมอย่างสนุกและมีสาระ
วิธีที่ ๔	การบวชสามเณร - จัดบรรพชาสามเณรให้เยาวชนชาย - จัดบวชศีลจารีณีให้เยาวชนหญิง	ทำให้เยาวชนใกล้ชิดศาสนามากขึ้น และสามารถเปลี่ยนความคิดของเขา
วิธีที่ ๕	การเข้าค่ายต่างๆ - ค่ายทหารเพื่อฝึกวินัย - ค่ายอาชีพเพื่อฝึกอาชีพ - ค่ายคุณธรรมเพื่ออบรมจริยธรรม	ทำให้เยาวชนมีโอกาสได้ปฏิบัติจริง และเพิ่มความน่าสนใจของกิจกรรมนั้น
วิธีที่ ๖	การจัดกิจกรรม”บวร” - ที่บ้าน พ่อแม่สอนให้ลูกสวดมนต์ - ที่วัด พระสอนหลักธรรมและปฏิบัติ - ที่โรงเรียน สอนนักเรียนทำดี	ทำให้การสอนธรรมะเยาวชนมีความต่อเนื่องกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน
วิธีที่ ๗	การบรรจุวิชาพุทธศาสนาลงในหลักสูตร - หลักสูตรควรสอดแทรกหลักธรรมเข้าไปในวิชาต่างๆ - เผยแพร่ธรรมะโดยใช้สื่อต่างๆช่วย	ทำให้เยาวชนมีความสนใจที่จะเรียนรู้หลักธรรมมากขึ้น
วิธีที่ ๘	การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน - ใช้ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด ควบคู่ไปกับหลักธรรมพระพุทธศาสนา - สอนให้เยาวชนรู้จักคิดวิเคราะห์ปัญหาของตัวเอง - สร้างอาชีพให้เยาวชน	ทำให้ธรรมะที่อยู่ในใจเยาวชนเป็นเครื่องช่วยอุดหนุนยั้งไม่ให้ไปทำผิด
วิธีที่ ๙	คุณสมบัติของผู้สอน - สอนให้เยาวชนคิดว่าใครจะได้รับผลจากการกระทำผิดของเขา - ผู้สอนใช้ภาษาเดียวกับเด็ก	ทำให้ผู้สอนธรรมะให้เยาวชนเข้าใจในหลักธรรมและเทคนิคการสอนธรรมะ

เพื่อความกระจ่างในความเข้าใจในวิธีการประยุกต์หลักธรรม ผู้วิจัยได้เขียนเป็นแผนภูมิ แสดงความสัมพันธ์ของวิธีการประยุกต์หลักธรรม ไว้ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๖

แผนภาพที่ ๔.๖ วิธีการประยุกต์หลักธรรม

จากแผนภาพที่ ๔.๖ ทำให้เข้าใจในวิธีการประยุกต์หลักธรรมให้เยาวชน จากการวิเคราะห์วิธีการประยุกต์หลักธรรมพบว่าเยาวชนเป็นวัยที่ชอบความตื่นเต้น ความแปลกใหม่ ความเร้าใจ ดังนั้น การที่จะพูดเรื่องศีลธรรมกับเยาวชนโดยตรงย่อมเป็นสิ่งที่เยาวชนไม่ชอบและอาจไม่ยอมรับในสิ่งที่สอนนั้น การที่จะนำศีลธรรมเข้าสู่จิตใจของเยาวชนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้วิธีประยุกต์ วิธีการประยุกต์หลักมี ๓ แนวทาง คือ การสร้างกิจกรรมในหลักสูตร การสร้างกิจกรรมนอกหลักสูตร และระบบการศึกษาระดับชาติ

การสร้างกิจกรรมในหลักสูตร ลำดับแรกต้องหากิจกรรมที่จะเปิดใจเยาวชนเพื่อทำให้เยาวชนยอมให้ธรรมะเข้าสู่จิตใจของเยาวชนได้ง่ายขึ้น หลังจากนั้นต้องสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจให้เยาวชนทำ เพื่อที่จะทำให้เยาวชนเกิดความสนใจมากขึ้นและให้ความร่วมมือในกิจกรรมนั้นๆ การบรรยายธรรมในห้องบางครั้งอาจเป็นเรื่องน่าเบื่อสำหรับเยาวชน ดังนั้นบางครั้งอาจมีการทำกิจกรรมด้วยการเข้าค่ายต่างๆ เพื่อให้เยาวชนมีโอกาสดำเนินปฏิบัติจริงและเป็นการเพิ่มความน่าสนใจของกิจกรรมเหล่านั้นด้วย นอกจากนั้น การที่จัดให้ทั้งบ้าน วัด และโรงเรียน หรือที่เรียกว่า “บวร” นั้น เป็นสิ่งที่ดี พ่อแม่ครูและพระจะสามารถประสานกันสอนธรรมะให้กับเยาวชน

การสร้างกิจกรรมนอกหลักสูตร การทำกิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นสิ่งดีเพราะไม่รบกวนเวลาเรียนของเยาวชน และสามารถทำกิจกรรมได้หลายอย่างและใช้ช่วงเวลาในการทำกิจกรรมนั้นนานกว่าอยู่ในระหว่างช่วงเปิดภาคเรียน กิจกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมนอกสถานที่ เช่น การบวชสามเณรสำหรับเด็กนักเรียนชาย หรือการบวชศีลจาริณีสำหรับเด็กนักเรียนหญิง เป็นต้น นอกจากนี้ การเข้าค่ายต่างๆ ย่อมทำได้ในช่วงปิดภาคการศึกษาเช่นกัน โดยค่ายและกิจกรรมที่ให้เยาวชนทำนั้นจะมุ่งเน้นการสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เยาวชนเป็นหลัก

นอกจากกิจกรรมทั้งสองนั้น สำหรับระบบการศึกษาของชาติต้องให้ความสำคัญกับพระพุทธศาสนามากขึ้น การบรรจุเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาลงในหลักสูตร มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง ไม่ใช่เรียนเพื่อให้สอบผ่านเท่านั้น โดยคุณสมบัติของผู้สอนศีลธรรมเป็นเรื่องที่สำคัญ จะต้องเข้าใจในหลักธรรมอย่างถ่องแท้ และมีวิธีการพูดการสอนที่น่าสนใจไม่น่าเบื่อหน่ายสำหรับเยาวชน

วิธีการประยุกต์หลักธรรมทั้งหมดที่กล่าวมานั้นล้วนมีความสำคัญและมีประโยชน์ที่จะนำมาใช้กับเยาวชน เยาวชนได้ผ่านขบวนการทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร ตลอดจนการให้ความสำคัญกับพระพุทธศาสนาจากระบบการศึกษาระดับชาติ จะช่วยให้สร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนไม่กระทำความผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม

ความถี่เกี่ยวกับวิธีการประยุกต์หลักธรรม เพื่อให้เห็นชัดขึ้นว่าผู้ทรงคุณวุฒิท่านใดมีความคิดเห็นด้านใดบ้าง ผู้วิจัยจึงทำตารางที่ ๔.๕๘ เพื่อแสดงให้เห็นความถี่ในแต่ละประเด็น

ตารางที่ ๔.๕๘ ความถี่ของความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประยุกต์หลักธรรม

ข้อ	ประเด็น	ความถี่	คนที่	ร้อยละ
ที่ ๑	การเปิดใจเยาวชน	๑๘	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,	๙๐

ข้อ	ประเด็น	ความถี่	คนที่	ร้อยละ
			๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๒๐	
ที่ ๒	การสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจให้เยาวชน	๑๗	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๘,๑๙,๒๐	๘๕
ที่ ๓	กิจกรรมนอกหลักสูตร	๑๗	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๘,๑๙,๒๐	๘๕
ที่ ๔	การบวชสามเณร	๑๙	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๙๕
ที่ ๕	การเข้าค่ายต่างๆ	๒๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙, ๒๐	๑๐๐
ที่ ๖	การจัดกิจกรรม”บวร”	๒๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙, ๒๐	๑๐๐
ที่ ๗	การบรรจุวิชาพุทธศาสนาลงในหลักสูตร	๒๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙, ๒๐	๑๐๐
ที่ ๘	การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน	๑๘	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๗,๑๙, ๒๐	๙๐
ที่ ๙	คุณสมบัติของผู้สอน	๑๗	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๙,๒๐	๘๕

จากตารางที่ ๔.๕๘ พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีการนำเสนอแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐ มี ๓ ประเด็นที่มีความถี่ในระดับนี้ได้แก่ การเข้าค่ายต่างๆ การจัดกิจกรรม”บวร” และการบรรจุวิชาพุทธศาสนาลงในหลักสูตร สังคมทุกวันนี้เป็นสังคมที่

เร่งรีบและเป็นสังคมแบบบริโภคนิยม ทุกชีวิตต้องเร่งรีบในการทำงานหาเลี้ยงชีพ เวลาที่จะทำกิจกรรมทางศาสนาจึงลดน้อยลงไป ดังนั้น การที่จะทำให้ศีลธรรมสามารถเข้าไปอยู่ในจิตใจของคนได้ การประยุกต์หลักธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเห็นว่าการเข้าค่ายต่างๆ การจัดกิจกรรม”บวร” และการบรรจุวิชาพุทธศาสนาลงในหลักสูตรเป็นสิ่งที่ควรนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน การเปิดค่ายคุณธรรมอบรมจริยธรรม ศีลธรรมให้เยาวชน ในการเข้าค่ายแต่ละครั้ง ครูอย่ามุ่งผลสัมฤทธิ์ว่าได้ปริมาณนักเรียนจำนวนมาก^{๒๐๕} แต่ให้ยึดตัวเด็กเป็นหลัก การประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของเด็กแต่ละคน ไม่ใช่ใช้หลักอย่างเดียวกับเด็กทุกคน (One suit fits for all)^{๒๐๖} แยกกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมรุนแรงออก การเข้าค่ายคุณธรรม เยาวชนต้องมีการแบ่งปันให้เพื่อนๆ ไม่ว่าจะป็นของใช้หรือของกิน ฝึกความอดทน ฝึกมุทิตาจิต^{๒๐๗} การจัดกิจกรรมคุณธรรม จริยธรรมโดยการเข้าค่าย จึงต้องจัดให้เด็กได้มีโอกาสปฏิบัติจริงได้เพื่อความน่าสนใจของกิจกรรมนั้นๆ มากขึ้น^{๒๐๘} การใช้หลัก **บวร** คือ บ้าน วัด และโรงเรียน ทั้ง ๓ ส่วนต้องประสานกัน^{๒๐๙} ปัจจุบันมีลักษณะของต่างคนต่างทำ วัดต้องจัดกิจกรรมวันพระ โรงเรียนต้องพานักเรียนไปทำกิจกรรมที่วัด พ่อแม่ต้องพาลูกๆ ไปทำบุญฟังเทศน์ที่วัด ทำให้เยาวชนส่วนใหญ่มีศาสนาในการใช้ชีวิตประจำวัน การเรียนระดับมัธยมปลายในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย อาจทำได้โดยการสอนพุทธศาสนาและมีคะแนนเก็บที่ส่งผลต่อคะแนนเข้ามหาวิทยาลัยมากเป็นพิเศษ^{๒๑๐} ในโรงเรียนไม่มีวิชาหน้าที่พลเมือง ศีลธรรม การอบรมควรมีหลักสูตรที่แน่นอนและจะต้องนำไปต่อยอดให้เกิดผลที่ดี

ลำดับที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๐ ได้แก่ การบวชสามเณร หากเยาวชนเหล่านี้มีโอกาสได้บวชซักครั้งหนึ่งในชีวิต จะเป็นการเปิดโอกาสให้ธรรมะได้เข้าสู่จิตใจของเยาวชน โดยทั่วไป การบวชแต่ละครั้งควรมีช่วงเวลาประมาณ ๑๕ วันถึง ๑ เดือน^{๒๑๑} เราไม่สามารถทำให้เยาวชนเป็นเณรได้ตลอดเวลา แต่ช่วงเวลาที่เณรแม้เป็นช่วงเวลาสั้นๆ ก็จะเป็นช่วงที่สามารถเปลี่ยนความคิดของเยาวชนได้^{๒๑๒} เพราะเป็นช่วงที่เณรจะเปิดใจรับเอาหลักศีลธรรมเข้าสู่จิตใจของตน

ลำดับที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๐ มี ๒ ประเด็นที่มีความถี่ในระดับนี้ ได้แก่ การเปิดใจเยาวชน และการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน ก่อนที่จะทำกิจกรรมใดๆ ต้องทำให้เยาวชนเปิดใจรับ

^{๒๐๕} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๐๖} สัมภาษณ์ พระมหานันท สุนติภทโท (ถาวรบรรจบ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสระเกศฯ, ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๐๗} สัมภาษณ์ พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, หัวหน้าธรรมะดีลิเวอร์วัดสร้อยทอง, ๒๖ เมษายน, ๒๕๕๖.

^{๒๐๘} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๐๙} สัมภาษณ์ พระสุธีธรรมนุวัตร, คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๑๐} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรินติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๑๑} สัมภาษณ์ พระสุธีธรรมนุวัตร, คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๑๒} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

ศาสนาเข้าไปในใจก่อน^{๒๑๓} ผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กดูก่อน เด็กก็จะเลียนแบบ ถ้าต้นแบบดี เยาวชนก็จะเลียนแบบอย่างที่ดีไป เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแทนการนั่งฟังแต่เพียงอย่างเดียว จะสามารถถึงความสนใจของเด็กได้ เวลาเด็กพบปัญหาในชีวิตจริงจึงจะสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง^{๒๑๔} การเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น จะทำให้เขารู้สึกภูมิใจในตัวเองมากขึ้นและรู้สึกสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมต่างๆ หากเยาวชนเปิดใจที่จะเปลี่ยนความคิด ชีวิตก็จะเปลี่ยน เปลี่ยนจากมิจฉาธิฐิให้เป็นสัมมาธิฐิ ได้ ให้เปลี่ยนที่จิตใต้สำนึกของเยาวชน^{๒๑๕} การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนด้วยการสร้างอาชีพ^{๒๑๖} ระหว่างที่อยู่ในขบวนการปรับเปลี่ยนเยาวชนควรให้ครอบครัวและตัวแทนของภาคสังคมมีส่วนร่วมด้วย เพื่อการรับช่วงต่อเด็กไป ช่วยให้เยาวชนได้มีภูมิคุ้มกันและทักษะชีวิต

คำถามการประยุกต์หลักธรรมที่ ๒

เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศ เยาวชนควรได้รับการความคุ้มครองและพัฒนาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ควรประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในการขัดเกลาจิตใจของเยาวชนด้านใดบ้าง ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นดังนี้

วิธีการขัดเกลาด้านที่ ๑ ทำให้เยาวชนมีโอกาสเข้าใกล้ศาสนา

โดยธรรมชาติเด็กเล็กชอบฟังนิทาน ผู้ใหญ่นำจะนำเอานิทานชาดกมาเล่าให้เด็กฟัง ทำให้เด็กสนุกและเข้าใจได้ โดยไม่ต้องพูดถึงข้อหลักธรรมต่างๆ เด็กฟังแล้วจะรู้สึกสนุกสนานและจะค่อยๆ เรียนรู้ธรรมะไปช้าๆ ผู้เล่านิทานควรมีเทคนิคการพูดการเล่าที่สนุก ทำให้เด็กฟังได้เพลินๆ เป็นเวลานานพอ สำหรับวัยรุ่นการสอนธรรมะเด็กอาจจำไว้เพื่อการสอบเท่านั้น หลังจากนั้นก็ลืม ต้องทำให้เขาใกล้ชิดกับศาสนา หากมีโอกาสพ่อแม่ควรพาลูกไปวัดพูดคุยกับพระ เพราะพระมีวิธีการเข้าถึงเด็กได้ แต่ต้องทำให้เด็กยอมไปวัด กิจกรรมที่มีคะแนนก็อาจดึงให้เด็กเข้าหาพระได้^{๒๑๗} เช่น กิจกรรมทำความสะอาดลานวัด กิจกรรมล้างบาตรพระและถวายขามในวัดกิจกรรมเหล่านี้จะทำให้เยาวชนเข้าใกล้ศาสนาได้มากขึ้น พุทธศาสนาจะช่วยในด้านคุณธรรมจริยธรรมได้มาก การมีสมาธิ ปัญญา การสวดมนต์อย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้สมาธิขึ้นซึ่งดีกับเด็กที่มีสมาธิสั้น เพราะจะไปช่วยพัฒนาสมองในส่วนการใช้เหตุผลดีขึ้น การปฏิบัติธรรมก็ช่วยได้เช่นกัน การใช้นิทานและกิจกรรมเป็นสื่อ

^{๒๑๓} สัมภาษณ์ นายอุเทน ศิริสมรรถการ, รองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๑, ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๑๔} สัมภาษณ์ นพ.สุริยเดว ทรีปาตี, ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว แผนงานส่วนภาวะเด็กและเยาวชนของ สสส. ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๑๕} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๑๖} สัมภาษณ์ นายฐานิส ศรียะพันธ์, อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๑๗} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.พิเศษ จิรินติ หะวานนท์, อธิบดีศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๒ เมษายน ๒๕๕๖.

วิธีการขัดเกลาด้านที่ ๒ การสร้างสำนึกที่ดีให้เกิดกับจิตใจเยาวชน

สิ่งที่ต้องพัฒนาหลังจากเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้าใกล้ศาสนา ก็คือการพัฒนาสำนึกของพวกเขา ทำให้เยาวชนมีสำนึกที่ดีในการเป็นมนุษย์ ทำให้มีการมองภาพเป็นภาพรวมของการปฏิบัติคุณความดี สำนึกของคนต้องดีจึงจะเป็นคนดีได้ ศาสนาเป็นแก่น แต่ตัวการคือคน^{๒๑๘} ดังนั้น การมีสำนึกที่ดีจะช่วยให้เป็นคนดี เยาวชนต้องมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติตนให้เป็นคนดีทั้งทางกาย ทางใจ และทางวาจา เมื่อเยาวชนมีจิตสำนึกที่ดีต้องการเป็นคนดี ต้องการทำดีทั้งกับตนเองและกับผู้อื่น ผู้ใหญ่ควรสอนให้เยาวชนรู้ว่า บุญที่ถาวรต้องเกิดจากจิตใจที่อยากทำความดี ไม่ใช่เกิดจากการสร้างวัดสร้างโบสถ์หรือการบริจาคเงิน^{๒๑๙} ความคิดที่จะประพฤติกุศลน้อยถอยลงไป ในการนี้ใช้ศีล ๕ หิริ โอตตัปปะ พรหมวิหาร ๔ น่าจะช่วยให้ได้มาก^{๒๒๐} ทั้งนี้ศีล ๕ เป็นพื้นฐานที่พึงมีในตัวเอง^{๒๒๑} ไม่มีเด็กคนใดที่กระทำผิดด้วยความชั่วร้ายในตัวของเขาเอง ดังนั้น การใช้ศีล ๕ และหิริ โอตตัปปะและพรหมวิหาร ๔ เป็นตัวควบคุมจิตใจและสำนึกของเยาวชน

วิธีการขัดเกลาด้านที่ ๓ การฝึกให้เยาวชนได้ทำความดีทุกวัน

ผู้ใหญ่ต้องมีการฝึกให้เยาวชนได้มีโอกาสในการทำความดีทุกวัน ในการนี้พ่อแม่ผู้ปกครองตลอดจนครูอาจารย์ต้องหาทุกโอกาสให้เยาวชนรักในการทำดี โดยธรรมชาติของเยาวชนหากผู้ใหญ่สั่งให้ทำอะไร เขาก็จะยิ่งต่อต้าน ยิ่งห้ามก็จะยิ่งทำ ต้องให้มีส่วนร่วมในการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งหมายความว่า จะต้องหาวิธีทำให้เยาวชนเต็มใจที่จะทำดีเอง ผู้ใหญ่ต้องเข้าใจในความคิดของเยาวชน ในมงคล ๓๘ ครูหรือพ่อแม่ให้เยาวชนเลือกมา ๑ ข้อเพื่อให้เยาวชนปฏิบัติในชีวิตประจำวัน^{๒๒๒} การเลือกให้เลือกข้อที่เหมาะสมกับเยาวชน เช่น มงคลข้อที่ ๓. การบูชาบุคคลที่ควรบูชา ข้อที่ ๑๔. ทำงานไม่ให้อ้าง เป็นต้น กำหนดให้เยาวชนปฏิบัติทุกวันแล้วค่อยเปลี่ยนข้อใหม่ให้ปฏิบัติต่อไปเรื่อยๆ จะทำให้เยาวชนเกิดความคุ้นเคยในการทำความดีให้เป็นนิสัย ในการนี้ผู้ใหญ่อาจมีสิ่งตอบแทนให้ผู้ปฏิบัติ เช่น คะแนน หรือรางวัลเล็กๆ น้อยๆ ในเบื้องต้น การใช้มงคล ๓๘ ศีล ๕ เป็นหลักธรรมกระตุ้น

วิธีการขัดเกลาด้านที่ ๔ การกระตุ้นให้เยาวชนมีความต้องการร่วมกิจกรรมศาสนา

ผู้ใหญ่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนควรมีการออกแบบกิจกรรมเชิงกระบวนการ เช่น การนำเยาวชนไปบวชสามเณร เยาวชนจะต้องด้านสภาพแวดล้อมที่มีสิ่งเร้ามากมาย การให้คำสอนอย่างจัดเจิด เรียบๆ ยิ่งความเบื่อหน่ายให้กับเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งจะสู้กับสิ่งเร้า

^{๒๑๘} สัมภาษณ์ นายอุเทน ศิริสมรรถการ, รองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๑, ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๑๙} สัมภาษณ์ ดร.สุชมาลย์ โชควัฒนรัตน์, ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนฯ และนักกิจกรรมเยาวชน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๒๐} สัมภาษณ์ ยอดชาย อภัยสันติพงษ์, ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๒๑} สัมภาษณ์ นายแพทย์ประยุทธ์ เสรีเสถียร, ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางการแพทย์ สำนักงานศาล

ยุติธรรม โรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานศาลยุติธรรม, ๔ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๒๒} สัมภาษณ์ นายธวัชชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เม.ย.๒๕๕๖.

ภายนอกไม่ได้^{๒๒๓} ระบบการศึกษาไทยเน้นเป้าหมายไม่เน้นกระบวนการ ดังนั้นหากต้องการให้การ
 บวชสัมฤทธิ์ผลต้องมีการทำกระบวนการที่ดี ต้องเริ่มเรียนศีลธรรมในโรงเรียน ให้เยาวชนทำความคิด
 ตีมากกว่าการท่องตำรา เมื่อเยาวชนทำความดีแล้ว ก็เอาคำในศาสนาไปใส่ให้เด็กเข้าใจหลักศาสนา
 มากขึ้น การปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิ สวดมนต์ก็มีผลดีต่อเยาวชนเช่นกัน

หลักธรรม “พรหมวิหาร ๔” ใช้เพื่อการปฏิบัติตัวเอง “อิทธิบาท ๔” ใช้เพื่อการทำงาน
 ร่วมกับคนอื่น “อริยสัจ ๔” ใช้เป็นทักษะชีวิตการอยู่ร่วมกับตัวเองและกับสังคม “ศีล ๕” ใช้เพื่อการ
 ดำรงตนให้เป็นคนดีไม่เบียดเบียนผู้อื่น^{๒๒๔} สิ่งที่ยาวชนได้เรียนรู้และรับรู้ไปนั้นล้วนเป็นสิ่งที่ดี หาก
 ขบวนการสอนการปฏิบัติไม่ถูกต้อง ก็จะได้ไม่ผล การใช้กระบวนการปฏิบัติความดี พรหมวิหาร ๔
 อิทธิบาท ๔ อริยสัจ ๔ และศีล ๕ เป็นสื่อ

วิธีการขัดเกลาด้านที่ ๕ การกระตุ้นให้เยาวชนดำเนินชีวิตอย่างมีทิศทางและ เป้าหมาย

ในการนี้ การนำหลักธรรมอิทธิบาท ๔ มาใช้จะเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมในการใช้สอน
 เด็ก คือ ฉันทะ มีความพอใจในสิ่งที่เขาเป็นในสิ่งที่เขามีอยู่ซึ่งเป็นคุณค่าของตนเอง วิริยะ ความ
 พยายามสู้ชีวิต ไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่ประสบอยู่ ต้องอดทน เมื่อเห็นผลสำเร็จของความเพียรสักครั้งก็
 จะทำครั้งต่อไป^{๒๒๕} จิตตะ เอาใจใส่ ตั้งเป้าหมายชีวิตให้ชัดเจน วิมังสา การทบทวนหรือตั้งคำถาม
 กับชีวิต แล้วหาคำตอบให้ตนเอง^{๒๒๖} เช่น อีก ๓ เดือนชีวิตจะดีกว่านี้หรือไม่ อีก ๑ ปีจะมีรายได้
 มากกว่านี้หรือไม่ เป็นต้น สอนให้เด็กมองเห็นว่าทุกสิ่งอย่างที่เกิดขึ้นล้วนมาจากผลของการกระทำ
 ของตนเองเรียนรู้เรื่องกฎแห่งกรรม เสริมกำลังใจของเยาวชนด้วยการสอนความดีของผู้ที่สู้ชีวิตแล้ว
 ประสบความสำเร็จ คำสอนหลวงหลวงปู่ชาที่ว่า “เธอจงระวังความคิดของเธอเพราะความคิดจะ
 กลายเป็นความประพฤติ เธอจงระวังความประพฤติของเธอเพราะความประพฤติจะกลายเป็นความ
 เคยชิน เธอจงระวังความเคยชินของเธอเพราะความเคยชินจะกลายเป็นอุปนิสัย เธอจงระวังอุปนิสัย
 ของเธอเพราะอุปนิสัย จะกลายเป็นชะตากรรม (สันดาน)” กรรมจะตัดได้ก็เมื่อหยุดการกระทำที่ไม่ดี
 เสียหรือการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งเรื่องกรรมให้เด็กเห็นว่าใครทำกรรมอะไรไว้อย่อมต้องรับกรรม
 ที่ตนก่อไว้ หากเยาวชนดำเนินชีวิตโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนแล้ว โอกาสที่เขาจะหลงทางไปกระทำ
 ความผิดก็จะน้อยลงหรือไม่มีเลย การใช้หลักธรรม อิทธิบาท ๔ เป็นสื่อ

วิธีการขัดเกลาด้านที่ ๖ วินัยในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ในการฝึกให้เด็กหรือเยาวชนเป็นคนมีวินัยในการดำเนินชีวิต เช่น รู้หน้าที่ของตนว่าต้อง
 ทำอะไรในแต่ละวัน การมีวินัยจะทำให้เยาวชนเป็นมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้ที่

^{๒๒๓} สัมภาษณ์ นางทิดา ณ นคร, ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนา
 ภิเษก, ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖.

^{๒๒๔} สัมภาษณ์ นพ.สุริยเดว ทรีปาตี, ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว
 แผนงานส่วนภาวะเด็กและเยาวชนของ สสส. ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๒๕} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๒๖} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วิริยาโณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

เกี่ยวข้อง การใช้ไตรสิกขาอย่างมีบูรณาการ ศีล ๕ ความมีระเบียบวินัย รู้จักการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกกับสิ่งแวดล้อม^{๒๒๗} เยาวชนควรได้รับการสั่งสอนด้านต่างๆ เพื่อฝึกให้ตนเป็นคนที่มีวินัยในตนเอง เช่น ไม่ต้องมีคนมาบอกมาสั่งรู้หน้าที่ของตัวเอง ทำสิ่งเฉพาะหน้าที่ดีที่สุด รู้หน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม การฝึกเยาวชนในด้านวินัยนี้จะทำให้เยาวชนสามารถทำสิ่งที่ตนเห็นว่าดีที่รับผิดชอบของตนเองได้โดยไม่ต้องรับคำสั่งจากผู้อื่น เช่น หากเยาวชนเป็นนักเรียนซึ่งมีหน้าที่มาเรียน ก็ต้องรู้ว่าต้องตื่นเข้าไปโรงเรียน ตั้งใจเรียน กลับบ้านทำการบ้านและทบทวนบทเรียน และรับประทานอาหาร ไม่ไปเที่ยวเตร่ในยามค่ำคืน ดังนี้ เป็นต้น ในด้านความละอายเป็นการกระทำชั่ว เยาวชนต้องแยกแยะให้ได้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว ไม่ต้องรอตำรวจมาจับ รู้จักยับยั้งตัวเอง^{๒๒๘} นั่นก็คือความมีวินัยของเยาวชน การใช้ไตรสิกขา เบญจศีลเบญจธรรม และสังคหวัตถุ ๔ เป็นสื่อกระตุ้น

วิธีการขัดเกลาด้านที่ ๗ ความสำนึกบุญคุณคน

ความกตัญญูกตเวที เป็นเครื่องหมายของคนดี เยาวชนควรได้รับการอบรมสั่งสอนแนวคิดนี้ตั้งแต่เยาว์วัย ต้องมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ที่ให้กำเนิดและเลี้ยงดูมาจนเติบโตใหญ่ กตัญญูต่อครูอาจารย์ที่ประสพวิชาให้ กตัญญูต่อผู้มีพระคุณที่ช่วยเหลือหรืออนุเคราะห์ในเรื่องต่างๆ กตัญญูต่อธรรมชาติ เช่น รู้จักขอบคุณน้ำที่ให้ความชุ่มฉ่ำกับเรา ขอบขอบคุณอากาศที่ให้เรามีอากาศใช้หายใจ และมีชีวิตอยู่ และขอบคุณต้นไม้ที่ให้ความร่มเย็นกับเรา เป็นต้น ความกตัญญูต้องควบคู่ไปกับกตเวที รู้คุณคนแล้วต้องตอบแทนคุณคน หากเพียงรู้คุณโดยไม่หาทางตอบแทนบุญคุณ คนๆ นั้นก็ยังไม่ได้ชื่อว่าเป็นคนกตัญญูรู้คุณคน^{๒๒๙} สิ่งนี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ทุกผู้ทุกนาม ผู้ใดมีความกตัญญูกตเวทีผู้นั้นก็จะมีความรักต่อผู้อื่นที่มีบุญคุณกับเขา และพร้อมที่จะเป็นคนดีสำหรับผู้มีบุญคุณ เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ เป็นต้น หากเยาวชนมีหลักกตัญญูกตเวทีในจิตใจ ย่อมจะมีความเป็นคนดีได้ไม่ยาก เยาวชนย่อมไม่ยอมทำชั่วเพราะจะทำให้คนที่รักเขาเดือดร้อน ความกตัญญูจะเป็นตัวช่วยหยุดยั้งจิตใจเวลาที่จะทำชั่ว การใช้หลักธรรม “กตัญญูกตเวที” เป็นสื่อ

วิธีการขัดเกลาด้านที่ ๘ แผนฟื้นฟูเยาวชนที่เคยทำผิดมาก่อน

สำหรับเยาวชนที่เคยกระทำผิดและอาจถูกลงโทษให้อยู่ในสถานพินิจมาระยะหนึ่ง เมื่อพ้นโทษออกมาเขาอาจถูกสังคมรอบข้างตัวเขาตราหน้าว่าเป็นคนไม่ดี ผู้ใหญ่ในสังคมจะต้องมีแผนรองรับในการฟื้นฟูเยาวชนเหล่านี้หลังพ้นโทษไปแล้ว ผู้ใหญ่ที่มีหน้าที่ดูแลเยาวชนกลุ่มนี้จะต้องมีองค์ความรู้ในเรื่องนั้นๆ อย่างลึกซึ้ง ในการดูแลเยาวชนกลุ่มนี้จะต้องมีผู้เชี่ยวชาญคอยดูแลต่อ ควรมี

^{๒๒๗} สัมภาษณ์ พระมหานันท สุนติภโท (ถาวรบรรจบ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสระเกศฯ, ๖

พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๒๘} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๒๙} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นหัวใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

ตัวอย่างความสำเร็จให้เยาวชนที่สู้ชีวิตและประสบความสำเร็จให้เห็น^{๒๓๐} การแก้ไขเด็กต้องจำแนกเด็กเป็นรายบุคคลไม่ควรใช้หลักเกณฑ์เพียงหลักเดียวกับเด็กทุกคน เพราะเด็กแต่ละคนจะมีลักษณะอุปนิสัยและภูมิหลังด้านครอบครัวที่แตกต่างกัน ต้องดูพื้นฐานของเยาวชน อย่าให้เกิดความสับสน ผู้จัดการอบรมให้เยาวชนต้องเป็นกัลยาณมิตรกับเยาวชนโดยการอยู่กับเยาวชนเป็นเวลานานและมีความจริงใจต่อเยาวชน เลือกรวิธีให้เหมาะกับเด็กแต่ละคน ส่งเสริมให้เยาวชนออกไปทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อให้เกิดความภูมิใจในตนเองและเป็นที่ยอมรับของสังคม^{๒๓๑} และไม่เรียกร้องผลประโยชน์ใดๆ จากเยาวชน ให้ใช้ศีล ๕ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ ความกตัญญู เป็นสื่อ

จากการสัมภาษณ์พบวิธีการประยุกต์หลักธรรมทำได้หลายวิธีดังตารางที่ ๔.๕๙

ตารางที่ ๔.๕๙ สรุปวิธีการขัดเกลาจิตใจ

วิธีการขัดเกลา	กิจกรรมที่สร้าง	หลักธรรมที่ใช้
ด้านที่ ๑	ทำให้เยาวชนมีโอกาสเข้าใกล้ศาสนา - เล่านิทานให้ลูกฟัง - พ่อแม่พาลูกไปคุยกับพระที่วัด - ช่วยพระทำงานในวัด	นิทานและกิจกรรม
ด้านที่ ๒	การสร้างสำนึกที่ดีให้เกิดกับจิตใจเยาวชน - สอนให้เยาวชนเกิดจิตสำนึกที่ดีกับศาสนา - สร้างจิตสำนึกให้เยาวชนอยากเป็นคนดี อยากทำความดี อยากช่วยเหลือผู้อื่น	ศีล ๕ หิริโอตตปปะ พรหมวิหาร ๔
ด้านที่ ๓	การฝึกให้เยาวชนได้ทำความดีทุกวัน - ครูและผู้ปกครองต้องใช้กุศโลบาย - เลือกซื้อจากมงคล ๓๘ ให้เยาวชนปฏิบัติในชีวิตประจำวัน - ผู้ใหญ่ให้รางวัลเมื่อเยาวชนทำความดี	มงคล ๓๘ ศีล ๕
ด้านที่ ๔	การกระตุ้นให้เยาวชนมีความต้องการร่วมกิจกรรมศาสนา - ออกแบบกิจกรรมเชิงกระบวนการ - เน้นกระบวนการมากกว่าเป้าหมาย	พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ อริยสัจ ๔ และศีล ๕
ด้านที่ ๕	การกระตุ้นให้เยาวชนดำเนินชีวิตอย่างมีทิศทางและเป้าหมาย - ฝึกให้เยาวชนตั้งเป้าหมายให้ชีวิตตนเอง	อิทธิบาท ๔

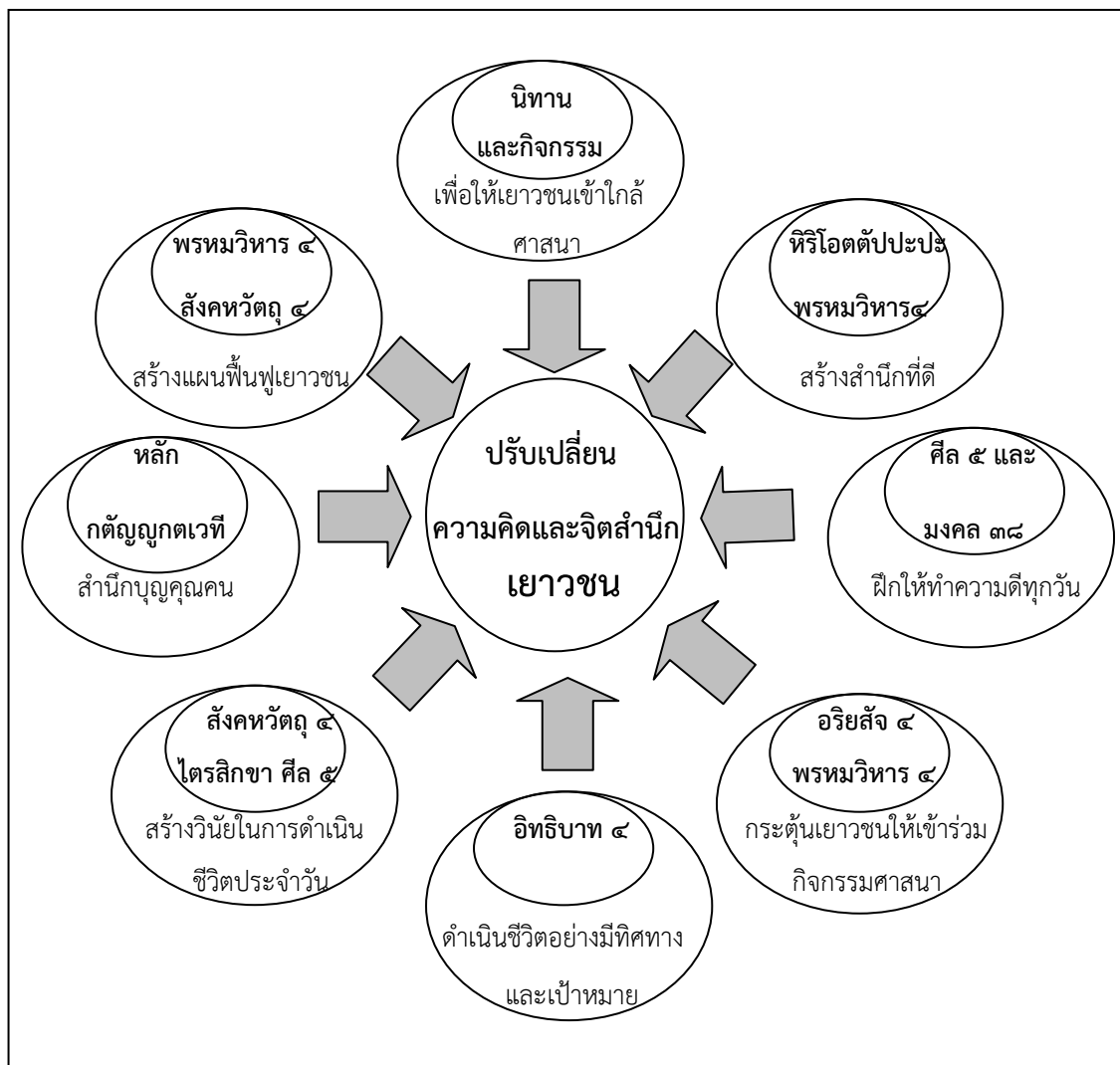
^{๒๓๐} สัมภาษณ์ นายฐานิส ศรียะพันธ์, อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๓๑} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตังคณานุก์, เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

ตารางที่ ๔.๕๙ สรุปวิธีการขัดเกลาจิตใจ

วิธีการขัดเกลา	กิจกรรมที่สร้าง	หลักธรรมที่ใช้
	- ชี้ให้เยาวชนตระหนักถึงเรื่องกฎแห่งกรรม	
ด้านที่ ๖	วินัยในการดำเนินชีวิตประจำวัน - ฝึกเยาวชนให้มีวินัยกับตนเอง - ฝึกเยาวชนให้รู้จักผิดชอบชั่วดี	ไตรสิกขา เบญจศีลเบญจธรรม และสังคหวัตถุ ๔
ด้านที่ ๗	ความสำนึกบุญคุณคน - ต้องสอนกันตั้งแต่วัยเด็ก - สอนให้รู้จักการตอบแทนบุญคุณ	กตัญญูทเวที
ด้านที่ ๘	แผนผังฟูเยาวชนที่เคยทำผิดมาก่อน - เตรียมแผนรองรับเยาวชนกลุ่มนี้ - แก่ไขเยาวชนเป็นรายบุคคล - สอนให้เยาวชนต้องเป็นกัลยาณมิตรกับคนอื่น ๆ - ส่งเสริมเยาวชนให้ทำตัวเป็นประโยชน์กับสังคมเพื่อให้ภูมิใจในตัวเอง	ศีล ๕ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ ความกตัญญู

เพื่อความกระจ่างในความเข้าใจในวิธีการขัดเกลาจิตใจเยาวชน ผู้วิจัยได้เขียนเป็นแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของวิธีการขัดเกลาจิตใจเยาวชน ไว้ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๗

แผนภาพที่ ๔.๗ วิธีการขัดเกลาจิตใจเยาวชน

จากแผนภาพที่ ๔.๗ ทำให้เข้าใจในวิธีการขัดเกลาจิตใจเยาวชน จากการวิเคราะห์วิธีการขัดเกลาจิตใจเยาวชนพบว่า วิธีการขัดเกลาจิตใจเยาวชนมีหลายวิธี และแต่ละวิธีมีสื่อในการสอนที่เหมาะสมในด้านต่างๆ ที่นำมาใช้ได้กับเยาวชน ก่อนอื่นต้องทำให้เยาวชนมีความต้องการเข้าใจศาสนาโดยการเล่านิทานและใช้กิจกรรมต่างๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของเยาวชนอย่ากรู้เรื่องราวทางศาสนา นิทานชาดกต่างๆสามารถนำมาใช้ได้เพื่อการนี้ เพื่อจะสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน ทำให้เยาวชนรู้จักละอายและเกรงกลัวต่อบาป ไม่ทำบาปกับใครโดยใช้ศีล ๕ พรหมวิหาร ๔ และหิริโอดัตปปะเป็นสื่อในการสอน ฝึกให้เยาวชนทำความดีทุกๆ วัน โดยเลือกจากหลักธรรมมงคล ๓๘ ให้เยาวชนทำวันละข้อหรือสัปดาห์ละข้อ ให้เยาวชนคุ้นเคยกับการทำความดีเพื่อคนอื่นและเพื่อตนเอง เน้นการทำความดีด้วยศีล ๕ กระตุ้นให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาโดยใช้พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ อริยสัจ ๔ และศีล ๕ เป็นสื่อในการสอน กระตุ้นให้เยาวชนมีหลักการดำเนินชีวิตอย่างมีทิศทางและเป้าหมาย โดยการสอนอิทธิบาท ๔ ให้กับเยาวชน ฝึกให้เยาวชนมีวินัยในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยการให้หลักไตรสิกขา ศีล ๕ และสังคหวัตถุ ๔ การสอนให้เยาวชนรู้สำนึกในบุญคุณเป็นเรื่องที่จำเป็น

และสำคัญมาก เช่นบุญคุณของพ่อแม่ ของครูอาจารย์ และต้องรู้จักที่จะทดแทนบุญคุณท่านเหล่านั้นด้วย ใช้หลักกตัญญูทเวทีเป็นสื่อ สำหรับเยาวชนที่เคยกระทำความผิดมาก่อน จะต้องจัดเตรียมแผนฟื้นฟูจิตใจและพฤติกรรมให้กับเยาวชนเหล่านั้นด้วยการใช้ศีล ๕ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ และหลักกตัญญูทเวทีเป็นสื่อสร้างสรรค์และปรับทัศนคติของเยาวชนให้มองโลกให้แง่ดีด้วย

การปรับความคิด อุปนิสัย ทัศนคติ ตลอดจนการดำเนินชีวิตของเยาวชนเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน จะต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป ผู้สอนต้องมีทัศนคติที่ดีกับเยาวชนและเป็นมิตรกับเยาวชน มิเช่นนั้น จะเกิดการต่อต้านและไม่ยอมรับจากเยาวชน

ความถี่เกี่ยวกับการขัดเกลাজิตใจ เพื่อให้เห็นชัดขึ้นว่าผู้ทรงคุณวุฒิท่านใดมีความคิดเห็นด้านใดบ้าง ผู้วิจัยจึงทำตารางที่ ๔.๖๐ เพื่อแสดงให้เห็นความถี่ในแต่ละประเด็น

ตารางที่ ๔.๖๐ ความถี่ของความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการขัดเกลাজิตใจ

ข้อ	ประเด็น	ความถี่	คนที่	ร้อยละ
ที่ ๑	ทำให้เยาวชนมีโอกาสเข้าใกล้ศาสนา	๑๘	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๘,๑๙,๒๐	๙๐
ที่ ๒	การสร้างสำนึกที่ดีให้เกิดกับจิตใจเยาวชน	๒๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙, ๒๐	๑๐๐
ที่ ๓	การฝึกให้เยาวชนได้ทำความดีทุกวัน	๑๘	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๘,๑๙,๒๐	๙๐
ที่ ๔	การกระตุ้นให้เยาวชนมีความต้องการร่วมกิจกรรมศาสนา	๑๖	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๙,๒๐	๘๐
ที่ ๕	การกระตุ้นให้เยาวชนดำเนินชีวิตอย่างมีทิศทางและเป้าหมาย	๒๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙, ๒๐	๑๐๐
ที่ ๖	วินัยในการดำเนินชีวิตประจำวัน	๑๗	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๙,๒๐	๘๕
ที่ ๗	ความสำนึกบุญคุณคน	๒๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,	๑๐๐

ข้อ	ประเด็น	ความถี่	คนที่	ร้อยละ
			๒๐	
ที่ ๘	แผนฟื้นฟูเยาวชนที่เคยทำผิดมาก่อน	๑๔	๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒, ๑๓,๑๔,๑๕,๑๖,๑๗, ๑๘,๑๙,๒๐	๗๐

จากตารางที่ ๔.๖๕ พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีการนำเสนอแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐ มี ๓ ประเด็นที่มีความถี่ในระดับนี้ ได้แก่ การสร้างสำนึกที่ดีให้เกิดกับจิตใจเยาวชน การกระตุ้นให้เยาวชนดำเนินชีวิตอย่างมีทิศทางและเป้าหมาย และความสำนึกบุญคุณคน การพัฒนาสำนึกของเยาวชน ทำให้เยาวชนมีสำนึกที่ดีในการเป็นมนุษย์ ทำให้มีการมองภาพเป็นภาพรวมของการปฏิบัติคุณความดี สำนึกของคนต้องดีจึงจะเป็นคนดีได้ ศาสนาเป็นแก่น แต่ตัวการคือคน^{๒๓๒} ผู้ใหญ่ควรสอนให้เยาวชนรู้ว่า บุญที่ถาวรต้องเกิดจากจิตใจที่อยากทำความดี ไม่ใช่เกิดจากการสร้างวัดสร้างโบสถ์หรือการบริจาคเงิน^{๒๓๓} สำหรับการกระตุ้นให้เยาวชนดำเนินชีวิตอย่างมีทิศทางและเป้าหมาย การนำหลักธรรมอิทธิบาท ๔ มาใช้จะเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมในการใช้สอนเด็ก จะทำให้เด็กไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่ประสบอยู่ ต้องอดทน เมื่อเห็นผลสำเร็จของความเพียรสักครั้งก็จะทำครั้งต่อไป^{๒๓๔} ส่วนสำนึกบุญคุณคน ใช้ความกตัญญูต้องควบคู่ไปกับกตเวทิตะ รู้คุณคนแล้วต้องตอบแทนคุณคน หากเพียงรู้คุณโดยไม่หาทางตอบแทนบุญคุณ คนๆ นั้นก็ยังไม่ได้ชื่อว่าเป็นคนกตัญญูรู้คุณคน^{๒๓๕} เยาวชนย่อมไม่ยอมทำชั่วเพราะจะทำให้คนที่รักเขาเดือดร้อน

ลำดับที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๐ ได้แก่ การฝึกให้เยาวชนได้ทำความดีทุกวัน ต้องให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งหมายความว่าต้องหาวิธีทำให้เยาวชนเต็มใจที่จะทำดีเอง ผู้ใหญ่ต้องเข้าใจในความคิดของเยาวชน ในมงคล ๓๘ ครูหรือพ่อแม่ให้เยาวชนเลือกมา ๑ ข้อเพื่อให้เยาวชนปฏิบัติในชีวิตประจำวัน^{๒๓๖} และอาจจะมีการเปลี่ยนไปข้อใหม่ๆ ในสัปดาห์ต่อไป จะทำให้เยาวชนเกิดความคุ้นเคยในการทำความดีให้เป็นนิสัย ในการนี้ผู้ใหญ่อาจมีสิ่งตอบแทนให้ผู้ปฏิบัติ เช่น คะแนน หรือรางวัลเล็กๆ น้อยๆ ในเบื้องต้น

^{๒๓๒} สัมภาษณ์ นายอุเทน ศิริสมรรถการ, รองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๑, ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๓๓} สัมภาษณ์ ดร.สุพมาลย์ โชควัฒนรัตน์, ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนฯ และนักกิจกรรมเยาวชน,

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๓๔} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๓๕} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕

เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๓๖} สัมภาษณ์ นายวัชชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เม.ย.๒๕๕๖.

ลำดับที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐ ได้แก่ วินัยในการดำเนินชีวิตประจำวัน เยาวชนควรได้รับการสั่งสอนด้านต่างๆ เพื่อฝึกให้ตนเป็นคนที่มีวินัยในตนเอง เช่น ไม่ต้องมีคนมาบอกมาสั่งรู้หน้าที่ของตัวเอง ทำสิ่งเฉพาะหน้าที่ให้ดีที่สุด รู้หน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม เยาวชนต้องรู้จักการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกกับสิ่งแวดล้อม^{๒๓๗} ฝึกเยาวชนในด้านวินัยนี้จะทำให้เยาวชนสามารถทำสิ่งที่ตนเห็นว่ารับผิดชอบของตนเองได้โดยไม่ต้องรับคำสั่งจากผู้อื่น เช่น หากเยาวชนเป็นนักเรียนซึ่งมีหน้าที่มาเรียน ก็ต้องรู้ว่าต้องตื่นเข้าไปโรงเรียน ตั้งใจเรียน กลับบ้านทำการบ้านและทบทวนบทเรียน และรีบเข้านอน ไม่ไปเที่ยวเตร่ในยามค่ำคืน ดังนี้ เป็นต้น

๔.๒.๔ วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่ ๔

เป็นคำถามเกี่ยวกับ หลักธรรมที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของเยาวชน ท่านคิดว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จะสามารถพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนได้หรือไม่อย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิต่างได้เสนอหลักธรรมที่เหมาะสมให้กับผู้วิจัยไว้ได้แก่

หลักธรรมที่ ๑ เบญจศีลและเบญจธรรม

เป็นข้อปฏิบัติเพื่อควบคุมความประพฤติทางกายและวาจา ให้เรียบร้อยไม่ให้เป็นโทษหรือเป็นภัยต่อผู้อื่น ถ้าเด็กรักษาศีล ๕ ปัญหาต่างๆ ก็จะลดลงไปได้หมด^{๒๓๘} การใช้ศีล ๕ จะช่วยในการควบคุมตัวเองได้มากขึ้น ศีล ๕ จะทำให้เยาวชนรู้จักการระมัดระวัง เริ่มจากแนวคิดของศาสนา มุ่งสอนหัวใจศาสนาพุทธมาที่เด็ก เพราะเด็กพร้อมจะซึมซับสิ่งดีๆ ตั้งแต่เล็ก ใช้หลักศีล ๕ โดยการใช้นิทานสุภาษิตสอนเด็กตั้งแต่เล็ก ในการสอนที่ได้ผลต้องเริ่มสอนจากตัวพ่อแม่ให้มีศีลธรรมก่อน^{๒๓๙} จากพ่อแม่ๆ ก็ไปสอนลูกต่อๆ ไป ต้องสอนเด็กให้ได้ศีล ๕^{๒๔๐} การเชื่อมโยงหลักศีลธรรมกับกฎหมายอาญาต้องอธิบายความผิดในกฎหมายกับศีลธรรมให้กระจ่าง^{๒๔๑} สิ่งใดที่ผิดศีลธรรมมักจะผิดกฎหมายเช่นกันดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ ๒ หากเยาวชนสามารถควบคุมกายวาจาใจของตนให้ดีและได้ตลอดเวลา โอกาสที่จะทำผิดกฎหมายย่อมเป็นไปได้ยาก แต่ในบางครั้งผู้สอนศีลธรรมให้เยาวชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจความคิดและพฤติกรรมของเด็กในวัยนี้ บางครั้งเยาวชนจะต่อต้านหรือขัดแย้งข้อห้ามต่างๆ ที่ผู้ใหญ่บอกไป ดังนั้นการสอนเบญจศีลจึงควรสอนควบคู่กับการสอนเบญจธรรมด้วย เพราะเบญจศีลเป็นข้อห้ามทั้ง ๕ ข้อ ส่วนเบญจธรรมเป็นข้อแนะนำให้ทำดี เด็กจะทำได้ง่ายขึ้น

^{๒๓๗} สัมภาษณ์ พระมหานันท สุนติภทโท (ถาวรบรรจบ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสระเกศฯ, ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๓๘} สัมภาษณ์ นายยอดชาย อภัยสันติพงษ์, ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๓๙} สัมภาษณ์ นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์, เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๔๐} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๔๑} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

หลักธรรมที่ ๒ อริยสัจ ๔

หลักธรรมนี้เป็นความจริงอันประเสริฐ ความจริงของพระอริยะ หรือความจริงที่ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นอริยะ มีอยู่สี่ประการ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค การสอนศีลธรรมโดยเอาหลักพุทธศาสนาสอนเยาวชนไม่จำเป็นต้องสอนตรงๆ เช่น อริยสัจ ๔ เป็นตัวหลักในการสอน ในการสอนให้มีความสัมพันธ์กับหลักวิทยาศาสตร์ กาลามสูตร ให้เด็กมีการวิเคราะห์ก่อนที่จะเชื่อ ขั้น ๕ สอนให้เด็กแยกแยะได้ ทำให้จำได้ทั้งหลักธรรมและหลักวิทยาศาสตร์^{๒๔๒} ผู้สอนศีลธรรมต้องมีเทคนิคการสอน มิเช่นนั้นเด็กจะเกิดความเบื่อหน่ายและปฏิเสธเนื้อหาที่สอนทั้งหมด การสอนหลักธรรมนี้ให้กับเยาวชนจะช่วยให้เยาวชนเป็นคนมีเหตุผล ทำให้เยาวชนสามารถรู้ได้ว่าอะไรคือความทุกข์ของเขา อะไรเป็นต้นเหตุแห่งทุกข์นั้น อีกทั้งช่วยให้เขาพยายามหาทางแก้ไขปัญหาหรือหาทางที่จะกำจัดทุกข์นั้นให้ด้วยด้วยสติและถูกต้อง เยาวชนจำนวนมากที่กระทำผิดเพราะหาทางออกหรือหาวิธีการแก้ปัญหามาไม่ได้ หากเยาวชนได้รับการอบรมในหลักธรรมนี้ จะสามารถมองปัญหาออกว่าสิ่งใดคือต้นเหตุของปัญหาที่เยาวชนประสบอยู่ และจะมีทางออกใดบ้างสำหรับปัญหานั้นๆ การกระทำผิดย่อมมีน้อยลง

หลักธรรมที่ ๓ มรรค ๘ หลักธรรมข้อนี้มี ๘ หลักธรรมย่อยหรือข้อปฏิบัติ ๘ ประการ คือ **สัมมาทิฐิ** คือ ปัญญาเห็นชอบ หมายถึง การปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามความเป็นจริงด้วยปัญญา **สัมมาสังกัปปะ** คือ ดำริชอบ หมายถึง การใช้สมองความคิดพิจารณาแต่ในทางกุศลหรือความดีงาม **สัมมาวาจา** คือ เจรจาชอบ หมายถึง การพูดต้องสุภาพพูดในสิ่งที่สร้างสรรค์ดีงาม **สัมมากัมมันตะ** คือ การประพฤติดีงาม ทางกายหรือกิจกรรมทางกายทั้งปวง **สัมมาอาชีวะ** คือ การทำมาหากินอย่างสุจริตชน ไม่คดโกง เอาเปรียบผู้อื่น **สัมมาวายามะ** คือ ความอุตสาหะ พยายาม ประกอบความเพียรในการกุศลกรรม **สัมมาสติ** คือ การไม่ปล่อยให้เกิดความพลั้งเผลอ จิตเลือนลอย ดำรงอยู่ด้วยความรู้ตัวอยู่เป็นปกติ **สัมมาสมาธิ** คือ การฝึกจิตให้ตั้งมั่น สงบ สงัด จากกิเลส นิเวศน์อยู่เป็นปกติ

การสอนเยาวชนโดยหลักธรรมนี้ ไม่จำเป็นต้องเน้นทุกข้อ ให้เน้นเฉพาะข้อที่มีความเหมาะสมสำหรับเยาวชน หรือให้ดูลักษณะของเด็กกว่าขาดสิ่งใดใน ๘ ประการนี้ ให้เน้นตามความเหมาะสมของเด็ก เช่น สัมมาทิฐิ สัมมาวาจา สัมมาอาชีวะ เป็นต้น แต่ถ้าเยาวชนสามารถปฏิบัติได้ทั้ง ๘ ประการนี้ เยาวชนผู้นั้นจะสามารถยืนอยู่ในสังคมได้อย่างสง่างามและได้รับความยอมรับจากผู้พบเห็น

หลักธรรมที่ ๔ ธรรมโลกบาลหรือโลกบาลธรรม

เป็นหลักธรรมคุ้มครองโลก คือ ปกครองควบคุมใจมนุษย์ไว้ให้อยู่ในความดี มิให้ละเมิดศีลธรรม และให้อยู่กันด้วยความเรียบร้อยสงบสุข ไม่เดือดร้อนสับสนวุ่นวายมี ๒ ประการ ได้แก่ หิริ คือความละอายบาป ละอายใจต่อการทำความชั่ว โอตตัปปะ คือความกลัวบาป เกรงกลัวต่อความชั่ว และผลของกรรมชั่ว การสอนให้เยาวชนรู้จักละอายใจและเกรงกลัวในการทำผิดทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้คน สำหรับเยาวชนต้องใช้การแนะไม่ใช้การนำหรือการสั่งนั่นเอง ผู้ใหญ่ในสังคมตลอดจนพ่อ

^{๒๔๒} สัมภาษณ์ นายธวัชชัย ไทยเขียว, รองปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๑๘ เม.ย.๒๕๕๖.

แม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชน ต้องสร้างต้นแบบให้เด็กมีคุณธรรม ก่อนที่เยาวชนจะเรียน ต้องเลียนก่อน^{๒๔๓} นั่นก็คือการเลียนแบบอย่างที่ดีจากผู้ใหญ่ที่ดี จากสังคมที่ดี

เยาวชนชอบสิ่งที่เข้าใจง่ายและใช้ได้เลย เช่น ต้องการให้เด็กห่างเหินยาเสพติด ก็ต้องพูดเรื่องพิษภัยของยาเสพติดจะทำให้ขาดสติสัมปชัญญะ ผลเสียนอกจากเกิดกับตนเองยังจะส่งผลร้ายต่อผู้อื่นอีกด้วย ต้องมีความละเอียดใจและเกรงกลัวต่อบาปที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องจากการเสพยาเสพติดของตน เป็นต้น สำนวนพระว่า “ต้องมีสติในสตอก มิเช่นนั้นจะช็อคก่อนหมดสติ”^{๒๔๔} การมีหิริโอตตปละ อายุซั๊กลัวบาป เด็กต้องรู้จักการปฏิเสธ “Just say NO” เมื่อเอาธรรมะไปจับก็ต้องปรับให้เข้ากับผู้รับ ธรรมะต้องมีการพลิกแพลงเพื่อเอื้อต่อและส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กและความชอบของเด็ก ผู้ใหญ่ต้องวางใจเป็นกลาง เด็กทำดีต้องชมเด็ก เด็กเก่งด้านใดผู้ใหญ่ควรสนับสนุนเขา หากผู้ใหญ่สอนให้เยาวชนเข้าใจถึงความผิดชอบชั่วดี ให้มีหิริ โอตตปละ ถ้าเยาวชนมีความเข้าใจในหลักธรรมนี้และถือปฏิบัติเป็นนิจก็จะช่วยระงับการกระทำที่ไม่ดีได้^{๒๔๕}

หลักธรรมที่ ๕ พรหมวิหาร ๔

หลักธรรมข้อนี้จะช่วยให้คนที่ปฏิบัติสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ ซึ่งประกอบด้วย เมตตาหรือความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข กรุณาหรือความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มุทิตาหรือความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี และอุเบกขาหรือการรู้จักวางเฉย การใช้พรหมวิหาร ๔ กับเยาวชนให้เน้นที่ เมตตา กับ กรุณา เน้นให้เยาวชนรู้จักที่จะรักคนอื่นซึ่งดีกว่าเกลียดคนอื่น^{๒๔๖} เวลาที่เห็นคนอื่นมีความเดือดร้อนหรือลำบาก สอนให้เขามีใจเมตตาที่อยากจะช่วยให้คนอื่นพ้นจากความเดือดร้อนนั้น และให้ความช่วยเหลือเท่าที่กำลังของตนมีอยู่ การสอนให้เยาวชนรู้จักมุทิตาคือสอนเยาวชนให้รู้สึกร่วมยินดีกับเพื่อนเวลาเห็นเพื่อนได้ดี ไม่อิจฉาริษยาเพื่อน^{๒๔๗} ทำให้เป็นคนใจกว้าง ส่วนอุเบกขาหรือการรู้จักวางเฉย ไม่ได้หมายความว่าให้อยู่เฉยเวลาเห็นคนอื่นมีทุกข์ แต่ถ้าหากได้พยายามช่วยเขาแล้ว แต่ไม่สำเร็จให้วางเฉยคือไม่ต้องเสียใจหรือกลุ้มใจที่ช่วยเขาไม่ได้ คนที่มีพรหมวิหาร ๔ ย่อมเป็นที่รักของคนทั่วไปเพราะความมีน้ำใจนั่นเอง

หลักธรรมที่ ๖ อิทธิบาท ๔

หลักธรรมอิทธิบาท ๔ คือ บาทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้ลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ หลักธรรมนี้จะ

^{๒๔๓} สัมภาษณ์ พระสุธีธรรมนุวัตร, คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๔๔} สัมภาษณ์ พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต, หัวหน้าธรรมะดีลีเวอร์วิฑธสร้อยทอง, ๒๖ เมษายน, ๒๕๕๖.

^{๒๔๕} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๔๖} สัมภาษณ์ พระสุธีธรรมนุวัตร, คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๔๗} สัมภาษณ์ รศ.ดร.ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖.

ช่วยให้เยาวชนมีความมุ่งมั่นในการทำงาน^{๒๔๘} ฉันทะ คือ ความใฝ่ดี ความอยากทำให้ดี ความปรารถนาที่จะทำให้ดี ใฝ่สร้างสรรค์ วิริยะ คือ ความเพียรพยายาม ความไม่ท้อถอยใจไม่อ่อนแอ จิตตะ คือ ความมีใจจดจ่อ ให้ความสำคัญกับสิ่งที่ทำ และวิมังสา คือ การทดลองทดสอบ ความอยากรู้ว่าสิ่งที่ทำจะก่อให้เกิดผลอย่างไร หลักธรรมทั้ง ๔ ประการนี้จะทำให้เกิดสมาธิ ได้แก่ ฉันทะสมาธิ วิริยะสมาธิ จิตตะสมาธิ และวิมังสาสมาธิ เยาวชนที่ไม่มีสมาธิในการทำงานหรือไม่มีสมาธิในการทำงานย่อมต้องได้รับการอบรมสั่งสอนหลักธรรมนี้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพราะหลักธรรมนี้จะช่วยให้คนที่ปฏิบัติมีความมุ่งมั่นมากขึ้น หนทางสู่ความสำเร็จจึงอยู่ไม่ไกลเกินเอื้อม เยาวชนจำนวนมากไม่มีความพยายามที่จะทำงานให้ดี เมื่อถูกหัวหน้าหรือเจ้านายตำหนิ ก็จะลาออกจากงาน โดยสืมนึกไปว่าการหางานใหม่ทำไม่ใช่เรื่องงาน และหัวหน้างานหรือเจ้านายใหม่อาจเลวร้ายกว่าที่ประสบอยู่ก็ได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เยาวชนควรได้รับการอบรมสั่งสอนในหลักธรรมนี้

หลักธรรมที่ ๗ ความกตัญญูกตเวทิตา

คำบาลีที่กล่าวว่า “นิमित्तํ สาธูรูปานํ กตญญูกตเวทิตา” แปลว่า ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี ความกตัญญูจะช่วยให้เกิดการยับยั้งชั่งใจ^{๒๔๙} สำนึกที่ดีของคนจะช่วยให้คนเราทำความดีและไม่ไปกระทำความผิด เพื่อเป็นการสำนึกในบุญคุณของพ่อแม่และความคิดที่จะตอบแทนพระคุณท่าน ทำให้เกิดความยั้งคิดที่จะทำความชั่วได้ หากเยาวชนให้ความเคารพพ่อแม่ มีความกตัญญู เชื่อฟังผู้ใหญ่ โดยผู้ใหญ่ต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้เยาวชนดู^{๒๕๐} เยาวชนก็จะเกิดสำนึกที่ดีได้และจะกระทำความผิดน้อยลง ถ้าเยาวชนมีความกตัญญูจะงดทำชั่วทุกชนิด ต้องเปลี่ยนความคิดของเยาวชนให้ได้^{๒๕๑} เรื่องความกตัญญูสามารถเหนี่ยวนำหัวใจคนบาปให้เป็นคนดีได้ สอนความทุกข์ให้เด็กก่อนเพื่อให้เขารู้จักความสุข^{๒๕๒} เยาวชนพึงได้รับการสั่งสอนในหลักธรรมข้อนี้เพราะความกตัญญูกตเวทิตาจะทำให้เยาวชนสามารถทำสิ่งดีๆ ให้เกิดขึ้นในชีวิตได้ เช่นเด็กที่มีพ่อแม่ที่ไม่สบายและไม่สามารถทำมาหากินได้ เด็กคนนั้นก็พยายามหาเงินมาเลี้ยงท่าน ดูแลท่านยามเจ็บป่วย การกระทำเช่นนี้เรียกว่าการรู้คุณและตอบแทนบุญคุณ สิ่งดีๆ ที่เยาวชนได้ทำอันเนื่องมาจากความกตัญญูกตเวทิตาย่อมส่งผลให้ชีวิตเขาเจริญรุ่งเรือง เยาวชนพึงมีความกตัญญูกตเวทิตากับพ่อแม่ ครู อาจารย์ แผ่นดินเกิด พื้นดินที่ยืน น้ำที่ดื่ม อากาศที่หายใจ เยาวชนพึงรักษาคณและสิ่งเหล่านี้ให้ดี และพร้อมที่จะทำสิ่งดีๆ ต่อเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณ

หลักธรรมที่ ๘ สังคหัตถ์ ๔ หลักธรรมสังคหัตถ์ ๔ หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น เป็นการผูกไมตรี มีความเอื้อเฟื้อและเกื้อกูลกันและกัน มีอยู่ ๔ ประการ ได้แก่ ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น คุณธรรม

^{๒๔๘} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๔๙} สัมภาษณ์ นายอุเทน ศิริสมรรถการ, รองอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๑, ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๕๐} สัมภาษณ์ นายยอดชาย อภัยสันติพงษ์, ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๕๑} สัมภาษณ์ พันเอก นายแพทย์ พงศ์ศักดิ์ ตั้งคณา, ประธานมูลนิธิจิตเป็นผู้ให้ ใจเป็นนิพพาน, ๑๕ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๕๒} สัมภาษณ์ พระมหาวิมล วโรภาส, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดยานนาวา, ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖.

ข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์กับผู้อื่น พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพูดที่ดีย่อมสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้น การพูดปิยวาจาคือการไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤตินในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น สมานัตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอดันเสมอปลาย คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล อีกทั้งยังสามารถสร้างความนิยมและไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นได้ การใช้ชีวิตของเยาวชน หากใช้หลักธรรม สังคหวัตถุ ๔ ก็ช่วยสร้างความสามัคคีได้ เยาวชนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ทะเลาะกัน สังคหวัตถุ ๔ จึงเป็นหลักธรรมที่ช่วยสร้างความกลมเกลียวในหมู่เยาวชนได้

หลักธรรมที่ ๙ ไตรสิกขา

การใช้ไตรสิกขาฝึกและจัดระเบียบวินัยแบบแผนชีวิตของเยาวชนให้ได้ ฝึกให้เยาวชนมีความรับผิดชอบ^{๒๕๓} การคบคนดี มีกระบวนการให้เขาเรียนรู้ ไตรสิกขา การใช้ไตรสิกขาซึ่งประกอบด้วย ศีล หมายถึงกฎระเบียบข้อบังคับสำหรับเยาวชน มีคำกล่าวที่ว่า “หากศีลธรรมไม่กลับมา โลกจะวินาศ”^{๒๕๔} ขึ้นต่อมาก็คือการทำให้เยาวชนนิ่งโดยมีเวลานั่งทบทวนตัวเองก็เกิดสมาธิ เมื่อมีสมาธิ ปัญญาเกิด ก็จะทำให้รู้สิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว สิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ เป็นต้น ผู้ใหญ่ที่มีหน้าที่ดูแลเยาวชนต้องมีการติดตามผลจากการสอนหลักธรรมข้อนี้ การใช้มรรคมุ่งมั่นปฏิบัติในไตรสิกขา ได้ดังนี้

๑. อธิศีลสิกขา ได้แก่ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ
๒. อธิจิตสิกขา ได้แก่ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ และ
๓. อธิปัญญาสิกขา ได้แก่ สัมมาทิฐิ และสัมมาสังกัปปะ

หลักธรรมไตรสิกขานี้ เมื่อนำมาแสดงเป็นคำสอนในภาคปฏิบัติทั่วไป ได้ปรากฏในหลักที่เรียกว่า โอวาทปาฏิโมกข์ (พุทธโอวาทที่เป็นหลักใหญ่ ๓ อย่าง) คือ

๑. สพพปาปสส อกรณ หรือ การไม่ทำความชั่วทั้งปวง (ศีล)
๒. กุสลสฺสุปสมปทา หรือ การบำเพ็ญความดีให้เพียบพร้อม (สมาธิ)
๓. สจิตตปริโยทปน หรือ การทำจิตของตนให้ผ่องใส (ปัญญา)

หากเยาวชนได้รับการฝึกฝนการปฏิบัติตนอยู่ในศีลจนเกิดสมาธิและปัญญา การสวดมนต์อย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้สมาธิดีขึ้นซึ่งดีกับเด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้น เพราะจะไปช่วยพัฒนาสมองในส่วนการใช้เหตุผลดีขึ้น^{๒๕๕} โอกาสที่เยาวชนจะหันกลับกระทำความผิดย่อมจะน้อยลงอย่างแน่นอน

^{๒๕๓} สัมภาษณ์ พระราชธรรมนิเทศ (พะยอม กลยาโณ), เจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๕๔} สัมภาษณ์ พระสุรเชษฐ์ สุรเชษฐ (หนูเอี่ยม), หัวหน้าค่ายพุทธธรรมนำชีวิตวัดชลอ ๓ เมษายน ๒๕๕๖.

^{๒๕๕} สัมภาษณ์ นายแพทย์ประยุทธ์ เสรีเสถียร, ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางการแพทย์ สำนักงานศาลยุติธรรม โรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานศาลยุติธรรม, ๔ เมษายน ๒๕๕๖.

หลักธรรมที่ ๑๐ ปัญญาธรรม^{๒๕๖}

เป็นธรรมที่จะนำชีวิตคนให้ดำเนินไปสู่ความเจริญ มี ๔ ข้อ ได้แก่

๑. **สัปปริสสังเสวะ** (คบสัตบุรุษ) หมายถึง “หาครูดีให้พบ” การเลือกครูดีนั้น ต้องพิจารณา ๒ เรื่องใหญ่เป็นสำคัญ คือ ต้องพิจารณาจากการมีความรู้จริงและการมีนิสัยดีจริง เราจึงจะแน่ใจได้ว่าท่านจะสามารถสอนได้จริงทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพราะครูคือต้นแบบ และต้นแบบเป็นสิ่งสำคัญ

๒. **สัทธัมมัสสวนะ** (ฟังธรรม) หมายถึง “ฟังคำครูให้ชัด” เมื่อเราได้พบครูดีแล้ว สิ่งสำคัญอันดับที่สองก็คือ ต้องฟังคำครูให้เข้าใจ อย่าให้ผิดพลาดคลาดเคลื่อนเพี้ยนความหมาย ฟังแล้วต้องได้ “คำจำกัดความ” ของเรื่องนั้นๆ ออกมาอย่างชัดเจนการให้คำจำกัดความ คือ การกำหนดความหมายที่ถูกต้องและชัดเจน ทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ เพื่อให้ครูและนักเรียน เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน วิธีการหาคำจำกัดความแบบง่ายๆ ก็คือ การตั้งคำถามในเรื่องที่เรียนด้วยคำว่า “อะไร”

๓. **โยนิโสมนสิการะ** (ตรិตรองธรรม) หมายถึง “ตรองคำครูให้ลึก” เมื่อเราได้พบครูดีแล้ว ได้ฟังคำครูชัดเจนแล้ว แต่จะเข้าใจความรู้ของครูได้ลึกซึ้งมากน้อยแค่ไหน ก็อยู่ที่การนำความรู้กลับมาไตร่ตรองให้ลึกซึ้ง การตรองคำครูให้ลึก คือ การไตร่ตรองให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องถึงวัตถุประสงค์ของธรรมะในเรื่องนั้นๆ วิธีการหาวัตถุประสงค์ก็ทำได้ง่ายๆ ด้วยการตั้งคำถามว่า “ทำไม”

๔. **ธัมมานุวัตรปฏิบัติ** (ปฏิบัติสมควรแก่ธรรม) หมายถึง “ทำตามครูให้ครบ” เมื่อเราหาครูดีพบแล้ว ฟังคำครูชัดเจนแล้ว ตรองคำครูอย่างลึกซึ้งแล้ว สิ่งที่ต้องทำให้ได้ก็คือ ต้องปฏิบัติจริงให้ได้เหมือนครู คนที่ได้ครูดีแล้วเอาดีไม่ได้ก็เป็นเพราะ “ทำตามคำครูไม่ครบ” เพราะถ้าทำครบผลงานก็ต้องออกมาดีเหมือนที่ครูทำ วิธีการที่จะทำตามคำครูได้ครบนั้น มีทางเดียว ก็คือ ต้องรับเอานิสัยที่ดีของครูมาเป็นนิสัยของตนให้ได้ ยิ่งถ้าเป็นเรื่องการเรียนธรรมะด้วยแล้ว ต้องเอานิสัยทุ่มชีวิตเป็นเดิมพันในการทำความดีตามอย่างพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

จากการสัมภาษณ์พบหลักธรรมที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของเยาวชน มีหลายหลักธรรมดังตารางที่ ๔.๖๑

ตารางที่ ๔.๖๑ สรุปหลักธรรมที่เหมาะสม

หลักธรรม	ชื่อหลักธรรม	เพื่อสร้างเสริมจริยธรรมด้าน
ที่ ๑	เบญจศีลและเบญจธรรม	การควบคุมความประพฤติทางกายและวาจา
ที่ ๒	อริยสัจ ๔	วิธีการค้นหาและแก้ปัญหาของตน

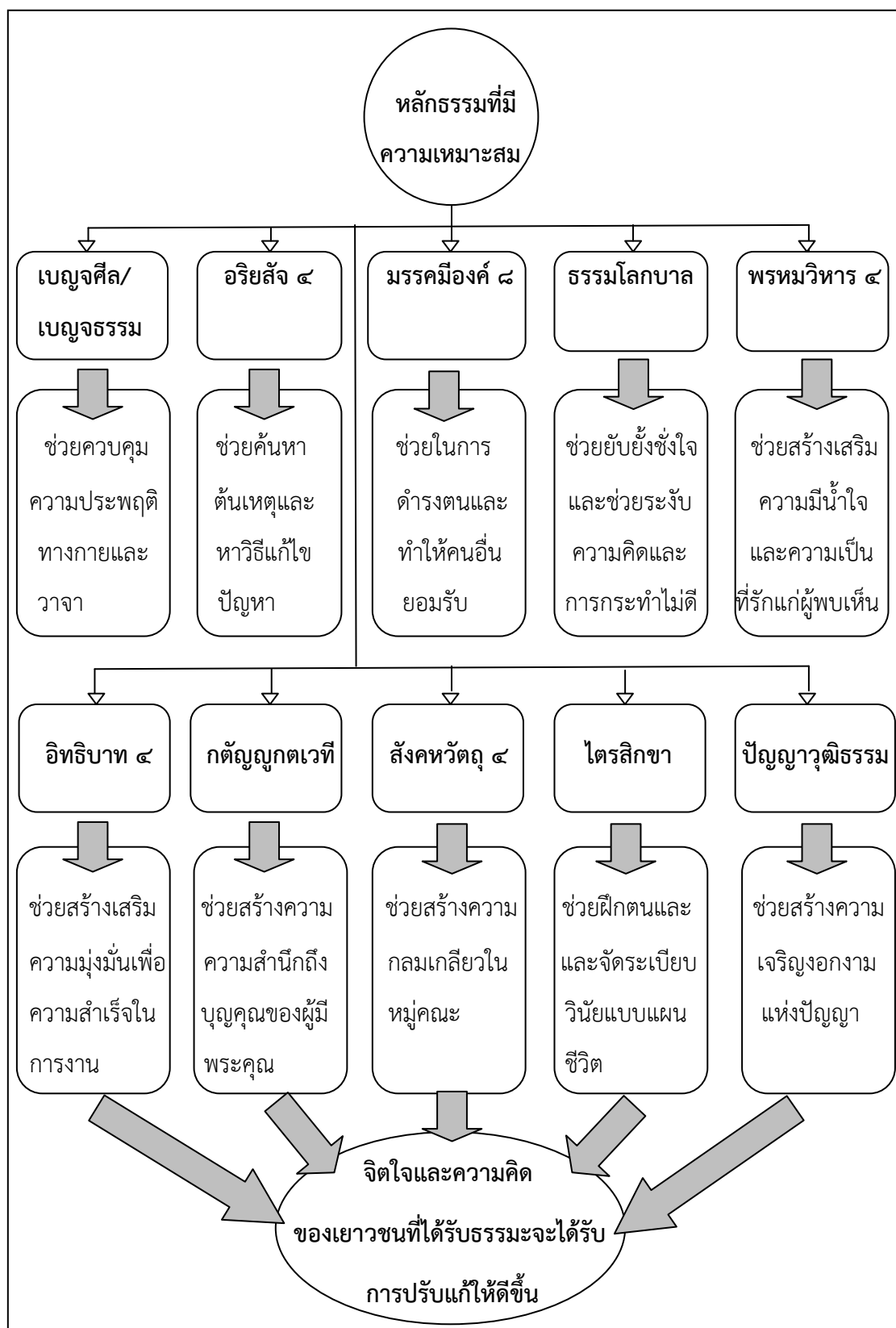
^{๒๕๖}

สัมภาษณ์ พระมหานันท สุนติภโท (ถาวรบรรจบ), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสระเกศฯ, ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

ตารางที่ ๔.๖๑ สรุปหลักธรรมที่เหมาะสม

หลักธรรม	ชื่อหลักธรรม	เพื่อสร้างเสริมจริยธรรมด้าน
ที่ ๓	มรรค	การดำรงตนเป็นคนดีและให้ผู้อื่นยอมรับ
ที่ ๔	ธรรมโลกบาล	การยับยั้งใจและช่วยระงับการกระทำที่ไม่ดี
ที่ ๕	พรหมวิหาร ๔	ความมีน้ำใจและความเป็นที่รักแก่ผู้พบเห็น
ที่ ๖	อิทธิบาท ๔	ความมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จในการทำงาน
ที่ ๗	กตัญญูกตเวทิตะ	ความสำนึกถึงบุญคุณของผู้มีพระคุณ
ที่ ๘	สังคหวัตถุ ๔	การสร้างความกลมเกลียวในหมู่คณะ
ที่ ๙	ไตรสิกขา	การฝึกและจัดระเบียบวินัยแบบแผนชีวิต
ที่ ๑๐	ปัญญาภูมิธรรม	ความเจริญงอกงามแห่งปัญญา

เพื่อความกระจ่างในความเข้าใจในหลักธรรมที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน ผู้วิจัยได้เขียนเป็นแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของหลักธรรมที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน ไว้ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๘

แผนภาพที่ ๔.๘ หลักธรรมที่เหมาะสมกับเยาวชน

จากแผนภาพที่ ๔.๘ ทำให้เข้าใจในหลักธรรมที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน จากการวิเคราะห์หลักธรรมที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนพบว่า หลักธรรมที่มีความเหมาะสมที่จะใช้อบรมเยาวชนมีอยู่หลายหลักธรรม แต่หลักธรรมที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอว่าในตอนที่กำลังทำการศึกษาเชิงลึกนั้น สามารถสรุปได้เป็น ๑๐ หลักธรรม ได้แก่ **หลักศีล ๕** หรือเบญจศีลและเบญจธรรม การที่จะพูดกับเยาวชนแต่ด้านเบญจศีลซึ่งมีแต่ข้อห้าม การพูดหลักเบญจธรรมก็ควรที่จะนำมาใช้อบรมเยาวชน เพราะเบญจธรรมไม่มีข้อห้ามมีแต่ข้อที่ให้ทำ เยาวชนยอมรับได้ง่ายกว่า ใช้ศีล ๕ เพื่อช่วยควบคุมกายและวาจาของเยาวชนไม่ให้ไปเบียดเบียนผู้อื่น **หลักอริยสัจ ๔** ใช้เพื่อค้นหาและแก้ไขปัญหาของเยาวชน สอนให้เยาวชนรู้จักค้นหาสาเหตุของเรื่องราวต่างๆ ของเยาวชนอีกทั้งหาทางแก้ปัญหาของเยาวชนได้ด้วย **มรรคมืองค์ ๘** จะใช้เพื่อให้เยาวชนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและให้ผู้อื่นยอมรับในตัวเยาวชน เพราะมรรคมืองค์ ๘ จะสอนให้การกระทำต่างๆ เป็นการกระทำที่ดีที่ชอบทั้งสิ้น **ธรรมโลกบาล** หลักธรรมนี้ได้แก่ หิริ และโอตตปปะ ซึ่งสอนให้คนละอายและเกรงกลัวต่อการทำบาป จะช่วยให้เยาวชนรู้จักการยับยั้งชั่งใจไม่ทำสิ่งที่เลวสิ่งที่ไม่ควร **หลักพรหมวิหาร ๔** ใช้อบรมเยาวชนเพื่อให้เยาวชนเป็นที่รักของผู้อื่น สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข เพราะจะทำให้เยาวชนช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ **หลักอิทธิบาท ๔** ใช้อบรมให้เยาวชนมีความมุ่งมั่นในการทำงาน ในการศึกษาหาความรู้ ในการดำรงชีวิต ช่วยให้การงานสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ **หลักกตัญญูกตเวที** ใช้สอนเยาวชนเพื่อให้เยาวชนรู้จักสำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณและพร้อมที่จะตอบแทนบุญคุณบุคคลเหล่านั้น **หลักสังคหวัตถุ ๔** ใช้เพื่อฝึกให้เยาวชนสามารถสร้างความกลมเกลียวในหมู่คณะ **หลักไตรสิกขา** ใช้สอนเยาวชนให้สามารถจัดระเบียบแบบแผนของชีวิตตนเอง ฝึกให้มีศีล มีสมาธิเพื่อก่อให้เกิดปัญญาตามมา และหลักธรรมสุดท้าย ได้แก่ **หลักปัญญาภูมิธรรม** สอนให้เยาวชนสร้างความเจริญงอกงามให้กับปัญญาของเยาวชนเอง

จากหลักธรรมทั้ง ๑๐ ที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นหลักธรรมที่มีประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตของเยาวชนเป็นอย่างมาก เยาวชนควรได้รับการอบรมศีลธรรมเหล่านี้ให้ซึมลึกสู่จิตใจของเยาวชนตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อควบคุมกายวาจาใจของเยาวชนให้เป็นคนดีตั้งแต่เด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีศีล มีธรรม ไม่มีใจคิดเบียดเบียนผู้อื่น เพื่อช่วยสร้างประเทศให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

ความถี่เกี่ยวกับหลักธรรมที่เหมาะสม เพื่อให้เห็นชัดขึ้นว่าผู้ทรงคุณวุฒิท่านใดมีความคิดเห็นด้านใดบ้าง ผู้วิจัยจึงทำตารางที่ ๔.๖๒ เพื่อแสดงให้เห็นความถี่ในแต่ละประเด็น

ตารางที่ ๔.๖๒ ความถี่ของความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักธรรมที่เหมาะสม

ข้อ	ประเด็น	ความถี่	คนที่	ร้อยละ
ที่ ๑	เบญจศีลและเบญจธรรม	๒๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙, ๒๐	๑๐๐
ที่ ๒	อริยสัจ ๔	๒๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙,	๑๐๐

ข้อ	ประเด็น	ความถี่	คนที่	ร้อยละ
			๒๐	
ที่ ๓	มรรค	๒๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๖,๑๗,๑๘,๑๙, ๒๐	๑๐๐
ที่ ๔	ธรรมโลกบาล	๑๗	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๘,๑๙,๒๐	๘๕
ที่ ๕	พรหมวิหาร ๔	๑๙	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๙๕
ที่ ๖	อิทธิบาท ๔	๑๙	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๙๕
ที่ ๗	กัตถัญญกตเวที	๑๙	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๗,๑๘,๑๙,๒๐	๙๕
ที่ ๘	สังคหวัตถุ ๔	๑๗	๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๘,๑๙,๒๐	๘๐
ที่ ๙	ไตรสิกขา	๑๗	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙, ๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๕,๑๙,๒๐	๘๐
ที่ ๑๐	ปัญญาวิมุติธรรม	๑๔	๒,๓,๔,๕,๗,๘,๙,๑๑, ๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๙, ๒๐	๗๐

จากตารางที่ ๔.๖๒ พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีการนำเสนอแนวคิดที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้

ลำดับที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐ มี ๓ ประเด็นที่มีความถี่ในระดับนี้ ได้แก่ เบญจศีลและเบญจธรรม อริยสัจ ๔ และมรรค หลักธรรมทั้ง ๓ ประการนี้เป็นหลักธรรมที่ผู้ทรงคุณวุฒิต่างให้ความเห็นว่ามีเหมาะสมที่จะนำมาใช้พัฒนาจริยธรรมของเยาวชน โดยการใช้เบญจศีลควบคุมความประพฤติทางกายและวาจา ให้เรียบร้อยไม่ให้เป็นโทษหรือเป็นภัยต่อผู้อื่น ถ้าได้กรักษาศีล ๕

ปัญหาต่างๆ ก็จะลดลงไปได้หมด^{๒๕๗} การใช้ศีล ๕ จะช่วยในการควบคุมตัวเองได้มากขึ้น การเชื่อมโยงหลักศีลธรรมกับกฎหมายอาญา ต้องอธิบายความผิดในกฎหมายกับศีลธรรมให้กระจ่าง^{๒๕๘} สิ่งใดที่ผิดศีลธรรมมักจะผิดกฎหมายเช่นกัน การสอนเบญจศีลจึงควรสอนควบคู่กับการสอนเบญจธรรมด้วย เพราะเบญจศีลเป็นข้อห้ามทั้ง ๕ ข้อ ส่วนเบญจธรรมเป็นข้อแนะนำให้ทำดี เด็กจะรับได้ง่ายกว่า การใช้ร้อยสัจ ๔ ทำให้เยาวชนสามารถรู้ได้ว่าอะไรคือความทุกข์ของเขา อะไรเป็นต้นเหตุแห่งทุกข์นั้น อีกทั้งช่วยให้เขาพยายามหาทางแก้ไขปัญหาหรือหาทางที่จะกำจัดทุกข์นั้นให้ด้วยด้วยสติและถูกต้อง เยาวชนจะมีทางออกสำหรับปัญหานั้นๆ การกระทำผิดย่อมมีน้อยลง การใช้หลักธรรมมรรคหรือมรรคมืองค์ ๘ ช่วยให้เยาวชนเป็นที่รักที่ชื่นชมของผู้ที่พบเห็น การสอนเยาวชนโดยหลักธรรมนี้ ไม่จำเป็นต้องเน้นทุกข้อ ให้เน้นเฉพาะข้อที่มีความเหมาะสมสำหรับเยาวชน หรือให้ดูลักษณะของเด็กกว่าขาดสิ่งใดใน ๘ ประการนี้ ให้เน้นตามความเหมาะสมของเด็ก

ลำดับที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๐ มี ๓ ประเด็นที่มีความถี่ในระดับนี้ ได้แก่ พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ และกตัญญูกตเวที การใช้พรหมวิหาร ๔ ย่อมทำให้เยาวชนเป็นที่รักของคนทั่วไปเพราะความมีน้ำใจนั่นเอง เน้นให้เยาวชนรู้จักที่จะรักคนอื่นซึ่งดีกว่าเกลียดคนอื่น^{๒๕๙} การใช้หลักอิทธิบาท ๔ จะช่วยให้เยาวชนที่ไม่มีความอดทนในการทำงานหรือไม่มีสมาธิในการทำงานย่อมต้องได้รับการอบรมสั่งสอนหลักธรรมนี้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพราะหลักธรรมนี้จะช่วยให้คนที่ปฏิบัติมีความมุ่งมั่นมากขึ้น หนทางสู่ความสำเร็จจึงอยู่ไม่ไกลเกินเอื้อม การใช้หลักกตัญญูกตเวที ความกตัญญูจะช่วยให้เกิดการยับยั้งชั่งใจ^{๒๖๐} สำนึกที่ดีของคนจะช่วยให้คนเราทำความดีและไม่ไปกระทำความผิด เยาวชนพึงได้รับการสั่งสอนในหลักธรรมข้อนี้เพราะความกตัญญูกตเวทีจะทำให้เยาวชนสามารถทำสิ่งดีๆ ให้เกิดขึ้นในชีวิตได้

ลำดับที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐ ได้แก่ ธรรมโลกบาล ผู้ใหญ่ในสังคมตลอดจนพ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชน ต้องสร้างต้นแบบให้เด็กมีคุณธรรม โดยก่อนที่เยาวชนจะเรียนต้องเลียนก่อน^{๒๖๑} นั่นก็คือการเลียนแบบอย่างที่ดีจากผู้ใหญ่ที่ดี จากสังคมที่ดี หากผู้ใหญ่สอนให้เยาวชนเข้าใจถึงความผิดชอบชั่วดี ให้มีhiri โอตตปปะ ถ้าเยาวชนมีความเข้าใจในหลักธรรมนี้และถือปฏิบัติเป็นนิจก็จะช่วยระงับการกระทำที่ไม่ดีได้^{๒๖๒} เยาวชนพึงละอายใจต่อการทำความชั่ว และเกรงกลัวต่อความชั่วและผลของกรรมชั่ว หลักธรรมนี้จะช่วยให้เยาวชนไม่กล้าทำชั่ว

^{๒๕๗} สัมภาษณ์ นายยอดชาย อภัยสันติพงษ์, ผู้พิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๕๘} สัมภาษณ์ นางพรพิมล เรืองกิจ, ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๕๙} สัมภาษณ์ พระสุธีธรรมนุวัตร, คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๖๐} สัมภาษณ์ นายอุเทน ศิริสมรรถการ, รองอธิบดีผู้พิพากษามา ๑, ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๖๑} สัมภาษณ์ พระสุธีธรรมนุวัตร, คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

^{๒๖๒} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์, นักวิชาการ, ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖.

๔.๓ วิเคราะห์ภาพรวม

จากข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การพิสูจน์สมมติฐาน และการศึกษาทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวมาในบทที่ ๒ ทำให้สามารถวิเคราะห์ผลและผลต่างๆ ของการกระทำผิดของเยาวชน ทำให้ผู้วิจัยสามารถพบคำตอบสำหรับคำถามในการวิจัย อีกทั้งบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

๔.๓.๑ ประเด็นปัญหาของเยาวชน

พบว่าประเด็นปัญหาหลักของเยาวชนมีอยู่ ๑๐ ประการ ได้แก่ ปัญหาทางด้านร่างกายของเยาวชน ทำให้เกิด ความไม่มั่นใจในตนเอง เยาวชนต้องการสิ่งใดจะทำอย่างขาดความยับยั้งชั่งใจ ปัญหาทางอารมณ์และจิต ทำให้เกิดการขาดความสามารถในการแยก แยะผิดชอบชั่วดี ปัญหาสังคมหรือสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความคุ้นชินกับสิ่งไม่ดีที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน ปัญหาครอบครัว ทำให้ขาดความอบอุ่น และขาดการบ่มเพาะนิสัยที่ดีให้กับเยาวชน ปัญหาเพื่อนและบุคคลใกล้ชิด ทำให้เกิดการชักชวนให้เยาวชนไปกระทำการสิ่งที่ไม่ดีกัน ปัญหาภูมิหลังและโอกาสของการศึกษา ทำให้ขาดโอกาสได้งานดีๆ ทำ จึงหันหน้าเข้าหาอาชีพทุจริตซึ่งได้เงินง่ายกว่า

ปัญหาประวัติการกระทำผิด ทำให้เกิดการมีประสบการณ์ในการกระทำความผิดและนำมาซึ่งการกระทำผิดซ้ำอีก ปัญหาด้านพฤติกรรมเบี่ยงเบน ทำให้เกิดการก่อคดีจากเด็กมากขึ้นและรูปแบบของการกระทำผิดมีความรุนแรงมากขึ้น ปัญหาด้านระบบการศึกษาของชาติ ทำให้เกิดการเน้นสร้างคนเก่งมากกว่าสร้างคนดีทำให้ระดับจริยธรรมในจิตใจเด็กต่ำลง ปัญหาด้านแรงบันดาลใจและเป้าหมายในชีวิต ทำให้เกิดการขาดความกระตือรือร้นในการทำความดีเพื่อตนเองและเพื่อผู้อื่น

๔.๓.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดของเยาวชน

ในการวิจัยนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดของเยาวชน แบ่งได้ ๔ ปัจจัย

๑) ปัจจัยด้านสังคม

ปัจจัยด้านนี้มีหลายปัจจัยซึ่งล้วนนำไปสู่ปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น สภาพสังคมที่เยาวชนอยู่ ทำให้เยาวชนไหลไปตามกระแสสังคมที่เป็นสังคมวัตถุนิยมและไปสู่การกระทำผิด เพื่อนของเยาวชน ทำให้เยาวชนถูกโน้มน้าวจิตใจให้กระทำการสิ่งต่างๆ ตามเพื่อน ชุมชนที่อยู่อาศัย ทำให้เยาวชนมีความคุ้นชินกับพฤติกรรมที่ไม่ดีต่างๆ จึงลงมือทำเองบ้างเพราะคิดว่าเป็นเรื่องที่ใครๆ ก็ทำกัน การทำตัวของผู้ใหญ่ ทำให้เยาวชนมีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้น การไม่มีที่ว่างให้ศาสนา ทำให้เยาวชนการกระทำผิดโดยไม่มีสำนึกถึงความผิดเหล่านั้น การขาดแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ทำให้ประเทศจะมีแต่ทรัพยากรมนุษย์ที่ขาดคุณภาพหรือคุณภาพต่ำ การเข้าถึงสิ่งผิดกฎหมายและอบายมุขได้ง่าย ทำให้เวลาเกิดปัญหาบางอย่างจะมีการทวีความรุนแรงมากขึ้น สื่อต่างๆ ทำให้ปัญหาที่เกิดกับเยาวชนยากในการแก้ไขและป้องกัน สังคมไม่มีเวทีที่จะให้บำเพ็ญประโยชน์ ทำให้เยาวชนไม่ทราบว่าจะทำดีเพื่อใคร ทำดีแล้วได้อะไร

๒) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยด้านนี้แม้จะไม่ใช่ว่าปัจจัยหลักแต่ส่งผลมากต่อเยาวชนซึ่งมีหลายปัจจัยย่อยได้แก่ เยาวชนมีความต้องการเงินปัจจัย๔ ทำให้เยาวชนเลือกที่จะก่ออาชญากรรมเพื่อให้สิ่งของเหล่านั้นค่าครองชีพที่สูง ทำให้เยาวชนช่วยหาเงินแบบผิดๆ เพราะความผิดเคืองความขัดสนในครอบครัว การเลี้ยงลูกแบบผลัดมือเลี้ยง ทำให้เยาวชนไม่มีโอกาสได้รับรู้แนวการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมจากพ่อแม่ การขาดโอกาสในการทำงาน ทำให้เยาวชนเลือกที่จะหาเงินด้วยวิธีที่ผิดกฎหมายแต่ได้ค่าตอบแทนมากกว่า

๓) ปัจจัยด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านนี้มีผลกระทบต่อการกระทำผิดของเยาวชนโดยตรง มีปัจจัยย่อยหลายปัจจัยได้แก่ ลักษณะการเลี้ยงลูก ทำให้เยาวชนมีอุปนิสัยตามการเลี้ยงลูก เช่น เอาแต่ใจตัวหรือขาดความมั่นใจ ลักษณะของครอบครัว ทำให้เยาวชนขาดความมั่นคงในชีวิต ยากต่อการเป็นเหยื่อของอาชญากรอื่นๆ ลักษณะของพ่อแม่ ทำให้เยาวชนไม่เชื่อคำสอนของพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูก ปัญหาการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว ทำให้เยาวชนมีความเกียจคร้านต่ออารมณ์ทำให้เยาวชนหาทางออกผิดๆ อาชีพของพ่อแม่ ทำให้เยาวชนเจริญรอยตามพ่อแม่ ยึดสิ่งไม่ดีที่พ่อแม่ทำเป็นอาชีพของตนต่อไป ความเหลื่อมล้ำของครอบครัว ทำให้เยาวชนเกิดการเปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่นซึ่งทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา ความปล่อยปละของพ่อแม่ ทำให้เยาวชนหันไปพึ่งพาเพื่อนหรือสิ่งเสพติดอื่นเมื่อมีปัญหา

๔) ปัจจัยด้านตัวเยาวชน

ปัจจัยด้านนี้มีผลกระทบต่อการกระทำผิดของเยาวชนโดยตรง มีปัจจัยย่อยหลายปัจจัยได้แก่ ลักษณะของพันธุกรรม ทำให้ส่งผลโดยตรงต่อตัวเยาวชนจากภายในซึ่งไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ วุฒิภาวะที่ยังไม่พัฒนาเต็มที่ ทำให้เยาวชนเดินทางและทำในสิ่งที่ผิดได้ การคบเพื่อน ทำให้เยาวชนทำตามเพื่อนโดยไม่คำนึงว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ดี ปัญหาการเจ็บป่วยของเยาวชน ทำให้ผู้อื่นแสวงหาผลประโยชน์จากเยาวชนโดยอาศัยจุดด้อยนี้ การทำตามการปฏิบัติตนของคนในครอบครัว ทำให้เยาวชนไม่อาจหลีกเลี่ยงและปฏิบัติตามแม้สิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งไม่ดี การขาดความภูมิใจในตัวเอง ทำให้เยาวชนไม่สามารถจัดการชีวิตตัวเองและจะสะท้อนออกมาในพฤติกรรม การขาดแรงบันดาลใจ ทำให้เยาวชนใช้ชีวิตอยู่ไปวันๆ อย่างปราศจากเป้าหมายของชีวิต

๔.๓.๓ การประยุกต์หลักธรรม

การประยุกต์หลักธรรมพระพุทธศาสนาเสนอเป็นกลยุทธ์เชิงพุทธในการขัดเกลาจิตใจของเยาวชน ทำได้โดยการประยุกต์หลักธรรมโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุถึงสิ่งที่ต้องการสื่อให้เยาวชนรับรู้ วิธีการประยุกต์ ๒ แนวทาง ดังนี้

๑) การประยุกต์หลักธรรมที่ ๑

จัดหากิจกรรมเพื่อเปิดใจเยาวชนเพื่อให้ธรรมะเข้าสู่จิตใจของเยาวชนง่ายขึ้น การสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจให้เยาวชน เพื่อให้เยาวชนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้นและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม จัดหากิจกรรมนอกหลักสูตร เพื่อให้เยาวชนมีโอกาสเรียนรู้ธรรมะผ่านกิจกรรมอย่างสนุกและมีสาระ บางครั้งอาจใช้การบวชสามเณร เพื่อให้เยาวชนใกล้ชิดศาสนามากขึ้น และสามารถเปลี่ยนความคิดของเขา การให้เยาวชนเข้าค่ายต่างๆ เพื่อให้เยาวชนมีโอกาสได้ปฏิบัติจริง และเพิ่มความน่าสนใจของกิจกรรมนั้น การจัดกิจกรรม”บวร” ซึ่งเป็นการประสานกันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน เพื่อทำให้การสอนธรรมะเยาวชนมีความต่อเนื่องกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน การบรรจุวิชาพุทธศาสนาลงในหลักสูตร เพื่อให้เยาวชนมีความสนใจที่จะเรียนรู้พระพุทธศาสนามากขึ้น การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน เพื่อให้ธรรมะที่อยู่ในใจเยาวชนเป็นเครื่องช่วยอุดหนุนยั้งไม่ให้เยาวชนไปทำผิด และสิ่งสำคัญอีกอย่างที่ยังมองข้ามไม่ได้ คือคุณสมบัติของผู้สอน ทำให้ผู้สอนธรรมะให้เยาวชนมีความเข้าใจในหลักธรรมและเทคนิคการสอนธรรมะอย่างถูกต้อง

๒) การประยุกต์หลักธรรมที่ ๒

เป็นวิธีการขัดเกลาจิตใจเยาวชนโดยใช้หลักธรรมเป็นสื่อ นำ เช่น การทำให้เยาวชนมีโอกาสเข้าใกล้ศาสนา โดยใช้นิทานและกิจกรรมเป็นสื่อ การสร้างสำนึกที่ดีให้เกิดกับจิตใจเยาวชน โดยใช้หลักศีล ๕ หิริ โอตตัปปะ พรหมวิหาร ๔ การฝึกให้เยาวชนมีโอกาสได้ทำความดีทุกวัน โดยใช้มงคล ๓๘ ศีล ๕ การกระตุ้นให้เยาวชนมีความต้องการร่วมกิจกรรมศาสนา โดยใช้พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ อริยสัจ ๔ และศีล ๕ การกระตุ้นให้เยาวชนดำเนินชีวิตอย่างมีทิศทางและเป้าหมาย โดยใช้อิทธิบาท ๔ ฝึกให้เยาวชนมีวินัยในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยใช้ไตรสิกขา เบญจศีลเบญจธรรม และสังคหวัตถุ ๔ สร้างสำนึกให้เยาวชนรู้บุญคุณคน โดยใช้หลักของกตัญญูกตเวที สร้างแผนฟื้นฟูเยาวชนที่เคยทำผิดมาก่อน โดยใช้ศีล ๕ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ ความกตัญญู

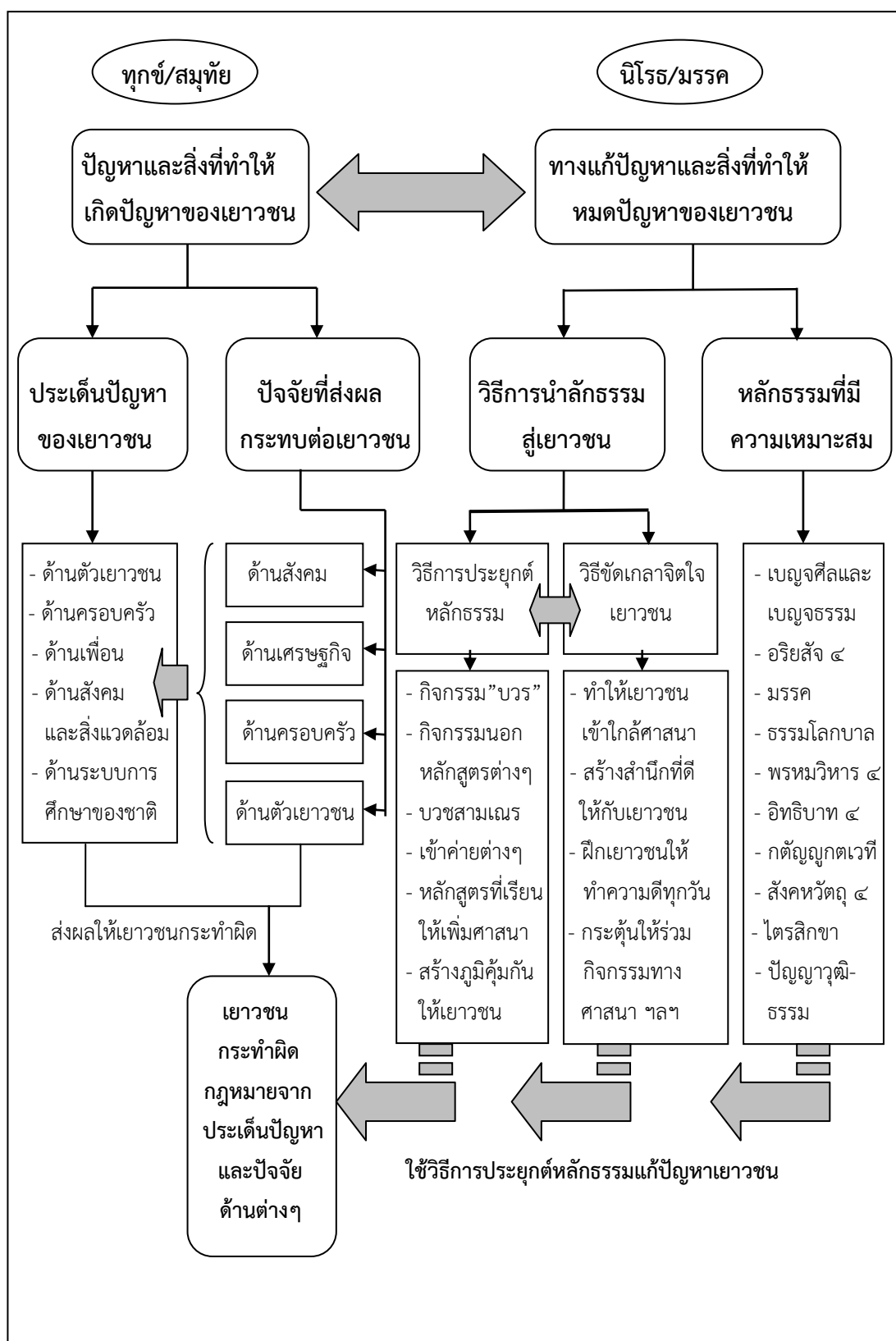
๔.๓.๔ หลักธรรมที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของเยาวชน

หลักธรรมในพระพุทธศาสนามีอยู่มากมายหลายประการและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่นำไปปฏิบัติ หลักธรรมหลักๆ ที่เยาวชนพึงเรียนรู้ ได้แก่ เบญจศีลและเบญจธรรม ใช้การควบคุมความประพฤติทางกายและวาจา อริยสัจ ๔ ใช้ค้นหาและแก้ปัญหาของตน มรรค ช่วยการดำรงตนเป็นคนดี และให้ผู้อื่นยอมรับ ธรรมโลกบาล ใช้เพื่อยับยั้งใจและช่วยระงับการกระทำที่ไม่ดี พรหมวิหาร ๔ ทำให้มีน้ำใจและความเป็นที่รักแก่ผู้พบเห็น อิทธิบาท ๔ เสริมสร้างความมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จในการทำงาน กตัญญูกตเวที ช่วยเสริมสร้างความสำนึกถึงบุญคุณของผู้มีพระคุณ สังคหวัตถุ ๔ ช่วยสร้างความกลมเกลียวในหมู่คณะ ไตรสิกขา ช่วยฝึกและจัดระเบียบวินัยแบบแผนชีวิต และปัญญาวิมุตติธรรม ช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงามแห่งปัญญา

๔.๔ การสังเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่เน้นการแก้ไขเยาวชนหรือป้องกันปัญหา ไม่ให้เกิดกับเยาวชนด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเป็นรูปธรรมมีจำนวนไม่มาก สำหรับการ

วิจัยนี้ ผู้วิจัยเน้นศึกษาประเด็นปัญหาของเยาวชนและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเยาวชน โดยผู้วิจัยได้พบประเด็นปัญหาของเยาวชนและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเยาวชนกระทำได้ นอกจากนั้นงานวิจัยได้สังเคราะห์วิธีการที่ในการจัดการกับปัญหาของเยาวชน และการแก้ปัญหาของเยาวชนและสิ่งที่จะนำมาใช้กับเยาวชนเพื่อการพัฒนาเยาวชนในด้านจริยธรรม ผู้ที่ได้อ่านงานวิจัยชิ้นนี้ จะได้เข้าถึงประเด็นปัญหาของเยาวชนซึ่งเป็นทุกข์ที่เยาวชนประสบอยู่ เข้าใจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลกระทบของเยาวชน ซึ่งก็คือสมุทัย มองเห็นทางดับทุกข์ของเยาวชนโดยการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ช่วยดับทุกข์ให้เยาวชน ซึ่งก็คือนิโรธ และมีวิธีการและหลักธรรมที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการขัดเกลาจิตใจของเยาวชน ซึ่งก็คือ มรรค จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาทั้งหมด ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดออกมาเป็นแผนภาพดังแผนภาพที่ ๔.๙

แผนภาพที่ ๔.๙ แสดงผลจากการสังเคราะห์ของการวิจัยนี้

จากแผนภาพที่ ๔.๙ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์สิ่งต่างๆ ที่ได้จากการวิจัยนี้ออกเป็น ๔ ส่วน ตามหลักอริยสัจ ๔ ดังนี้

๑. ประเด็นปัญหาของเยาวชน (ทุกข์) ได้แก่

- ๑) ปัญหาทางด้านร่างกายของเยาวชน
- ๒) ปัญหาทางอารมณ์และจิต
- ๓) ปัญหาสังคมหรือสิ่งแวดล้อมๆ
- ๔) ปัญหาครอบครัว
- ๕) ปัญหาเพื่อนและบุคคลใกล้ชิด
- ๖) ปัญหาภูมิหลังและโอกาสของการศึกษา
- ๗) ปัญหาประวัติการทำผิด
- ๘) ปัญหาด้านพฤติกรรมเบี่ยงเบน
- ๙) ปัญหาด้านระบบการศึกษาของชาติ
- ๑๐) ปัญหาด้านแรงบันดาลใจและเป้าหมายในชีวิต

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดของเยาวชน (สมุทัย) แบ่งเป็นด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านครอบครัว และด้านตัวเยาวชน ดังนี้

ด้านสังคม ได้แก่

- ๑) สภาพสังคมที่ทำให้เยาวชนไหลไปตามกระแสสังคมที่เป็นสังคมวัตถุนิยมไปสู่การกระทำผิด
- ๒) เพื่อนของเยาวชนที่โน้มน้าวจิตใจเยาวชนให้กระทำการต่างๆ ตามเพื่อน
- ๓) ชุมชนที่อยู่อาศัย ทำให้เยาวชนมีความคุ้นชินกับพฤติกรรมที่ไม่ดีต่างๆ จึงลงมือทำเองบ้าง
- ๔) การทำตัวของผู้ใหญ่ทำให้เยาวชนมีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้น
- ๕) การไม่มีที่ว่างให้ศาสนาส่งผลให้เยาวชนการกระทำผิดโดยไม่มีสำนึกถึงความผิดเหล่านั้น
- ๖) การขาดแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งผลให้ประเทศจะมีแต่ทรัพยากรมนุษย์ที่ขาดคุณภาพหรือคุณภาพต่ำ
- ๗) การเข้าถึงสิ่งผิดกฎหมายและอบายมุขได้ง่าย ทำให้เวลาเกิดปัญหาบางอย่างจะมีการทวีความรุนแรงมากขึ้น
- ๘) สื่อต่างๆ ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนยากในการแก้ไขและป้องกัน

๙) สังคมไม่มีเวทีที่จะให้บำเพ็ญประโยชน์ เยาวชนไม่ทราบว่าจะทำดีเพื่อใคร ทำดีแล้วได้อะไร

ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

- ๑) ความต้องการเงินปัจจัย ๔ ของเยาวชน ทำให้เยาวชนเลือกที่จะก่ออาชญากรรมเพื่อให้สิ่งของเหล่านั้น
- ๒) ค่าครองชีพสูง ส่งผลให้เยาวชนต้องช่วยหาเงินแบบผิดๆ เพราะความฝืดเคืองความขัดสนในครอบครัว
- ๓) การเลี้ยงลูกแบบผลัดมือเลี้ยง ทำให้เยาวชนไม่มีโอกาสได้รับรู้แนวการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมจากพ่อแม่
- ๔) การขาดโอกาสในการทำงาน ทำให้เยาวชนเลือกที่จะหาเงินด้วยวิธีที่ผิด

กฎหมายแต่ได้คำตอบแทนมากกว่า

ด้านครอบครัว ได้แก่

- ๑) ลักษณะการเลี้ยงลูกทำให้เยาวชนบางรายจะมีอุปนิสัยตามการเลี้ยงลูก เช่น เอาแต่ใจตัวหรือขาดความมั่นใจ
- ๒) ลักษณะของครอบครัว ทำให้เยาวชนขาดความมั่นคงในชีวิต ง่ายต่อการเป็นเหยื่อของอาชญากรอื่นๆ
- ๓) ลักษณะของพ่อแม่ เยาวชนไม่เชื่อคำสอนของพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูก
- ๔) ปัญหาการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว ส่งผลให้เยาวชนมีความเก๋กตต่ออารมณ์และทำให้เยาวชนหาทางออกผิดๆ
- ๕) อาชีพของพ่อแม่ เยาวชนเจริญรอยตามพ่อแม่ ยึดสิ่งไม่ดีที่พ่อแม่ทำเป็นอาชีพของตนต่อไป
- ๖) ความเหลื่อมล้ำของครอบครัว เยาวชนเกิดการเปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่นซึ่งทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา
- ๗) ความปล่อยปละของพ่อแม่ ไม่ให้เวลากับลูก เยาวชนจึงหันไปพึ่งพาเพื่อนหรือสิ่งเสพติดอื่นเมื่อมีปัญหา

ด้านตัวเยาวชน ได้แก่

- ๑) ลักษณะของพันธุกรรม ส่งผลโดยตรงต่อตัวเยาวชนจากภายในซึ่งไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้
- ๒) วุฒิภาวะที่ยังไม่พัฒนาเต็มที่ ทำให้เยาวชนเดินทางและทำในสิ่งที่ผิดได้
- ๓) การคบเพื่อน เยาวชนจะทำตามที่เพื่อนยุโดยไม่คำนึงว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่
- ๔) ปัญหาการเจ็บป่วยของเยาวชน ทำให้ผู้อื่นแสวงหาผลประโยชน์จากเยาวชนโดยอาศัยจุดด้อยนี้
- ๕) การทำตามการปฏิบัติตนของคนในครอบครัว เยาวชนไม่อาจหลีกเลี่ยงและปฏิบัติตามแม้สิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งไม่ดี
- ๖) การขาดความภูมิใจในตัวเอง เยาวชนไม่สามารถจัดการชีวิตตัวเอง และจะสะท้อนออกมาในพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
- ๗) การขาดแรงบันดาลใจ เยาวชนใช้ชีวิตอยู่ไปวันๆ อย่างปราศจากเป้าหมายของชีวิต

นอกจากได้ค้นพบปัญหาและสิ่งทีก่อให้เกิดปัญหาของเยาวชน ซึ่งก็คือทุกข์และสมุทัยแล้ว ผู้วิจัยยังได้ค้นพบการจัดการกับปัญหาและทางออกของปัญหาให้กับเยาวชนด้วย นั่นก็คือ นิโรธและมรรค ซึ่งเป็นหัวใจของงานวิจัยนี้ เยาวชนและผู้ปกครองของเยาวชนให้ความคิดเห็นว่าหากเยาวชนได้รับการขัดเกลาจิตใจด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เยาวชนจะเป็นคนดีและทำดี ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งหาสิ่งที่เหมาะสม และได้ค้นพบการจัดการกับปัญหาและหลักธรรมที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับเยาวชน ดังนี้

๓. วิธีจัดการกับปัญหาและกลยุทธ์การแก้ปัญหาของเยาวชน (นิโรธ) แบ่งเป็น ๒ มิติ คือ

วิธีการประยุกต์หลักธรรม ได้แก่

- ๑) การเปิดใจเยาวชน เป็นการทำให้เยาวชนยอมรับธรรมะและยอมให้ธรรมะเข้าสู่จิตใจของเยาวชนง่ายขึ้น
- ๒) การสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจให้เยาวชน เพื่อทำให้เยาวชนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้นและให้ความร่วมมือทำกิจกรรมด้วย
- ๓) กิจกรรมนอกหลักสูตร ทำให้เยาวชนมีโอกาสรื่นรู้ธรรมะผ่านกิจกรรมอย่างสนุกและมีสาระ
- ๔) การบวชสามเณร จะทำให้เยาวชนใกล้ชิดศาสนามากขึ้น และสามารถเปลี่ยนความคิดของเขา

- ๕) การเข้าค่ายต่างๆ ทำให้เยาวชนมีโอกาสได้ปฏิบัติจริงและเพิ่มความน่าสนใจของกิจกรรมนั้น
- ๖) การจัดกิจกรรม”บวร” ทำให้การสอนธรรมะเยาวชนมีความต่อเนื่องกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน
- ๗) การบรรจุวิชาพุทธศาสนาลงในหลักสูตร ทำให้เยาวชนมีความสนใจที่จะเรียนรู้หลักธรรมมากขึ้น
- ๘) การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน ทำให้ธรรมะที่อยู่ในใจเยาวชนเป็นเครื่องช่วยอุดหนุนยั้งไม่ให้เยาวชนไปกระทำผิด
- ๙) คุณสมบัติของผู้สอน ทำให้ผู้สอนธรรมะให้เยาวชนเข้าใจในหลักธรรมและเทคนิคการสอนธรรมะ

วิธีการขัดเกลาจิตใจเยาวชน ได้แก่

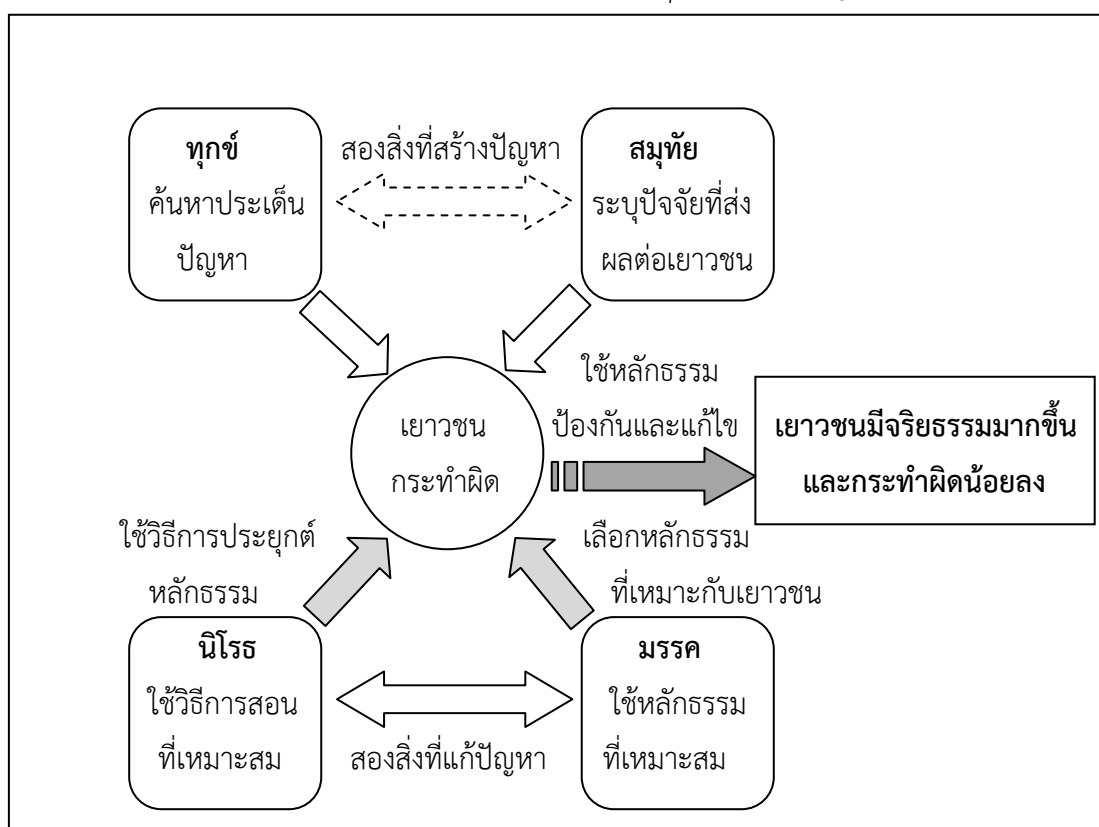
- ๑) การทำให้เยาวชนมีโอกาสเข้าใกล้ศาสนา โดยการใช้นิทานและกิจกรรม
- ๒) การสร้างสำนึกที่ดีให้เกิดกับจิตใจเยาวชน โดยการใช้ศีล ๕ หิริ โอตตัปปะ พรหมวิหาร ๔
- ๓) การฝึกให้เยาวชนได้ทำความดีทุกวัน โดยการใช้มงคล ๓๘ ศีล ๕
- ๔) การกระตุ้นให้เยาวชนมีความต้องการร่วมกิจกรรมศาสนา โดยการใช้พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ อริยสัจ ๔ และศีล ๕
- ๕) การกระตุ้นให้เยาวชนดำเนินชีวิตอย่างมีทิศทางและเป้าหมาย โดยการใช้อิทธิบาท ๔
- ๖) การมีวินัยในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยการใช้ไตรสิกขา เบญจศีล เบญจธรรม และสังคหวัตถุ ๔
- ๗) ความสำนึกบุญคุณคน โดยการใช้หลักกตัญญูกตเวที
- ๘) แผนฟื้นฟูเยาวชนที่เคยทำผิดมาก่อน โดยการใช้ศีล ๕ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ ความกตัญญู

๔. หลักธรรมที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับเยาวชน (มรรค) ได้แก่

- ๑) เบญจศีลและเบญจธรรม ใช้ในการควบคุมความประพฤติทางกายและวาจา
- ๒) อริยสัจ ๔ ใช้เป็นวิธีการค้นหาและแก้ปัญหาของตน
- ๓) มรรค ใช้ในการดำรงตนเป็นคนดีและให้ผู้อื่นยอมรับ

- ๔) ธรรมโลกบาล ใช้เพื่อยับยั้งใจและช่วยระงับการกระทำที่ไม่ดี
- ๕) พรหมวิหาร ๔ ใช้เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจและความเป็นที่รักแก่ผู้พบเห็น
- ๖) อิทธิบาท ๔ ใช้สร้างความมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จในการทำงาน
- ๗) กตัญญูกตเวที ใช้สร้างความสำนึกถึงบุญคุณของผู้มีพระคุณ
- ๘) สังคหวัตถุ ๔ ใช้เพื่อสร้างความกลมเกลียวในหมู่คณะ
- ๙) ไตรสิกขา ใช้เพื่อฝึกและจัดระเบียบวินัยแบบแผนชีวิต
- ๑๐) ปัญญาวิมุตติธรรม ใช้เพื่อสร้างเสริมความเจริญงอกงามแห่งปัญญา

จากการสังเคราะห์ทั้งหมดที่ได้จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ขบวนการทั้งหมดของการกระทำผิดของเยาวชนและวิธีการแก้ปัญหาให้เยาวชนตามแผนภาพที่ ๔.๙ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ต่อไปเพื่อให้ง่ายแก่การเข้าใจได้เป็นแผนภาพที่ ๔.๑๐ ซึ่งแสดงกลยุทธ์การแก้ไขปัญหายาวชน

แผนภาพที่ ๔.๑๐ แสดงกลยุทธ์การแก้ไขปัญหายาวชน

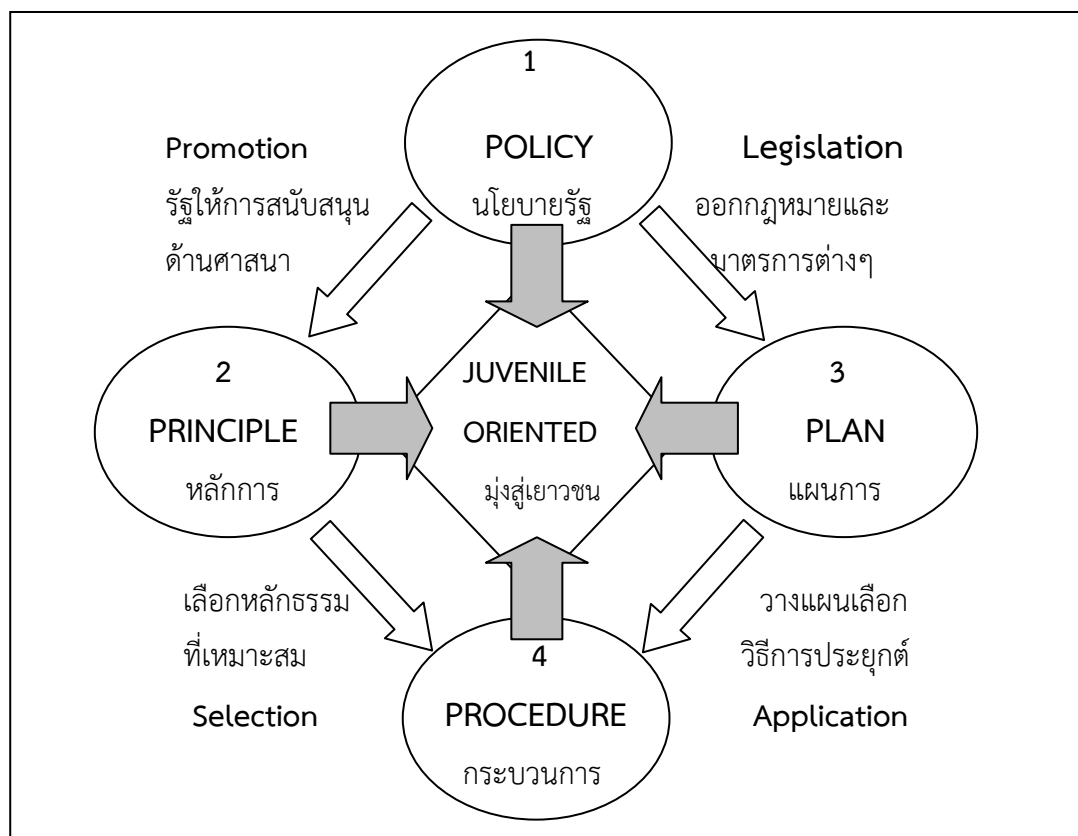
จากการสังเคราะห์บทสรุปเป็นแบบจำลองนี้ ทำให้ได้กลยุทธ์ในการการแก้ไขปัญหายาวชนและวิธีการประยุกต์ให้เข้าถึงจิตใจของเยาวชนนั้นมีขบวนการอย่างไร โดยผู้ที่มีหน้าที่ในการแก้ปัญหายาวชนจะต้องทำอย่างระมัดระวังและทำเป็นลักษณะของเฉพาะบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากเยาวชนแต่ละคนมีประเด็นปัญหาที่แตกต่างกัน มีภูมิหลังของตนเองและของครอบครัวที่แตกต่างกัน อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการเลือกใช้วิธีการประยุกต์หลักธรรม วิธีการ

ขัดเกลาจิตใจของเยาวชน ตลอดจนการเลือกใช้หลักธรรมในการสอนเยาวชนนั้นไม่จำเป็นต้องเหมือนกันในเยาวชนทุกคน หรือไม่ใช่หมดทุกวิธีทุกหลักธรรม ให้เลือกใช้อย่างเหมาะสมกับเยาวชนแต่ละราย การใช้วิธีการและหลักธรรมบางอย่างอาจเหมาะสมเฉพาะกับเยาวชนรายนั้นๆ ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างกันดังได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นการเลือกใช้วิธีการและหลักธรรมต้องเลือกอย่างดี ให้มีความเหมาะสมกับเยาวชนเป็นรายๆ ไป เสมือนการจ่ายยาคนไข้ของหมอที่ต้องดูอาการคนไข้เป็นรายๆ ไป การเลือกวิธีการและหลักธรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนจะช่วยให้การนำศีลธรรมเข้าสู่จิตใจของเยาวชนได้ผลและเร็ว เช่นเดียวกับการจ่ายยาตรงกับโรคของหมอ

๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๕.๑ กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมเยาวชน

นอกจากหลักธรรมต่างๆ ที่นำมาแก้ไขปรับเปลี่ยนความคิดของเยาวชน จากการศึกษาถึงข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากงานวิจัย ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ต่างๆ ตลอดจนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลาย ประกอบกับข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสามารถสร้างแบบจำลองของ “กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย” ได้ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑๑ สิ่งที่ได้จากการวิจัยนี้ คือ วัฏจักรโมเดล ซึ่งใช้หลัก ๓ การ บวก ๑ นโยบาย คือการใช้ ๑.หลักการ ๒. แผนการ ๓. กระบวนการ และ ๔. นโยบาย ซึ่งหากใช้ภาษาอังกฤษ จะเป็น Virachai's Model (Four P's Model = Policy, Principle, Plan, and Procedure)

แผนภาพที่ ๔.๑๑ แสดงแบบจำลอง Four P's – Virachai's Model

จากแผนภาพที่ ๔.๑๑ แบบจำลองนี้แสดงให้เห็นถึงกลยุทธ์ในการพัฒนาจริยธรรมให้กับเยาวชนได้ดังนี้ เริ่มที่วงกลมรอบนอกซึ่งประกอบด้วย ๓ การและ ๑ นโยบาย (Four P's) คือ

๑. นโยบายรัฐ (Policy) เป็นกลุ่มใหญ่ระดับชาติ สิ่งที่รัฐบาลต้องทำอย่างเร่งด่วนและมีความต่อเนื่อง คือการกำหนดนโยบายในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการพัฒนาเยาวชนในทุกด้าน และให้เน้นที่ด้านจริยธรรมของเยาวชน โดยรัฐบาลต้องมีการออกกฎหมายและมาตรการต่างๆ (Legislation) เพื่อช่วยในการพัฒนาเยาวชน อีกทั้งตรากฎหมายที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุน (Promotion) กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เยาวชนมีความต้องการเข้าหาศาสนาโดยเต็มใจและสนใจ ไม่ใช่ใช้วิธีการบังคับ การนำมาตรการต่างๆ มาใช้กับเยาวชนเพื่อให้เยาวชนสามารถใช้เวลากับพระพุทธศาสนาอย่างคุ้มค่า และเป็นการทำนุบำรุงศาสนา หน่วยงานภาครัฐพึงพัฒนาจิตใจของประชากรในประเทศให้มีระดับของศีลธรรมสูง ทั้งนี้เพื่อฝึกให้คนในชาติได้ตระหนักถึงบาปบุญคุณโทษ โดยกำหนดนโยบายด้านนี้อย่างจริงจังและเริ่มพัฒนาตั้งแต่เยาว์วัยต่อเนื่องไปจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่

นโยบายที่เกี่ยวกับแผนการ หมายถึง ให้รัฐออกกฎหมายและมาตรการต่างๆ ที่มีผลบังคับใช้อย่างจริงจัง มีการลงโทษกับบุคคลที่ลอกใช้ประโยชน์จากเด็กและเยาวชน บุคคลเหล่านี้อาศัยช่องโหว่ของกฎหมายประกอบกับความรู้ไม่เท่าทันของเยาวชน หลอกให้เยาวชนกระทำความผิดกฎหมายแทน เช่น การค้ายาเสพติด การปล้นทรัพย์ หรือแม้แต่การฆ่าบุคคลอื่น เป็นต้น กฎหมายต้องมีความเข้มงวดและจริงจัง เพื่อป้องกันไม่ให้เยาวชนต้องตกเป็นเหยื่อของคนพวกนี้ บางครั้งในเยาวชนบางรายมีการกระทำความผิดที่รุนแรงหรือบ่อยครั้งดังเช่นเยาวชนกลุ่มม็อดอาชีฟ ต้องมีกฎหมายที่จะใช้ลงโทษที่แรงขึ้นกว่าปกติ ต้องทำให้เยาวชนกลุ่มนี้นิ่งก่อนแล้วจึงนำหลักธรรมมาใช้เพื่อให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ สำหรับเยาวชนที่มีประวัติการกระทำความผิด ภาครัฐควรจัดทำแผนฟื้นฟูเพื่อให้เยาวชนเหล่านี้สามารถกลับตัวเป็นคนดีและสามารถอยู่ในสังคมต่อไปอย่างปกติสุข

๒. หลักการ (Principle) ในส่วนของหลักการ หมายถึง คนที่มีความเกี่ยวข้องกับเยาวชนไม่ว่าจะในฐานะพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ พระ เจ้าหน้าที่ดูแลในสถานพินิจ ฯลฯ จะต้องมีความรู้ในการสอนศีลธรรมให้เยาวชน หลักการในที่นี้จึงหมายถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในการแก้ปัญหาของเยาวชนโดยใช้หลักธรรมนั้น ผู้ที่ใช้หลักธรรม ควรเข้าใจลักษณะอุปนิสัย ภูมิหลังของเยาวชน ตลอดจนถึงปัญหาที่เยาวชนเผชิญอยู่ แล้วเลือกหลักธรรมที่มีความเหมาะสมกับเยาวชนรายนั้นๆ เพื่อให้การแก้ปัญหาตรงจุดและไม่เสียเวลาทั้งสองฝ่าย เช่น เยาวชนที่ทำอะไรไม่คิดให้คิด ไม่มีการยับยั้งชั่งใจ ไม่คำนึงถึงบาปไม่มีความละอายใจไม่เกรงกลัวต่อบาป การใช้หลักธรรมโลกบาลควบคู่กับกฎแห่งกรรมกับเยาวชนรายนั้น จะเป็นสิ่งที่เหมาะสม เป็นต้น การเลือกใช้ (Selection) หลักธรรมที่เหมาะสมต้องทำพร้อมกับวิธีการที่เหมาะสมด้วยจึงจะได้ผล

๓. แผนการ (Plan) เมื่อได้รับการสนับสนุนด้านนโยบายจากภาครัฐ ทำให้การทำงานมีความง่ายขึ้น มีกฎหมายรองรับ มีการบังคับใช้กฎหมายกับคนที่ทำร้ายเยาวชน แผนการในการนำ

หลักสูตรเข้าสู่จิตใจของเยาวชนทำได้เป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หรือรายครั้ง เราสามารถสร้างแผนงานเพื่อให้เยาวชนมีโอกาสได้ทำความดี มีเวทีสาธารณะสำหรับการทำความดี สิ่งเหล่านี้ต้องมีการเตรียมการให้ดีกว่าการสอนธรรมะให้เยาวชนจะเลือกใช้หลักสูตรและวิธีการเช่นไร แผนการสอนธรรมะควรแบ่งเป็นช่วงอายุของเยาวชน เพื่อให้เยาวชนสามารถซึมซับสิ่งดีๆ จากหลักสูตร คำสอนของพระพุทธศาสนา การสอนอาจทำได้ทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร หากเป็นในหลักสูตร ตำราเรียนจะเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่น่ามาใช้เพื่อการนี้ได้ และหากเป็นนอกหลักสูตร การสร้างค่ายต่างๆ เช่นค่ายคุณธรรมจะมีความเหมาะสม เมื่อรัฐได้ออกกฎหมายเพื่อการพัฒนาเยาวชนแล้ว กลุ่มบุคลากรที่ทำงานด้านเยาวชนจะต้องรู้จักการประยุกต์ (Application) หลักสูตรคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เยาวชนไม่เบื่อหน่ายในการศึกษาศีลธรรม นำไปสู่วิธีการสอนเยาวชนให้เข้าถึงหลักสูตร

๔. กระบวนการ (Procedure) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการนำศีลธรรมเข้าสู่เยาวชน เยาวชนเป็นช่วงวัยของความอยากรู้อยากเห็น ชอบความตื่นเต้น การที่จะเยาวชนมานั่งนิ่งๆ เพื่อฟังครูสอนธรรมะ หรือนั่งฟังพระเทศน์ เยาวชนจะปฏิเสธและไม่ให้ความสนใจต่อการสอนนั้น ผู้สอนต้องประยุกต์วิธีการสอนให้น่าสนใจ ผู้สอนต้องมีความเข้าใจในหลักสูตรนั้นๆ อย่างถ่องแท้ มีศิลปะการพูดที่น่าสนใจ การใช้ชี้นานบางครั้งจะทำให้เยาวชนเกิดความสนใจได้ หากเป็นเด็กนักเรียน ครูสามารถสอนในโรงเรียนแต่ไม่จำเป็นต้องสอนในห้องเรียน ให้นักเรียนสามารถเล่นเกมต่างๆ แล้วสอดแทรกธรรมะเข้าไปในแต่ละขั้นตอน การใช้กิจกรรมต่างๆ ในการสอนจะทำให้เยาวชนเกิดความสนุกและให้ความร่วมมือในกิจกรรมเหล่านั้น โดยมีการเสริมหลักสูตรเข้าไปเพื่อให้เยาวชนเห็นภาพได้ชัดขึ้น สำหรับกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือนอกสถานที่ เยาวชนควรได้รับการสนับสนุนให้ทำกิจกรรมเหล่านี้ เช่น ทุกเดือน ทุกปีภาคเรียน หรือทุกปี เช่นการเข้าค่ายต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่ายคุณธรรมซึ่งเป็นค่ายที่เน้นสอนหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา พัฒนาจริยธรรมของเยาวชน หรือการบวชสามเณร เป็นต้น ทางโรงเรียนควรมีการวางแผนล่วงหน้าให้ดี อย่าให้ซ้อนเวลาเรียนของเยาวชน เช่น การเรียนเสริม หรือเรียนซ่อมในช่วงที่จะบวช

แบบจำลอง Four P's – Virachai's Model นี้เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีการใช้ทั้งหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาและการสนับสนุนทางกฎหมายที่จะช่วยทำให้เยาวชนสามารถพัฒนาจริยธรรมของตนเอง หรือความคิดที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต เมื่อความคิดเปลี่ยน ชีวิตก็เปลี่ยนตาม เมื่อความคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ชีวิตย่อมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีเช่นกัน

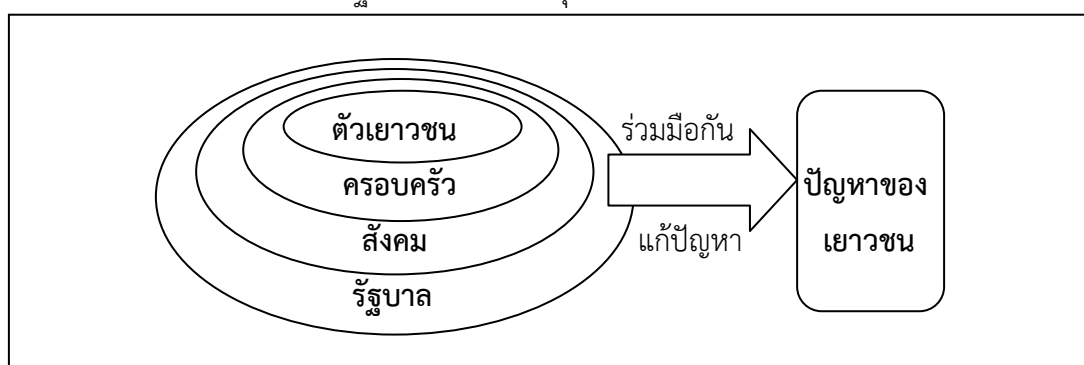
กลยุทธ์ในการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน บุคคลต่างๆ ต้องมีความรับผิดชอบและปฏิบัติร่วมกัน การพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนจึงต้องได้รับความร่วมมือตั้งแต่ภาครัฐบาล ลงมาถึงตัวเยาวชนเองดังนี้

๑. ระดับรัฐบาล รัฐบาลต้องเล็งเห็นความสำคัญของเยาวชน เพราะเยาวชนจะเป็นกำลังพัฒนาประเทศชาติในอนาคตแทนที่ผู้ใหญ่ การที่มีนโยบายพัฒนาคุณภาพคนของชาติเป็นสิ่งที่รัฐบาลทุกชุดทุกสมัยพึงให้ความสำคัญด้านนี้ การแผนพัฒนาที่ต่อเนื่องแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล เพื่อช่วยให้เยาวชนสามารถทราบทิศทางที่เยาวชนต้องเดินไปและสิ่งที่ต้องเผชิญในอนาคต

๒. ระดับสังคม คนในสังคมต้องมีความคิดที่ต้องการร่วมพัฒนาเยาวชนและพร้อมที่จะช่วยแก้ไขปัญหาของเยาวชน ครูอาจารย์ต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครูที่แท้จริง ผู้บริหารการศึกษาตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีสำนึกที่จะสอนให้คนเป็นคนดีก่อนที่จะเป็นคนเก่ง เด็กต้องมีคุณธรรม ปลุกฝังสังคมไม่ใช่คำนึงถึงแต่เงินและผลประโยชน์เป็นหลักหรือยึดถือแต่ความร่ำรวยเป็นหลัก ต้องเน้นเรื่องคุณธรรมเป็นหลัก

๓. ระดับครอบครัว พ่อแม่ที่ต้องการมีบุตรควรเตรียมตัวเองให้พร้อมในทุกๆ ด้าน พ่อแม่ต้องทำให้ตนเองเป็นคนดีก่อนแล้วจึงมีลูก หมั่นสร้างบุญบารมีเพื่อให้ลูกที่เกิดมาเป็นคนดีของพ่อแม่และประเทศชาติ พ่อแม่ต้องมีวิธีการอบรมลูกต้องสอนลูกให้เป็นคนดี

๔. ระดับตัวเยาวชน ถ้าเยาวชนมีความกตัญญูจะจดจำชั่วทุกชนิด ต้องเปลี่ยนความคิดของเยาวชนให้ได้ ให้เกิดสัมมาทิฐิ โดยการสร้างกลยุทธ์กลวิธีเปลี่ยนความคิดของเยาวชน

แผนภาพที่ ๔.๑๒ แสดงความร่วมมือแก้ปัญหาเยาวชน

จากแผนภาพที่ ๔.๑๒ จะเห็นได้ว่าความร่วมมือในการแก้ปัญหาเยาวชนจะต้องทำไปพร้อมกันทุกระดับ ผู้ใหญ่ในรัฐบาล ผู้ใหญ่ในสังคม และผู้ใหญ่ในครอบครัวต้องเล็งเห็นปัญหาของเยาวชนเป็นปัญหาระดับชาติ ควรได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องและมีความต่อเนื่อง การแก้ไขปัญหามาของเยาวชนจะไม่ประสบความสำเร็จหากขาดการร่วมมือจากตัวเยาวชนเอง เพราะเยาวชนเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุด เป็นตัวแสดงที่มีบทบาทหลักในเรื่องนี้

ในการดำเนินกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน จำเป็นต้องมีการประสานงานร่วมกันทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับสังคมลงมาถึงระดับตัวเยาวชน การวางกลยุทธ์ต้องดำเนินการเป็นขั้นตอน กลยุทธ์การพัฒนาต่างๆ มีดังนี้

๑. ระดับสังคม เยาวชนจะอยู่ใน ๒ สังคมหลัก คือ สังคมในโรงเรียน และชุมชนที่อยู่อาศัย ครูอาจารย์มีหน้าที่สร้างเสริมความรู้และทัศนคติที่ดีให้กับศิษย์ในการเรียนและการอยู่ร่วมกับเพื่อนๆ ในโรงเรียนและกับบุคคลอื่นในสังคม ส่วนชุมชนที่อยู่อาศัย หัวหน้าชุมชนต้องมีความรับผิดชอบในการกำกับดูแลพฤติกรรมของคนในชุมชน ให้ความช่วยเหลือและความปลอดภัยของคนในชุมชน เกิดความสงบสุขในชุมชน

๒. ระดับครอบครัว บุคคลที่มีบทบาทมากที่สุดในระดับนี้ก็คือพ่อแม่ พ่อแม่มีบทบาทในการส่งเสริมเลี้ยงดู ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของผู้เป็นลูก อบรมสั่งสอนลูกให้มีศีลธรรมตั้งแต่เยาว์วัย

และสอนให้มีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ดี การสร้างเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรมของเยาวชน
คุณภาพชีวิตที่ดี ค่านิยมที่ถูกต้อง

๓. ระดับตัวเยาวชน เยาวชนแสวงหาความก้าวหน้าในชีวิตให้ตนเอง ปฏิบัติตนให้อยู่ใน
ศีลธรรมและกฎกติกาของสังคมซึ่งก็คือกฎหมายบ้านเมือง ทำตนให้เกิดคุณค่าและมีทิศทางที่
เหมาะสมในการดำเนินชีวิต

๔.๕.๒ กระบวนการดำเนินการเชิงกลยุทธ์ในด้านต่างๆ

เพื่อให้กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนดำเนินไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยจึงแบ่งแยก
กลยุทธ์ออกเป็นกลยุทธ์ย่อยในด้านต่างๆดังนี้

๑. การอยู่ร่วมกับเพื่อนๆและบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข
๒. การสั่งสอนให้มีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ดี
๓. การสร้างเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรมของเยาวชนและค่านิยมที่ถูกต้อง
๔. การปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลธรรมและกฎกติกาของสังคม (กฎหมายบ้านเมือง)

กลยุทธ์ย่อยเหล่านี้เป็นกลยุทธ์ที่ทำเพื่อพัฒนาเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการ
พัฒนาความคิดของเยาวชน เมื่อความคิดของเยาวชนได้รับการปรับเปลี่ยนให้คิดในทางที่ดีแล้ว
พฤติกรรมอื่นๆจะสะท้อนออกมาในทางที่ดี การที่เยาวชนจะกระทำผิดก็จะลดน้อยลง มีหลักธรรม
ทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เยาวชนจะเกิดความละเอียดและเกรงกลัวต่อการ
กระทำผิด รู้จักการยับยั้งชั่งใจ

ตารางที่ ๔.๖๓ แผนกลยุทธ์ด้านการอยู่ร่วมกับเพื่อนๆและบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข

เป้าหมาย	กระบวนการ ดำเนินการ เชิงกลยุทธ์	ทรัพยากร การ จัดการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	กิจกรรม ที่ต้องทำ	วิธีการ ประเมิน	ที่มาของ งบ ประมาณ
ปลูกฝัง ความคิด ให้เยาวชน เล็งเห็นถึง คุณความดี ของคน มากกว่า ความ ร้าย	๑.เน้นการสอนให้ เป็นคนดีมากกว่า เป็นคนเก่งใน โรงเรียน	ครูอาจารย์ ในโรงเรียน	โรงเรียน	ยกย่อง นักเรียน ที่มีความ ประพฤติ ดี	การทำตน ให้เป็น ประโยชน์ กับผู้อื่น	โรงเรียน
	๒.ส่งเสริมให้มีการ ประสานงาน ระหว่างบ้านกับ ชุมชน	พ่อแม่หรือ ผู้ปกครอง และผู้นำ ชุมชน	ครอบครัว ชุมชน	กิจกรรม ระหว่าง คนใน ชุมชน	การให้ ความ ร่วมมือ ของผู้ร่วม กิจกรรม	กรมพัฒนา สังคมและ สวัสดิการ

เป้าหมาย	กระบวนการ ดำเนินการ เชิงกลยุทธ์	ทรัพยากร การ จัดการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	กิจกรรม ที่ต้องทำ	วิธีการ ประเมิน	ที่มาของ งบ ประมาณ
	๓.สนับสนุนให้ เยาวชนทำงานที่ สุจริต	เยาวชน	กรมการ จัดหางาน กระทรวง แรงงาน	งานที่ เหมาะ กับอายุ เยาวชน	จำนวน เยาวชนที่ มีงานทำ	กรมการ จัดหางาน กระทรวง แรงงาน

จากตารางที่ ๔.๖๓ เป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้เยาวชนสามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนๆและบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างสงบสุขด้วยการทำให้เยาวชนเล็งเห็นถึงคุณค่าของคนมากกว่าความร่ำรวย เยาวชนพึงได้รับการสอนให้เป็นคนดีมากกว่าเป็นคนเก่งในโรงเรียน โรงเรียนพึงสอนนักเรียนให้ตระหนักถึงคุณค่าของคนนั้นสำคัญกว่าความร่ำรวย ผู้นำชุมชน คนในชุมชน และพ่อแม่ต้องมีการประสานงานกันเพื่อให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้ และเยาวชนหากได้รับการสนับสนุนให้ทำงานที่สุจริต การเบียดเบียนซึ่งกันและกันก็จะไม่มี เยาวชนจะเกิดความภูมิใจในเงินที่หามาด้วยน้ำพักน้ำแรงของตน การลักทรัพย์ การทำร้ายร่างกาย ฯลฯ จะหายไปจากชุมชน สำหรับเยาวชนที่ยังศึกษาอยู่ในโรงเรียน การทะเลาะวิวาทกับเพื่อนในโรงเรียนก็จะมี สำหรับเยาวชนที่ไม่ได้ศึกษาแล้วก็จะได้มีงานสุจริตทำ เงินหรือสิ่งของที่ได้จากการกระทำที่สุจริตเป็นสิ่งไม่พึงประสงค์ หน่วยงานและบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พ่อแม่ ครู เจ้าหน้าที่จากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

ตารางที่ ๔.๖๔ แผนกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมให้มีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ดี

เป้าหมาย	กระบวนการ ดำเนินการ เชิงกลยุทธ์	ทรัพยากร การ จัดการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	กิจกรรมที่ ต้องทำ	วิธีการ ประเมิน	ที่มาของ งบ ประมาณ
ทำให้ เยาวชน เป็นคนดี ของสังคม	๑.พ่อแม่ให้เวลากับลูกมากขึ้น	พ่อแม่ลูก	ครอบครัว	กิจกรรม ร่วมใน ครอบครัว	ระยะ เวลาที่ใช้ ร่วมกัน ในแต่ละ วัน	ครอบครัว
	๒. ทำกิจกรรม ร่วมกันระหว่าง พ่อแม่ลูกในทาง ศาสนา	พระ พ่อแม่	วัด	ฟังเทศน์ ช่วยงาน ในวัด	ความถี่ ในการ ทำ กิจกรรม	ครอบครัว

เป้าหมาย	กระบวนการ ดำเนินการ เชิงกลยุทธ์	ทรัพยากร การ จัดการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	กิจกรรมที่ ต้องทำ	วิธีการ ประเมิน	ที่มาของ งบ ประมาณ
	๓.สนับสนุนลูกให้ เรียนจบ การศึกษาระดับ มัธยม	พ่อแม่ และครู	กระทรวง ศึกษาธิการ	การเข้าชั้น เรียนจน จบชั้น ม.๓	จำนวน นักเรียน ที่มา ศึกษา	กระทรวง ศึกษาธิการ ๕,๐๐๐ บาท/คน/ ปี

จากตารางที่ ๔.๖๔ เป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้เยาวชนได้รับการส่งเสริมให้มีความคิดในการดำเนินชีวิตที่ดี โดยการทำให้เยาวชนเป็นคนดีของสังคม โดยเริ่มจากการที่พ่อแม่ให้เวลากับลูกมากขึ้น มีเวลาพูดคุยกันมากขึ้น ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างพ่อแม่ลูกในทางศาสนา เช่น การพาลูกไปทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ที่วัด หรือไปช่วยทำงานให้พระที่วัดเพื่อให้คุ้นชินกับการทำความดี กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ควรทำอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้พ่อแม่และครูควรสนับสนุนให้เยาวชนมีโอกาสได้ศึกษาจนจบการศึกษาระดับมัธยม ซึ่งในปัจจุบันคือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชนสามารถอ่านออกเขียนได้คล่อง และสามารถประกอบอาชีพที่ดีได้ พ่อแม่ ครู ควรชี้ให้เยาวชนตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการศึกษา หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พ่อแม่ ครู พระ โดยกระทรวง ศึกษาธิการให้การสนับสนุนงบประมาณ ๕,๐๐๐ บาท/คน/ปี เมื่อเยาวชนมีการศึกษาได้คุ้นชินกับการทำความดีก็จะเป็นคนดีของสังคม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น

ตารางที่ ๔.๖๕ แผนกลยุทธ์ด้านการสร้างเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรมของเยาวชนและค่านิยมที่ถูกต้อง

เป้าหมาย	กระบวนการ ดำเนินการ เชิงกลยุทธ์	ทรัพยากร การ จัดการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	กิจกรรม ที่ต้องทำ	วิธีการ ประเมิน	ที่มาของ งบ ประมาณ
สร้างเสริม จิตสำนึก ด้าน จริยธรรม ของ เยาวชนให้ มีมากขึ้น	๑.ปรับปรุง หลักสูตรใน โรงเรียนให้เพิ่ม วิชาและคำสอน ของศาสนาพุทธ	ครู พระ	กระทรวง ศึกษาธิการ	สอนด้วย การพา นักเรียน ไปทำ กิจกรรม ที่วัด	จำนวน นักเรียน ที่เข้า เรียน	กระทรวง ศึกษาธิการ
	๒.เปิดเวที สาธารณะเพื่อคน ทำความดี	ผู้นำและคน ในชุมชน	กระทรวง การพัฒนา สังคมและ ความมั่นคง	สร้าง กิจกรรม ร่วมกัน ทำความดี	จำนวน คนที่ ได้รับ	กระทรวง การพัฒนา สังคมและ ความมั่นคง

			ของมนุษย์		ผลดีจากกิจกรรม	ของมนุษย์
	๓.ประสานความร่วมมือกับสื่อต่างๆในการสนับสนุนการพัฒนาเยาวชน	ผู้จัดรายการโทรทัศน์ บรรณาธิการ	โทรทัศน์ ช่องต่างๆ หนังสือพิมพ์	จัดรายการเพื่อการพัฒนาจริยธรรม	จำนวนโฆษณาของรายการดังกล่าว	โทรทัศน์ ช่องต่างๆ หนังสือพิมพ์

จากตารางที่ ๔.๖๕ เป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้เยาวชนได้รับการสร้างเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรมและค่านิยมที่ถูกต้อง นับเป็นเรื่องใหญ่ที่อาจต้องมีการวางนโยบายการพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการปรับปรุงหลักสูตรในโรงเรียนให้เพิ่มวิชาและคำสอนของศาสนาพุทธ สอดแทรกธรรมะเข้าไปในบทเรียน การสอนที่น่าสนใจทำได้โดยการพานักเรียนไปทำกิจกรรมที่วัด แทนการนั่งฟังเพียงอย่างเดียวซึ่งเยาวชนอาจเกิดความเบื่อหน่าย ควรมีการเปิดเวทีสาธารณะเพื่อคนทำความดี ทำให้เยาวชนที่ทำความดีมีความภูมิใจในการกระทำของตน ทำให้รู้สึกถึงความเป็นตัวตนของเยาวชนเอง ทั้งนี้การประสานความร่วมมือกับสื่อต่างๆในการสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเป็นเรื่องจำเป็น มีการประกาศคุณค่าความดีของคน หรือประกาศความสำเร็จที่ได้จากบุคคลที่ทำความดี กระทรวงศึกษาธิการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสื่อต่างๆ เป็นตัวจักรสำคัญในการนี้

ตารางที่ ๔.๖๖ แผนกลยุทธ์ด้านการการปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลธรรมและกฏกติกาของสังคม

เป้าหมาย	กระบวนการดำเนินการเชิงกลยุทธ์	ทรัพยากรการจัดการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	กิจกรรมที่ต้องทำ	วิธีการประเมิน	ที่มาของงบประมาณ
ส่งเสริมให้เยาวชนมีความก้าวหน้าในชีวิต	๑.ฝึกตนให้ทำความดีทุกวัน โดยการยึดหลักธรรม	พ่อแม่ พระ ครู	บ้าน วัด โรงเรียน	กิจกรรมช่วยเหลือผู้อื่น	จดบันทึกความดีที่ทำตามเป้า	บ้าน วัด โรงเรียน
	๒.หมั่นทำกิจกรรมทางศาสนา	พ่อแม่ พระ	บ้าน วัด	ทำบุญ ตักบาตร ช่วยงานพระ	ปริมาณงานที่ได้ในแต่ละครั้ง	บ้าน วัด

เป้าหมาย	กระบวนการ ดำเนินการ เชิงกลยุทธ์	ทรัพยากร การ จัดการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	กิจกรรม ที่ต้องทำ	วิธีการ ประเมิน	ที่มาของ งบ ประมาณ
	๓.ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ต่อตนเองและ ครอบครัว	เจ้าหน้าที่ กรมพัฒนา ฝีมือ แรงงาน	กรมพัฒนา ฝีมือ แรงงาน	ฝึกอาชีพ เพิ่มเติม โรงเรียน สารพัด ช่าง	ความ สามารถ ทาง งาน ทำได้	กรมพัฒนา ฝีมือ แรงงาน โรงเรียน สารพัดช่าง

จากตารางที่ ๔.๖๖ เป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้เยาวชนได้รับการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในชีวิต โดยการฝึกตนให้ทำความดีทุกวันโดยการยึดหลักธรรม เช่น การช่วยเหลือผู้อื่น โดยมีการประสานกันระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน หรือที่เรียกว่า กิจกรรม บวร พ่อแม่ พระ และครูสนับสนุนการทำกิจกรรม โดยเน้นกิจกรรมทางศาสนา นอกจากนี้ เยาวชนควรใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองด้วยการเรียนรู้สิ่งต่างๆ เสริม อาจเป็นความรู้ความสามารถในการทำงานเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีค่า เยาวชนจะคุ้นเคยกับการทำความดีและการไม่อยู่เฉย หากมีเวลาว่างก็จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตัวเอง กับครอบครัว และกับสังคม กิจกรรมนี้กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และโรงเรียนสารพัดช่างสามารถให้การสนับสนุนวิชาการได้ เยาวชนจะได้มีความก้าวหน้าในชีวิต และไม่คิดที่จะกระทำความผิด เยาวชนจะปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลธรรมและกฎกติกาของสังคมหรือกฎหมายของรัฐได้อย่างมีความสุข เพราะเยาวชนคุ้นชินกับการทำความดีและมีวินัยในการดำเนินชีวิต

สรุปจากการทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชนไทย ทำได้โดยผ่านกลยุทธ์ย่อยทั้ง ๔ กลยุทธ์ คือ การอยู่ร่วมกับเพื่อนๆและบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข การสั่งสอนให้มีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ดี การสร้างเสริมจิตสำนึกด้าน จริยธรรมของเยาวชนและค่านิยมที่ถูกต้อง และการปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลธรรมและกฎกติกาของสังคม (กฎหมายบ้านเมือง) พบว่าในแต่ละกลยุทธ์ย่อยนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลักคือตัวเยาวชนและพ่อแม่ ครูและพระเป็นบุคคลสำคัญอีกส่วนในการอบรมสั่งสอนให้เยาวชนเป็นคนดี ทั้งนี้ภาครัฐต้องตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเยาวชนและให้ความสนับสนุนในทุกเรื่อง หน่วยงานที่สำคัญได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และหน่วยงานอื่นๆ อีกมาก หากเยาวชนได้รับการพัฒนาดั่งเยาว์วัย และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ย่อมจะเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและสามารถช่วยการพัฒนาชาติบ้านเมือง

จากการสังเคราะห์มาทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยได้ค้นพบว่าเยาวชนเป็นวัยที่มีโอกาสทำผิดได้ แต่ความผิดที่กระทำนั้นไม่ได้เกิดจากจิตใต้สำนึกที่เลวร้าย หรือกมลสันดานที่ไม่ดี แต่เป็นความผิดพลาดพลั้งเผลอไปชั่วขณะ จึงได้กระทำความผิดไปเช่นนั้น สิ่งนี้เป็นความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดได้ให้ความเห็นไว้นอกเหนือจากคำถามที่เตรียมไว้ในคำถามสัมภาษณ์ เยาวชนต่างคนต่างก็มีปัญหาของตนเองของครอบครัวที่ต่างกัน ปัญหาเหล่านั้นล้วนส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ความนึกคิด ตลอดจนพฤติกรรมของเยาวชน ช่วงเวลาที่เป็นเยาวชนเป็นเพียงช่วงเวลาหนึ่งที่สั้น แต่เป็นเวลาที่มีความสำคัญต่อชีวิตทั้งชีวิตของเยาวชนแต่ละคน กล่าวคือ เยาวชนเป็นวัยที่กำลังจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ โดยร่างกายอาจเติบโตกว่าผู้เป็นพ่อแม่มาก แต่ความนึกคิดหรือวุฒิภาวะของเยาวชนในช่วงอายุนี้อย่างไม่พัฒนาเต็มที่เหมือนผู้ใหญ่ ดังนั้นในบางครั้งบางโอกาส เยาวชนอาจง่ายต่อการถูกยั่วยุ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งยั่วยุภายในหรือคำยั่วยุจากคนรอบข้าง เยาวชนปฏิเสธไม่ได้ต่อความรู้สึกอยากได้อะไรก็อยากมี อยากรู้ อยากลองของตน บางครั้งความรู้สึกเหล่านี้เข้าครอบงำจิตใจและอยู่เหนือจริยธรรมในเรื่องผิดชอบชั่วดีของเยาวชน เยาวชนจึงพลั้งเผลอกระทำความผิดไปโดยอาจไม่ตั้งใจหรืออาจไม่รู้ว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่ผิดทั้งกฎหมายและศีลธรรม จิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมถูกบดบังด้วยกิเลสของความอยากได้อะไรก็อยากมี ความรักความชอบ ความเกลียดชังและความลุ่มหลง นั่นก็คือ โลภะ โทสะ โมหะ ซึ่งมีอยู่ในทุกคน เยาวชนมีปัญหามากมายประกอบกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ ครอบครัว และปัญหาจากตัวเยาวชนเองล้วนส่งผลกระทบต่อความนึกคิดจิตสำนึกของเยาวชน และเยาวชนไม่สามารถเอาชนะความรู้สึกทางลบภายในจิตใจได้จึงตัดสินใจทำผิดกฎหมาย ซึ่งสิ่งที่ผิดกฎหมายล้วนผิดศีลด้วย